

OSHO

Sáng tạo

**Khơi nguồn sức mạnh bên
trong**

Sự sáng suốt về cách sống mới

HÀ NỘI - 12/2009

OSHO

Creativity

Unleashing the Forces Within

Insights for a New Way of Living

Mục lục

Lời nói đầu	iii
Chuẩn bị vải vẽ	1
Ba chữ C	1
Thành thơ trong hành động	4
Hành động trong hài hoà với tự nhiên	36
Năm chương ngại	45
1. Ý thức về cái ta	45
2. Cầu toàn	80
3. Trí tuệ	88
4. Niềm tin	99
5. Trò chơi danh vọng	116
Bốn chìa khoá	123
1. Lại trở thành đứa trẻ	123
2. Sẵn sàng học	134
3. Tìm niết bàn trong cái bình thường	137
4. Là người mơ	149
Bốn câu hỏi	157
1. Kí ức và tưởng tượng	157
2. Thất vọng ở lúc sau	180
3. Sáng tạo và con lai	188
4. Nghệ thuật về tiền	197
Sáng tạo	209
Sáng tạo tối thượng, ý nghĩa của cuộc sống của bạn	209
Về Osho	221

Lời nói đầu

Hương thơm của tự do

Người sáng tạo không thể đi theo con đường nhiều người lui tới. Người đó phải tìm ra con đường riêng của mình, người đó phải truy tìm trong rừng rậm cuộc đời. Người đó phải đi một mình; người đó phải là người rời bỏ khỏi tâm trí đám đông, khỏi tâm trí tập thể.

Sáng tạo là nổi dậy vĩ đại nhất trong sự tồn tại. Nếu bạn muốn sáng tạo bạn phải gạt bỏ mọi ước định; bằng không sáng tạo của bạn sẽ chẳng là gì ngoài việc sao chép, nó sẽ chỉ là bản sao thôi. Bạn có thể có tính sáng tạo chỉ nếu bạn là một cá nhân, bạn không thể sáng tạo như một phần của tâm lí đám đông. Tâm lí đám đông là phi sáng tạo; nó sống cuộc sống lê lét, nó không biết điệu vũ, không bài ca, không niềm vui; nó mang tính máy móc.

Người sáng tạo không thể đi theo con đường nhiều người lui tới. Người đó phải tìm ra con đường riêng của mình, người đó phải truy tìm trong rừng rậm cuộc đời. Người đó

phải đi một mình; người đó phải là người rời bỏ khỏi tâm trí đám đông, khỏi tâm trí tập thể. Tâm trí tập thể là tâm trí thấp nhất trên thế giới - ngay cả cái gọi là những kẻ ngốc cũng còn cao siêu hơn tính ngu si tập thể. Nhưng tính tập thể có cách hồi lộ riêng của nó: nó kính trọng mọi người, tôn vinh mọi người nếu họ cứ nhất quyết rằng con đường của tâm trí tập thể là con đường đúng duy nhất.

Chính do sự cần thiết vô cùng mà trong quá khứ, mọi người sáng tạo thuộc đủ mọi loại - họa sĩ, vũ công, nhạc sĩ, nhà điêu khắc - phải từ bỏ sự kính trọng. Họ phải sống một loại cuộc sống không theo khuôn phép xã hội, cuộc sống của kẻ lang thang; đó là khả năng duy nhất cho họ có tính sáng tạo. Điều này không nên như vậy nữa trong tương lai. Nếu bạn hiểu tôi, nếu bạn cảm thấy điều tôi đang nói có chân lí trong đó, thế thì trong tương lai mọi người nên sống một cách cá nhân và sẽ không có nhu cầu về cuộc sống không theo khuôn phép xã hội. Cuộc sống không theo khuôn phép xã hội là sản phẩm phụ của cuộc sống cố định, chính thống, qui ước, đúng đắn.

Nỗ lực của tôi là phá hủy tâm trí tập thể và làm cho từng cá nhân được tự do là chính bản thân mình. Thế thì không có vấn đề gì; thế thì bạn có thể sống tùy ý bạn muốn sống. Thực tế, nhân loại sẽ chỉ thực sự được sinh ra vào ngày cá nhân được kính trọng trong sự nổi dậy của mình. Nhân loại vẫn còn chưa được sinh ra, nó vẫn còn trong bụng mẹ. Điều bạn thấy như nhân loại chỉ là hiện tượng rất mảnh khèo. Chừng nào chúng ta còn chưa đem tự do cá nhân tới cho từng người, tuyệt đối tự do cho từng người là chính bản thân mình, được tồn tại theo cách riêng của người đó... Và, tất nhiên, người đó cũng phải không can thiệp vào bất kì ai - đó là một phần của tự do. Không ai được can thiệp vào bất kì ai.

Nhưng trong quá khứ mọi người đều chĩa mũi vào việc của mọi người khác - ngay cả vào những điều tuyệt đối

riêng tư, chẳng có liên quan gì tới xã hội cả. Chẳng hạn, bạn yêu một người đàn bà - cái gì có đó mà dính tới xã hội? Đó thuần túy là hiện tượng cá nhân, đó không phải là chuyện của bãi chợ. Nếu hai người đồng ý gần gũi nhau trong yêu, xã hội không nên bước vào đó. Nhưng xã hội vẫn bước vào nó với đủ mọi trang bị, theo cách trực tiếp, theo cách gián tiếp. Cảnh sát sẽ đứng giữa những người yêu, quan toà sẽ đứng giữa những người yêu. Và nếu điều đó mà không đủ thì xã hội tạo ra một siêu cảnh sát, Thượng đế, người sẽ chăm nom bạn.

Ý tưởng về Thượng đế là ý tưởng về người chuyên nhìn lên, thậm chí không cho phép bạn được riêng tư trong buồng tắm, người cứ nhìn qua lỗ khoá, quan sát điều bạn đang làm. Điều này là xấu! Tất cả các tôn giáo của thế giới đều nói Thượng đế liên tục quan sát bạn - điều này là xấu, đây là cái loại Thượng đế gì vậy? Chẳng lẽ ông ấy không có việc gì khác ngoài việc quan sát mọi người, theo dõi mọi người sao? Dường như là do thám tối thượng!

Nhân loại cần mảnh đất mới - mảnh đất của tự do. Chủ nghĩa không khuôn phép xã hội là một phản ứng, một phản ứng cần thiết, nhưng nếu tầm nhìn của tôi thành công, sẽ không có chủ nghĩa không khuôn phép nữa bởi vì sẽ không có cái gọi là tâm trí tập thể cố gắng chi phối mọi người. Thế thì mọi người sẽ thấy thoải mái với chính mình. Tất nhiên, bạn phải không can thiệp vào bất kì ai - nhưng khi có liên quan tới cuộc sống của mình, bạn phải sống nó theo cách riêng của mình.

Chỉ thế thì mới có sáng tạo. Sáng tạo là hương thơm của tự do cá nhân.

Người sáng tạo là người có sáng suốt, người có thể thấy những điều mà không ai đã từng thấy trước đây, người có thể nghe những điều mà không ai đã từng nghe trước đây - thế thì có sáng tạo.

Chuẩn bị vải vẽ

**Bạn có thể đạt tới
chính đỉnh cao nếu
bạn một chiều,
nhưng bạn sẽ chỉ là
một đỉnh cao thôi. Tôi
muốn bạn trở thành
toàn thể rặng
Himalaya, không chỉ
một đỉnh mà hết đỉnh
nọ tới đỉnh kia.**

sáng tạo phát sinh.

Một khi bệnh tật biến mất, mọi người đều trở thành người sáng tạo. Để điều đó được hiểu sâu sắc nhất có thể được: chỉ người ốm yếu mới mang tính huỷ hoại. Người mạnh khoẻ có tính sáng tạo. Tính sáng tạo là một loại hương thơm của mạnh khoẻ thực. Khi một người thực sự mạnh khoẻ và toàn thể, tính sáng tạo tới người đó một cách tự nhiên, niềm thôi thúc

Ba chữ C

Nhân loại bây giờ đã đi tới ngã tư đường. Chúng ta đã sống theo con người một chiều, chúng ta đã vét cạn nó. Bây giờ chúng ta cần con người giàu có hơn, ba chiều. Tôi gọi họ

là ba C, cũng như ba R. C thứ nhất là tâm thức (consciousness), C thứ hai là từ bi (compassion), C thứ ba là sáng tạo (creativity).

Tâm thức là hiện hữu, từ bi là tình cảm, sáng tạo là hành động. Tầm nhìn của tôi về con người mới phải là cả ba điều này đồng thời. Tôi đang trao cho bạn thách thức lớn lao nhất đã từng được trao, nhiệm vụ khó khăn nhất cần được hoàn thành. Bạn phải mang tính thiên như Phật, đáng yêu như Krishna, sáng tạo như Michelangelo, Leonardo da Vinci. Bạn phải là tất cả những người đó cộng lại, đồng thời. Chỉ thế thì tính toàn bộ của bạn mới được hoàn thành; bằng không cái gì đó sẽ vẫn còn bị thiếu trong bạn. Và cái mà thiếu trong bạn sẽ làm bạn thiên lệch, không hoàn thành. Bạn có thể đạt tới chính đỉnh cao nếu bạn một chiều, nhưng bạn sẽ chỉ là một đỉnh cao thôi. Tôi muốn bạn trở thành toàn thể rặng Himalaya, không chỉ một đỉnh mà hết đỉnh nọ tới đỉnh kia.

Con người một chiều đã thất bại. Nó đã không có khả năng tạo ra một trái đất đẹp, nó đã không có khả năng tạo ra thiên đường trên trái đất. Nó đã thất bại, hoàn toàn thất bại! Nó đã tạo ra vài người tuyệt vời nhưng nó đã không thể biến đổi được cả nhân loại, nó đã không thể nâng tâm thức của toàn thể nhân loại lên. Chỉ vài cá nhân đây đó mới trở nên chứng ngộ. Điều đó sẽ không ích gì thêm nữa. Chúng ta cần nhiều người chứng ngộ, và được chứng ngộ theo con đường ba chiều.

Đó là định nghĩa của tôi về con người mới.

Phật không phải là nhà thơ - nhưng nhân loại mới, những người sẽ trở thành Phật bây giờ, sẽ là các nhà thơ. Khi tôi nói "nhà thơ" tôi không ngụ ý rằng bạn phải viết thơ - mà bạn

phải mang tính thơ ca. Cuộc sống của bạn phải mang tính thơ ca, cách tiếp cận của bạn phải mang tính thơ ca.

Logic khô khan, thơ ca sống động. Logic không thể nhảy múa được; nhảy múa là không thể được cho logic. Nhìn logic nhảy múa sẽ giống như Mahatma Gandhi nhảy múa! Điều đó trông sẽ rất buồn cười. Thơ ca có thể nhảy múa; thơ ca là điệu vũ của tim bạn. Logic không thể yêu được - nó có thể nói về yêu nhưng nó lại không thể yêu; yêu dường như phi logic. Chỉ thơ ca mới có thể yêu, chỉ thơ ca mới có thể lấy bước nhảy vào trong nghịch lí của yêu.

Logic lạnh lẽo, rất lạnh; nó là tốt khi có liên quan tới toán học nhưng nó lại không tốt khi có liên quan tới nhân loại. Nếu nhân loại trở nên quá logic thế thì nhân loại biến mất; thế thì chỉ có các con số, không có con người - các con số thay thế được.

Phật có cái đẹp của việc mang tính siêu phàm, nhưng ông ấy không có cái đẹp mà Zorba người Hi Lạp có. Zorba tràn tực thế. Tôi muốn bạn là cả hai - Zorba Phật. Người ta phải mang tính thiên nhiên nhưng không chống lại cảm động.

Thơ ca, yêu và cảm động cho bạn chiều sâu, sự nồng ấm. Bạn trở nên nhân bản nhiều hơn. Phật là siêu nhân, về điều đó không có hoài nghi, nhưng ông ấy lại mất chiều nhân bản. Ông ấy siêu phàm. Ông ấy có cái đẹp của việc mang tính siêu phàm, nhưng ông ấy không có cái đẹp mà Zorba người Hi Lạp có. Zorba tràn tực thế. Tôi muốn bạn là cả hai - Zorba Phật. Người ta phải mang tính thiên nhiên nhưng không chống lại cảm

động. Người ta phải mang tính thiên nhiên nhưng tràn đầy cảm động, tràn đầy yêu. Và người ta phải có tính sáng tạo. Nếu

yêu của bạn chỉ là cảm xúc và nó không được chuyển dịch thành hành động, điều đó sẽ không có tác động tới số đông nhân loại. Bạn phải làm cho nó thành thực tại, bạn phải vật chất hoá nó.

Đây là ba chiều của bạn: hiện hữu, cảm động, hành động. Hành động chứa tính sáng tạo, tất cả các loại sáng tạo - âm nhạc, thơ ca, hội họa, điêu khắc, kiến trúc, khoa học, công nghệ. Cảm động chứa tất cả những cái thẩm mỹ - yêu, cái đẹp. Còn hiện hữu chứa thiên, nhận biết, tâm thức.

Thành thơi trong hành động

Trước hết, bản chất của hoạt động và dòng chảy ngầm của nó cần phải được hiểu; bằng không thì không thể có thành thơi được. Cho dù bạn muốn thành thơi, điều đó vẫn là không thể được nếu bạn không quan sát, theo dõi, nhận ra bản chất của hoạt động của mình, bởi vì hoạt động không phải là hiện tượng đơn giản. Nhiều người muốn thành thơi đấy, nhưng họ không thể thành thơi được. Thành thơi giống như việc nở hoa: bạn không thể ép buộc nó được. Bạn phải hiểu toàn thể hiện tượng này - tại sao bạn lại hoạt động thế, tại sao lại nhiều bận bịu với hoạt động thế, tại sao bạn lại bị ám ảnh bởi nó.

Nhớ hai từ: một là "hành động," từ kia là "hoạt động." Hành động không phải là hoạt động; hoạt động không phải là hành động. Bản chất của chúng đối lập hẳn nhau. Hành động là khi tình huống yêu cầu điều đó và bạn hành động, bạn đáp ứng. Hoạt động là khi tình huống không thành vấn đề, nó

không phải là đáp ứng; bạn bắt ổn bên trong tới mức tình huống chỉ là cái cớ để hoạt động diễn ra.

Hành động bắt nguồn từ tâm trí im lặng - nó là điều đẹp nhất trên thế giới. Hoạt động bắt nguồn từ tâm trí bất ổn - nó là cái xấu nhất. Hành động là khi có liên quan; hoạt động là khi không có liên quan. Hành động là từ khoảnh khắc sang khoảnh khắc, tự phát; hoạt động bị chất nặng bởi quá khứ. Nó không phải là đáp ứng với khoảnh khắc hiện tại, thay vì thế, nó đổ cái bất ổn của bạn ra, cái bạn đã mang từ quá khứ, vào hiện tại. Hành động có tính sáng tạo. Hoạt động rất mang tính phá hoại - nó phá hủy bạn, nó phá hủy người khác.

Thành thơi giống như việc nở hoa: bạn không thể ép buộc nó được. Bạn phải hiểu toàn thể hiện tượng này - tại sao bạn lại hoạt động thế, tại sao lại nhiều bạn bị với hoạt động thế, tại sao bạn lại bí ám ảnh bởi nó.

Có thấy phân biệt tinh tế này. Chẳng hạn, bạn đang đói rồi bạn ăn - đây là hành động. Nhưng bạn không đói, bạn không cảm thấy đói chút nào. Vậy mà bạn cứ ăn - đây là hoạt động. Việc ăn này là một loại bạo hành: bạn phá hủy thức ăn, bạn nghiền răng và phá hủy thức ăn; điều đó làm nhẹ bớt chút ít cái bất ổn bên trong của bạn. Bạn ăn không phải bởi vì

đói, bạn đơn giản ăn bởi vì một nhu cầu bên trong, một thôi thúc mang tính bạo hành.

Trong thế giới con vật bạo hành được liên kết với mồm và cẳng, móng vuốt và răng; hai thứ này là những thứ bạo hành trong vương quốc loài vật. Trong khi bạn ăn, cả hai được nối với nhau; bằng tay bạn lấy thức ăn, và bằng mồm

bạn ăn nó - bạo hành được làm nhẹ đi. Nhưng nếu không có đói, đây không phải là *hành động*, đây là bệnh tật. Hoạt động này là sự ám ảnh. Tất nhiên bạn không thể cứ ăn như thế này bởi vì thế thì bạn sẽ ních đầy mình, cho nên mọi người đã nghĩ ra các thủ đoạn: họ sẽ nhai thuốc lá hay kẹo gôm, họ sẽ hút thuốc lá. Đây là những thức ăn giả, không có giá trị nuôi dưỡng gì trong chúng cả, nhưng chúng có tác dụng tốt khi có liên quan tới bạo hành.

Một người ngồi và nhai kẹo gôm, người đó đang làm gì vậy? Người đó đang giết ai đó. Trong tâm trí, nếu người đó trở nên nhận biết, người đó có thể có tưởng tượng về việc sát hại, giết người - và người đó nhai kẹo gôm, một hoạt động rất hồn nhiên trong bản thân nó. Bạn chẳng làm hại ai cả - nhưng rất nguy hiểm cho bạn, bởi vì bạn dường như hoàn toàn vô ý thức về điều mình đang làm. Một người hút thuốc, người đó đang làm gì? Theo một đấng thì rất hồn nhiên, chỉ hít khói vào thở khói ra, hít vào và thở ra - một loại *pranayama* ốm yếu, một loại thiền siêu việt thể tục. Người đó đang tạo ra một hình tượng trung: người đó hít khói vào, thở khói ra, hít nó vào, thở nó ra - một hình tượng trung được tạo ra, một vòng tròn. Qua việc hút thuốc lá người đó đang làm một loại tụng niệm, tụng niệm có nhịp độ. Điều đó làm dịu đi; cái bất ổn bên trong của người đó được làm giảm nhẹ đi một chút.

Nếu bạn đang nói với một người, bao giờ cũng nhớ - điều đó gần như một trăm phần trăm chính xác - nếu người đó bắt đầu tìm điều thuốc, điều đó nghĩa là người đó chán rồi, bạn nên rời bỏ người đó bây giờ. Người đó đã muốn tống khứ bạn ra; điều đó không thể làm được, điều đó sẽ quá bất lịch sự. Người đó đi tìm điều thuốc; người đó đang nói, "Bây giờ chấm dứt đi ông nội! Tôi ngán lắm rồi." Trong thế giới loài vật, người đó sẽ nhảy lên bạn, nhưng người đó không thể

làm thế được - người đó là con người, văn minh. Người đó nhảy lên điều thuốc lá, người đó bắt đầu hút thuốc. Bây giờ người đó không lo nghĩ về bạn, bây giờ người đó tự khép mình vào việc tụng niệm riêng của mình về thuốc lá. Điều đó làm giảm nhẹ.

Nhưng hoạt động này chỉ ra rằng bạn bị ám ảnh. Bạn không thể vẫn còn là bản thân mình; bạn không thể vẫn còn im lặng được, bạn không thể vẫn còn bất hoạt được. Qua hoạt động bạn cứ ném cái điên khùng, cái điên rồ của mình ra.

Hành động là đẹp, hành động tới từ đáp ứng tự phát. Cuộc sống cần đáp ứng, mọi khoảnh khắc bạn phải hành động, nhưng hành động tới từ khoảnh khắc hiện tại. Bạn đói và bạn kiếm thức ăn, bạn khát và bạn đi tới giếng. Bạn cảm thấy buồn ngủ và bạn đi ngủ. Chính từ tình huống toàn bộ mà bạn hành động. Hành động là tự phát và toàn bộ.

Hoạt động chưa bao giờ tự phát, nó tới từ quá khứ. Bạn có thể đã tích lũy điều đó trong nhiều năm, và thế rồi nó bùng nổ trong hiện tại - điều đó không liên quan. Nhưng tâm trí tinh ranh; tâm trí bao giờ cũng tìm ra cách hợp lý hoá cho hoạt động. Tâm trí bao giờ cũng cố chứng tỏ rằng đây không phải là hoạt động, đây là hành động; điều đó là cần thiết. Bỗng nhiên bạn nổi nóng thành cơn giận dữ. Mọi người khác trở nên nhận biết rằng điều đó là không cần thiết, tình huống này chưa bao giờ đòi hỏi điều đó, nó đơn giản không liên can - chỉ mỗi bạn không thể thấy được. Mọi người đều cảm thấy, "Bạn đang làm gì vậy? Không có nhu cầu cho điều đó. Sao bạn giận thế?" Nhưng bạn sẽ tìm ra cách hợp lý hoá, bạn sẽ hợp lý hoá rằng điều đó là cần thiết.

Những cách hợp lí hoá này giúp bạn vẫn còn vô ý thức về cái điên khùng của mình. Đây là những điều mà George Gurdjieff hay gọi là "vật đệm." Bạn tạo ra vật đệm hợp lí hoá quanh mình để cho bạn không đi tới nhận ra tình huống đang là gì. Vật đệm được dùng trong tàu hoả - giữa hai ngăn, vật đệm được dùng để cho nếu bất ngờ có sự dừng lại thì sẽ không có quá nhiều va chạm cho hành khách. Vật đệm sẽ hấp thu va chạm. Hoạt động của bạn liên tục chẳng liên quan, nhưng vật đệm làm hợp lí hoá, không cho phép bạn nhìn ra tình huống. Vật đệm che mắt bạn, và kiểu hoạt động này cứ tiếp tục.

Nếu hoạt động này có đó, bạn không thể thành thạo được. Làm sao bạn có thể thành thạo được? - bởi vì nó là một nhu cầu ám ảnh, bạn muốn làm điều gì đó, dù nó là bất kì cái gì.

**Có những kẻ ngu
hoàn hảo đã tạo ra
câu ngạn ngữ trên
khắp thế giới rằng
"Tâm trí trống rỗng là
xưởng thợ của qui."
Không phải vậy đâu!
Tâm trí trống rỗng là
xưởng thợ của
Thượng đế đấy.**

Có những kẻ ngu trên khắp thế giới cứ lái nhái, "Làm cái gì đó còn hơn là không làm gì." Và có những kẻ ngu hoàn hảo đã tạo ra câu ngạn ngữ trên khắp thế giới rằng "Tâm trí trống rỗng là xưởng thợ của qui." Không phải vậy đâu! Tâm trí trống rỗng là xưởng thợ của Thượng đế đấy. Tâm trí trống rỗng là điều đẹp nhất trên thế giới, cái thuần khiết nhất - bởi vì làm sao tâm trí trống rỗng lại có thể là xưởng thợ cho qui

được? Qui không thể đi vào trong tâm trí trống rỗng được, không thể được! Qui chỉ có thể đi vào trong tâm trí bị ám ảnh bởi hoạt động - thế thì qui có thể điều khiển bạn, nó có thể chỉ cho bạn cách thức và phương tiện và phương pháp để

hoạt động nhiều hơn. Quý chưa bao giờ nói, "Thảnh thơi đi!" Nó nói, "Sao mình phí thời gian của mình thế? Phải làm cái gì đi chứ, anh bạn - di chuyển đi! Cuộc sống đang trôi qua rồi, làm cái gì đó đi!" và tất cả các thầy giáo vĩ đại, các thầy đã thức tỉnh tới chân lí của cuộc sống, đều đã đi tới nhận ra rằng tâm trí trống rỗng mới tạo ra chỗ cho điều thiêng liêng đi vào trong bạn.

Quý chứ không phải là tâm trí trống rỗng mới sử dụng hoạt động. Làm sao quý có thể dùng được tâm trí trống rỗng? Nó sẽ không dám tới gần đâu bởi vì cái trống rỗng đơn giản sẽ giết chết nó. Nhưng nếu bạn bị tràn ngập bởi thôi thúc sâu sắc, thôi thúc điên cuồng để mang tính hoạt động, thế thì quý sẽ nhận trách nhiệm. Thế thì nó sẽ hướng dẫn bạn - thế thì nó là người hướng dẫn duy nhất.

Tôi muốn nói với bạn rằng câu ngạn ngữ này tuyệt đối sai. Bản thân quý phải đã gợi ý điều đó.

Ấm ảnh cứ phải hoạt động này cần phải được theo dõi. Và bạn phải theo dõi nó trong cuộc sống riêng của mình, bởi vì bất kì điều gì tôi nói cũng đều sẽ chẳng có mấy ý nghĩa chừng nào bạn không thấy trong chính mình rằng hoạt động của bạn là không liên quan, nó là không cần. Sao bạn lại làm nó?

Khi du hành, tôi đã thấy mọi người liên tục làm cùng một điều lặp đi lặp lại mãi. Trong hai mươi tư giờ tôi ở cùng một hành khách trên tàu hoả. Anh ta cứ đọc mãi một tờ báo, đọc đi đọc lại, chẳng tìm ra cái gì khác để làm. Bị khép kín trong khoang tàu hoả chẳng có mấy khả năng để mà hoạt động, cho nên anh ta sẽ đọc đi đọc lại cùng tờ báo đó. Còn tôi quan sát ... người này đang làm gì?

Tờ báo không phải là Gita hay Kinh Thánh. Bạn có thể đọc Gita nhiều lần bởi vì mỗi lần bạn đọc nó, một ý nghĩa mới lại lộ ra. Nhưng tờ báo thì không phải là Gita; nó bị kết thúc một khi bạn đã nhìn vào nó! Nó thậm chí không đáng đọc một lần, mà mọi người cứ đọc nó mãi. Đọc đi rồi đọc lại, họ lại bắt đầu đọc nữa. Vấn đề là gì? Có phải là nhu cầu không? Không - họ bị ám ảnh; họ không thể vẫn còn im lặng, bất hoạt được. Điều đó là không thể được đối với họ, điều đó cũng tựa như cái chết. Họ phải hoạt động.

Du hành trong nhiều năm đã cho tôi nhiều cơ hội quan sát mọi người mà họ không biết, bởi vì đôi khi chỉ có mỗi một người ở cùng tôi trong khoang... Và người đó sẽ làm đủ

**Khi bạn muốn trèo
lên đỉnh núi cao nhất,
đó là điều gian nan.
Còn khi bạn đã lên
tới đỉnh và bạn nằm
ra, thì thảo với mây,
nhìn lên bầu trời,
niềm vui tràn đầy
trong tim bạn - niềm
vui đó bao giờ cũng
tới bất kì khi nào bạn
đạt tới bất kì đỉnh cao
sáng tạo nào.**

mọi nỗ lực để lôi tôi vào nói chuyện với người đó mà tôi thì chỉ nói có hay không; thế rồi người đó sẽ vứt bỏ ý tưởng này. Rồi tôi đơn giản quan sát - một kinh nghiệm hay, và chẳng phí tốn gì! Tôi sẽ quan sát người đó: người đó mở va li - và tôi thấy rằng người đó chẳng làm gì cả - thế rồi người đó sẽ nhìn vào trong va li, đóng nó lại. Thế rồi người đó sẽ mở cửa sổ, và rồi đóng nó lại. Rồi người đó đi tới tờ báo, rồi người đó hút thuốc, rồi lại mở va li, sắp xếp lại nó, lại ra mở cửa sổ, nhìn ra ngoài. Người đó làm

gì? và tại sao? Một thôi thúc bên trong, cái gì đó đang run rẩy bên trong người đó, trạng thái sốt của tâm trí. Người đó phải làm điều gì đó, bằng không thì người đó sẽ bị mất hút. Người

đó phải đã là một người hoạt động trong cuộc sống; bây giờ có một khoảnh khắc để thành thói - người đó không thể thành thói được, thói quen cũ cứ dai dẳng.

Tương truyền rằng Aurangzeb, hoàng đế Moghul, bỏ tù bố mình trong tuổi già của ông ấy. Bố của Aurangzeb đã xây dựng Taj Mahal - Shah Jehan. Người con cầm tù ông ấy, phế

Người thành thói đơn giản không bị ám ảnh, và năng lượng bắt đầu tích lũy bên trong người đó. Người đó bảo tồn năng lượng của mình, nó được bảo tồn tự động, và thể rồi khi khoảnh khắc hành động tới thì toàn thể sự hiện diện của người đó tuôn chảy vào trong nó.

ngôi ông ấy. Điều được nói tới, và được viết trong tự truyện của Aurangzeb, rằng sau vài ngày ... Shah Jehan chẳng còn lo nghĩ về việc tù đầy nữa bởi vì mọi thứ xa hoa đều được cung phụng. Đó là một cung điện, và Shah Jehan đã sống cũng như ông ấy đã sống trước đây. Nó không giống như nhà tù; mọi thứ ông ấy cần đều có cả. Chỉ một điều thiếu và đó là hoạt động - ông ấy không thể làm được gì. Cho nên ông ấy yêu cầu con mình Aurangzeb, "Thôi được, con đã cung phụng mọi thứ cho ta và mọi thứ đều đẹp cả. Chỉ mỗi một điều ta sẽ biết ơn mãi mãi nếu

con có thể làm và đó là, đưa ba mươi đứa trẻ tới đây. Ta muốn dạy chúng."

Aurangzeb không thể tin được vào điều đó: "Sao bố mình lại thích dạy ba mươi đứa trẻ?" Ông ấy chưa bao giờ biểu lộ bất kì thiên hướng nào là thầy giáo cả, chưa bao giờ quan tâm tới bất kì kiểu giáo dục nào, chuyện gì đã xảy ra cho ông ấy vậy? Nhưng ông ấy đã hoàn thành được ham

muốn này. Ba mươi đứa trẻ được gửi tới cho Shah Jehan, và mọi sự đều tốt cả - ông ấy lại trở thành hoàng đế, với ba mươi đứa trẻ nhỏ này. Bạn đi vào trường phổ thông cơ sở mà xem, thầy giáo gần như là hoàng đế. Bạn có thể ra lệnh cho chúng ngồi và chúng sẽ phải ngồi; bạn có thể ra lệnh cho chúng đứng và chúng sẽ phải đứng. Và ông ấy đã tạo ra trong căn phòng đó cùng ba mươi đứa trẻ toàn thể triều đình của mình - chỉ là thói quen cũ và nghiện ngập cũ về ra lệnh cho mọi người.

Các nhà tâm lí nghi ngờ rằng các thầy giáo thực tế cũng là chính khách. Tất nhiên, không đủ tự tin để đi vào chính trị - họ đi vào trường học và ở đó họ trở thành tổng thống, thủ tướng, hoàng đế. Trẻ nhỏ - và họ ra lệnh cho chúng và họ ép buộc chúng. Các nhà tâm lí cũng nghi ngờ rằng các thầy giáo có xu hướng thành tân bạo, họ sẽ muốn hành hạ. Và bạn không thể tìm ra chỗ nào tốt hơn trường phổ thông cơ sở. Bạn có thể hành hạ trẻ con hồn nhiên - và bạn có thể hành hạ chúng vì chúng, vì điều tốt cho riêng chúng. Tới mà xem! Tôi đã ở các trường phổ thông cơ sở, và tôi đã quan sát các thầy giáo. Các nhà tâm lí hoài nghi - tôi *chắc chắn* họ là những kẻ hành hạ! Và bạn không thể tìm ra các nạn nhân nào hồn nhiên hơn, hoàn toàn không được vũ trang gì, chúng thậm chí không thể kháng cự lại. Chúng yếu đuối và bất lực thế - và thầy giáo đứng đó như hoàng đế.

Aurangzeb viết trong tự truyện của mình: "Bố tôi, chỉ bởi vì thói quen cũ, vẫn muốn giả vờ rằng mình là hoàng đế. Cho nên cứ để ông ấy giả vờ và cứ để cho ông ấy tự lừa chính mình, chẳng có gì sai cả. Gửi cho ông ấy ba mươi đứa trẻ hay ba trăm, bất kì điều gì ông ấy muốn. Cứ để cho ông ấy cai quản một ngôi trường nhỏ và hạnh phúc."

Hoạt động là khi hành động không có liên quan. Tự quan sát mình mà xem: chín mươi phần trăm năng lượng của bạn bị phí hoài vào hoạt động. Và bởi vì điều này, khi khoảnh khắc hành động tới, bạn không còn năng lượng nào. Người thành thạo đơn giản không bị ám ảnh, và năng lượng bắt đầu tích lũy bên trong người đó. Người đó bảo tồn năng lượng của mình, nó được bảo tồn tự động, và thế rồi khi khoảnh khắc hành động tới, toàn thể sự hiện diện của người đó tuôn chảy vào trong nó. Đó là lí do tại sao hành động lại toàn bộ. Hoạt động bao giờ cũng miễn cưỡng, bởi vì làm sao bạn có thể tự lừa mình tuyệt đối được? Ngay cả bạn cũng biết điều đó là vô dụng. Ngay cả bạn cũng nhận biết rằng mình đang làm điều đó vì những lí do nóng bỏng nào đó bên trong, điều thậm chí không rõ ràng cho bạn, rất mờ mịt.

Bạn có thể thay đổi hoạt động, nhưng chừng nào các hoạt động còn chưa được biến đổi thành hành động thì điều đó cũng chẳng có ích gì. Mọi người tới tôi và họ nói, "Tôi muốn dừng hút thuốc." Tôi nói, "Tại sao? Đây là thiên định siêu việt TM hay thế, cứ tiếp tục đi." Và nếu bạn dừng nó bạn sẽ bắt đầu cái gì đó khác - bởi vì bệnh không thay đổi bởi việc thay đổi triệu chứng. Thế thì bạn sẽ cắn móng tay, thế thì bạn sẽ nhai kẹo cao su - và thậm chí còn có những thứ nguy hiểm hơn. Đây là hồn nhiên, bởi vì nếu bạn nhai kẹo cao su, bạn tự mình nhai kẹo cao su. Bạn có thể là kẻ ngu nhưng bạn không là người bạo hành, bạn không mang tính phá huỷ bất kì ai. Nếu bạn dừng nhai kẹo cao su, bạn sẽ làm gì? Mồm bạn cần hoạt động, nó bạo hành. Thế thì bạn sẽ nói. Thế thì bạn sẽ nói liên tục - yakety-yakety-yak - và điều đó còn nguy hiểm hơn!

Vợ Mulla Nasruddin hôm nọ mới tới. Cô ấy hiếm khi tới gặp tôi, nhưng khi cô ấy tới, tôi lập tức hiểu phải có khủng hoảng nào đó rồi. Thế là tôi hỏi, "Có chuyện gì vậy?" Cô ấy

lấy đứt đi ba mươi phút, và cả nghìn lời, để nói với tôi, "Mulla Nasruddin nói trong giấc ngủ của anh ấy, cho nên thầy gọi ý điều gì đi - phải làm gì đây? Anh ấy nói quá nhiều và khó mà ngủ được trong cùng căn phòng đó. Và anh ấy cứ hét và nói những điều tục tĩu."

Thế là tôi nói, "Chẳng phải làm gì đâu. Bạn đơn giản cứ cho anh ấy cơ hội nói khi cả hai bạn còn đang thức."

Mọi người cứ nói hoài, họ chẳng để cho bất kì ai khác có cơ hội. Việc nói cũng là cùng điều như hút thuốc vậy. Nếu bạn nói hai mươi bốn giờ... và bạn nói đấy! Trong khi bạn thức, bạn nói; thế thì thân thể bạn mệt mỏi, bạn rơi vào giấc ngủ, nhưng việc nói vẫn tiếp tục. Hai mươi bốn giờ, cả ngày, bạn cứ nói rồi nói rồi nói. Điều này cũng giống như hút thuốc, bởi vì hiện tượng này là một: môm cần chuyển động. Và môm là hoạt động cơ sở bởi vì đó là hoạt động đầu tiên bạn bắt đầu trong cuộc đời của mình.

Đứa trẻ được sinh ra, nó bắt đầu bú vú mẹ - đó là hoạt động đầu tiên và là hoạt động cơ bản. Hút thuốc cũng giống như bú vú: sữa ấm chảy vào ... trong hút thuốc, khói ấm chảy vào, và điều thuốc lá trên môi bạn cũng giống như vú mẹ, núm vú. Nếu bạn không được phép hút thuốc, ăn kẹo cao su và thế này thế nọ, bạn sẽ nói. Và điều đó còn nguy hiểm hơn bởi vì bạn đang ném rác rưởi của mình vào tâm trí người khác.

Bạn có thể im lặng trong một thời gian dài được không? Các nhà tâm lí nói rằng nếu bạn vẫn còn im lặng trong ba tuần, bạn sẽ bắt đầu tự nói với chính mình. Thế thì bạn sẽ bị chia làm hai: bạn sẽ nói và bạn sẽ nghe nữa. Và nếu bạn cố giữ im lặng trong ba tháng, bạn sẽ hoàn toàn sẵn sàng vào nhà thương điên, bởi vì thế thì bạn sẽ chẳng bận tâm liệu ai

đó có đó hay không. Bạn sẽ nói, và không chỉ nói, bạn sẽ trả lời nữa - bây giờ bạn đầy đủ, bây giờ bạn không phụ thuộc vào bất kì ai. Đây chính là rõ đại.

Người rõ đại là người mà cả thế giới bị giam hãm vào trong mình. Người đó là người nói và người đó là người nghe, người đó là diễn viên và người đó là khán giả - người đó là tất cả, toàn thể thế giới đều bị hàm chứa trong người đó. Người đó đã phân chia bản thân mình thành nhiều phần và mọi thứ đã trở thành mảnh mẩu. Đó là lí do tại sao mọi người lại sợ im lặng - họ biết họ có thể huênh hoang. Và nếu bạn sợ im lặng điều đó nghĩa là bạn có một tâm trí ám ảnh, bòn chòn, bệnh tật bên trong, điều liên tục yêu cầu phải hoạt động.

Hoạt động là lối thoát của bạn khỏi chính mình. Trong hoạt động bạn hiện hữu; trong hoạt động bạn đã trốn khỏi bản thân mình - đó là ma túy. Trong hoạt động bạn quên mất bản thân mình, và khi bạn quên mất bản thân mình, không có lo nghĩ, không khổ sở, không lo âu. Đó là lí do tại sao bạn cần liên tục hoạt động, làm điều này khác, nhưng không bao giờ trong trạng thái mà việc không làm nở hoa trong bạn.

Vấn đề không phải là điều bạn làm, vấn đề là cách bạn làm nó. Và chung cuộc vấn đề là liệu bạn làm nó hay bạn cho phép nó xảy ra.

Hành động là tốt. Hoạt động là ồm ỷ. Thấy phân biệt này bên trong mình đi: cái gì là hoạt động và cái gì là hành động? Đó là bước thứ nhất. Bước thứ hai là được tham gia nhiều hơn vào hành động để cho năng lượng đi vào hành động; và bất kì khi nào có hoạt động, có tính quan sát hơn về nó, tỉnh táo hơn. Nếu bạn nhận

biết, hoạt động dừng lại. Năng lượng được bảo tồn, và vùng năng lượng đó trở thành hành động.

Hành động là ngay lập tức. Nó không phải là cái gì được làm sẵn, nó không phải là được chế tạo sẵn. Nó không cho bạn cơ hội nào để làm việc chuẩn bị, để trải qua diễn tập. Hành động bao giờ cũng mới và tươi tắn như giọt sương buổi sáng. Và một người là con người của hành động thì bao giờ cũng tươi tắn và trẻ trung. Thân thể có thể trở nên già nhưng tươi tắn của người đó vẫn tiếp tục; thân thể có thể chết nhưng thanh xuân của người đó vẫn tiếp tục. Thân thể có thể biến mất nhưng người đó vẫn còn lại - bởi vì Thượng đế yêu tươi tắn. Thượng đế bao giờ cũng vì cái mới và cái tươi tắn.

Vứt bỏ ngày một nhiều hoạt động đi. Nhưng làm sao bạn có thể vứt bỏ được nó? Bạn có thể làm bản thân việc vứt bỏ thành sự ám ảnh. Đây là điều đã xảy ra cho các tu sĩ của bạn trong các tu viện: vứt bỏ hoạt động đã trở thành nỗi ám ảnh của họ. Họ liên tục làm điều gì đó để vứt bỏ nó - cầu nguyện, thiền, yoga, thế này thế nọ. Bây giờ, đó cũng là hoạt động. Bạn không thể vứt bỏ nó theo cách đó được, nó sẽ tới từ cửa sau.

Nhận biết đi. Cảm thấy khác biệt giữa hành động và hoạt động. Và khi hoạt động bắt giữ bạn - thực tế điều đó nên được gọi là ám ảnh - khi hoạt động ám ảnh bạn, như con ma - và hoạt động chính là con ma, nó tới từ quá khứ, nó chết rồi - khi hoạt động ám ảnh bạn và bạn trở nên bồn chồn, thế thì trở nên nhận biết hơn. Đó là mọi điều bạn có thể làm. Quan sát điều đó. Cho dù bạn phải làm nó, làm nó với nhận biết đầy đủ. Hút thuốc, nhưng hút rất chậm, với nhận biết đầy đủ để cho bạn có thể thấy điều mình đang làm.

Nếu bạn có thể quan sát việc hút thuốc, bỗng nhiên một ngày nào đó điều thuốc sẽ rơi rụng khỏi ngón tay bạn bởi vì toàn bộ cái ngớ ngẩn của nó sẽ bị bộc lộ ra cho bạn. Điều đó là ngu xuẩn; nó đơn giản ngu xuẩn, ngốc nghếch. Khi bạn nhận ra điều đó, nó đơn giản rơi rụng đi. Bạn không thể ném nó đi được bởi vì việc ném đi lại là một hoạt động. Đó là lí do tại sao tôi nói nó đơn giản rơi rụng đi, cũng giống như lá khô rụng khỏi cây... rơi xuống, hết như thế nó rơi rụng đi. Nếu bạn ném nó đi, bạn sẽ nhặt lại nó theo cách khác nào đó, dưới dạng khác nào đó.

Để mọi thứ rơi đi, đừng vớt chúng. Để hoạt động biến mất, đừng buộc nó phải biến mất - bởi vì chính nỗ lực ép buộc nó lại là hoạt động dưới dạng khác. Quan sát, tỉnh táo, ý

thức, và bạn sẽ đi tới một hiện tượng huyền diệu: khi cái gì đó tự nó rơi đi, theo cách riêng của nó, nó không để lại dấu vết nào lên bạn. Nếu bạn ép buộc nó, dấu vết sẽ còn lại, vết sẹo sẽ còn lại. Thế thì bạn bao giờ cũng huênh hoang rằng bạn đã hút thuốc ba mươi năm và thế rồi bạn đã vớt bỏ nó. Bây giờ huênh hoang này chính là hút thuốc thôi. Nói về nó, bạn lại đang làm cùng một điều - không hút thuốc, nhưng nói

Thành thơi tới chỉ khi không có "phải" trong cuộc sống của bạn. Thành thơi không chỉ là của thân thể, nó không chỉ là của tâm trí, nó là của toàn thể con người bạn.

quá nhiều về sự kiện rằng bạn đã vớt bỏ hút thuốc. Mỗi bạn lại trong hoạt động, mồm bạn lại vận hành, bạo hành của bạn vẫn có đó.

Nếu một người thực sự hiểu, mọi sự rơi rụng đi - và thế thì bạn không thể nhận công lao rằng "tôi đã bỏ nó đấy." Tự nó bỏ đấy chứ! Bạn đã không bỏ nó. Bản ngã không được làm mạnh thêm qua điều đó. Và thế thì hành động sẽ ngày một trở nên có thể hơn.

Và bất kì khi nào bạn có cơ hội, hành động một cách toàn bộ, đừng bỏ lỡ nó, đừng vắn vơ - hành động. Hành động nhiều, và để cho hoạt động rơi rụng theo cách của nó. Biến đổi sẽ tới với bạn dần dần. Nó cần thời gian, nó cần mùa vụ, nhưng không vội vàng.

Nghe những lời này của Tilopa¹:

Không làm gì với thân thể ngoài việc thanh thoi; ngậm chắc mồm và vẫn còn im lặng; làm trống rỗng tâm trí và không nghĩ ngợi.

"Không làm gì với thân thể ngoài việc thanh thoi..." Bây giờ bạn có thể hiểu thanh thoi nghĩa là gì. Nó ngụ ý không thôi thúc hoạt động trong bạn. Thanh thoi không có nghĩa là nằm dài ra như người chết - mà bạn cũng không thể nào nằm dài ra như người chết, bạn chỉ có thể giả vờ thôi. Làm sao bạn có thể nằm dài ra như người chết được? - bạn đang sống sờ sờ ra đó, và bạn chỉ có thể giả vờ. Thanh thoi tới với bạn khi không có thôi thúc hoạt động; năng lượng đang ở nhà, không di chuyển đi đâu cả. Nếu một tình huống nào đó phát sinh bạn sẽ hành động; có thể thôi, nhưng bạn không tìm có

---

¹ Nhà huyền môn thế kỉ 11, người mang các giáo huấn của Phật từ Ấn Độ vào Tây Tạng.

nào đó để hành động. Bạn thoải mái với bản thân mình. Thành thoi là trạng thái ở nhà.

Tôi mới đọc một cuốn sách vài năm trước đây. Tựa đề của cuốn sách đó là *Bạn phải thành thoi*. Điều này đơn giản

Tâm trí phải vẫn còn sống động và sáng tạo, và vậy mà phải có khả năng đi vào trong im lặng bất kì khi nào nó muốn vào. Đó mới là làm chủ. Khi bạn muốn nghỉ, bạn có thể nghỉ, khi bạn không muốn nghỉ, bạn có thể đi vào vô suy nghĩ. Người chủ thực sự là người có thể làm được cả hai.

ngớ ngẩn, bởi vì "phải" là chống lại thành thoi - nhưng những cuốn sách như vậy chỉ có thể bán được ở Mĩ thôi. "Phải" ngụ ý hoạt động, nó là ám ảnh. Bất kì khi nào có "phải" thì ám ảnh lại bị giấu đằng sau nó. Có hành động trong cuộc sống, nhưng không có "phải", bằng không, "phải" sẽ tạo ra điên rồ. "Bạn phải thành thoi" - bây giờ thành thoi đã trở thành ám ảnh. Bạn phải làm điều bộ này nọ, rồi nằm ra, và gợi ý cho thân thể mình từ ngón chân tới đầu; bảo ngón chân, "Thành thoi đi!" và thế rồi đi ngược lên ...

Sao lại "phải"? Thành thoi tới chỉ khi không có "phải" trong cuộc sống của bạn. Thành thoi không chỉ là của thân thể, nó không chỉ là của tâm trí, nó là của toàn thể con người bạn.

Bạn lẩn tránh quá nhiều trong hoạt động, tất nhiên bị mệt mỏi, tiêu hao, khô héo, đông cứng. Sinh lực không chuyển động. Chỉ toàn khối chần và khối chần và khối chần. Và bất kì khi nào bạn làm điều gì đó, bạn lại làm nó trong trạng thái điên rồ. Tất nhiên nhu cầu thành thoi nảy sinh! Đó là lí do tại

sao nhiều cuốn sách được viết ra về thanh thoi vào mọi tháng. Và tôi chưa bao giờ thấy một người đã trở nên thanh thoi qua việc đọc cuốn sách về thanh thoi - người đó trở nên còn cuồng nhiệt hơn, bởi vì bây giờ toàn thể cuộc sống hoạt động của người đó vẫn còn không được động chạm tới, ám ảnh của người đó vẫn có đó để được hoạt động, bệnh tật vẫn có đó, và người đó già vờ đang trong trạng thái thanh thoi. Cho nên người đó nằm ra, mọi rối loạn vẫn bên trong, núi lửa sẵn sàng bùng ra, và người đó đang thanh thoi, tuân theo các hướng dẫn từ cuốn sách: "cách thanh thoi."

Tôi chưa bao giờ thấy một người đã trở nên thanh thoi qua việc đọc cuốn sách về thanh thoi - người đó trở nên còn cuồng nhiệt hơn, bởi vì bây giờ toàn thể cuộc sống hoạt động của người đó vẫn còn không được động chạm tới, nỗi ám ảnh của người đó vẫn có đó để được hoạt động, bệnh tật vẫn có đó, và người đó già vờ đang trong trạng thái thanh thoi.

Không sách nào có thể giúp bạn thanh thoi được - trừ phi bạn đọc con người bên trong riêng của mình, và thế thì thanh thoi không là điều "phải". Thanh thoi là sự vắng bóng, vắng bóng hoạt động, không hành động. Cho nên không có nhu cầu đi lên Himalaya - vài người đã làm

điều đó; để thanh thoi, họ đi lên Himalaya. Nhu cầu gì để đi lên Himalaya? Hành động không bị vứt bỏ, bởi vì nếu bạn vứt bỏ hành động, bạn vứt bỏ cuộc sống. Thế thì bạn sẽ chết, không được thanh thoi đâu. Tại Himalaya bạn sẽ tìm thấy các hiền nhân chết, không thanh thoi. Họ đã trốn khỏi cuộc sống, khỏi hành động.

Đây là điểm tinh tế cần được hiểu: hoạt động phải ra đi, không phải hành động. Vứt bỏ cả hai là dễ dàng - bạn có thể vứt bỏ cả hai và trốn lên Himalaya, điều đó là dễ dàng. Hay, điều khác là dễ dàng: bạn có thể tiếp tục trong các hoạt động và tự bó buộc mình mọi sáng hay mọi tối, trong vài phút, phải thành thoi. Bạn không hiểu phức tạp của tâm trí con người, cơ chế của nó. Thành thoi là một trạng thái. Bạn không thể ép buộc nó được. Bạn đơn giản vứt bỏ điều tiêu cực, cái cản trở, và nó tới, tự nó bật ra.

Thành thoi là một trạng thái. Bạn không thể ép buộc nó được. Bạn đơn giản vứt bỏ điều tiêu cực, cái cản trở, và nó tới, tự nó bật ra.

Bạn làm gì khi bạn đi ngủ vào đêm? Bạn có làm điều gì đó không? Nếu bạn làm, bạn sẽ là kẻ bị mất ngủ, bạn sẽ đi vào chứng mất ngủ. Bạn làm gì? Bạn đơn giản nằm ra và đi vào trong giấc ngủ. Không có "việc làm" trong nó. Nếu bạn "làm", sẽ không thể nào ngủ được. Thực tế, để đi vào trong giấc ngủ mọi điều cần thiết là sự liên tục trong tâm trí của hoạt động của bạn ngày phải gián đoạn lại. Có thể thôi! Khi hoạt động không có đó trong tâm trí, tâm trí thành thoi và đi vào trong giấc ngủ. Nếu bạn làm cái gì đó để đi vào giấc ngủ, bạn sẽ lúng túng, thế thì giấc ngủ sẽ không thể được. Việc làm là không cần tới chút nào.

Tilopa nói, *Không làm gì với thân thể ngoài việc thành thoi*. Đừng làm gì cả! Không cần tư thế yoga nào, không cần vận vẹo làm méo mó thân thể. "Không làm gì!" - chỉ cần thiếu vắng hoạt động. Và nó sẽ tới thế nào? Nó sẽ tới bằng hiểu biết. Hiểu biết là kỉ luật duy nhất. Hiểu các hoạt động

của bạn và bỗng nhiên, ngay giữa hoạt động này, nếu bạn trở nên nhận biết, nó sẽ dừng lại. Nếu bạn trở nên nhận biết tại sao mình lại làm nó, nó sẽ dừng lại. Và việc dừng lại đó là điều Tilopa ngụ ý: "Không làm gì với thân thể ngoài việc thanh thoi."

Thanh thoi là gì? Đó là trạng thái năng lượng của bạn không di chuyển đi đâu cả - không vào tương lai, không vào quá khứ, nó đơn giản có đó cùng bạn. Trong vũng năng lượng của riêng mình, trong hơi ấm của nó, bạn được bao bọc lại. Khoảnh khắc này là tất cả. Không có khoảnh khắc khác, thời gian dừng lại - thế thì có thanh thoi. Nếu thời gian có đó, không có thanh thoi. Đơn giản thời gian dừng lại; không có thời gian. Khoảnh khắc này là tất cả. Bạn không hỏi về bất kì cái gì khác, bạn đơn giản tận hưởng nó. Mọi thứ bình thường đều có thể được tận hưởng bởi vì chúng đẹp. Thực tế, chẳng cái gì bình thường cả - thế thì mọi thứ đều phi thường.

Mọi người tới tôi và hỏi, "Thầy có tin vào Thượng đế không?" Tôi nói, "Có chứ, bởi vì mọi thứ phi thường thế, làm sao nó có thể hiện hữu mà lại không có một tâm thức sâu sắc trong nó được?" Ngay từ những điều nhỏ bé... Đi dạo trên bãi cỏ khi những giọt sương vẫn còn chưa bay hơi, và chỉ cảm giác toàn bộ ở đó - bề mặt, cái chạm vào bãi cỏ, cái mát mẻ của giọt sương, gió buổi sáng, mặt trời lên. Bạn còn cần gì hơn nữa để hạnh phúc? Còn có thể có gì hơn nữa để hạnh phúc? Với việc nằm ra trong đêm trên tấm ga trải giường lạnh trên giường, cảm thấy bề mặt đi; cảm thấy rằng tấm ga cứ ấm dần lên; và bạn bị bao trong bóng tối, im lặng của buổi đêm... Với đôi mắt nhắm bạn đơn giản cảm thấy bản thân mình. Bạn còn cần gì hơn nữa? Điều đó là quá nhiều - sự biết ơn sâu sắc nảy sinh. Đây là thanh thoi.

Hiểu biết là kỉ luật duy nhất. Hiểu các hoạt động của bạn và bỗng nhiên, ngay giữa hoạt động này, nếu bạn trở nên nhận biết, nó sẽ dừng lại. Nếu bạn trở nên nhận biết tại sao mình lại làm nó, nó sẽ dừng lại. Và việc dừng lại đó là điều Tilopa ngụ ý: "Không làm gì với thân thể ngoài việc thành thoi."

Thành thoi ngụ ý khoảnh khắc này là quá đủ, đủ hơn điều có thể được yêu cầu và trông đợi. Chẳng có gì để hỏi, quá đủ, còn nhiều hơn điều bạn có thể mong muốn - thế thì năng lượng chẳng chuyển đi đâu cả, nó trở thành một vũng yên bình. Trong năng lượng riêng của mình, bạn tan biến. Khoảnh khắc này là thành thoi.

Thành thoi không phải là của thân thể không của tâm trí, thành thoi là của sự toàn bộ. Đó là lí do tại sao chư phật cứ nói, "Trở nên vô ham muốn," bởi vì họ biết rằng nếu có ham muốn bạn không thể thành thoi được. Họ cứ nói, "Chôn người chết đi," bởi vì nếu bạn quá bận tâm

với quá khứ bạn không thể thành thoi được. Họ cứ nói, "Tận hưởng chính khoảnh khắc này." Jesus nói, "Nhìn những bông hoa loa kèn. Ngắm những bông hoa loa kèn trên cánh đồng - chúng không làm việc vất vả mà chúng còn đẹp hơn, sự rực rỡ của chúng còn lớn lao hơn cả Vua Solomon. Chúng được trang điểm còn thơm hương hơn cả Vua Solomon đã từng trang điểm. Trông kìa, nhìn các bông hoa loa kèn!"

Ông ấy nói gì? Ông ấy đang nói, thành thoi đi! Bạn không cần phải lao động vất vả vì nó - thực tế, mọi thứ đều đã được cung cấp. Jesus nói, "Nếu người đó nhìn chim trong không trung, con vật, con vật hoang dã, cây cối và thực vật,

thì sao ông lo nghĩ? Người đó sẽ không nhìn ông sao?" Đây là thành thoi. Sao bạn lại quá lo nghĩ về tương lai thế? Ngắm những bông hoa loa kèn, quan sát hoa loa kèn, và trở thành giống hoa loa kèn - và rồi thành thoi. Thành thoi không phải là tư thế; thành thoi là việc biến đổi toàn bộ năng lượng của bạn.

Năng lượng là tốt, năng lượng là vui vẻ, năng lượng là thiêng liêng. Một khi năng lượng được thoát ra người ta có thể trở thành sáng tạo. Nó đem tới thông minh, tính sáng tạo, tính nhạy cảm, nó đem tới tất cả mọi cái đẹp đẽ.

Năng lượng có thể có hai chiều. Một chiều là có động cơ, đi đâu đó, mục đích ở đâu đó: khoảnh khắc này chỉ là phương tiện, và mục đích là ở đâu đó khác cần được đạt tới. Đây là một chiều của năng lượng của bạn: đây là chiều của hoạt động, hướng đích. Thế thì mọi thứ đều là phương tiện. Bằng cách nào đó nó phải được làm và bạn phải đạt tới mục đích, thế rồi bạn sẽ thành thoi. Nhưng với kiểu năng lượng này mục đích chẳng bao giờ tới cả, bởi vì kiểu năng lượng này cứ thay đổi mọi

khoảnh khắc hiện tại thành phương tiện cho cái gì đó khác, vào tương lai. Mục đích bao giờ cũng vẫn còn ở chân trời. Bạn cứ chạy mãi, nhưng khoảnh cách vẫn cứ còn như cũ.

Không, có chiều hướng khác cho năng lượng: chiều đó là lẽ hội không động cơ. Mục đích là ở đây, bây giờ; mục đích không phải là ở đâu đó khác. Thực tế, bạn là mục đích. Thực tế, không có hoàn thành nào khác hơn khoảnh khắc này - ngắm hoa loa kèn. Khi *bạn* là mục đích và khi mục đích không phải trong tương lai - khi không có gì cần đạt tới, thì

thay vì thế, bạn chỉ mở hội cho nó, bạn đã đạt tới nó, nó đang có đó - đây là thành thoi, năng lượng không động cơ.

Cho nên, với tôi, có hai kiểu người: người tìm kiếm có mục đích và người mở hội. Người hướng đích là người điên. Họ cứ ngày một điên, dần dần - và họ tạo ra mất trí riêng của mình. Và thế rồi cái mất trí đó có đà riêng của nó; dần dần họ đi sâu hơn vào trong nó - thế rồi họ bị mất hút hoàn toàn. Kiểu người khác là người tìm kiếm không có đích - người đó không phải là người tìm kiếm chút nào, người đó là người mở hội.

Năng lượng cần làm việc, bằng không năng lượng sẽ trở thành bất ổn. Năng lượng cần diễn đạt, năng lượng cần mang tính sáng tạo. Bằng không cùng năng lượng đó, cuộn lại bên trong bạn, sẽ trở thành bị bệnh tật, thành sự ốm yếu.

Là người mở hội, mở hội đi! Đã có quá nhiều rồi: hoa đang nở, chim đang hát, mặt trời có đó trên trời - mở hội nó! Bạn đang thở và bạn đang sống và bạn có tâm thức - mở hội nó! Thế thì bỗng nhiên bạn thành thoi; thế thì không có căng thẳng, thế thì không có khổ. Toàn thể năng lượng trước đã trở thành khổ nay trở thành biết ơn. Toàn thể tim của bạn cứ đập rộn ràng với sự biết ơn sâu sắc - đó là lời cầu nguyện. Lời cầu nguyện là tất cả những điều đó, tim đập cùng lòng biết

ơn sâu sắc.

"Không làm gì với thân thể ngoài việc thành thoi." Không cần làm gì cho nó cả. Chỉ hiểu chuyển động của năng lượng, chuyển động vô mục đích của năng lượng. Nó tuôn chảy, nhưng không hướng tới mục đích, nó tuôn chảy như

việc mở hội. Nó di chuyển, không hướng tới mục đích, nó di chuyển bởi vì tuân trào năng lượng riêng của nó.

Đứa trẻ đang nhảy múa và chạy vòng quanh - hỏi nó, "Cháu đi đâu đấy?" Nó không đi đâu cả - bạn sẽ có vẻ ngu xuẩn với nó. Trẻ con bao giờ cũng nghĩ người lớn ngu. Câu hỏi vô nghĩa làm sao, "Cháu đi đâu đấy?" Có nhu cầu nào để đi đâu không? Đứa trẻ đơn giản không thể trả lời được câu hỏi của bạn bởi vì nó chẳng liên quan. Nó không đi đâu cả. Nó đơn giản sẽ nhún vai. Nó sẽ nói, "Chẳng đi đâu cả." Thế thì tâm trí hướng đích sẽ hỏi, "Vậy sao cháu lại chạy?" - bởi vì với chúng ta hoạt động là có liên quan chỉ khi nó đưa tới đâu đó.

Hành động vô mục đích, chỉ là sự tràn ngập năng lượng của bạn. Chia sẻ nhưng không thương mại, không mặc cả. Cho bởi vì bạn có, không cho để lấy lại - bởi vì thế thì bạn sẽ trong khổ. Tất cả các thương nhân đều xuống địa ngục.

Và tôi nói với bạn, không có chỗ nào để đi đâu. Ở đây là tất cả. Toàn thể sự tồn tại lên tới đỉnh điểm tại khoảnh khắc này, nó hội tụ vào khoảnh khắc này. Toàn thể sự tồn tại đã rót vào trong khoảnh khắc này. Tất cả mọi thứ đang có đều đang đổ vào khoảnh khắc này - nó là ở đây, bây giờ. Đứa trẻ đơn giản thích thú với năng lượng. Nó có nhiều thế! Nó đang chạy không phải bởi vì nó phải đạt tới chỗ nào đó mà bởi vì nó có quá nhiều; nó phải chạy.

Hành động vô mục đích, chỉ là tràn ngập năng lượng của bạn. Chia sẻ nhưng không thương mại, không mặc cả. Cho bởi vì bạn có, không cho để lấy lại - bởi vì thế thì bạn sẽ

trong khổ. Tất cả các thương nhân đều xuống địa ngục. Nếu bạn muốn tìm những thương nhân và người mặc cả lớn lao nhất, cứ xuống địa ngục, ở đó bạn sẽ tìm thấy họ. Thiên đường không dành cho thương nhân, thiên đường dành cho những người mở hội.

Trong thượng đế học Ki tô giáo, trong hàng thế kỉ, người ta cứ hỏi đi hỏi lại mãi, "Các thiên thần làm gì trên thiên đường?" Đây là câu hỏi có liên quan cho những người hướng đích: "Các thiên thần làm gì trên thiên đường?" Dường như chẳng có gì được làm cả, chẳng có gì ở đó mà làm. Ai đó hỏi Meister Eckhart, "Các thiên thần làm gì trên thiên đường?" Ông ấy nói, "Ông là kiểu người ngu gì vậy? Thiên đường là chỗ để mở hội. Họ chẳng làm gì cả. Họ đơn giản mở hội - vinh quang của nó, tráng lệ của nó, thơ ca của nó, việc nở hoa của nó, họ mở hội. Họ hát và họ nhảy múa và họ mở hội." Nhưng tôi cho rằng người đó đã không thoả mãn với câu trả lời của Meister Eckhart, bởi vì với chúng ta hoạt động là có nghĩa chỉ nếu nó dẫn tới đâu đó, nếu có mục đích.

Nhớ lấy, hoạt động là hướng đích, hành động thì không. Hành động là sự tuôn tràn của năng lượng. Hành động là trong khoảnh khắc này, sự đáp ứng, không chuẩn bị, không diễn tập. Chỉ là toàn thể sự tồn tại gặp bạn, đương đầu với bạn, và một đáp ứng xảy tới. Chim hót và bạn bắt đầu hát - đó không phải là hoạt động. Bỗng nhiên điều đó xảy ra. Bỗng nhiên bạn thấy điều đó xảy ra, rằng bạn đã bắt đầu ngân nga - đây là hành động.

Và nếu bạn trở nên ngày một tham gia vào hành động nhiều hơn, và ngày một ít bận bịu trong hoạt động, cuộc sống của bạn sẽ thay đổi và nó sẽ trở thành thanh thoi sâu sắc. Thế thì bạn "làm" nhưng bạn vẫn được thanh thoi. Vị Phật không

bao giờ mệt. Tại sao? - bởi vì phật không phải là người làm. Bất kì điều gì ông ấy có, ông ấy đều cho, ông ấy tuân tròn.

Không làm gì với thân thể ngoài việc thành thoi; ngậm chắc mồm và vẫn còn im lặng. Mồm thực sự rất có ý nghĩa, bởi vì đó là nơi hoạt động đầu tiên xảy ra; môi bạn bắt đầu

Nếu bạn trở nên ngày một tham gia vào hành động nhiều hơn, và ngày một ít bạn bị trong hoạt động, cuộc sống của bạn sẽ thay đổi và nó sẽ trở thành thành thoi sâu sắc. Thế thì bạn "làm" nhưng bạn vẫn được thành thoi. Vị phật không bao giờ mệt. Tại sao? - bởi vì phật không phải là người làm. Bất kì điều gì ông ấy có, ông ấy đều cho, ông ấy tuân tròn.

hoạt động đầu tiên. Bao quanh vùng mồm là chỗ bắt đầu của mọi hoạt động - bạn hít vào, bạn khóc, bạn bắt đầu quờ quạng tìm vú mẹ. Và mồm bạn bao giờ cũng vẫn còn trong hoạt động điên cuồng. Đó là lí do tại sao Tilopa gợi ý, "Hiểu hoạt động, hiểu hành động, thành thoi, và ... *ngậm chắc mồm lại.*"

Bất kì khi nào bạn ngồi thiền, bất kì khi nào bạn muốn im lặng, điều đầu tiên là ngậm miệng lại hoàn toàn. Nếu bạn ngậm miệng hoàn toàn, lưỡi bạn sẽ chạm vào vòm trên trong mồm; môi sẽ hoàn toàn khép lại và lưỡi sẽ chạm vòm trên. Khép nó lại hoàn toàn - nhưng điều đó chỉ có thể được thực hiện nếu bạn đã tuân theo bất kì điều

gì tôi đã nói với bạn, không trước điều đó. Bạn có thể làm điều đó, ngậm miệng không phải là nỗ lực gì lớn cho lắm. Bạn có thể ngồi như bức tượng với miệng ngậm chặt, nhưng điều đó sẽ không chấm dứt hoạt động. Sâu bên trong suy nghĩ sẽ tiếp tục, và nếu suy nghĩ tiếp tục bạn có thể cảm thấy

những rung động tinh tế trong môi. Những người khác có thể không nhận xét thấy điều đó bởi vì chúng rất tinh tế, nhưng nếu bạn đang suy nghĩ thì môi bạn rung rung một chút - việc rung rất tinh tế.

Khi bạn thành thoi thực sự, việc rung đó dừng lại. Bạn không nói, bạn không làm bất kì hoạt động nào bên trong mình. "Ngậm chặt mồm và vẫn còn im lặng" - và thế rồi không nghĩ.

Bạn sẽ làm gì? Ý nghĩ tới rồi đi. Cứ để chúng tới và đi, đó không phải là vấn đề. Bạn không bị dính líu vào; bạn vẫn còn xa cách, tách rời. Bạn đơn giản quan sát chúng tới và đi, chúng không phải là mối quan tâm của bạn. Ngậm mồm và vẫn còn im lặng. Dần dần, ý nghĩ sẽ tự động dừng lại - chúng cần sự hợp tác của bạn để có đó. Nếu bạn hợp tác, chúng sẽ có đó; nếu bạn tranh đấu, thế nữa chúng sẽ có đó, bởi vì cả hai đều là hợp tác, một đảng ủng hộ, đảng kia chống đối. Cả hai đều là các loại hoạt động. Bạn đơn giản quan sát.

Nhưng ngậm mồm lại rất có ích.

Cho nên trước hết, như tôi đã quan sát nhiều người, tôi sẽ gợi ý cho bạn rằng trước hết ngáp đã. Mở mồm rộng hết cỡ, ngoác mồm rộng nhất có thể được, kiểu ngáp hoàn toàn; điều đó thậm chí bắt đầu làm đau. Làm điều này hai hay ba lần. Điều này sẽ giúp cho mồm vẫn còn khép lại trong một thời gian lâu hơn. Và thế rồi trong hai hay ba phút, lảm nhảm nói to điều vô nghĩa. Bất kì điều gì tới với tâm trí, nói to nó ra và tận hưởng điều đó. Thế rồi ngậm mồm lại.

Đi sang phía đối lập thì dễ dàng hơn. Nếu bạn muốn làm thành thoi tay mình, tốt hơn cả trước hết hãy làm cho nó căng thẳng nhất có thể được - siết chặt nắm đấm và để cho nó chặt nhất có thể được. Làm chính điều đối lập lại và rồi thành

thời. Và thế thì bạn sẽ đạt tới thành thạo sâu sắc hơn của hệ thần kinh. Làm các cử chỉ, khuôn mặt, chuyển động của khuôn mặt, méo mó, ngáp, nói hai hay ba phút những điều vô nghĩa - và thế rồi ngậm mồm lại. Và căng thẳng này sẽ cho bạn khả năng sâu sắc hơn để thành thạo đôi môi và mồm. Ngậm mồm và thế rồi chỉ là người quan sát. Chẳng mấy chốc im lặng sẽ buông xuống bạn.

Có hai kiểu im lặng. Một là im lặng bạn có thể áp đặt lên chính mình. Điều đó không phải là điều rất duyên dáng. Nó là một loại bạo hành, nó là một loại cưỡng bức lên tâm trí; nó là hung hăng. Thế rồi có một loại im lặng khác buông xuống bạn, giống như màn đêm buông xuống. Nó buông xuống bạn, nó bao bọc bạn. Bạn đơn giản tạo ra khả năng cho nó, đón nhận, và nó tới. Ngậm mồm, quan sát, không cố gắng im lặng. Nếu bạn cố gắng, bạn có thể ép buộc được vài giây im lặng nhưng chúng sẽ chẳng có giá trị gì - bên trong bạn sẽ cứ sôi lên. Cho nên đừng cố gắng im lặng. Bạn đơn giản tạo ra tình huống, mảnh đất, gieo hạt và chờ đợi.

Làm trống rỗng tâm trí và không nghĩ ngợi.

Bạn sẽ làm gì để làm trống rỗng tâm trí? Ý nghĩ tới, bạn theo dõi. Và việc theo dõi phải được làm với sự cẩn trọng: việc theo dõi phải thụ động, không hoạt động. Đây là những cơ chế tinh tế và bạn phải hiểu mọi điều, bằng không bạn có thể bỏ lỡ ở bất kì đâu. Và nếu bạn bỏ lỡ một điểm không đáng kể, thì toàn thể sự việc thay đổi phẩm chất của nó.

Theo dõi - theo dõi thụ động, không tích cực. Khác biệt là gì?

Bạn đang chờ đợi cô bạn gái của mình, hay người yêu của mình - thế thì bạn theo dõi tích cực. Thế rồi ai đó đi qua

cửa và bạn ngược lên để nhìn xem liệu cô ấy đã tới chưa. Thế thì, chỉ chiếc lá rung rinh theo gió, và bạn lại cảm thấy có thể cô ấy đã tới. Bạn cứ ngược lên hoài; tâm trí bạn rất háo hức, tích cực. Không, điều này sẽ không có ích đâu. Nếu bạn quá háo hức và quá tích cực điều này sẽ không đem tới cho bạn im lặng mà tôi đang nói tới.

Thụ động đi - như bạn ngồi cạnh bờ sông và dòng sông trôi qua và bạn đơn giản quan sát. Không có háo hức, không có thôi thúc, không có khẩn thiết. Không ai bó buộc bạn cả. Cho dù bạn bỏ lỡ, cũng chẳng cái gì bị lỡ cả. Bạn đơn giản quan sát, bạn chỉ nhìn. Ngay cả từ "quan sát" cũng không tốt, bởi vì chính từ "quan sát" cho cảm giác của tính tích cực. Bạn đơn giản nhìn, không có gì để làm cả. Bạn đơn giản ngồi cạnh bờ sông, bạn nhìn, và dòng sông chảy qua. Hay, bạn nhìn lên trời và mây trôi qua. Và một cách thụ động - tính thụ động này là rất bản chất. Điều đó cần phải được hiểu, bởi vì ám ảnh hoạt động của bạn có thể trở thành háo hức, có thể trở thành chờ đợi tích cực. Thế thì bạn bỏ lỡ toàn bộ vấn đề; thế thì hoạt động đã lại đi vào từ cửa sau. Là người quan sát thụ động - *Làm trống rỗng tâm trí và không nghĩ ngợi.*

Tính thụ động này sẽ tự động làm trống rỗng tâm trí bạn. Các ngọn sóng của hoạt động, ngọn sóng của năng lượng tâm trí, dần dần, sẽ lắng xuống và toàn thể bề mặt tâm thức bạn sẽ không còn ngọn sóng nào, không còn ngọn sóng nào. Nó trở thành giống như tấm gương im lặng.

Tilopa nói:

Giống như tre hồng nghĩ ngợi thoải mái với thân thể bạn.

Đây là một trong những phương pháp đặc biệt của Tilopa. Mọi bậc thầy đều có phương pháp đặc biệt riêng của mình qua đó thầy đã đạt tới, và qua đó thầy sẽ giúp cho người khác. Đây là cái đặc biệt của Tilopa: *Giống như tre hồng hãy nghỉ ngơi thoải mái với thân thể bạn* - cây tre, bên trong hoàn toàn hồng. Khi bạn nghỉ ngơi, bạn chỉ cảm thấy rằng mình giống như cây tre, bên trong hoàn toàn hồng và trống rỗng. Và thực tế đây chính là hoàn cảnh: thân thể bạn chỉ giống như cây tre và bên trong nó hồng hoác. Da bạn, xương bạn, máu bạn, tất cả đều là các bộ phận của cây tre và bên trong có khoảng không, tính hồng.

Khi bạn ngồi với mồm im lặng hoàn toàn, bất hoạt, lưỡi chạm vòm trên và im lặng, không rung với ý nghĩ - quan sát tâm trí một cách thụ động, không chờ đợi bất kì cái gì đặc biệt - cảm giác như cây tre hồng. Và bỗng nhiên năng lượng vô hạn bắt đầu rót vào bên trong bạn. Bạn được rót đầy bởi cái không biết, bởi cái huyền bí, bởi điều thiêng liêng. Cây tre hồng trở thành cây sáo và điều thiêng liêng bắt đầu thổi nó. Một khi bạn trống rỗng, không có rào chắn nào cho điều thiêng liêng đi vào trong bạn.

Thử điều này đi; đây là một trong những cách thiền hay nhất, cách thiền về việc trở thành cây tre hồng. Bạn không cần cái gì khác. Bạn đơn giản trở thành điều này - và tất cả mọi điều khác xảy ra. Bỗng nhiên bạn cảm thấy cái gì đó đang buông xuống trong tính hồng của bạn. Bạn giống như bụng mẹ và một cuộc sống mới đang đi vào trong bạn, một hạt mầm rơi vào. Và một khoảnh khắc tới khi cây tre hoàn toàn biến mất.

Giống như tre hồng nghỉ ngơi thoải mái với thân thể bạn. Nghỉ ngơi thoải mái - đừng ham muốn những điều tâm linh, đừng ham muốn thiên đường, đừng ham muốn ngay cả

Thượng đế. Thượng đế không thể được ham muốn - khi bạn vô ham muốn, ngài tới với bạn. Giải thoát không thể được ham muốn - bởi vì ham muốn chính là tù túng. Khi bạn vô ham muốn bạn được giải thoát. Phật tính không thể được ham muốn, bởi vì ham muốn là cản trở. Khi rào chắn không có đó, bỗng nhiên vị phật bùng ra trong bạn. Bạn đã có hạt mầm rồi. Khi bạn trống rỗng, không gian có đó - hạt mầm bùng nổ.

Tilopa nói:

Giống như tre hồng nghỉ ngơi thoải mái với thân thể bạn. Không cho không lấy, hãy để tâm trí bạn nghỉ ngơi.

Chẳng có gì để cho, chẳng có gì để lấy. Mọi thứ đều tuyệt đối ôn hoà - như nó hiện hữu. Không có nhu cầu về bất kì việc cho và lấy cả. Bạn tuyệt đối hoàn hảo như bạn hiện hữu.

Giáo huấn này của phương Đông đã bị hiểu lầm rất nhiều ở phương Tây, bởi vì họ nói, "Đây là kiểu giáo huấn gì vậy? Thế thì mọi người sẽ không cố gắng đâu, và thế thì họ sẽ không cố gắng đi cao hơn. Thế thì họ sẽ chẳng làm nỗ lực nào để thay đổi tính nết của mình, để biến đổi điều ác của họ thành điều thiện. Thế thì họ có thể trở thành nạn nhân của quỷ." Ở phương Tây, "Tu dưỡng bản thân mình" là khẩu hiệu - hoặc dưới dạng thế giới này hoặc dưới dạng thế giới khác, nhưng tu dưỡng. Làm sao tu dưỡng? Làm sao trở nên lớn hơn và to hơn?

Ở phương Đông chúng ta hiểu điều đó sâu sắc hơn, rằng chính nỗ lực này để "trở thành" mới là rào chắn - bởi vì bạn đã mang con người bên trong mình rồi. Bạn không cần trở thành cái gì cả - đơn giản nhận ra mình là ai, có thể thôi. Đơn giản nhận ra người đang ẩn bên trong bạn. Tu dưỡng, bất kì cái gì bạn tu dưỡng, bạn bao giờ cũng sẽ trong lo âu và khổ sở bởi vì chính nỗ lực tu dưỡng đang dẫn bạn đi theo đường sai. Nó làm cho tương lai thành có nghĩa, mục đích thành có nghĩa, ý tưởng thành có nghĩa - và thế thì tâm trí bạn trở thành ham muốn.

Chính nỗ lực này để "trở thành" mới là rào chắn - bởi vì bạn đã mang con người bên trong mình rồi. Bạn không cần trở thành cái gì cả - đơn giản nhận ra mình là ai, có thể thôi. Đơn giản nhận ra người đang ẩn bên trong bạn.

Ham muốn, bạn bỏ lỡ. Cứ để ham muốn chìm xuống, trở thành vũng im lặng của vô ham muốn - và bỗng nhiên bạn ngạc nhiên, bất thành linh nó có đó. Và bạn sẽ cười vỡ bụng, như Bồ đề đạt ma đã cười. Và những tín đồ của Bồ đề đạt ma nói rằng khi bạn lại trở nên im lặng, bạn có thể nghe thấy tiếng cười rung chuyển của ông ấy. Ông ấy vẫn còn đang cười. Ông ấy chưa dừng cười kể từ thời đó. Ông ấy đã cười bởi vì, "Đây là cái kiểu đùa gì thế này? Ông đã là cái ông đang cố gắng trở thành! Làm sao ông có thể thành công nếu ông đã là cái đó, và ông đang cố gắng trở thành cái đó? Thất bại của ông là tuyệt đối chắc chắn. Làm sao ông có thể trở thành cái mà ông đã là rồi?" Cho nên Bồ đề đạt ma vẫn cười.

Bồ đề đạt ma đích xác là người đương đại với Tilopa. Họ có thể đã biết lẫn nhau - có thể không về mặt vật lí, nhưng họ phải đã biết lẫn nhau, cùng phẩm chất con người.

Tilopa nói:

Không cho không lấy, hãy để tâm trí bạn nghỉ ngơi. Mahamudra là giống như một tâm trí níu bám vào số không.

Bạn đã đạt tới rồi nếu bạn không níu bám - cái không ở trong tay bạn, và bạn đã đạt được.

Bạn càng nghĩ nhiều, bạn càng hiện hữu nhiều hơn. Bản ngã không là gì ngoài tất cả những ý nghĩ đã được tích lũy lại trong quá khứ. Khi bạn không hiện hữu, Thượng đế hiện hữu. Đó là sáng tạo.

Mahamudra là giống như một tâm trí níu bám vào số không. Vậy với thực hành, và đúng lúc bạn sẽ đạt tới phật tính.

Vậy thì cần thực hành cái gì? Ngày một thoải mái hơn. Ngày một ở đây và bây giờ hơn. Ngày một nhiều trong hành động hơn, và ngày một ít trong hoạt động hơn. Ngày một nhiều lỗ hổng, trống rỗng, thụ động hơn. Ngày một nhiều là người quan sát hơn - đứng đưng, không trông đợi điều gì, không ham muốn điều gì. Hạnh phúc với bản thân mình như bạn đang là. Mang tính lễ hội.

Và thế thì bất kì khoảnh khắc nào, khi mọi sự chín muồi và mùa vụ đúng tới, bạn nở hoa thành vị phật.

Hành động trong hài hoà với tự nhiên

Sáng tạo chính là trạng thái rất nghịch lí của tâm thức và hiện hữu. Nó là hành động qua vô hành động, nó là điều Lão Tử gọi *vi vô vi*. Nó cho phép điều gì đó xảy ra qua bạn. Nó không phải là việc làm, nó là việc cho phép. Nó là việc trở thành lỗi đi để cho cái toàn thể có thể chảy qua bạn. Nó đang trở thành cây tre hồng, chỉ là cây tre hồng.

Và thế rồi lập tức cái gì đó bắt đầu xảy ra, bởi vì ẩn đằng sau con người là Thượng đế. Cho ngài một con đường nhỏ thôi, để đi tới qua bạn. Đó là sáng tạo - việc cho phép Thượng đế xảy ra là sáng tạo. Sáng tạo là trạng thái tôn giáo.

Đó là lí do tại sao tôi nói rằng nhà thơ còn gần Thượng đế hơn nhà thượng đế học nhiều, vũ công thậm chí còn gần hơn. Triết gia là ở xa nhất, bởi vì bạn càng nghĩ nhiều, bức tường bạn tạo ra giữa mình với cái toàn thể càng lớn hơn. Bạn càng nghĩ nhiều, bạn càng hiện hữu nhiều hơn. Bản ngã không là gì ngoài tất cả những ý nghĩ đã được tích lũy lại trong quá khứ. Khi bạn không hiện hữu, Thượng đế hiện hữu. Đó là sáng tạo.

Sáng tạo đơn giản có nghĩa là bạn đang trong thanh thoi toàn bộ. Nó không ngụ ý không hành động, nó ngụ ý thanh thoi - bởi vì từ thanh thoi nhiều hành động sẽ được sinh ra. Nhưng điều đó sẽ không phải là việc làm của bạn, bạn sẽ chỉ là phương tiện. Bài ca sẽ bắt đầu tới qua bạn - bạn không phải là người tạo ra nó, nó tới từ cõi bên kia. Nó bao giờ cũng tới từ cõi bên kia. Khi bạn tạo ra nó, nó chỉ là đồ tâm

thường, tràn tục. Khi nó tới *qua* bạn, nó có cái đẹp siêu phàm, nó đem cái gì đó của cái không biết trong nó.

Khi nhà thơ vĩ đại Coleridge chết ông ấy đã để lại hàng nghìn bài thơ dang dở. Nhiều lần trong đời mình ông ấy đã được mọi người hỏi, "Sao ông không hoàn thành những bài thơ đó" - bởi vì vài bài thơ chỉ thiếu mỗi một hay hai dòng. "Sao ông không hoàn thành chúng đi?"

Và ông ấy nói, "Tôi không thể hoàn thành được. Tôi đã thử rồi, nhưng khi tôi hoàn thành chúng, cái gì đó bị lỡ, cái gì

đó đi sai. Dòng viết của tôi chẳng bao giờ nhập vào sự hài hoà với cái đã tới qua tôi. Nó vẫn còn là khối chướng vấp, nó trở thành tảng đá, nó cản trở luồng chảy. Cho nên tôi phải đợi. Bất kì ai đã từng tuôn chảy qua tôi, bất kì khi nào người đó bắt đầu tuôn chảy và hoàn thành bài thơ này thì nó sẽ được hoàn thành, không trước điều đó đâu."

Tự nhiên cho mọi người năng lượng mang tính sáng tạo. Nó trở nên mang tính phá hoại chỉ khi nó bị cản trở, khi luồng chảy tự nhiên không được phép.

Ông ấy đã hoàn thành chỉ vài bài thơ thôi. Nhưng những bài thơ đó có cái đẹp siêu phàm, có huy hoàng huyền diệu vĩ đại. Điều đó bao giờ cũng như vậy: nhà thơ biến mất, thế thì có sáng tạo. Thế thì ông ấy bị ám ảnh. Vâng, đó là chính là từ đây, ông ấy bị ám ảnh. Bị ám ảnh bởi Thượng đế là sáng tạo.

Simone de Beauvoir đã nói, "Cuộc sống bận rộn cả trong việc duy trì nó và trong việc vượt qua nó; nếu tất cả mọi điều nó làm chỉ là duy trì bản thân nó, thì việc sống chỉ là không chết." Và người không có tính sáng tạo chỉ là không chết, có

thế thôi. Cuộc sống của người đó không có chiều sâu. Cuộc sống của người đó còn chưa phải là cuộc sống mà chỉ là lời mở đầu; cuốn sách cuộc sống vẫn còn chưa bắt đầu. Người đó được sinh ra, đúng, nhưng người đó không sống.

Khi bạn trở nên có tính sáng tạo, khi bạn cho phép tính sáng tạo xảy ra qua bạn, khi bạn bắt đầu hát lên bài ca không phải của riêng mình - điều bạn không thể kí vào được và bạn không thể nói được, "Đó là của riêng tôi," bạn không thể đặt chữ kí của mình lên nó được - thế thì cuộc sống chấp cánh, nó bùng lên. Trong sáng tạo có sự vượt lên. Bằng không, nhiều nhất chúng ta có thể cứ kéo dài mãi bản thân mình. Bạn tạo ra đứa trẻ - điều đó không phải là sáng tạo. Bạn sẽ chết và đứa trẻ sẽ ở đây để duy trì cuộc sống. Nhưng duy trì cuộc sống là không đủ chừng nào bạn còn chưa bắt đầu vượt qua bản thân mình - và việc vượt qua xảy ra chỉ khi cái gì đó của cõi bên kia đi tới tiếp xúc với bạn.

Đó là điểm của siêu việt - vượt lên. Và trong việc vượt lên, phép màu xảy ra: bạn không hiện hữu, ấy vậy mà lần đầu tiên bạn lại hiện hữu.

Tinh hoa của trí huệ là hành động trong hài hoà với tự nhiên. Đó là thông điệp của tất cả mọi nhà huyền môn vĩ đại - Lão Tử, Phật, Bahauddin, Sosan, Sanai - hành động trong hài hoà với tự nhiên. Con vật hành động một cách vô ý thức trong hài hoà với tự nhiên. Con người phải hành động một cách có ý thức trong hài hoà với tự nhiên, bởi vì con người có tâm thức. Con người có thể chọn không hành động trong hài hoà, do đó mới có trách nhiệm lớn lao.

Con người có trách nhiệm. Chỉ con người mới có trách nhiệm, đó là cái vĩ đại của con người. Không con vật nào khác có trách nhiệm - nó đơn giản hành động trong hài hoà,

không có cách nào đi lạc lối. Con vật không thể đi lạc lối được; nó còn chưa có khả năng đi lạc lối, còn chưa có tâm thức. Nó vận hành như bạn vận hành trong giấc ngủ say.

Và đó là tinh hoa của trí tuệ - hài hoà với tự nhiên, với nhịp điệu tự nhiên của vũ trụ. Và bất kì khi nào bạn trong hài hoà với nhịp điệu tự nhiên của vũ trụ, bạn là nhà thơ, bạn là họa sĩ, bạn là nhạc sĩ, bạn là vũ công.

Trong giấc ngủ say bạn cũng rơi vào trong hài hoà với tự nhiên. Đó là lí do tại sao giấc ngủ say lại làm khoẻ người thể, thành thơ thể. Chỉ vài phút ngủ say, và bạn lại tươi tắn và trẻ trung và tất cả mọi bụi bặm bạn đã thu thập và tất cả mọi mệt mỏi và chán chường đều biến mất. Bạn đã tiếp xúc với cội nguồn.

Nhưng đây là cách thức loài vật tiếp xúc với cội nguồn; ngủ là cách thức loài vật tiếp xúc với cội nguồn. Con vật theo chiều

ngang, con người theo chiều đứng. Khi bạn muốn đi vào trong giấc ngủ bạn phải rơi vào thể chiều ngang. Chỉ ở thể chiều ngang bạn mới có thể rơi vào giấc ngủ - bạn không thể rơi vào giấc ngủ khi đang đứng, điều đó sẽ rất khó khăn. Bạn phải đi lùi trở lại, lùi lại hàng triệu năm, cũng giống như con vật. Bạn nằm theo chiều ngang, song song với đất; bỗng nhiên bạn bắt đầu mất ý thức, bỗng nhiên bạn không còn có trách nhiệm nữa.

Chính bởi sự kiện này mà Sigmund Freud đã chọn chiếc tràng kỉ cho bệnh nhân. Không phải là để làm cho bệnh nhân được tiện nghi đâu, đó là một chiến lược đấy. Một khi bệnh nhân nằm ngang, người đó bắt đầu không có trách nhiệm. Và chùng nào người đó còn chưa cảm thấy được tự do nói mọi

điều, người đó sẽ không nói những điều vô ý thức. Nếu người đó vẫn còn có trách nhiệm và ở tư thế thẳng đứng, người đó sẽ tiếp tục phán xét liệu có nên nói một điều hay không. Người đó sẽ kiểm duyệt. Khi người đó nằm ngang trên tràng ki - và nhà phân tâm ẩn đằng sau, bạn không thể thấy ông ấy được - bỗng nhiên người đó lại giống như con vật, người đó không có trách nhiệm. Người đó bắt đầu làm nhằm những điều mà người ấy sẽ không bao giờ nói cho bất kì ai, cho người lạ. Người đó bắt đầu nói những điều nằm sâu trong vô thức của mình; những điều vô thức đó bắt đầu trôi lên bề mặt. Đó là một chiến lược, một chiến lược của Freud để làm cho bệnh nhân hoàn toàn bất lực như đứa trẻ hay như con vật.

Một khi bạn không cảm thấy trách nhiệm thì bạn trở thành tự nhiên. Và cách trị liệu tâm lí đã có ích lớn lao; nó làm bạn thành thoi. Tất cả mọi điều bạn đã kìm nén đều trôi ra, và sau khi trôi lên bề mặt nó bay hơi. Sau khi trải qua phân tâm bạn trở nên ít bị nặng gánh, bạn trở nên tự nhiên hơn, bạn lại hài hoà hơn với tự nhiên và với bản thân mình. Đó là ý nghĩa của việc được mạnh khoẻ.

Nhưng điều này là lùi lại, là thoái lui. Nó đi về tầng ngầm. Còn có cách khác để vượt lên, và đó là đi tới tầng thượng - không phải là cách thức của Sigmund Freud mà là cách thức của Phật. Bạn có thể vượt lên trên bản thân mình bằng việc tiếp xúc có ý thức với tự nhiên.

Và đó là tinh hoa của trí tuệ - hài hoà với tự nhiên, với nhịp điệu tự nhiên của vũ trụ. Và bất kì khi nào bạn trong hài hoà với nhịp điệu tự nhiên của vũ trụ, bạn là nhà thơ, bạn là họa sĩ, bạn là nhạc sĩ, bạn là vũ công.

Thử điều đó mà xem. Đôi khi ngồi bên cạnh cây, rơi vào hoà đồng một cách có ý thức. Trở thành một với tự nhiên; để

các biên giới tan biến đi. Trở thành cây, trở thành cỏ, trở thành gió - và bỗng nhiên bạn sẽ thấy, cái gì đó chưa bao giờ xảy ra với bạn trước đây lại đang xảy ra. Mắt bạn trở nên đầy màu sắc: cây cối xanh hơn chúng đã từng thế, và hoa hồng còn hồng hơn, và mọi thứ đều dường như chói sáng. Và bỗng

Nếu bạn thấy một họa sĩ đang vẽ, chắc chắn người đó đang hoạt động, hoạt động hoàn toàn, hoạt động điên cuồng - người đó là tất cả hành động. Hay nếu bạn thấy một vũ công đang múa, người đó là tất cả hành động. Nhưng vậy mà, sâu bên dưới không có diễn viên, không có người làm; chỉ có im lặng. Do đó tôi nói sáng tạo là trạng thái của nghịch lí.

nhiên bạn muốn hát lên bài ca, chẳng biết nó từ đâu tới. Chân bạn sẵn sàng để nhảy múa; bạn có thể cảm thấy điệu vũ đang rậm rịch chạy bên trong mạch máu mình, bạn có thể nghe thấy âm thanh của âm nhạc bên trong và bên ngoài.

Đây là trạng thái của sáng tạo. Điều này có thể được gọi là phẩm chất cơ bản của nó - trong hài hoà với tự nhiên, được hoà đồng với cuộc sống, với vũ trụ.

Lão Tử đã cho nó một cái tên hay, *vi vô vi*, hành động qua vô hành động. Đó là nghịch lí của tính sáng tạo. Nếu bạn thấy một họa sĩ đang vẽ, chắc chắn người đó đang hoạt động, hoạt động toàn toàn, hoạt động điên

cuồng - người đó là tất cả hành động. Hay nếu bạn thấy một vũ công đang múa, người đó là tất cả hành động. Nhưng vậy mà, sâu bên dưới không có diễn viên, không có người làm; chỉ có im lặng. Do đó tôi nói sáng tạo là trạng thái của nghịch lí. Tất cả mọi trạng thái đẹp đều mang tính nghịch lí. Bạn đi càng cao hơn, bạn càng phải đi sâu hơn vào cái nghịch lí của

thực tại. Hành động tối cao với thành thoi tối cao - trên bề mặt hành động vĩ đại đang xảy ra, ở chiều sâu không gì xảy ra cả, hay *chỉ* cái không đang xảy ra. Bình thần sáng tạo là hành động tối cao - mềm dẻo quý giá, đơn giản, tính tự phát và tự do tuôn chảy từ chúng ta, hay đúng hơn qua chúng ta, khi bản ngã riêng tư và nỗ lực có ý thức của bạn nhường bước cho quyền năng không phải của riêng chúng.

Nhường bước cho quyền năng không phải của riêng bạn, buông xuôi cho quyền năng bên ngoài bạn, là sáng tạo. Thiên là sáng tạo. Và khi bản ngã biến mất, vết thương trong bạn biến mất; bạn được chữa lành, bạn là toàn thể. Bản ngã là bệnh tật của bạn. Và khi bản ngã biến mất bạn không còn ngủ nữa, bạn bắt đầu tuôn chảy. Bạn bắt đầu tuôn chảy với luồng chảy mệnh mông của sự tồn tại.

Norbert Weiner đã nói, "Chúng ta không phải là chất liệu tồn tại mãi, nhưng các hình mẫu cứ duy trì chúng, những xoáy nước trong dòng sông đang chảy." Thế thì bạn không phải là bản ngã mà là sự kiện, hay quá trình các sự kiện. Thế thì bạn là quá trình, không phải là vật. Tâm thức không phải là vật, nó là quá trình - và chúng ta đã làm nó thành vật. Khoảnh khắc bạn gọi nó là "tôi" nó trở thành vật - được định nghĩa, bị giới hạn, ngủ, tù đọng, và bạn bắt đầu chết.

Bản ngã là cái chết của bạn, và cái chết của bản ngã là việc bắt đầu của cuộc sống thực của bạn. Cuộc sống thực là sáng tạo.

Bạn không cần tới bất kì trường học nào để học sáng tạo. Mọi điều bạn cần là đi vào bên trong và giúp cho bản ngã tan biến. Đừng hỗ trợ nó, đừng cứ làm mạnh và nuôi dưỡng nó. Và bất kì khi nào bản ngã không có, tất cả đều là chân lí, tất cả đều đẹp. Và thế thì bất kì cái gì xảy ra cũng đều tốt.

Tôi không nói rằng tất cả các bạn đều sẽ trở thành Picasso hay Shakespeares, tôi không nói điều đó. Vài người trong các bạn sẽ trở thành hoạ sĩ, vài người trong các bạn sẽ thành ca sĩ, vài người trong các bạn sẽ trở thành nhạc sĩ, vài người trong các bạn sẽ trở thành vũ công - nhưng đó không phải là vấn đề. Mỗi người trong các bạn sẽ trở nên có tính sáng tạo theo cách riêng của mình. Bạn có thể là người nấu bếp, nhưng thế rồi vẫn có sự sáng tạo. Hay bạn có thể chỉ là người dọn dẹp, nhưng thế rồi sẽ có sáng tạo.

Sẽ không có chán chường. Bạn sẽ trở nên mang tính phát minh trong những điều nhỏ bé. Ngay cả trong dọn dẹp cũng sẽ có một loại tôn thờ, lời cầu nguyện, cho nên bất kì điều gì bạn làm đều sẽ có hương vị của sáng tạo. Và chúng ta không cần nhiều hoạ sĩ - nếu tất cả đều biến thành hoạ sĩ, cuộc sống sẽ trở thành rất khó khăn. Chúng ta không cần nhiều nhà thơ; chúng ta cần người làm vườn nữa, chúng ta cần nông dân nữa, và chúng ta cần tất cả loại người. Nhưng từng người đều có thể có tính sáng tạo. Nếu người đó mang tính thiên và vô ngã, thế thì Thượng đế bắt đầu tuôn chảy qua người đó. Tương ứng với khả năng của người đó, tương ứng với tiềm năng của người đó, Thượng đế bắt đầu lấy các hình dạng. Và thế thì tất cả đều tốt.

Bạn không cần trở nên nổi tiếng. Người thực sự sáng tạo không bận tâm chút nào tới việc trở nên nổi tiếng; không có nhu cầu. Người đó được hoàn thành vô cùng trong bất kì việc gì người đó làm, người đó thoả mãn với bất kì điều gì người đó đang làm và bất kì chỗ nào người đó đang ở, tới mức không có vấn đề ham muốn. Khi bạn có tính sáng tạo, ham muốn biến mất. Khi bạn có tính sáng tạo, tham vọng biến mất. Khi bạn có tính sáng tạo, bạn đã là cái bạn bao giờ cũng muốn là.

Năm chương ngại

*Tự nhiên cho mọi người năng lượng có tính sáng tạo.
Nó trở nên mang tính phá hoại chỉ khi nó bị cản trở,
khi luồng chảy tự nhiên không được phép.*

1. Ý thức về cái ta

Ý thức về cái ta là bệnh tật. Ý thức là lành mạnh, ý thức về cái ta là bệnh tật - cái gì đó đã đi sai. Cái nút nào đó đã nảy sinh, phức cảm nào đó. Dòng sông ý thức không chảy một cách tự nhiên - cái gì đó ngoại lai đã đi vào trong dòng sông ý thức. Cái gì đó xa lạ, cái gì đó không thể được dòng sông hấp thu, cái gì đó không thể trở thành một phần của dòng sông... cái gì đó chống lại đang trở thành một phần của dòng sông.

Ý thức về cái ta là hoành hành của bệnh tật. Ý thức về cái ta là trạng thái đông cứng, bị chặn lại. Nó cũng tựa như ao tù đọng bẩn - chẳng đi đâu, chỉ khô cạn dần, bay hơi và chết. Tất nhiên, nó bốc mùi.

Cho nên điều đầu tiên cần được hiểu 1 khác biệt giữa ý thức về cái ta và ý thức.

Ý thức không có ý tưởng gì về 'tôi', về bản ngã. Nó không có ý tưởng về sự tách bạch của người ta khỏi sự tồn tại. Nó không biết tới rào chắn nào, nó không biết tới biên giới. Nó là một với sự tồn tại, nó là trong hoà thuận sâu sắc. Không có xung đột giữa cá nhân và cái toàn thể. Người ta đơn giản tuôn chảy vào trong cái toàn thể, và cái toàn thể tuôn chảy vào trong người ta. Nó cũng giống như việc thở: bạn thở vào, bạn thở ra - khi bạn thở vào cái toàn thể đi vào bạn, khi bạn thở ra bạn đi vào cái toàn thể. Nó là luồng chảy thường hằng, chia sẻ thường hằng. Cái toàn thể cứ cho bạn và bạn cứ cho cái toàn thể. Cân bằng không bao giờ mất.

Nhưng trong người ý thức về cái ta, cái gì đó đã đi sai. Người đó lấy vào nhưng chẳng bao giờ cho ra. Người đó cứ tích lũy và người đó trở nên không có khả năng chia sẻ. Người đó cứ tạo ra biên giới quanh bản thân mình để cho không ai có thể xâm phạm được. Người đó cứ dựng các biển báo quanh sự hiện diện của mình: "Không được phép xâm lấn." Dần dần người đó trở thành nắm mồ, người chết - bởi vì cuộc sống là chia sẻ.

Cái "ta" là thứ chết, chỉ sống trên danh nghĩa. Tâm thức là cuộc sống vô hạn, cuộc sống dư thừa. Nó không biết tới biên giới. Nhưng thông thường mọi người đều ý thức về cái ta.

Ý thức về cái ta là vô ý thức. Nghịch lí này phải được hiểu: Ý thức về cái ta là vô ý thức và ý thức không về cái ta - hay vô ý thức về cái ta - là trở thành ý thức. Và khi không có cái ta, khi cái ta nhỏ bé, tí hon này biến mất, bạn đạt tới cái ta thực với chữ 'T' hoa - gọi nó là cái ta tối cao, cái ta của tất cả.

Cho nên nó là cả hai: vô ngã theo nghĩa nó không chỉ là của bạn, và cũng là cái ta tối thượng nữa, bởi vì nó là cái ta của tất cả. Bạn đánh mất trung tâm tí hon của mình và bạn trở thành trung tâm của bản thân sự tồn tại. Bỗng nhiên bạn trở thành vô hạn; bỗng nhiên bạn không còn bị giới hạn, bạn không có lòng bao quanh con người mình, và quyền năng vô hạn bắt đầu tuôn chảy qua bạn. Bạn trở thành phương tiện - trong suốt, không chướng ngại nào. Bạn trở thành chiếc sàng và Krishna có thể hát qua bạn. Bạn trở thành chỉ là lối đi - trống rỗng, không cái gì của riêng bạn. Đây là điều tôi gọi là buông xuôi.

Thái độ ý thức về cái ta - đó là thái độ của xung đột, tranh đấu, vật lộn. Nếu bạn đang tranh đấu với sự tồn tại bạn sẽ ý thức về cái ta và, tất nhiên, bạn sẽ bị thất bại đi thất bại lại mãi. Từng bước đều sẽ là bước đi ngày một nhiều thất bại hơn. Ngã lòng của bạn là chắc chắn, bạn phải chịu số phận đó ngay từ đầu rồi bởi vì bạn không thể duy trì được cái ta này chống lại vũ trụ. Điều đó là không thể được, bạn không thể tồn tại tách rời được. Bạn không thể là sư được.

Từ 'monk - sư' này cũng hay. Bạn phải nhận biết về những từ tương tự bắt nguồn từ cùng gốc, như 'monopoly - độc quyền' hay 'monastery - tu viện' hay 'monologue - độc thoại'. Sư là người cố gắng là bản thân mình, người cố gắng xác định biên giới của mình và là người cố gắng tồn tại tách rời khỏi toàn thể sự tồn tại này. Toàn bộ nỗ lực của người đó

mang tính bản ngã. Điều đó nhất định thất bại; không su nào đã bao giờ có thể thành công.

Bạn có thể thành công chỉ khi cùng phe với Thượng đế, không bao giờ chống lại ngài. Bạn có thể thành công chỉ với cái toàn thể, đừng bao giờ chống lại nó. Cho nên nếu bạn nản lòng, trong khổ sâu sắc, nhớ lấy: bạn đang tạo ra khổ đó. Và bạn đang tạo ra nó bằng thủ đoạn tinh vi: bạn tranh đấu chống lại cái toàn thể.

Chuyện xảy ra - hồi đó chắc phải đang mùa mưa như thế này - và dòng sông qua làng bị ngập lụt. Mọi người chạy tới Mulla Nasruddin và nói, "Vợ anh ngã xuống sông đang lụt rồi. Chạy nhanh lên! Ra cứu cô ấy đi!"

Nasruddin chạy ra. Anh ta nhảy xuống sông và bắt đầu bơi ngược dòng. Mọi người tụ tập lại để xem, họ hô lên, "Anh làm gì vậy, Nasruddin? Vợ anh không thể trôi ngược dòng được - dòng nước đã đưa cô ấy trôi xuôi rồi."

Nasruddin nói, "Các anh nói gì vậy? Tôi biết vợ tôi chứ, cô ấy *chỉ* có thể đi ngược dòng thôi!"

Bản ngã bao giờ cũng nỗ lực đi ngược dòng. Mọi người không thích làm những điều dễ dàng. Trước khi họ có thể làm họ muốn làm chúng thành gian khổ, khó khăn. Mọi người thích làm những điều gian nan. Tại sao? Bởi vì khi bạn đối diện với điều gian nan, bản ngã của bạn trở nên tinh tế, sắc bén; có thách thức.

Khi nhóm đầu tiên lên tới đỉnh Everest, ai đó hỏi Edmund Hillary, "Sao ông lại nhận rủi ro thế? Điều đó là

nguy hiểm - nhiều người khác đã chết trước ông mà không thể lên tới được." Và người vừa hỏi lại không thể hiểu được tại sao mọi người cứ cố gắng trèo lên Everest và mất mạng. Phông có ích gì về điều đó? Cái gì có đó mà đạt tới?

Bạn có thể thành công chỉ khi cùng phe với Thượng đế, không bao giờ chống lại ngài. Bạn có thể thành công chỉ với cái toàn thể, đừng bao giờ chống lại nó.

Edmund Hillary tương truyền đã nói, "Chúng tôi không thể nghỉ được chừng nào mà đỉnh Everest này còn chưa bị chinh phục. Chúng tôi phải chinh phục nó!" Chẳng thu được gì ở nó cả, nhưng chính sự hiện diện của Everest không bị chinh phục là một thách thức. Nó là thách thức với ai? - với bản ngã.

Quan sát cuộc sống riêng của bạn - nhiều điều bạn đang làm chỉ bởi vì bản ngã thôi. Bạn muốn làm ngôi nhà to - bạn có thể hoàn toàn thoải mái trong nhà mình như nó đang thế, nhưng bạn lại muốn làm cung điện to. Cung điện to đó không phải dành cho bạn, cung điện to đó là cho bản ngã. Bạn có thể hoàn toàn thoải mái như bạn đang thế, nhưng bạn cứ tích lũy tiền bạc - tiền đó không dành cho bạn, tiền đó dành cho bản ngã. Làm sao bạn có thể nghỉ ngơi được chừng nào bạn còn chưa trở thành người giàu nhất trên thế giới?

Nhưng bạn làm gì bởi việc trở thành người giàu nhất thế giới? Bạn sẽ trở nên ngày một khổ hơn - bởi vì chỉ khổ mới bắt nguồn từ xung đột. Khổ là một chỉ báo rằng bạn đang trong xung đột. Cho nên đừng đổ trách nhiệm của mình lên cái gì đó khác. Mọi người rất thạo hợp lí hoá. Nếu họ khổ họ sẽ nói, "Chúng ta có thể làm được gì? - nghiệp của các kiếp quá khứ đang làm chúng ta khổ."

Mọi người không thích làm những điều dễ dàng. Trước khi họ có thể làm họ muốn làm chúng thành gian khổ, khó khăn. Mọi người thích thú làm những điều gian nan. Tại sao? Bởi vì khi bạn đối diện với điều gian nan, bản ngã của bạn trở nên tinh tế, sắc bén; có thách thức.

Toàn rác rưởi! Nghiệp kiếp quá khứ phải đã làm bạn khổ, nhưng mà trong các kiếp quá khứ! Sao chúng phải đợi mãi tới bây giờ? Chẳng ích gì mà chờ đợi cả. Nghiệp *hiện tại* của bạn đang làm cho bạn khổ đây! Việc ném nó vào các kiếp sống quá khứ làm cho bạn thấy dễ dàng - bạn có thể làm được gì nào? Bạn phải là cái bạn đang là, bây giờ chẳng cái gì có thể được làm cả. Quá khứ không thể được hoàn tác lại, bạn không thể xoá bỏ nó chỉ bằng việc phủ tay. Không thần thông nào có

thể giúp bạn xoá đi quá khứ của mình. Nó đã xảy ra rồi và nó đã xảy ra mãi mãi; bây giờ nó là tuyệt đối, không có khả năng nào thay đổi nó. Điều đó làm giảm nhẹ gánh nặng cho bạn và bạn nghĩ, "Đành vậy, mình phải bị khổ bởi vì nghiệp quá khứ."

Bạn có thể đổ trách nhiệm lên qui, như người Ki tô giáo vẫn cứ làm. Người Hindu cứ đổ trách nhiệm lên nghiệp quá

khứ còn người Ki tô giáo cứ đổ trách nhiệm lên qui - qui phải đang tạo ra bẫy cho bạn. Không phải là bạn, chính qui mới bẫy bạn vào khổ và cứ lôi kéo bạn xuống địa ngục.

Ai bị bận tâm với bạn? Sao qui này lại phải bận tâm tới bạn?

Thay đổi cơ bản xảy ra khi bạn bắt đầu vứt bỏ xung đột này với sự tồn tại. Đó là nghĩa duy nhất của tất cả các tôn giáo lớn khi họ nhấn mạnh, "Vứt bỏ bản ngã." Họ đang nói, "Vứt bỏ xung đột."

Thế rồi có những người Mác xít, người cộng sản, người xã hội - họ nói chính cấu trúc xã hội, hệ thống kinh tế làm cho mọi người khổ. Thế rồi có những người theo Freud, các nhà phân tâm; họ nói đó là do mối quan hệ mẹ con. Nhưng điều đó bao giờ cũng là cái gì đó khác, điều đó chưa bao giờ là bạn. Nó chưa bao giờ là bạn trong hiện tại.

Và tôi muốn nói với bạn, điều đó là bạn đây. Nếu bạn khổ, bạn và chỉ bạn chịu trách nhiệm thôi. Chẳng quá khứ, chẳng cấu trúc xã hội, chẳng hệ thống kinh tế nào - chẳng cái gì sẽ có ích. Nếu bạn vẫn còn là bạn, trong bất kì loại xã hội nào, bạn sẽ vẫn còn khổ. Trong bất kì hệ thống kinh tế nào bạn sẽ vẫn còn khổ, trong bất kì thế giới nào bạn sẽ vẫn còn khổ - nếu bạn vẫn còn là bạn.

Và điều đầu tiên, thay đổi cơ bản xảy ra khi bạn bắt đầu vứt bỏ xung đột này với sự tồn tại. Đó là nghĩa duy nhất của tất cả các tôn giáo lớn khi họ nhấn mạnh, "Vứt bỏ bản ngã." Họ đang nói, "Vứt bỏ xung đột." Tôi muốn bạn nhớ điều đó thêm nữa, bởi vì 'vứt bỏ bản ngã' dường như quá siêu hình.

Bản ngã sao? - bản ngã ở đâu? bản ngã là gì? Từ này dường như đã được biết tới, bạn dường như đã quá quen với nó, nhưng nó lại dường như rất mơ hồ, không thể nào hiểu thấu được. Tôi muốn làm cho nó thành thực tế hơn: vứt bỏ xung đột, bởi vì bản ngã là sản phẩm phụ của thái độ xung đột của bạn.

Mọi người nói tới chinh phục thiên nhiên, mọi người nói tới chinh phục cái này cái nọ - làm sao bạn có thể chinh phục được thiên nhiên? Bạn là một phần của nó. Làm sao bộ phận chinh phục được toàn thể? Thấy cái ngu xuẩn của điều đó, cái ngu ngốc đó. Bạn có thể tồn tại cùng với cái toàn thể trong hài hoà, hay bạn có thể trong xung đột với cái toàn thể trong không hài hoà. Không hài hoà làm phát sinh khổ; hài

hoà làm phát sinh phúc lạc. Hài hoà tự nhiên làm phát sinh im lặng, niềm vui, niềm sung sướng sâu sắc. Xung đột làm phát sinh lo âu, phiền não, căng thẳng, dồn nén.

Bản ngã không là gì ngoài tất cả mọi căng thẳng bạn đã tạo ra quanh mình. Và ngay chỗ đầu tiên không cần tạo ra nó - nhưng sao con người cứ tạo ra nó? Phải có lí do nào đó.

Bản ngã không là gì ngoài tất cả mọi căng thẳng bạn đã tạo ra quanh mình. Và ngay chỗ đầu tiên không cần tạo ra nó - nhưng sao con người cứ tạo ra nó? Phải có lí do nào đó. Sao mọi người cứ tạo ra cái ta? Cái ta

thực là không được biết tới, đó là lí do tại sao. Và rất khó sống mà không có cái ta, cho nên chúng ta tạo ra cái ta giả, cái ta thay thế. Cái ta thực là không được biết tới.

Trong thực tế, cái ta thực chẳng bao giờ trở nên được biết hoàn toàn; nó vẫn còn là huyền bí, nó vẫn còn không thể

tả được, không thể định nghĩa được. Cái ta thực bao la tới mức bạn không thể định nghĩa được nó, và cái ta thực huyền bí tới mức bạn không thể thâm vào nó tới tận cốt lõi được. Cái ta thực là cái ta của cái toàn thể. Trí tuệ con người không thể thâm vào đó, không thể cân nhắc, suy tư về nó được.

Tôi đã nghe, có câu chuyện nổi tiếng về một hiền nhân, người được Alexander Đại Đế triệu vời vào gặp. Và Alexander hỏi ông ấy, "Ta đã nghe nói rằng ông đã biết Thượng đế là gì, cho nên hãy nói cho ta. Ta đã đi tìm, và mọi người nói ông đã đạt tới, nên hãy làm sáng tỏ cho ta về Thượng đế, Thượng đế là gì."

Tương truyền hiền nhân này nói, "Xin bệ hạ hãy cho tôi ít nhất là hai mươi bốn giờ để nghĩ về nó."

Hai mươi bốn giờ trôi qua, và Alexander chờ đợi rất háo hức. Hiền nhân tới và ông ấy nói, "Phải cần bảy ngày nữa."

Và thế rồi bảy ngày trôi qua, và Alexander rất sốt ruột. Hiền nhân tới và ông ấy nói, "Phải cần một năm nữa."

Alexander nói, "Ông muốn nói gì, cần một năm nữa sao? Ông biết hay ông không biết? Nếu ông biết, thì ông biết - nói cho ta đi. Sao lại phí thời gian?"

Hiền nhân này cả cười và ông ấy nói, "Tôi càng suy tư, điều đó lại càng trở thành không thể biết được. Tôi càng biết nhiều, vấn đề lại càng trở nên khó hơn để nói rằng tôi biết. Hai mươi bốn giờ tôi đã cố gắng và cố gắng, và nó bắt đầu trượt khỏi tay tôi. Nó rất khó nắm bắt - nó giống như thủy ngân vậy. Thế là tôi đã yêu cầu bảy ngày - điều đó cũng chẳng ích gì. Bây giờ, phải ít nhất một năm - và tôi cũng không chắc rằng tôi sẽ có khả năng đem ra định nghĩa."

Hiên nhân này đã làm hết sức. Ông ấy phải đã là trí huệ thực, bởi vì không có cách nào định nghĩa cái ta thực. Nhưng con người không thể sống mà không có cái ta - người ta cảm thấy trống rỗng thế! Thế thì người ta cảm thấy giống như bánh xe không có trục; thế thì người ta cảm thấy giống như chu vi không có trung tâm. Không, khó mà sống không có cái ta.

Biết cái ta thực là điều gian nan vất vả; người ta phải du hành lâu để về nhà. Người ta phải gõ lên nhiều cửa trước khi người ta đi tới đúng cửa. Thủ đoạn dễ dàng là, bạn có thể tạo ra cái ta giả. Trồng hoa hồng thực thì khó; bạn có thể mua hoa hồng nhựa. Chúng sẽ không lừa bạn, nhưng chúng sẽ lừa hàng xóm. Hừ? - đó là vấn đề

Trồng hoa hồng thực thì khó; bạn có thể mua hoa hồng nhựa. Chúng sẽ không lừa bạn, nhưng chúng sẽ lừa hàng xóm. Hừ? - đó là vấn đề của cái ta, bản ngã.

của cái ta, bản ngã. Nó không thể lừa được bạn - bạn biết rõ rằng bản thân mình không biết mình là ai - nhưng ít nhất nó có thể lừa hàng xóm. Trong thế giới bên ngoài ít nhất bạn cũng có cái nhãn nào đó, bạn là ai.

Bạn đã bao giờ nghĩ về điều đó chưa? Nếu ai đó hỏi, "Bạn là ai?" bạn trả lời thế nào? Bạn nói tên mình. Cái tên không phải là của bạn, bởi vì bạn đi vào trong thế giới không có tên; bạn tới vô danh. Nó không phải là thuộc tính của bạn, nó đã được trao cho bạn. Và bất kì cái tên nào, A-B-C-D, cũng đều hữu dụng; nó là tùy tiện. Nó không phải là bản chất theo bất kì cách nào.

Nếu bạn được gọi là 'Ram,' tốt; nếu bạn được gọi là 'Hari,' tốt, chẳng tạo ra khác biệt gì. Bất kì cái tên nào cũng áp dụng được cho bạn như mọi cái tên khác. Nó chỉ là cái

nhân. Cái tên là cần thiết để gọi bạn, nhưng nó chẳng liên quan gì tới con người bạn cả. Hay bạn nói, "Tôi là bác sĩ " hay bạn nói, "Tôi là kĩ sư " - hay doanh nhân, hay họa sĩ, hay thể này thể nọ - nhưng chẳng cái gì nói điều gì về bạn cả.

Khi bạn nói, "Tôi là bác sĩ," bạn nói điều gì đó về nghề nghiệp của mình, không về mình. Bạn nói cách bạn kiếm sống. Bạn không nói gì về cuộc sống cả, bạn nói điều gì đó về việc sống của mình. Bạn có thể kiếm sống như một kĩ sư, hay như một bác sĩ, hay như một doanh nhân - điều đó không liên quan. Điều đó không nói gì về bạn cả.

Hay bạn nói tên bố mình, tên mẹ mình, cây gia phả nhà mình - điều đó nữa cũng chẳng liên quan bởi vì điều đó không xác định bạn. Con người bạn được sinh ra trong một gia đình đặc biệt là điều ngẫu nhiên; bạn cũng có thể đã được sinh ra trong gia đình khác và bạn thậm chí chẳng để ý gì tới khác biệt. Đây chỉ là những thủ đoạn tiện dụng - và con người trở thành cái ta. Cái ta này là cái ta giả, cái ta được chế tạo, được làm ra, tự sản xuất lấy. Cái ta thực của riêng bạn thì vẫn còn ẩn sâu bên dưới trong sương mù và bí ẩn.

Tôi đã đọc:

Một người Pháp đi ngang qua sa mạc cùng một người hướng dẫn A rập. Ngày nọ tiếp ngày kia, người A rập chẳng bao giờ không quì gối lên cát nóng bỏng và gọi tên Thượng đế của mình. Cuối cùng, một buổi tối kẻ không tin kia nói với người A rập, "Làm sao anh biết có Thượng đế?"

Người hướng dẫn nhìn chằm chằm vào kẻ hay nhạo báng một lúc rồi đáp: "Làm sao tôi biết có Thượng đế à? Làm sao tôi đã biết rằng con lạc đà chứ không phải là con người đã đi qua đêm qua? Đó chẳng phải là dấu

móng của nó trong cát sao?" Và chỉ vào mặt trời đang hắt những tia nắng mờ dần trên đường chân trời, người đó nói thêm, "Dấu vết đó không phải là của con người."

Cái ta của bạn không thể được bạn tạo ra, nó không thể do con người làm ra được. Cái ta của bạn đã mang bạn đi, nó là bạn. Làm sao bạn có thể tạo ra nó được? Để tạo ra nó bạn sẽ phải có đó ngay chỗ đầu tiên. Đó là ý nghĩa khi người Kitô giáo, người Mô ha mét giáo, người Hindu, nói rằng con người là sinh linh. Điều đó nghĩa là con người đã không tạo ra bản thân mình, có thể thôi. Đáng sáng tạo ở đâu đó ẩn trong cái không biết. Chúng ta đã bắt nguồn từ cội nguồn cuộc sống bí ẩn nào đó. Cái ta của bạn không phải là của bạn! Cái ta giả tạo này không phải là của bạn bởi vì bạn đã tạo ra nó; và cái ta thực của bạn cũng không phải của bạn bởi vì nó vẫn ở trong Thượng đế, bạn vẫn được bắt rễ vào Thượng đế.

Cái ta giả tạo mà chúng ta cứ mang theo trong các kiếp sống của mình như lá cờ bao giờ cũng mang nguy cơ bị hỏng. Nó rất mong manh, nó rất yếu đuối - nó phải như vậy, nó là nhân tạo. Làm sao con người có thể làm ra cái gì đó bất tử được? Bản thân con người phải đi qua nhiều cái chết, cho nên bất kỳ cái gì con người tạo ra bao giờ cũng hữu tử. Do đó mới có sợ hãi, liên tục sợ hãi rằng "Mình có thể bị mất. Cái ta của mình có thể bị phá hủy." Nỗi sợ liên tục run rẩy bên trong con người bạn - bạn không bao giờ có thể chắc chắn về cái ta giả tạo của mình, bạn biết nó là giả. Bạn có thể né tránh sự kiện này nhưng bạn biết nó là giả. Nó được tụ tập lại cùng nhau, được chế tạo ra; nó mang tính máy móc, nó không mang tính hữu cơ.

Bạn có quan sát khác biệt giữa đơn vị hữu cơ và đơn vị máy móc không? Bạn làm ra động cơ xe ô tô, bạn có thể mua các bộ phận trên thị trường và bạn có thể lắp ráp các bộ phận đó, và động cơ bắt đầu hoạt động như một đơn vị. Hay bạn có thể mua các bộ phận của chiếc radio từ chợ và bạn có thể lắp chúng lại, và chiếc radio bắt đầu hoạt động như một đơn vị. Bằng cách nào đó nó đi tới có một cái ta. Không bộ phận nào có thể vận hành tự nó như chiếc radio được - tất cả các bộ phận cùng nhau bắt đầu vận hành như một chiếc radio. Nhưng dầu vậy đơn vị này vẫn cứ mang tính máy móc, bị ép buộc từ bên ngoài. Nhưng khi bạn gieo hạt mầm vào đất, những hạt mầm này chết đi trong đất và cây mọc lên - đơn vị này là hữu cơ. Nó không bị ép buộc từ bên ngoài, đơn vị này ở bên trong bản thân hạt mầm. Hạt mầm cứ mọc lên, cứ thu lấy cả nghìn lẻ một thứ từ đất, từ không khí, từ mặt trời, từ bầu trời - nhưng đơn vị này đang tới từ bên trong. Trung tâm tới trước và thể rồi chu vi tới. Trong đơn vị máy móc chu vi tới trước rồi trung tâm mới tới.

Con người là một đơn vị hữu cơ. Một ngày nào đó bạn đã là hạt mầm, như bất kì cái cây nào; trong mảnh đất của bụng mẹ, bạn bắt đầu thu thập chu vi của mình. Trung tâm tới trước hết, trung tâm đi trước chu vi - và bây giờ bạn đã quên mất trung tâm hoàn toàn. Bạn sống ở chu vi và bạn nghĩ đây là toàn thể cuộc sống của mình. Chu vi này, và việc liên tục sống trên nó, tạo ra một loại cái ta, cái ta giả tạo, cái cho bạn cảm giác rằng có, bạn là ai đó. Nhưng nó bao giờ cũng run rẩy bởi vì nó không có đơn vị hữu cơ bên trong nó.

Do đó, có sợ chết. Nếu bạn biết cái ta thực của mình bạn sẽ chẳng bao giờ sợ chết cả, không có vấn đề gì, bởi vì đơn vị hữu cơ không bao giờ chết. Đơn vị hữu cơ là bất tử. Chỉ các đơn vị máy móc được gắn lại với nhau và chết. Cái được gắn

lại với nhau, một ngày nào đó sẽ rời nhau ra. Đơn vị máy móc có cái bắt đầu và cái kết thúc. Đơn vị hữu cơ không có bắt đầu và không có kết thúc - nó là quá trình vĩnh hằng.

Ý thức về cái ta bao giờ cũng sợ hãi, bao giờ cũng run rẩy. Và bạn bao giờ cũng cần sự hỗ trợ từ người khác – ai đó ca ngợi bạn, ai đó vỗ tay; ai đó nói bạn đẹp thể hay thông minh thể.

Bạn có biết trung tâm của mình không? Nếu bạn không biết nó, bạn sẽ liên tục sợ hãi. Do đó, ý thức về cái ta bao giờ cũng sợ hãi, bao giờ cũng run rẩy. Và bạn bao giờ cũng cần hỗ trợ từ người khác - ai đó ca ngợi bạn, ai đó vỗ tay; ai đó nói bạn đẹp thể hay thông minh thể. Bạn cần ai đó nói những điều này cho bạn, giống như những lời gợi ý thôi miên, để cho bạn có thể tin rằng đúng, bạn thông

minh, bạn đẹp, bạn mạnh. Nhưng thấy điểm này: bạn phụ thuộc vào người khác.

Người ngu tới bạn và nói bạn rất thông minh - và thực tế, bạn có thể trông có vẻ thông minh đấy chỉ là đối với người ngu thôi. Nếu người đó thông minh hơn bạn, tất nhiên bạn sẽ không có vẻ thông minh đối với người đó. Cho nên người ngu tới và xác nhận thông minh của bạn và bạn lại rất sung sướng. Bạn có thể trông đẹp chỉ với người xấu thôi. Nếu người đó đẹp hơn bạn, bạn sẽ trông thành xấu - bởi vì điều đó tất cả đều là tương đối. Và bạn được xác nhận bởi những người xấu rằng bạn đẹp, và bạn cực kì sung sướng.

Đây là kiểu thông minh gì vậy, điều được xác nhận bởi những người ngu? Đây là kiểu đẹp gì vậy, điều được xác nhận bởi những người xấu? Điều đó hoàn toàn là giả tạo. Điều đó là ngu ngốc! Nhưng chúng ta cứ đi tìm. Chúng ta cứ

sục sạo ở thế giới bên ngoài để tìm hỗ trợ nào đó cho bản ngã của mình, ai đó cho chút ít hỗ trợ, trở thành người ủng hộ. Bằng không thì bao giờ cũng có nguy hiểm rằng bản ngã của chúng ta sẽ sụp đổ. Cho nên chúng ta hỗ trợ nó từ bên này bên nọ, và lo nghĩ liên tục phát sinh.

Đó là lí do tại sao bạn lại duyên dáng hơn khi bạn một mình - bởi vì bạn không lo nghĩ. Không ai có đó mà nhìn bạn. Bạn hồn nhiên hơn khi bạn một mình - trong buồng tắm của mình bạn hồn nhiên hơn, bạn giống đứa trẻ nhiều hơn. Rồi bạn lại đứng trước gương và soi gương, và bạn thích thú điều đó. Nhưng nếu bạn trở nên nhận biết rằng đứa con nhỏ của mình đang nhìn qua lỗ khoá, lập tức bạn sẽ hoàn toàn khác. Bây giờ bản ngã bị lâm nguy. Đó là lí do tại sao mọi người lại sợ người khác thế. Một mình, không có lo âu.

Thử làm cái gì đó hoàn hảo và nó sẽ vẫn còn không hoàn hảo. Làm nó một cách tự nhiên và nó bao giờ cũng hoàn hảo. Tự nhiên là hoàn hảo; nỗ lực là không hoàn hảo. Cho nên bất kì khi nào bạn làm điều gì đó quá nhiều, bạn đang phá huỷ nó.

Có câu chuyện Thiền nổi tiếng:

Một thiền sư đang vẽ, và ông ấy có đại đệ tử của mình châu chực ngay bên cạnh để nhắc ông ấy khi nào thì bức tranh hoàn hảo. Đệ tử này lo lắng và thầy cũng lo lắng, bởi vì đệ tử chưa bao giờ thấy thầy làm cái gì không hoàn hảo cả. Nhưng hôm đó mọi sự bắt đầu đi sai. Thầy cố gắng, và thầy càng cố gắng, sự việc lại càng thành đồng lộn xộn.

Ở Nhật Bản hay ở Trung Quốc, toàn thể nghệ thuật viết chữ đều được thực hiện trên giấy hồ bột gạo, trên giấy rất nhay nào đó, mỏng tang. Nếu bạn do dự một chút, hàng thế kỉ người ta đều biết chỗ nào người viết do dự - bởi vì nhiều mực hơn ăn vào giấy hồ gạo và làm nó thành lộn xộn. Rất khó lừa giấy hồ gạo. Bạn phải liên tục nở hoa; bạn không do dự. Cho dù chỉ một khoảnh khắc thôi, một giây dứt quãng, nếu bạn do dự - làm gì đây? - bạn đã lỡ rồi, đã bỏ lỡ rồi. Và người có con mắt tinh tường lập tức sẽ nói ngay, "Đây không phải là bức vẽ của thiền sư chút nào" - bởi vì bức vẽ thiền phải là bức vẽ tự phát, tuôn chảy.

Thầy cố gắng và cố gắng mãi mà thầy càng cố gắng... thầy bắt đầu vã mồ hôi. Và đệ tử vẫn đang châu hâu ở đó cứ lắc đầu hoài phủ định, "Không, cái này không hoàn hảo." Và thầy ngày một phạm phải nhiều sai lầm hơn.

Thế rồi mực đổ cho nên thầy nói, "Con ra ngoài pha mực lại đi." Khi đệ tử ra ngoài pha mực, thầy đã làm ra kiệt tác của mình. Khi đệ tử quay lại anh ta nói, "Thầy ơi, nhưng bức vẽ hoàn hảo rồi! Có chuyện gì vậy?"

Thầy cười; thầy nói, "Ta đã trở nên nhận biết về một điều - sự hiện diện của con, chính ý tưởng rằng ai đó ở đây để ca ngợi hay lên án, để nói không hay có, đã làm xáo động tĩnh lặng bên trong của ta. Bây giờ ta sẽ chẳng bao giờ bị xáo động nữa. Ta đã đi tới biết rằng ta đã cố gắng làm cho nó hoàn hảo và đó là lí do duy nhất cho sự không hoàn hảo của nó."

Thử làm cái gì đó hoàn hảo và nó sẽ vẫn còn không hoàn hảo. Làm nó một cách tự nhiên và nó bao giờ cũng hoàn hảo. Tự nhiên là hoàn hảo; nỗ lực là không hoàn hảo. Cho nên bất

kì khi nào bạn làm điều gì đó quá nhiều, bạn đang phá huỷ nó.

Đó là lí do tại sao điều đó xảy ra: mọi người đều nói hay thể - mọi người đều là người nói, mọi người nói cả đời mình - nhưng đẩy họ lên bực và bảo họ nói với đám đông và bỗng nhiên họ trở thành câm; bỗng nhiên họ quên hết mọi thứ, bỗng nhiên họ không thể thốt ra được lời nào. Hay, cho dù họ có thốt ra, điều đó cũng không duyên dáng, nó không tự nhiên, nó không tuôn chảy. Điều gì đã xảy ra? Và bạn đã biết con người này nói hay thể với bạn bè, với vợ con mình. Đây cũng là mọi người, cùng những con người đó - sao bạn lại sợ? Bạn đã trở nên ý thức về cái ta. Bây giờ bản ngã lâm nguy, bạn đang cố gắng thực hiện cái gì đó.

Nghe cẩn thận đi: bất kì khi nào bạn cố gắng thực hiện cái gì đó, bạn đang tìm thức ăn cho bản ngã. Bất kì khi nào bạn tự nhiên và để cho mọi thứ xảy ra, chúng đều hoàn hảo, và thể thì không có vấn đề gì. Khi bạn tự nhiên và để cho mọi sự xảy ra, Thượng đế ở phía sau bạn. Khi bạn sợ, run rẩy, cố gắng chứng minh điều gì đó, bạn đánh mất Thượng đế. Trong sợ hãi, bạn đã quên mất ngài. Bạn đang nhìn vào mọi người và bạn đã quên mất cội nguồn của mình.

Khi bạn ý thức về cái ta, bạn thực sự biểu lộ triệu chứng rằng bạn không biết mình là ai. Chính việc ý thức về cái ta chỉ ra rằng bạn vẫn chưa về tới nhà.

Ý thức về cái ta trở thành điểm yếu. Người không ý thức về cái ta thì mạnh, nhưng sức mạnh của người đó chẳng liên quan gì tới bản thân người đó - nó tới từ cõi bên kia.

Khi bạn ý thức về cái ta bạn gặp rắc rối. Khi bạn ý thức về cái ta bạn thực sự biểu lộ triệu chứng rằng bạn không biết mình là ai. Chính việc ý thức về cái ta của bạn chỉ ra rằng bạn còn chưa về nhà.

Chuyện xảy ra:

Khi một cô gái đẹp đi ngang qua, Mulla Nasruddin quay sang nhìn. Vợ anh ta nói với cái bữu môi, "Lần nào anh thấy con gái đẹp anh cũng quên mất là anh đã có vợ."

"Đó là chỗ em sai đấy," Mulla nói. "Chẳng cái gì làm cho anh nhận biết hơn về sự kiện đó!"

Bất kì khi nào bạn ý thức về cái ta, bạn đơn giản biểu lộ rằng bạn không có ý thức chút nào. Bạn không biết mình là ai. Nếu bạn biết, thế thì đã không có vấn đề rồi - thế thì bạn không tìm kiếm dư luận. Thế thì bạn không lo nghĩ điều người khác nói về bạn - điều đó không liên quan! Thực tế, không ai đã bao giờ nói điều gì về bạn cả - bất kì khi nào mọi người nói điều gì đó về bạn, họ đang nói điều đó về bản thân mình.

Một hôm chuyện xảy ra: tôi ở Jaipur và một người tới vào buổi sáng để gặp tôi, và người đó nói, "Thầy là điều thiêng liêng."

Tôi nói, "Bạn phải đấy!"

Người đó ngồi đấy và một người khác tới và người này rất chống lại tôi, và thế rồi người này nói, "Ông gần như qui dữ."

Tôi nói, "Bạn phải đấy!"

Người thứ nhất trở nên chút ít lo nghĩ. Người đó nói, "Thầy ngụ ý gì? Thầy đã nói với tôi, 'Bạn phải đây,' và thầy lại nói với người này, 'Bạn phải đây' - chúng tôi cả hai không thể cùng đúng được."

Tôi bảo người đó, "Không chỉ hai đâu - hàng triệu người có thể đúng về tôi, bởi vì bất kì điều gì họ nói về tôi, họ đều nói về bản thân họ thôi. Làm sao họ có thể biết tôi được? Điều đó là không thể được - họ thậm chí còn chưa biết tới bản thân mình. Bất kì điều gì họ nói cũng đều là diễn giải của họ. "

Thế là người này nói, "Thế thì thầy là ai? Nếu đây là diễn giải của tôi rằng thầy là thiêng liêng, và đây là diễn giải của người kia rằng thầy là quỷ, thế thì thầy là ai?"

Tôi nói, "Tôi chỉ là bản thân tôi thôi. Tôi không có diễn giải về bản thân mình, và không có nhu cầu. Tôi đơn giản vui vẻ là bản thân mình, dù điều đó có nghĩa là bất kì cái gì. Tôi hạnh phúc trong việc là bản thân tôi."

Không ai có thể nói điều gì về bạn được. Bất kì điều gì mọi người nói cũng đều về bản thân họ. Nhưng bạn trở nên rất dao động, bởi vì bạn vẫn níu bám lấy một trung tâm giả tạo. Trung tâm giả tạo đó phụ thuộc vào người khác, cho nên bạn bao giờ cũng nhìn vào điều mọi người nói về bạn. Và bạn bao giờ cũng theo người khác, bạn bao giờ cũng cố gắng thoả mãn họ. Bạn bao giờ cũng cố gắng được kính trọng, bạn bao giờ cũng cố gắng trang điểm cho bản ngã mình. Đây là tự tử.

Thay vì bị quấy rối bởi điều người khác nói, bạn nên bắt đầu nhìn vào bên trong bản thân mình. Biết cái ta thực không rẻ như vậy đâu. Nhưng mọi người bao giờ cũng khao khát những điều rẻ rúng.

Chuyện xảy ra:

Khi cái đau ở lưng của Mulla Nasruddin trở thành không thể chịu được, anh ta lưỡng lự đi tới một chuyên gia để chẩn đoán vấn đề của mình.

"Thế này," bác sĩ nói, "vấn đề của anh có thể chữa được bằng phẫu thuật, hai tuần nằm bệnh viện và sáu tháng nằm ngang hoàn toàn."

"Bác sĩ, tôi không thể đảm đương được chi phí cho tất cả mọi điều đó!" Nasruddin kêu lên.

"Vậy được, với hai mươi năm đô la tôi có thể chẩn chỉnh lại tia X," bác sĩ gợi ý.

Thế này thì rõ! - chỉnh lại tia X thôi - nhưng điều đó sẽ không làm cho bạn mạnh khoẻ. Đó là điều chúng ta đang làm, liên tục chỉnh lại tia X và nghĩ rằng bằng cách nào đó phép màu sẽ xảy ra. Khi bạn trang điểm cho bản ngã của mình bạn đang chỉnh lại tia X đấy. Điều đó sẽ không giúp ích theo bất kì cách nào, nó sẽ không giúp bạn trở nên mạnh khoẻ. Nhưng nó rẻ hơn. Không cần mổ xẻ gì, không tốn kém nào thêm. Nhưng phỏng có ích gì? Khỏe của bạn vẫn còn đó.

Bạn trở nên đáng kính và khỏe của bạn vẫn còn đó. Bạn trở nên được xã hội đề cao - khỏe của bạn vẫn còn đó. Bạn được trang điểm bằng huân chương vàng nhưng khỏe của bạn vẫn còn đó. Nhưng huân chương vàng này sẽ chẳng phá bỏ khỏe của bạn; chúng giống như việc chỉnh lại tia X. Mọi trang điểm lên bản ngã, vì bản ngã, đều không là gì ngoài việc tự lừa dối mình. Và bạn cứ ngày một trở nên yếu hơn, yếu hơn và yếu hơn - bởi vì bản ngã cứ trở nên yếu đi mọi ngày. Thân

thể bạn sẽ trở nên yếu hơn, tâm trí bạn sẽ trở nên yếu hơn, và dần dần bản ngã bạn đã tạo ra từ tổ hợp thân thể và tâm trí sẽ trở nên yếu hơn. Nỗi sợ sẽ trở nên ngày một lớn hơn, bạn ngồi trên núi lửa có thể nổ tung bất kì ngày nào. Nó sẽ không cho phép bạn nghỉ ngơi. Nó sẽ không cho phép bạn thanh thoi, nó sẽ không cho phép bạn có bất kì khoảnh khắc an bình nào.

Một khi bạn hiểu điều đó thì toàn thể năng lượng được đặt sang chiều hướng khác. Người ta phải tự biết bản thân mình. Người ta phải không bị lo nghĩ về điều người khác nói về bạn.

Một người bạn đã gửi cho tôi một chuyện đùa rất hay:

Vậy là có anh chàng này, và chẳng ai đã từng để ý tới anh ta. Anh ta không có bạn bè nào. Anh ta tới dự cuộc hội nghị bán hàng ở Miami, và anh ta thấy rằng mọi người khác đều hạnh phúc và cười và chú ý tới nhau, chẳng chú ý tới anh ta.

Một buổi tối anh ta đang ngồi thực sự chẳng có chuyện gì thì anh ta bắt chuyện với một người bán hàng khác. Anh ta kể lại vấn đề của mình. "Ồ, tôi biết cách sửa điều đó rồi," người kia kêu lên. "Anh lấy con lạc đà và cười lên nó đi vòng trên phố, và lập tức mọi người sẽ để ý tới anh và anh sẽ có mọi người bạn mình muốn."

Điều tất yếu xảy tới, có một đám xiếc đang sắp sập tiệm và họ muốn bán lạc đà. Người này mua nó và cười lên nó và đi xuống phố, và chắc chắn, mọi người đều để ý tới anh ta và chú ý tới anh ta. Anh ta cảm thấy mình như trên đỉnh thế giới.

Nhưng thế rồi một tuần sau, con lạc đà biến mất. Người này rất buồn và lập tức điện thoại tới toà báo địa phương để xin đăng tin về con lạc đà bị mất của mình.

"Đấy là con lạc đà đực hay cái thế?" một anh chàng hỏi qua điện thoại.

"Con đực hay con cái sao? Làm sao mà tôi biết được?" người này phát cuồng. Thế rồi anh ta nghĩ, "Ồ, áy, tất nhiên, nó là con đực, đúng rồi."

"Làm sao ông biết được?" người đăng quảng cáo hỏi.

"Bởi vì," người này nói, "mọi lần tôi cưỡi nó lên xuống phố mọi người đều kêu thét, 'Hãy nhìn cái schmuck trên con lạc đà kia!'"

Schmuck là từ Yiddish, một từ rất hay. Nó có hai nghĩa, và là những nghĩa rất có liên quan. Một nghĩa là 'đồ ngốc' và nghĩa kia, ngay từ đầu đã rất giống sự cường điệu, nghĩa là bộ phận sinh dục đực. Nhưng theo một cách nào đó cả hai nghĩa đều có quan hệ rất sâu sắc. Kẻ ngốc chỉ sống như một sinh vật dục - họ không biết điều gì về kiếp sống khác. Cho nên *schmuck* là hay. Nếu một người chỉ biết cuộc sống là mỗi dục thì người đó là kẻ ngốc nghếch, người đó là kẻ ngu si.

Bây giờ, mọi người đều nói, "Nhìn kẻ ngốc trên con lạc đà kia!" nhưng người này cứ nghĩ họ đang nói về bộ phận sinh dục đực của con lạc đà, không phải về mình.

Bản ngã rất lừa dối. Nó cứ nghe điều nó muốn nghe. Nó cứ diễn giải điều nó muốn diễn giải, nó chẳng bao giờ thấy sự kiện. Nó chẳng bao giờ cho phép sự kiện để lộ bản thân nó cho bạn. Những người sống trong bản ngã đều sống đằng sau bức rèm. Và những bức rèm này lại không phải không hoạt

động - chúng là những bức rèm hoạt động. Bất kì cái gì đi qua bức rèm, bức rèm lại làm thay đổi nó.

Mọi người cứ sống trong thế giới tâm trí của sự bịa đặt riêng của mình. Bản ngã là trung tâm của thế giới của họ - gọi nó là 'ảo tưởng,' *maya* - và quanh bản ngã họ cứ tạo ra thế giới... cái không phải là thế giới của bất kì ai khác. Chỉ họ mới sống trong thế giới đó.

**Khi bạn vứt bỏ bản
ngã, bạn vứt bỏ toàn
thể thế giới mà mình
đã tạo ra quanh nó.
Lần đầu tiên bạn có
khả năng thấy mọi
thứ như chúng đang
đấy - không như bạn
muốn chúng là vậy.**

Khi bạn vứt bỏ bản ngã, bạn vứt bỏ toàn thể thế giới mà mình đã tạo ra quanh nó. Lần đầu tiên bạn có khả năng thấy mọi thứ như chúng đang đấy - không như bạn muốn chúng là vậy. Và khi bạn có khả năng biết sự kiện của cuộc sống, bạn trở nên có khả năng biết tới chân lí.

Bây giờ là một câu chuyện
Thiền:

*Một đồ vật có tên O-Nami,
"Sóng Lớn," khoẻ lắm và
rất giỏi trong nghệ thuật vật. Ở chỗ riêng tư anh ta
đánh bại ngay cả thầy mình, nhưng ở chỗ công chúng,
học trò trẻ nhất của anh ta có thể vật ngã anh ta.
Bản khoản lắm anh ta tới một Thiền sư, người đã ở lại
trong ngôi chùa gần đó cạnh biển, và hỏi xin lời
khuyên.*

*"Sóng Lớn là tên con," thầy nói, "vậy nên hãy ở lại
trong chùa này đêm nay và nghe sóng của biển cả.
Tượng tượng con là những sóng đó, quên con là đồ vật*

đi và trở thành những sóng khổng lồ cuốn đi mọi thứ trước chúng."

O-Nami ở lại. Anh ta cố gắng nghĩ chỉ về sóng, nhưng anh ta lại nghĩ tới nhiều thứ. Thế rồi dần dần anh nghĩ chỉ về sóng thôi. Chúng cuộn tới ngày một lớn khi đêm tàn dần. Chúng cuốn đi các bông hoa trong các bình lọ trước tượng Phật, chúng cuốn đi các bình hoa. Ngay cả tượng Phật bằng đồng cũng bị cuốn đi. Đến bình minh ngôi đền dâng tràn sóng, và O-Nami ngồi đó với nụ cười yếu ớt trên mặt.

Ngày hôm đó anh ta đã đi vào trong cuộc thi đấu vật công khai và đã thắng lần lượt mọi người, và từ ngày đó không ai ở Nhật Bản có thể vật ngã được anh ta.

Đây là câu chuyện về ý thức về cái ta và cách làm mất nó, và cách vứt bỏ nó, và cách loại bỏ nó. Chúng ta sẽ thử đi vào nó từng bước một.

Một đô vật có tên là O-Nami, "Sóng Lớn," khoẻ lắm...

Mọi người đều khoẻ lắm. Bạn không biết sức mạnh của mình; đó lại là vấn đề khác. Mọi người đều khoẻ lắm - phải như vậy, bởi vì mọi người đều được bắt rết trong Thượng đế, mọi người đều được bắt rết trong vũ trụ này. Dù bạn trông nhỏ bé đến đâu, bạn cũng không nhỏ bé đâu - bạn không thể được bởi chính bản chất của mọi thứ.

Bây giờ các nhà vật lí nói rằng trong một nguyên tử nhỏ bé hàm chứa biết bao nhiêu năng lượng - Hiroshima và Nagasaki đã bị phá huỷ bởi năng lượng nguyên tử. Và nguyên tử thì nhỏ bé thế - chẳng ai đã từng nhìn thấy nó! Đây chỉ là suy diễn, suy luận, không ai đã từng trông thấy nguyên

tử. Với tất cả những công cụ tinh vi mà khoa học ngày nay có được, chẳng ai đã trông thấy nguyên tử cả - nhỏ thế, và năng lượng bao la thế.

Nếu nguyên tử có thể có nhiều năng lượng như vậy, còn nói gì tới con người? Phải nói gì về ngọn lửa tâm thức nhỏ bé này trong con người? Nếu một ngày nào đó ngọn lửa nhỏ bé này bùng cháy, nó nhất định trở thành cội nguồn năng lượng và ánh sáng vô hạn. Đó là cách nó đã xảy ra cho Phật, hay cho Jesus.

Mọi người đều mạnh mẽ vô cùng bởi vì mọi người đều thiêng liêng vô cùng. Mọi người đều mạnh mẽ bởi vì mọi người đều được bắt rễ vào trong Thượng đế, trong chính nguồn gốc của sự tồn tại. Nhớ điều đó.

Tâm trí con người có xu hướng quên đi điều đó. Khi bạn quên điều đó, bạn trở nên yếu. Khi bạn trở nên yếu bạn bắt đầu cố gắng tìm cách thức nhân tạo để trở thành mạnh. Đó là

điều hàng triệu người đang làm. Kiểm tiền, bạn đang thực sự kiểm cái gì? Bạn đang kiểm quyền lực, bạn đang kiểm sức mạnh. Kiểm uy tín, quyền lực chính trị, bạn đang kiểm cái gì? Bạn đang kiểm quyền lực, sức mạnh - và sức mạnh mọi lúc đều sẵn có ngay góc kia. Bạn đang tìm kiếm sai chỗ rồi.

Kiểm uy tín, quyền lực chính trị, bạn đang kiểm cái gì? Bạn đang kiểm quyền lực, sức mạnh - và sức mạnh mọi lúc đều sẵn có ngay góc kia. Bạn đang tìm kiếm sai chỗ rồi.

Một đô vật có tên O-Nami, "Sóng Lớn"...

Chúng ta tất cả đều là

những con sóng lớn của đại dương. Chúng ta có thể đã quên mất nó, nhưng đại dương đã không quên chúng ta. Chúng ta có thể đã quên nhiều về nó tới mức chúng ta chẳng có ý tưởng nào về đại dương là gì - đầu vậy, chúng ta vẫn là trong đại dương. Cho dù sóng có quên và trở nên quên lãng đại dương, thì nó vẫn ở trong đại dương - bởi vì sóng không thể tồn tại mà không có đại dương. Đại dương có thể tồn tại mà không có sóng - có thể là nó tồn tại mà không có sóng - nhưng sóng không thể tồn tại mà không có đại dương được. Sóng không là gì ngoài việc dậy sóng của đại dương; nó là một quá trình, nó không phải là thực thể. Nó chỉ là niềm vui vẻ của đại dương trong con người của nó. Thượng đế trong niềm vui vẻ của ngài tạo ra con người cho trái đất; Thượng đế trong vui vẻ của ngài tạo ra con người cho sự tồn tại. Đó là đại dương đi tìm đại dương, chỉ chơi đùa. Nó có năng lượng mệnh mệnh - phải làm gì với nó?

Một đô vật có tên O-Nami, "Sóng Lớn," khoẻ lắm...

Nhưng sức mạnh này là khả năng chỉ khi sóng biết rằng nó là sóng của đại dương vĩ đại, vô hạn. Nếu sóng quên mất điều này, thế thì sóng rất yếu. Và 'cái quên' là lớn lắm; kí ức của chúng ta rất nhỏ, rất tí hon - cái quên, vô cùng. Chúng ta cứ quên hoài. Và cái rất hiển nhiên thì chúng ta quên rất dễ dàng. Cái rất gần chúng ta quên rất dễ dàng. Cái bao giờ cũng sẵn có chúng ta quên rất dễ dàng.

Bạn có nhớ tới việc thờ của mình không? Bạn chỉ nhớ khi có rắc rối - bạn bị cảm lạnh, khó thở hay cái gì đó; bằng không, ai nhớ tới việc thờ? Đó là lí do tại sao mọi người nhớ tới Thượng đế chỉ khi họ bị bất an. Bằng không, ai nhớ? Và Thượng đế còn gần hơn việc thờ của bạn, gần hơn bạn là bản thân mình. Người ta có khuynh hướng quên.

Bạn đã từng quan sát điều đó chưa? Nếu bạn không có cái gì đó, bạn nhớ. Khi bạn có nó rồi bạn quên, bạn coi nó như được cho không. Bởi vì Thượng đế không thể bị mất, rất khó nhớ. Chỉ rất hiếm người mới trở nên có khả năng nhớ tới Thượng đế. Nhớ tới cái mà chúng ta chưa bao giờ xa khỏi nó là rất khó.

Cá trong đại dương quên mất đại dương. Ném cá lên bờ, trong cát, cát nóng, và thế thì cá biết, thế thì cá nhớ. Nhưng không có cách nào ném bạn ra khỏi Thượng đế được; không có bãi cát cho ngài - Thượng đế là đại dương không bãi cát. Và bạn không giống như cá, bạn giống như sóng. Bạn đích xác giống Thượng đế; bản tính của bạn và bản tính của Thượng đế là như nhau.

Đó là ý nghĩa biểu tượng của việc chọn cái tên này cho câu chuyện này.

Anh ấy rất giỏi trong nghệ thuật vật. Ở chỗ riêng tư anh ta đánh bại ngay cả thầy mình...

Nhưng ở chỗ riêng tư, bởi vì ở chỗ riêng tư anh ta phải đã có khả năng quên mất bản thân mình.

Nhớ lời kinh này. Khi bạn nhớ tới cái ta của mình, bạn quên mất Thượng đế; khi bạn quên cái ta của mình, bạn nhớ tới Thượng đế - và bạn không thể nhớ được cả cùng nhau. Khi sóng nghĩ về bản thân mình là sóng, nó quên mất rằng nó là đại dương. Khi sóng biết bản thân mình là đại dương, làm sao nó có thể nhớ bản thân mình bây giờ là sóng được? Chỉ một điều mới có thể. Hoặc sóng có thể nghĩ về bản thân nó như sóng, hoặc như đại dương. Đó là động thái. Bạn không thể nhớ cả hai cùng nhau, điều đó là không thể được.

Ở chỗ riêng tư anh ta đánh bại ngay cả thầy mình, nhưng ở chỗ công chúng, học trò trẻ nhất của anh ta có thể vật ngã anh ta.

Ở chỗ riêng tư anh ta phải đã hoàn toàn quên mất cái ta riêng của mình, bản ngã. Thế thì anh ta cực kì mạnh mẽ. Ở chỗ công chúng anh ta phải đã trở nên quá ý thức về cái ta. Thế thì anh ta yếu. Ý thức về cái ta là cái yếu. Quên cái ta là mạnh.

Băn khoăn lắm anh ta tới một Thiền sư, người đã ở lại trong ngôi chùa gần đó cạnh biển, và hỏi xin lời khuyên.

"Sóng Lớn là tên con," thầy nói, "vậy nên hãy ở lại trong chùa này đêm nay và nghe sóng của biển cả."

Thầy là người có thể tạo ra các phương cách cho mọi người. Thầy là người không có phương cách cố định. Thầy nhìn vào con người, người này O-Nami - "Sóng Lớn" - chỉ tên người đó thôi, và thầy tạo ra một phương cách quanh cái tên anh ta. Chỉ mới biết rằng tên anh ta là O-Nami, Sóng Lớn, thầy đã nói, "Sóng Lớn là tên con, vậy nên hãy ở lại trong chùa này đêm nay và nghe sóng của đại dương."

Nghe là một trong những bí mật cơ bản của việc đi vào trong ngôi đền của Thượng đế. Nghe có nghĩa thụ động. Nghe nghĩa là quên đi bản thân mình hoàn toàn - chỉ thế thì bạn mới có thể nghe được. Khi bạn nghe chăm chú ai đó, bạn quên mất bản thân mình. Nếu bạn không thể quên được bản thân mình, bạn chẳng thể nghe được. Nếu bạn quá ý thức về cái ta về bản thân mình, bạn đơn giản giả vờ rằng bạn nghe -

bạn không nghe. Bạn có thể gạt đầu; đôi khi bạn có thể nói có và không - nhưng bạn không nghe.

Khi bạn nghe chăm chú ai đó, bạn quên mất bản thân mình. Nếu bạn không thể quên được bản thân mình, bạn chẳng thể nghe được. Nếu bạn quá ý thức về cái ta về bản thân mình, bạn đơn giản giả vờ rằng bạn nghe - bạn không nghe.

Khi bạn nghe, bạn trở thành chỉ là lối đi - thụ động, cảm nhận, bụng mẹ. Bạn trở thành nữ tính. Và để đạt tới, người ta phải trở thành nữ tính. Bạn không thể đạt tới Thượng đế như kẻ xâm lăng hùng hổ, kẻ chinh phục. Bạn chỉ có thể đạt tới Thượng đế... hay tốt hơn thì nên nói Thượng đế có thể đạt tới bạn chỉ khi bạn có tính cảm nhận, tính cảm nhận nữ tính. Khi bạn trở thành âm, cảm nhận, thì cánh cửa mở ra. Và bạn chờ đợi.

Nghe là nghệ thuật trở nên thụ động. Phật đã nhấn mạnh vào nghe nhiều lắm, Mahavira đã nhấn mạnh vào nghe nhiều lắm, Krishnamurti cứ nhấn mạnh vào nghe đúng nhiều lắm. Tai là biểu tượng. Bạn có để ý không? Tai bạn không là gì ngoài lối đi, chỉ là các lỗ hồng - không cái gì khác. Tai bạn còn nữ tính hơn mắt bạn; mắt bạn còn nam tính hơn. Tai bạn là phần âm; mắt bạn là phần dương. Khi bạn nhìn ai đó bạn mang tính năng nổ. Khi bạn nghe ai đó bạn cảm nhận.

Đó là lí do tại sao nhìn vào ai đó trong thời gian quá lâu lại trở thành khiếm nhã, vô lễ, bất lịch sự. Có giới hạn nào đó; các nhà tâm lí nói ba giây thôi. Nếu bạn nhìn vào một người trong ba giây thì được; điều đó có thể dung thứ được. Hơn thế, bạn không nhìn - bạn nhìn chòng chọc; bạn đang

xúc phạm người đó; bạn đang xâm phạm. Nhưng nghe một người lại không có giới hạn, bởi vì tai không thể xúc phạm được. Chúng đơn giản vẫn còn ở chỗ chúng đang đấy.

Mất cần nghỉ. Bạn đã thấy trong đêm - mất cần nghỉ, tai không cần nghỉ. Chúng mở hai mươi tư tiếng, hết năm nọ tới năm kia. Mất không thể mở mãi trong vài phút - liên tục nháy, liên tục mệt. Năng nổ gây mệt, bởi vì năng nổ lấy năng lượng của bạn ra; cho nên mắt phải nháy liên tục, để nghỉ. Tai bao giờ cũng nghỉ.

Đó là lí do tại sao âm nhạc đã được nhiều tôn giáo dùng như cách tiếp cận tới lời cầu nguyện - bởi vì âm nhạc sẽ làm cho tai bạn rung động hơn, nhạy cảm hơn. Người ta phải trở nên nhiều về tai và bớt dần về mắt.

Bước thứ nhất là cảm nhận, bởi vì trong cảm nhận bản ngã không thể tồn tại được - nó chỉ có thể tồn tại trong xung đột. Và khi bạn đang cảm nhận, bỗng nhiên khả năng tưởng tượng của bạn trở nên cực kì mạnh mẽ.

"Trở thành tai đi," thầy nói. "Lắng nghe. Không có việc gì khác để làm cả - cứ nghe mà không có ý tưởng tại sao, không ý tưởng cái gì đang xảy ra. Cứ lắng nghe không diễn giải, không hoạt động về phần con." Và thế rồi, "*Tưởng tượng con là những sóng đó.*"

"Trước hết lắng nghe, hoà điệu với sóng, và khi con cảm thấy rằng bây giờ con hoàn toàn im lặng và cảm nhận, tưởng tượng rằng con là những sóng đó. Đó là bước thứ hai.

Thứ nhất, đừng năng nổ; cảm nhận thôi. Và khi con đã trở nên cảm nhận, tan chảy vào trong những sóng đó, bắt đầu tưởng tượng rằng con là những sóng đó."

Thầy đang cho anh ta một phương cách để cho anh ta có thể quên đi cái ta của mình, bản ngã. Bước thứ nhất là cảm nhận, bởi vì trong cảm nhận bản ngã không thể tồn tại được - nó chỉ có thể tồn tại trong xung đột. Và khi bạn đang cảm nhận, bỗng nhiên khả năng tưởng tượng của bạn trở nên cực kì mạnh mẽ.

Đây là những nhà thơ, họa sĩ, vũ công, nhạc sĩ - họ hấp thu vũ trụ trong cảm nhận sâu sắc, và thế rồi họ đổ ra bất kì cái gì họ đã hấp thu vào trí tưởng tượng của họ.

Người cảm nhận, người nhạy cảm, đều là những người có tính tưởng tượng. Những người có thể thấy màu lục của cây cối, không có năng nổ nào về phần họ, thậm chí không một năng nổ tinh tế về phần họ - người có thể uống màu lục của

cây cối, người có thể đơn giản hấp thu nó cứ dường như họ là bọt biển - họ trở thành rất sáng tạo, họ trở thành rất giàu tưởng tượng. Đây là những nhà thơ, họa sĩ, vũ công, nhạc sĩ - họ hấp thu vũ trụ trong cảm nhận sâu sắc, và thế rồi họ đổ ra bất kì cái gì họ đã hấp thu vào trí tưởng tượng của họ.

Tưởng tượng là khả năng bạn có mà lại gần Thượng đế nhất. Thượng đế phải có trí tưởng tượng vĩ đại, hừ? - cứ nhìn vào thế giới của ngài mà xem! Nghĩ mà xem! - một thế giới đầy tưởng tượng như thế, biết bao nhiêu là hoa và bao nhiêu là bướm và bao nhiêu là cây và bao nhiêu là sông, và bao nhiêu là người. Cứ nghĩ về tưởng tượng của ông ấy! Với bao

nhieu là sao, và bao nhiêu thế giới - thế giới sau thế giới, không dứt... Ông ấy phải là người mơ vĩ đại.

Chỉ người sáng tạo mới biết cách vứt bỏ cái chán, người sáng tạo mới biết không chán chút nào. Người đó xúc động, say mê, người đó thường xuyên trong trạng thái phiêu lưu.

Ở phương Đông, người Hindu nói thế giới là giấc mơ của Thượng đế, tưởng tượng của ông ấy. Thế giới là phép thuật của ông ấy, tưởng tượng của ông ấy. Ông ấy đang mơ về nó, chúng ta là một phần của giấc mơ của ông ấy.

Khi thầy nói với O-Nami, "Thế rồi con hãy tưởng tượng bản thân mình là những sóng đó," thầy nói, "Thế thì con hãy trở nên sáng tạo đi. Trước hết con hãy trở thành cảm nhận và thế rồi con trở thành sáng tạo.

Và một khi con đã vứt bỏ bản ngã của mình, con trở thành linh hoạt tới mức bất kì cái gì con tưởng tượng cũng sẽ xảy ra. Thế thì tưởng tượng của con sẽ trở thành thực tại của con."

"Quên con là đồ vật đi và trở thành những sóng không lò cuốn đi mọi thứ trước chúng."

O-Nami ở lại. Anh ta cố gắng nghĩ chỉ về sóng...

Tất nhiên, lúc đầu là khó, anh ta nghĩ về nhiều thứ. Điều đó là tự nhiên - nhưng anh ta đã ở lại. Anh ta phải đã là người rất kiên nhẫn. *Thế rồi dần dần anh ta chỉ nghĩ về sóng.* Thế rồi một khoảnh khắc tới... Nếu bạn theo đuổi, nếu bạn kiên trì, một khoảnh khắc nhất định sẽ tới khi điều bạn đã từng

ham muốn trong nhiều kiếp xảy ra - nhưng kiên nhẫn là cần thiết.

Thế rồi dần dần anh nghĩ chỉ về sóng thôi. Chúng cuộn tới ngày một lớn khi đêm tàn dần.

Bây giờ, đây không phải là những con sóng thật của đại dương đang cuộn tới ngày một lớn hơn. Bây giờ không có sự phân biệt giữa sóng tưởng tượng của anh ta và sóng thật. Phân biệt đó đã mất đi. Bây giờ anh ta không biết cái gì là cái gì; cái gì là mơ và cái gì là thực anh ta không biết. Anh ta lại đã trở thành đứa trẻ nhỏ. Chỉ trẻ con mới có khả năng đó.

Vào buổi sáng bạn có thể thấy đứa trẻ khóc vì đồ chơi nó đã thấy trong giấc mơ, và nó muốn đồ chơi đó trở lại, và nó nói, "Đồ chơi của con đâu rồi?" Và bạn thì cứ khẳng khẳng rằng đó chỉ là giấc mơ, nhưng nó nói, "Dù vậy thì bây giờ nó đâu?" Nó không phân biệt giữa mơ và thức. Nó không biết sự phân biệt. Nó biết thực tại là một.

Khi bạn trở nên rất cảm nhận, bạn trở thành như đứa trẻ.

Bây giờ những con sóng này:

Chúng cuộn tới ngày một lớn khi đêm tàn dần. Chúng cuốn đi các bông hoa trong các bình lọ trước tượng Phật. chúng cuốn đi cả các bình hoa. Không chỉ thế - Ngay cả tượng Phật bằng đồng cũng bị cuốn đi.

Điều này thực hay! Rất khó cho Phật tử tưởng tượng được rằng Phật cũng bị cuốn đi. Nếu người đó đã quá bị gắn bó với tôn giáo của mình, đó sẽ là điểm người đó hoàn toàn bị cắt rời khỏi tưởng tượng của mình. Người đó sẽ nói, "Thôi đủ rồi nhé! Phật mà cũng bị cuốn đi! - mình đang làm gì thế này? Không, mình không còn là sòng nữa." Người đó sẽ dừng lại dưới chân Phật, người đó sẽ chạm chân Phật, nhưng không nhiều hơn thế. Nhưng nhớ: một ngày nào đó, ngay cả những cái chân đó đã từng giúp bạn vô cùng trên con đường, chúng cũng phải ra đi.

Trước hết con trở thành cảm nhận và thế rồi con trở thành sáng tạo. Và một khi con đã vứt bỏ bản ngã của mình, con trở thành linh hoạt tới mức bất kì cái gì con tưởng tượng cũng sẽ xảy ra. Thế thì tưởng tượng của con sẽ trở thành thực tại của con.

Chư Phật cũng phải bị cuốn đi, bởi vì cánh cửa có thể trở thành cản trở nếu bạn níu bám lấy nó.

Ngày một lớn hơn - chúng quét đi các bông hoa trong các bình lọ trước tượng Phật. chúng quét đi cả các bình hoa. Ngay cả tượng Phật bằng đồng cũng bị quét đi. Đến bình minh ngôi đèn dâng tràn sáng...

Không phải điều đó thực sự xảy ra đâu - điều đó đã xảy ra cho O-Nami. Nhớ điều đó: nếu bạn đã trong ngôi đèn đó trong lúc đó bạn sẽ không thấy sáng đèn lên trong đèn đâu - điều đó chỉ xảy ra cho O-Nami thôi. Điều đó đã xảy ra trong một chiều hướng hoàn toàn khác của con người anh ta. Đó là chiều của thơ ca, tưởng tượng, mơ mộng - trực giác, nữ tính,

như trẻ con, hồn nhiên. Anh ta đã mở cánh cửa của khả năng tưởng tượng của mình. Bằng việc lắng nghe sóng, bằng việc trở nên cảm nhận, anh ta đã trở thành mang tính tưởng tượng. Tưởng tượng của anh ta đã nở ra hoa sen một nghìn lẻ một cánh.

*Đến bình minh ngôi đèn dăng tràn sóng, và O-Nami
ngồi đó với nụ cười yếu ớt trên mặt.*

Anh ta đã trở thành vị phật! Cùng nụ cười yếu ớt đó một ngày nào đó đã tới với Phật dưới cây bồ đề phải đã tới cho O-Nami. Bỗng nhiên anh ta không còn nữa! - và đó là nụ cười, nụ cười của việc về tới nhà. Nụ cười rằng người ta đã tới nơi, nụ cười rằng bây giờ không còn đâu mà đi nữa. Nụ cười rằng người ta đã đạt tới cội nguồn, nụ cười rằng người ta đã chết và được phục sinh.

O-Nami ngồi đó với nụ cười yếu ớt trên mặt.

*Ngày hôm đó anh ta đã đi vào trong cuộc thi đấu vật
công khai và đã thắng lần lượt mọi người, và từ ngày
đó không ai ở Nhật Bản có thể vật ngã được anh ta.*

Bởi vì bây giờ đây không phải là năng lượng của anh ta. Anh ta không còn là O-Nami nữa - anh ta không còn là sóng nữa, bây giờ anh ta là đại dương. Làm sao bạn có thể đánh bại được đại dương? Bạn chỉ có thể đánh bại được sóng thôi.

Một khi bạn đã vớt bỏ bản ngã, bạn đã vớt bỏ mọi thất bại, mọi sai lầm, mọi thất vọng. Mang bản ngã và bạn đã chịu thất bại rồi. Mang bản ngã và bạn sẽ vẫn còn yếu đuối. Vớt bỏ bản ngã và sức mạnh vô hạn bắt đầu tuôn chảy qua bạn. Bằng việc vớt bỏ bản ngã bạn trở thành dòng sông, bạn bắt

đâu tuôn chảy, bạn bắt đầu tan ra, bạn bắt đầu chảy - bạn trở thành sống động.

Tất cả cuộc sống đều là của cái toàn thể. Nếu bạn cố gắng sống theo cách riêng của mình, bạn đơn giản ngu xuẩn. Cũng dường như chiếc lá trên cây đang cố gắng sống theo cách riêng của nó - không chỉ thế, mà còn tranh đấu với cây; tranh đấu với các lá khác, tranh đấu với rễ, cứ nghĩ rằng đây toàn là những cái thù địch với nó. Chúng ta chỉ là lá trên cây, cái cây vĩ đại - gọi nó là Thượng đế, hay cái toàn thể, hay bạn gọi nó là gì cũng được, nhưng chúng ta đều là những chiếc lá nhỏ trên cái cây cuộc sống vô hạn. Không cần tranh đấu. Cách duy nhất để về nhà là buông xuôi.

2. Cầu toàn

Tôi đã nghe về một câu chuyện hay. Ngày xưa có một nhà điêu khắc lớn, một họa sĩ, một nghệ sĩ lớn. Nghệ thuật của ông ấy hoàn hảo tới mức khi ông ấy làm tượng của một người, thật khó mà nói ai là người và ai là tượng. Giống nhau thế, sống động thế, tương tự thế.

Một nhà chiêm tinh bảo ông ta rằng cái chết của ông ta đang tới dần, ông ta sắp sửa chết rồi. Tất nhiên, ông ta trở nên rất sợ hãi và kinh hoàng, và như mọi người đều muốn tránh cái chết, ông ta cũng muốn tránh né. Ông ta nghĩ về nó, đã thiên, và ông ta tìm ra giải pháp. Ông ta làm ra bức tượng của chính mình, mười một cái, và khi Thần Chết gõ cửa nhà ông ta và Thần Chết đi vào, ông ta đứng ẩn giữa mười một bức tượng của mình. Ông ta nín thở.

Thần Chết phân vân, không tin nổi vào mắt mình. Điều này chưa từng xảy ra - bất thường quá đỗi! Thượng đế chưa bao giờ biết cách tạo ra hai người hết nhau; ông ấy bao giờ cũng tạo ra cái duy nhất. Ông ấy chưa bao giờ tin vào bất kỳ một thường lệ nào, ông ấy không giống như dây chuyền lắp ráp. Ông ấy tuyệt đối chống lại bản sao, ông ấy tạo ra chỉ nguyên bản. Điều gì đã xảy ra? Mười hai người tất cả, tuyệt đối giống nhau? Bây giờ, phải đem ai đi đây? Chỉ được đem một người thôi...

Linh hồn xảy ra chỉ khi nghệ sĩ biến mất vào trong nghệ thuật của mình - nghệ sĩ không còn tách rời nữa. Một lực không biết nào đó đã làm nó qua người đó, người đó biết rằng mình đã bị ám ảnh. Điều đó đã từng là kinh nghiệm của tất cả các nghệ sĩ vĩ đại của các thời đại: cảm giác bị ám ảnh. Nghệ sĩ càng vĩ đại, cảm giác này càng rõ ràng hơn.

Thần Chết không thể quyết định được. Phân vân, lo lắng, thần kinh, ông ta quay lại. Ông ta hỏi Thượng đế, "Ngài đã làm gì vậy? Có mười hai người đích xác hết nhau, và tôi chỉ được đem một người đi thôi. Làm sao tôi chọn được?"

Thượng đế cả cười. Ông ấy gọi Thần Chết tới gần mình, và ông ấy nói thâm công thức vào tai ông ta, chìa khoá để tìm ra cái thực trong cái không thực. Ông ấy cho ông ta một mã bí mật và bảo ông ta, "Đi đi, và nói điều đó trong căn phòng nơi nghệ sĩ đó đang trốn giữa các bức tượng của mình."

Thần Chết hỏi, "Làm sao nó lại có tác dụng?"

Thượng đế nói, "Đừng lo.

Cứ đi và thử đi."

Thần Chết đi, bán tín bán nghi, nhưng khi Thượng đế đã nói điều đó, ông ta phải làm điều đó. Ông ta vào trong căn phòng, nhìn quanh và, chẳng hướng riêng cho ai, ông ta nói, "Thưa ngài, mọi thứ đều hoàn hảo ngoại trừ mỗi một điều. Ngài đã làm giỏi lắm, nhưng ngài đã bỏ lỡ một điểm. Một lỗi có đó."

Người này hoàn toàn quên mất rằng mình đang trốn. Ông ta nháy ra, ông ta nói, "Lỗi nào?"

Thần Chết cười. Và Thần Chết nói, "Ông bị bắt nhé! Đây là lỗi duy nhất: ông không thể quên được bản thân mình. Lại đây, đi theo ta."

THÔNG THƯỜNG, NGHỆ SĨ LÀ NGƯỜI BẢN NGÃ NHẤT TRÊN THẾ GIỚI. Nhưng thế thì người đó không phải là nghệ sĩ thực thụ. Người đó đã dùng nghệ thuật như phương tiện để đề cao mình. Nghệ sĩ là rất bản ngã, thường xuyên ba hoa về mình, và thường xuyên tranh đấu với nhau. Mọi người đều nghĩ rằng mình là người đầu tiên và cuối cùng. Nhưng đây không phải là nghệ thuật đúng.

Nghệ sĩ thực thụ biến mất hoàn toàn. Nhưng người khác chỉ là kỹ thuật viên; tôi sẽ không gọi họ là nghệ sĩ mà là kỹ thuật viên. Tôi sẽ không gọi họ là người sáng tạo, tôi sẽ chỉ gọi họ là soạn giả. Vâng, soạn ra bài thơ là một điều, sáng tạo ra bài thơ là điều hoàn toàn khác. Soạn thơ người ta cần biết ngôn ngữ, văn phạm, qui tắc thơ ca. Đó là trò chơi với từ ngữ. Và nếu bạn biết toàn thể trò chơi, bạn có thể tạo ra thơ. Nó sẽ không thật là thơ lắm, nhưng nó sẽ có dáng vẻ của thơ ca. Về mặt kỹ thuật nó có thể hoàn hảo, nhưng nó sẽ chỉ có thân thể - linh hồn sẽ bị thiếu.

Linh hồn xảy ra chỉ khi nghệ sĩ biến mất vào trong nghệ thuật của mình - nghệ sĩ không còn tách rời nữa. Khi họa sĩ vẽ với phóng túng đến mức người đó không có đó, để cho người đó thậm chí cảm thấy mặc cảm khi kí vào bức tranh, bởi vì người đó biết mình đã không làm nó... Một lực không biết nào đó đã làm nó qua người đó, người đó biết rằng mình đã bị ám ảnh. Điều đó đã từng là kinh nghiệm của tất cả các nghệ sĩ vĩ đại của các thời đại: cảm giác bị ám ảnh. Nghệ sĩ càng vĩ đại, cảm giác này càng rõ ràng hơn.

Và những nghệ sĩ vĩ đại - Mozart, Beethoven, Kalidas, Rabindranath Tagore - những người vĩ đại nhất đều tuyệt đối chắc chắn rằng họ không là gì ngoài cây tre hồng, và sự tồn tại đã ca hát qua họ. Họ đã là chiếc sáo nhưng bài ca lại không phải là của họ. Nó đã chảy qua họ, nhưng nó tới từ cội nguồn không biết nào đó. Họ đã không cản trở - đó là tất cả điều họ đã làm - nhưng họ đã không tạo ra nó.

Càng ít người nghệ sĩ trong công việc của mình, công việc càng hoàn hảo hơn. Khi nghệ sĩ tuyệt đối vắng bóng, thế thì sự sáng tạo là tuyệt đối hoàn hảo - theo tỉ lệ này, bạn phải nhớ.

Đây là nghịch lí. Người sáng tạo thực biết rằng mình đã không tạo ra điều gì cả, sự tồn tại đã làm việc qua người đó. Nó đã ám ảnh người đó, tay người đó, con người người đó, và nó đã tạo ra cái gì đó qua người đó. Người đó là nhạc cụ. Đây là nghệ thuật thực, nơi nghệ sĩ biến mất - thế thì không có vấn đề bản ngã. Và thế thì nghệ thuật trở thành mang tính tôn giáo. Thế thì nghệ sĩ là nhà huyền môn - không chỉ đứng về mặt kĩ thuật, mà đích thực về

sự tồn tại.

Càng ít người nghệ sĩ trong công việc của họ, công việc càng hoàn hảo hơn. Khi nghệ sĩ tuyệt đối vắng bóng, thế thì sáng tạo là tuyệt đối hoàn hảo - theo tỉ lệ này, nhớ lấy. Nghệ sĩ càng hiện diện nhiều, sản phẩm sẽ càng ít hoàn hảo. Nếu nghệ sĩ hiện diện quá nhiều, sản phẩm sẽ thành kinh tởm, nó sẽ thần kinh. Nó sẽ chỉ là bản ngã - nó còn có thể là cái gì khác được?

Bản ngã là bệnh thần kinh. Và một điều nữa cần phải ghi nhớ: bản ngã bao giờ cũng muốn được hoàn hảo. Bản ngã là rất cầu toàn. Bản ngã bao giờ cũng muốn cao hơn và tốt hơn người khác; do đó nó là người cầu toàn. Nhưng qua bản ngã, hoàn hảo là không bao giờ có thể có được, cho nên nỗ lực này là ngớ ngẩn. Hoàn hảo là có thể chỉ khi bản ngã không có - nhưng thế thì, người ta chẳng bao giờ nghĩ tới hoàn hảo chút nào.

**Nghệ sĩ thực thụ
chắc chắn nghĩ về
tính toàn thể, nhưng
không bao giờ về
hoàn hảo. Người đó
muốn được toàn bộ
trong nó, có thể thôi.
Khi người đó nhảy
múa, người đó muốn
biến mất trong điệu
vũ.**

Cho nên nghệ sĩ thực thụ chẳng bao giờ nghĩ tới hoàn hảo. Người đó không có ý tưởng về hoàn hảo, người đó đơn giản cho phép bản thân mình trong buông xuôi, trong buông bỏ, và bất kì cái gì xảy ra, cứ xảy ra. Nghệ sĩ thực thụ chắc chắn nghĩ về tính toàn thể, nhưng không bao giờ về hoàn hảo. Người đó muốn được toàn bộ trong nó, có vậy thôi. Khi người đó nhảy múa, người đó muốn biến mất trong điệu vũ. Người đó không muốn có đó, bởi vì sự hiện diện của

vũ công sẽ là cái gây rối trong điệu vũ. Duyên dáng, tuôn chảy sẽ bị rối loạn, cản trở. Khi vũ công không có đó, mọi tảng đá đều biến mất, luồng chảy rất im lặng, mềm mại.

Có những khoảnh khắc bạn có một loại vô trọng lượng nào đó. Bạn bước đi trên đất nhưng dầu vậy chân của bạn không chạm đất - bạn ở trên đất vài chục cm. Khoảnh khắc của niềm vui, khoảnh khắc của lời cầu nguyện, khoảnh khắc của thiên, khoảnh khắc của lễ hội, khoảnh khắc của yêu... và bạn vô trọng lượng, bạn được nâng lên.

Nghệ sĩ thực thụ chắc chắn nghĩ tới cái toàn bộ - làm sao để là toàn bộ? - nhưng không bao giờ nghĩ về hoàn hảo. Và cái đẹp là ở chỗ những người toàn bộ đều hoàn hảo. Những người nghĩ tới hoàn hảo không bao giờ hoàn hảo, không bao giờ toàn bộ. Ngược lại, họ càng nghĩ về hoàn hảo, họ lại càng trở nên thần kinh hơn. Họ có ý tưởng. Họ bao giờ cũng so sánh, và họ bao giờ cũng không đạt tới!

Nếu bạn có ý tưởng, rằng chừng nào ý tưởng này còn chưa được hoàn thành, bạn sẽ không tự mình nghĩ tới hoàn hảo, làm sao bạn có thể là toàn bộ trong hành động của mình được? Nếu bạn nghĩ, chẳng hạn, rằng bạn phải là một vũ công như Nijinsky, thế thì làm sao bạn có thể toàn bộ được trong điệu vũ của mình? Bạn thường xuyên nhìn, ngắm nghía bản thân mình, cố gắng cải thiện, sợ phạm phải bất kì lỗi nào... bạn bị phân chia. Một phần bạn đang nhảy múa, phần khác của bạn có đó, phán xét, đứng bên cạnh kết án, chỉ trích. Bạn bị phân chia, bạn bị chia chẻ.

Nijinsky hoàn hảo bởi vì ông ấy toàn bộ. Điều thường xảy ra là khi ông ấy múa và ông ấy sẽ nhảy lên trong điệu múa ... mọi người không thể tin được vào mắt mình, ngay cả các nhà khoa học cũng không thể tin được vào mắt mình. Bước nhảy của ông ấy đến mức chống lại cả luật hấp dẫn - điều đó đáng không xảy ra được! Và khi ông ấy quay lại mặt đất ông ấy về chậm thê, cứ như chiếc lông... điều đó nữa cũng chống lại luật hấp dẫn.

Người ta cứ hỏi ông ấy mãi. Mọi người càng hỏi, ông ấy càng trở nên ý thức về điều đó, nó lại càng bắt đầu biến mất đi. Một khoảnh khắc tới trong cuộc sống ông ấy khi nó dừng hoàn toàn, và lí do là ở chỗ ông ấy trở nên ý thức về điều đó - ông ấy làm mất tính toàn bộ của mình. Thế rồi ông ấy hiểu ra điều đó, tại sao nó đã biến mất. Điều đó thường xảy ra, nhưng điều đó thường xảy ra chỉ khi Nijinsky đã bị mất hoàn toàn trong điệu vũ. Trong việc mất hoàn toàn đó, trong thành thoi đầy đủ đó, người ta vận hành trong một thế giới hoàn toàn khác, tương ứng với các luật khác.

Để tôi kể cho bạn về một luật, chẳng chóng thì chầy khoa học sẽ phát hiện ra. Tôi gọi nó là luật duyên dáng. Cũng như có luật hấp dẫn... ba trăm năm trước đây người ta còn chưa biết tới nó. Nó đã vận hành ngay cả trước khi nó được biết tới; luật không nhất thiết phải được biết tới để vận hành. Luật này bao giờ cũng vận hành. Nó chẳng liên quan gì với Newton và quả táo rụng từ cây xuống. Quả táo vẫn rụng từ trước Newton, nữa! Không phải là Newton đã phát hiện ra luật này và thế rồi quả táo bắt đầu rụng. Luật này có đó, Newton đã phát hiện ra nó.

Dịch xác hết như vậy, luật khác có đó - luật về duyên dáng, luật thăng lên. Luật hấp dẫn kéo mọi thứ xuống; luật duyên dáng nâng mọi thứ lên. Trong yoga họ gọi nó là bay

lên. Trong trạng thái nào đó của quên bẵng, trong trạng thái nào đó của ngất ngây - say sưa với điều thiêng liêng - trong trạng thái nào đó của buông xuôi hoàn toàn, vô ngã, luật đó bắt đầu vận hành. Người ta được thăng lên. Người ta trở thành vô trọng lượng.

Điều đó đã xảy ra trong trường hợp của Nijinsky. Nhưng bạn không thể làm cho nó xảy ra được, bởi vì nếu bạn có đó thì nó sẽ không xảy ra.

Bản ngã giống như tảng đá đeo quanh cổ bạn. Khi bản ngã không có đó, bạn vô trọng lượng. Và bạn đôi khi không cảm thấy nó trong cuộc sống riêng của mình sao? Có những khoảnh khắc bạn có một loại vô trọng lượng nào đó. Bạn bước đi trên đất nhưng đầu vẩy chân của bạn không chạm đất - bạn ở trên đất vài chục cm. Khoảnh khắc của niềm vui, khoảnh khắc của lời cầu nguyện, khoảnh khắc của thiền, khoảnh khắc của lễ hội, khoảnh khắc của yêu... và bạn vô trọng lượng, bạn được nâng lên.

Và tôi nói rằng chẳng chóng thì chầy khoa học sẽ phải phát hiện ra điều đó, bởi vì khoa học tin vào một nguyên tắc nào đó: nguyên tắc các cực đối lập. Không luật nào có thể một mình, nó phải có cái đối lập. Điện không thể vận hành chỉ với một cực, dương hay âm; cả hai đều cần. Chúng bổ sung lẫn nhau.

Khoa học biết điều đó, rằng từng luật đều có cái đối lập của nó để bù cho nó. Luật hấp dẫn phải có luật đối lập của nó, bù cho nó. Luật đó, một cách có chủ ý, tôi gọi là duyên dáng - bất kì cái tên nào khác cũng đều có thể được trong tương lai bởi vì các nhà khoa học, nếu họ phát hiện ra nó, sẽ không gọi nó là duyên dáng đâu. Nhưng đó dường như là cái tên hoàn hảo nhất cho nó.

3. Trí tuệ

"Tâm trí đương thời" là mâu thuẫn ngay trong thuật ngữ. Tâm trí không bao giờ đương thời được, nó bao giờ cũng già lão. Tâm trí là quá khứ - quá khứ và quá khứ và không gì khác. Tâm trí nghĩa là kí ức, không thể có tâm trí đương thời được. Là đương thời là ở ngoài tâm trí.

Nếu bạn ở đây bây giờ, thế thì bạn đương thời. Nhưng thế thì, bạn không thấy sao, tâm trí bạn biến mất; không ý nghĩ nào chuyển động, không ham muốn nào nảy sinh: bạn trở nên được ngắt ra khỏi quá khứ và ngắt ra khỏi tương lai.

Tâm trí không bao giờ nguyên bản, không thể được. Vô trí mới nguyên bản, tươi tắn, trẻ trung; tâm trí bao giờ cũng già lão, mục nát, cũ rích.

**Tâm trí là quá khứ -
quá khứ và quá khứ
và không gì khác.
Tâm trí nghĩa là kí ức,
không thể có tâm trí
đương thời được. Là
đương thời là ở
ngoài tâm trí.**

Nhưng những từ đó đang được dùng - chúng được dùng theo nghĩa hoàn toàn khác. Theo nghĩa đó, những từ này là có nghĩa. Tâm trí của thế kỉ mười chín là tâm trí khác; các câu hỏi họ hỏi, bạn không hỏi. Những câu hỏi rất quan trọng ở thế kỉ mười tám bây giờ là những câu hỏi ngu xuẩn. "Bao nhiêu thiên thần có thể nhảy múa trên đầu kim?" đã là một trong những câu hỏi thượng đế

học lớn lao nhất vào thời Trung Cổ. Bây giờ bạn có thể tìm

thấy người ngu như vậy vẫn nghĩ rằng đây là câu hỏi quan trọng không? Và điều này đã được thảo luận bởi những nhà thượng đế học lớn lao nhất; không phải là người nhỏ bé, các giáo sư vĩ đại đã viết các chuyên luận về nó, các hội thảo đã được bố trí. "Bao nhiêu thiên thần...?" Bây giờ, ai quan tâm? Điều đó đơn giản không liên quan.

Vào thời Phật, một câu hỏi lớn là, "Ai đã tạo ra thế giới này?" Nó vẫn còn dai dẳng hàng thế kỉ, nhưng bây giờ càng ngày càng ít người lo nghĩ về ai tạo ra thế giới. Vâng, cũng có một số người kiêu cô, nhưng rất hiếm những câu hỏi như vậy được hỏi với tôi. Nhưng Phật đã phải đương đầu hàng ngày; không có được một ngày trôi qua mà không có ai đó hỏi câu hỏi, "Ai đã tạo ra thế giới này?" Phật phải đã nói đi nói lại rằng thế giới này bao giờ cũng có đó rồi, chẳng ai tạo ra nó cả; nhưng mọi người vẫn không thoả mãn. Bây giờ thì chẳng ai quan tâm. Rất hiếm ai đó hỏi tôi câu hỏi, "Ai đã tạo ra thế giới này?" Theo nghĩa đó, tâm trí cứ thay đổi khi thời gian thay đổi. Theo nghĩa đó, tâm trí đương thời là thực tại.

Chồng nói với vợ: "Anh nói chúng ta sẽ không đi chơi tối nay, và đó là lời gần cuối."

Bây giờ *đây* là tâm trí đương thời. Không chồng nào trong quá khứ đã nói điều đó. Nó bao giờ cũng lời cuối; lời cuối là của anh ta.

Hai quý bà thượng lưu người Anh tình cờ gặp nhau khi đi mua bán ở London. Người này để ý thấy người kia mang thai và hỏi, "Sao thế, chị ơi, em ngạc nhiên quá! Chị hiền nhiên đã lấy chồng từ lần trước em gặp chị! "

Người thứ hai nói, "Vâng. Anh ấy là người tuyệt vời; anh ấy là sĩ quan trong quân đội ở Ghurka."

Người hỏi kinh tởm. "Ghurka! Chị ơi, tất cả họ có đều da đen không?"

"Ồ không," chị kia nói. "chỉ bình nhì thôi."

Người hỏi kêu lên, "Chị ơi, đương thời thế!"

Theo nghĩa đó, có tâm trí đương thời. Bằng không, không có tâm trí đương thời. Thời thượng tới rồi đi; nếu bạn nghĩ tới thời thượng thì có thay đổi. Nhưng về cơ bản mọi tâm trí đều già cỗi. Tâm trí già thế, và không thể có tâm trí hiện đại được; tâm trí hiện đại nhất vẫn là của quá khứ.

Người sống thực là người ở đây bây giờ. Người đó không sống từ quá khứ, người đó không sống vì tương lai; người đó chỉ sống trong khoảnh khắc này, vì khoảnh khắc này là tất cả.

Người sống thực là người ở đây bây giờ. Người đó không sống từ quá khứ, người đó không sống vì tương lai; người đó chỉ sống trong khoảnh khắc này, vì khoảnh khắc này là tất cả. Người đó tự phát; tính tự phát đó là hương thơm của vô trí. Tâm trí mang tính lặp lại, tâm trí bao giờ cũng đi theo vòng tròn. Tâm trí là cái máy: bạn nuôi nó bằng tri thức, nó lặp lại cùng tri thức. Nó cứ nhai mãi cùng tri thức lặp đi lặp lại.

Vô trí là sáng tỏ, thuần khiết, hồn nhiên. Vô trí là cách thực để sống, cách thực để hiện hữu.

TRÍ TUỆ LÀ CÁI GÌ ĐÓ NGUY TẠO, CÁI GÌ ĐÓ GIẢ TẠO: nó là cái thay thế cho thông minh. Thông minh là hiện tượng hoàn toàn khác - cái thực.

Mọi người đều sợ cái không biết, mọi người đều cảm thấy bất an với cái không biết. Họ không muốn vượt ra ngoài cái quen thuộc; do đó họ đã tạo ra cái giả, cái thay thế bằng chất dẻo cho thông minh - họ gọi nó là trí tuệ. Trí tuệ chỉ là trò chơi tâm trí. Nó không thể sáng tạo được.

Thông minh cần dũng cảm vô cùng, thông minh cần cuộc sống phiêu lưu. Thông minh cần rằng bạn bao giờ cũng đi vào trong cái không biết, đi vào biển chưa lập bản đồ. Thế thì thông minh trưởng thành, nó trở nên sắc bén. Nó trưởng thành chỉ khi nó gặp cái không biết mọi khoảnh khắc. Mọi người đều sợ cái không biết, mọi người đều cảm thấy bất an với cái không biết. Họ không muốn vượt ra ngoài cái quen thuộc; do đó họ đã tạo ra cái giả, cái thay thế bằng chất dẻo cho thông minh - họ gọi nó là trí tuệ. Trí tuệ chỉ là trò chơi tâm trí. Nó không thể

sáng tạo được.

Bạn có thể đi và nhìn vào các đại học và thấy cái loại công việc sáng tạo nào đang diễn ra ở đó. Hàng nghìn chuyên luận đang được viết ra; luận văn tiến sĩ, tiến sĩ triết học, tiến sĩ văn chương, những bằng cấp lớn lao được ban cho mọi người. Chẳng ai đã bao giờ đi tới biết điều gì xảy ra cho các luận án tiến sĩ của họ; chúng cứ trở thành đồng rác trong các thư viện. Không ai đọc chúng, không ai đã bao giờ được hứng khởi bởi chúng - vâng, vài người có đọc chúng; nhưng

họ lại cùng là kiểu người sắp viết ra các luận án khác. Các tiến sĩ tương lai tất nhiên sẽ đọc chúng.

Nhưng các đại học của bạn không tạo ra Shakespeares, Miltons, Dostoevskys, Tolstoys, Rabindranaths, Kahlil Gibrans. Các đại học của bạn chỉ tạo ra đồ đồng nát, vô dụng hoàn toàn. Đây là hoạt động trí tuệ cứ diễn ra trong các đại học.

Sáng tạo nghĩa là đem cái mới vào sự tồn tại, tạo ra cách để cái không biết thắm vào cái biết, làm ra cách cho trời đi vào đất. Khi có Beethoven hay Michelangelo hay Kalidas, bầu trời mờ ra, hoa mưa rào xuống từ cõi bên kia.

Thông minh tạo ra Picasso, Van Gogh, Mozart, Beethoven. Thông minh là chiều hướng hoàn toàn khác. Nó chẳng liên quan gì tới cái đầu cả, nó có cái gì đó liên quan tới tim. Trí tuệ là ở trong đầu; thông minh là trạng thái của sự thức tỉnh tim. Khi tim bạn thức tỉnh, khi tim bạn nhảy múa trong lòng biết ơn sâu sắc, khi tim bạn trong hoà điệu với sự tồn tại, từ sự hài hoà đó là tính sáng tạo.

Không có khả năng nào cho bất kì sáng tạo trí tuệ. Nó có thể tạo ra rác rưởi - nó mang tính sản xuất, nó có thể chế tạo - nhưng nó không thể sáng tạo.

Và đâu là sự khác biệt giữa chế tạo và sáng tạo? Chế tạo là hoạt động máy móc. Máy tính có thể làm được điều đó - chúng đã làm điều đó rồi, và làm điều đó theo cách hiệu quả hơn nhiều việc bạn có thể hi vọng từ con người. Thông minh sáng tạo, nó không chế tạo. Chế tạo nghĩa là thực hiện lặp lại: điều đã được làm, bạn cứ làm đi làm lại mãi. Sáng tạo nghĩa

là đem cái mới vào sự tồn tại, tạo ra cách để cái không biết thấm vào cái biết, làm ra cách cho trời đi tới đất.

Khi có Beethoven hay Michelangelo hay Kalidas, bầu trời mở ra, hoa mưa rào xuống từ cõi bên kia. Tôi không nói với bạn điều gì về Phật, Christ, Krishna, Mahavira, Zarathustra, Mohammed, bởi một lí do nào đó: bởi vì điều họ tạo ra tinh tế tới mức bạn sẽ không có khả năng nắm bắt lấy nó. Điều Michelangelo tạo ra là thô; điều Van Gogh tạo ra có thể nhìn được, thấy được. Điều vị phật tạo ra tuyệt đối vô hình. Nó cần một loại cảm thụ hoàn toàn khác để hiểu. Để hiểu vị phật bạn phải thông minh. Sáng tạo của Phật không chỉ thông minh vô cùng, mà nó còn siêu phàm, phi phàm tới mức để hiểu nó bạn sẽ phải thông minh. Trí tuệ sẽ không ích gì trong việc hiểu biết.

Chỉ có hai loại người sáng tạo - nhà thơ và nhà huyền môn. Nhà thơ sáng tạo trong thế giới thô còn nhà huyền môn sáng tạo trong thế giới tinh. Nhà thơ sáng tạo trong thế giới bên ngoài - bức tranh, bài thơ, bài ca, âm nhạc, điệu vũ - và nhà huyền môn sáng tạo trong thế giới bên trong. Sáng tạo của nhà thơ mang tính đối thể còn sáng tạo của nhà huyền môn mang tính chủ thể, toàn bộ về cái bên trong. Trước hết bạn phải hiểu nhà thơ, chỉ thế thì ngày nào đó bạn mới có thể hiểu được - ít nhất một ngày nào đó cũng hi vọng hiểu - nhà huyền môn. Nhà huyền môn là bông hoa sáng tạo cao nhất. Nhưng bạn có thể không thấy điều nhà huyền môn đang làm.

Phật chưa bao giờ vẽ tranh, chưa bao giờ cầm chổi vẽ trong tay, chưa soạn thơ, chưa hát bài ca, không ai đã từng thấy ông ấy nhảy múa. Nếu bạn ngắm ông ấy, ông ấy chỉ ngồi im lặng; toàn thể con người ông ấy là im lặng. Vâng, duyên dáng bao quanh ông ấy, duyên dáng, duyên dáng của cái đẹp vô hạn, của cái đẹp thanh tao, nhưng bạn sẽ cần rất

mong manh để cảm thấy nó. Bạn sẽ phải rất cởi mở, không cãi lí. Bạn không thể là khán giả với vị Phật; bạn phải là người tham gia, bởi vì chính bí ẩn là việc được tham gia vào. Thế thì bạn sẽ thấy điều ông ấy đang sáng tạo. Ông ấy đang sáng tạo ra tâm thức, và tâm thức là dạng thuần khiết nhất, dạng cao nhất có thể có, của việc diễn đạt Thượng đế.

**Vị chuyên gia này,
người hiểu biết này,
nhà thông thái này,
chẳng có sáng suốt
của riêng mình cả.
Người đó phụ thuộc
vào trí thức vay
mượn, vào truyền
thống, vào qui ước.
Người đó mang các
thư viện trong đầu,
một gánh nặng lớn,
nhưng người đó
không có tâm nhìn.**

Một bài ca hay, một điệu vũ đẹp bởi vì cái gì đó của điều thiêng liêng đang hiện diện trong nó. Nhưng trong vị Phật cái toàn thể của Thượng đế hiện diện. Đó là lí do tại sao chúng ta đã gọi Phật là "Bhagwan," chúng ta đã gọi Mahavira là "Bhagwan" - cái toàn thể của Thượng đế đang hiện diện.

Hoạt động trí tuệ có thể làm cho bạn thành chuyên gia trong những điều nào đó, có ích, hiệu quả. Nhưng trí tuệ đang dò dẫm trong bóng tối. Nó không có mắt, bởi vì nó còn chưa mang tính thiền. Trí tuệ được vay mượn, nó không có sáng suốt của riêng nó.

Chủ đề là về làm tình. Trong nhiều tuần Arthur đã trả lời thành công tất cả các câu hỏi cho anh ta trong các buổi chiếu cuộc thi đó trên ti vi. Anh ta bây giờ đủ tư cách để trả lời câu hỏi lớn trị giá một trăm nghìn đô la. Với một

câu hỏi này anh ta được phép mời một chuyên gia. Arthur tất nhiên chọn một giáo sư nổi tiếng thế giới về tình dục từ Pháp.

Câu hỏi lớn là, "Nếu anh được làm vua trong năm mươi năm đầu tiên của đế quốc Assyrian, anh sẽ được trông đợi hôn vào ba phần nào trong xác ướp của cô dâu của anh trong đêm tân hôn?"

Hai câu trả lời đầu tiên tới nhanh chóng. Arthur đáp, "Môi và cổ cô ấy."

Bây giờ, bị bí với câu trả lời cho phần thứ ba của câu hỏi, Arthur cuống cuống quay sang vị chuyên gia của mình. Người Pháp giơ hai tay lên và rên rỉ, "*Alors, mon ami*, đừng hỏi tôi. Tôi đã sai hai lần rồi."

Nếu bạn níu bám quá nhiều vào logic thì bạn sẽ chẳng bao giờ có khả năng là một phần của quá trình sống chính là sự tồn tại này. Cuộc sống còn nhiều hơn logic: cuộc sống là nghịch lí, cuộc sống là bí ẩn.

Vị chuyên gia này, nhà thông thái này, người trí thức này, chẳng có sáng suốt gì của riêng mình cả. Người đó phụ thuộc vào tri thức vay mượn, vào truyền thống, vào qui ước. Người đó mang các thư viện trong đầu, một gánh nặng lớn, nhưng người đó không có tầm nhìn. Người đó biết nhiều mà lại chẳng biết gì cả.

Và bởi vì cuộc sống không bao giờ như cũ - nó thường xuyên thay đổi, khoảnh khắc sang khoảnh khắc nó đều mới - vị chuyên gia này bao giờ cũng bị tụt hậu, đáp ứng của người đó bao giờ cũng không

thích hợp. Người đó chỉ có thể phản ứng, người đó không thể đáp ứng, bởi vì người đó không tự phát. Người đó đã đi tới kết luận, người đó đang mang câu trả lời làm sẵn - và câu hỏi mà cuộc sống nêu ra bao giờ cũng mới.

Hơn nữa, cuộc sống không phải là hiện tượng logic. Và trí tuệ sống qua logic; do đó người đó chưa bao giờ khớp được với cuộc sống và cuộc sống chẳng bao giờ khớp với người đó.

Tất nhiên cuộc sống không lúng túng, bản thân người trí thức mới lúng túng. Người đó bao giờ cũng cảm thấy như người ngoài - không phải là cuộc sống đã xua đuổi người đó; bản thân người đó đã quyết định vẫn còn ở ngoài cuộc sống. Nếu bạn níu bám quá nhiều vào logic bạn sẽ chẳng bao giờ có khả năng là một phần của quá trình sống chính là sự tồn tại này.

Cuộc sống còn nhiều hơn logic: cuộc sống là nghịch lí, cuộc sống là điều huyền bí.

Trí tuệ có thể tới vào những suy luận nào đó, nhưng trí tuệ là hiện tượng vô ý thức. Bạn cư xử gần như trong khi ngủ. Thông minh là thức tỉnh, và chừng nào bạn còn chưa thức tỉnh hoàn toàn, bất kì điều gì bạn quyết định cũng nhất định sai ở đâu đó hay này khác.

Gannaway và O'Casey đã dàn xếp cuộc đọ súng tay đôi. Gannaway béo phịch phịch, và khi anh ta thấy đối thủ còm nhom đối diện với mình anh ta phản đối. "Cắm đây!" anh ta nói, "Tôi béo gấp đôi anh ta, cho nên tôi phải đứng xa gấp đôi so với anh ta đứng xa với tôi."

Tuyệt đối logic, nhưng làm sao bạn làm được điều đó?

"Cứ thoải mái đi," người thứ hai trả lời. "Tôi sẽ làm điều đó đúng lại ngay." Rồi lấy một mẫu phấn từ túi mình anh vẽ ra hai đường thẳng xuôi theo áo của người béo để một khoảng cách giữa chúng.

"Bây giờ," anh ta nói, khi quay sang O'Casey, "bắn đi, và nhớ rằng bất kì phát nào ra ngoài đường phấn kẻ đều không được tính đâu nhé."

Toán học hoàn hảo, logic hoàn hảo! - nhưng cuộc sống lại không logic thế, cuộc sống lại không toán học thế. Và mọi người cứ sống trong trí tuệ của mình một cách rất logic. Logic cho họ cảm giác dường như họ biết, nhưng đó là cái "nếu như" lớn và người ta có xu hướng quên mất nó hoàn toàn. Bất kì điều gì bạn định làm qua trí tuệ, đó chỉ là suy luận. Nó không phải là kinh nghiệm về chân lí, mà chỉ là suy luận dựa trên logic của bạn - và logic của bạn là sự bịa đặt của bạn.

Cudahy, đã uống nhiều rượu, đứng ngẩn nhìn cuộc diễn hành nhân ngày lễ Thánh Patrick. Một cách vô ý thức anh vút mẫu thuốc lá đang cháy vào một chiếc nệm cũ nằm tại lề đường.

Vừa lúc đó các đội viên tóc xám của Đoàn nữ y tá khện khạng đi qua. Đồng thời, tấm nệm cháy âm ỉ bắt đầu toả ra mùi kinh khủng.

Cudahy khụt khịt vài lần rồi tuyên bố với viên cảnh sát đứng gần đó, "Ông ấy sĩ quan, những nữ y tá kia diễn hành quá nhanh!"

Trí tuệ có thể đạt tới những suy luận nào đó, nhưng trí tuệ là hiện tượng vô ý thức. Bạn cư xử gằn như trong khi ngủ.

Thông minh là thức tỉnh, và chừng nào bạn còn chưa thức tỉnh đầy đủ, bất kì điều gì bạn quyết định cũng nhất định sai ở đâu đó hay này khác. Nó nhất định là như vậy, nó phải chịu số phận là sai, bởi vì nó là kết luận được đạt tới bởi tâm trí vô ý thức.

Đem thông minh vào hoạt động đi, bạn không cần nhiều thông tin, bạn cần nhiều thiên hơn. Bạn cần trở nên im lặng hơn, bạn cần trở nên vô ý nghĩ hơn. Bạn cần trở nên ít tâm trí hơn và nhiều tim hơn. Bạn cần trở nên nhận biết về điều kì diệu đang bao quanh bạn: điều kì diệu đó là cuộc sống, điều kì diệu đó là Thượng đế, điều kì diệu đó có trong cây xanh và hoa đỏ, điều kì diệu đó có trong mắt mọi người. Điều kì diệu đang xảy ra ở mọi nơi! Tất cả đều là điều huyền bí, nhưng bởi vì trí tuệ của mình mà bạn vẫn còn bị khép chặt bên trong bản thân mình, níu bám lấy những kết luận ngu xuẩn của mình đã đạt tới trong vô ý thức, hay được người khác trao cho bạn, những người cũng vô ý thức như bạn vậy.

Nhưng thông minh chắc chắn có tính sáng tạo, bởi vì thông minh đem tính toàn bộ của bạn vào vận hành - không chỉ là một phần, một phần nhỏ, cái đầu. Thông minh làm rung động toàn thể con người bạn; từng tế bào của con người bạn, từng thớ thịt của cuộc sống bạn bắt đầu nhảy múa và đi vào hài hoà tinh tế với cái toàn bộ.

Đó chính là thông minh: rung động trong hài hoà tuyệt đối với cái toàn bộ. Mọi sự sẽ bắt đầu xảy ra theo cách riêng của nó. Tim bạn sẽ bắt đầu rót ra bài ca của niềm vui, bàn tay bạn sẽ bắt đầu làm biến đổi mọi thứ. Bạn sẽ chạm vào bùn và

nó sẽ trở thành hoa sen. Bạn sẽ có khả năng trở thành nhà giả kim thuật. Nhưng điều đó là có thể chỉ qua thức tỉnh lớn lao của thông minh, thức tỉnh lớn lao của tim.

4. Niềm tin

Đem thông minh vào hoạt động bạn không cần nhiều thông tin, bạn cần nhiều thiên hơn. Bạn cần trở nên im lặng hơn, bạn cần trở nên vô ý nghĩ hơn. Bạn cần trở nên ít tâm trí hơn và nhiều tim hơn.

Người sáng tạo sẽ không mang nhiều niềm tin, thực tế là không. Người đó sẽ chỉ mang kinh nghiệm riêng của mình. Và cái đẹp của kinh nghiệm là ở chỗ kinh nghiệm bao giờ cũng mở, bởi vì việc thám hiểm thêm là có thể. Còn niềm tin bao giờ cũng đóng; nó đi tới điểm dừng hẳn. Niềm tin bao giờ cũng kết thúc. Kinh nghiệm không bao giờ kết thúc, nó vẫn còn không kết thúc. Trong khi bạn sống làm sao kinh nghiệm của bạn có thể bị kết thúc được?

Kinh nghiệm của bạn cứ phát triển, nó thay đổi, nó di chuyển. Nó liên tục di chuyển từ cái đã biết vào cái không biết và từ cái không biết vào cái không thể biết. Và nhớ, kinh nghiệm có cái đẹp bởi vì nó không kết thúc. Một số bài ca vĩ đại nhất là những bài ca không kết thúc. Một số cuốn sách vĩ đại nhất là những cuốn sách không

kết thúc. Một số âm nhạc vĩ đại nhất là âm nhạc không kết thúc. Cái không kết thúc có cái đẹp.

Tôi đã nghe về một chuyện ngụ ngôn Thiên:

Một nhà vua đi tới một Thiên sư để học làm vườn. Thầy dạy cho ông ta trong ba năm, và nhà vua có một khu vườn lớn, đẹp - hàng nghìn người làm vườn làm công ở đó - và bất kì điều gì thầy nói, nhà vua đều làm và thực nghiệm trong khu vườn của mình. Sau ba năm khu vườn đã hoàn toàn sẵn sàng, và nhà vua mời thầy tới thăm vườn. Nhà vua rất nôn nóng nữa, bởi vì thầy nghiêm khắc lắm: "Thầy có đánh giá cao không?" - đây là một loại sát hạch - "Thầy có nói, 'Được, ông đã hiểu ta không?'"

Và mọi chăm nom đều đã được tiến hành. Khu vườn hoàn chỉnh đẹp đẽ thế; chẳng thiếu cái gì. Chỉ thế thì nhà vua mới đưa thầy tới thăm. Nhưng thầy buồn ngay từ đầu. Thầy nhìn quanh, thầy đi vào vườn từ bên này sang bên kia, thầy trở nên ngày một nghiêm nghị hơn. Nhà vua trở nên rất hoảng sợ. Ông ta chưa bao giờ thấy thầy nghiêm trang đến như vậy: "Sao thầy trông buồn thế? Có điều gì sai chẳng?"

Thầy cứ lắc đầu hoài và tự nhủ trong lòng "Không."

Và nhà vua hỏi, "Có việc gì thế, thưa thầy? Cái gì sai? Sao thầy không nói cho tôi? Thầy đang trở nên nghiêm trang và buồn bã thế, và thầy lắc đầu phủ định. Sao vậy? Cái gì sai? Tôi không thấy cái gì sai cả? Đây là điều thầy đã nói cho tôi, và tôi đã thực hành nó trong khu vườn này."

Thầy nói, "Nó hoàn chỉnh tới mức nó chết. Nó đầy đủ thế - đó là lí do tại sao ta lại lắc đầu và ta nói không. Nó phải vẫn còn chưa kết thúc chứ. Các lá khô đâu hết cả rồi? Lá khô đâu rồi? Ta chẳng thấy một chiếc lá khô nào cả!" Mọi lá khô đều đã bị dọn đi - trên đường không còn lá khô nào; trên cây

không có lá khô nào, không một lá già nào trở nên vàng úa. "Những chiếc lá đó đi đâu rồi?"

Và nhà vua nói, "Tôi đã bảo những người làm vườn loại bỏ đi mọi thứ. Làm cho nó tuyệt đối nhất có thể."

Và thầy nói, "Đó là lí do tại sao nó lại trông âm đạm thế, nhân tạo thế. Mọi thứ của Thượng đế không bao giờ kết thúc cả." Và thầy chạy xô ra ngoài, ngoài khu vườn. Mọi lá cây đều đã được vun đóng lại: thầy lấy vài chiếc lá khô trong thùng, tung chúng lên theo gió, và gió đem chúng đi và bắt đầu đùa dỡn với lá khô, và chúng bắt đầu rải ra trên đường. Thầy vui vẻ, và thầy nói, "Trông đấy, nó trông mới sinh động làm sao!" Và âm thanh đã đi vào cùng với lá khô - âm nhạc của lá khô, gió đùa với lá khô. Bây giờ khu vườn đã có tiếng xào xạc; bằng không thì nó âm đạm và chết như nghĩa địa. Im lặng đó không sống.

Tôi thích câu chuyện này. Thầy nói, "Nó đầy đủ thế, đó là lí do tại sao nó lại sai."

Mới đêm hôm nọ một phụ nữ đã ở đây. Cô ấy nói với tôi rằng cô ấy đang viết một cuốn tiểu thuyết, và cô ấy rất phân vân phải làm gì. Truyện đã tới điểm nó có thể được kết thúc, nhưng khả năng là nó cũng có thể được kéo dài thêm; nó vẫn còn chưa đầy đủ. Tôi bảo cô ấy, "Bạn kết thúc nó đi. Kết thúc nó trong khi nó còn chưa được kết thúc - thế thì nó có điều gì đó huyền bí quanh nó - cái không kết thúc... Và tôi bảo cô ấy, "Nếu nhân vật chính của bạn vẫn còn muốn làm điều gì đó, để cho người đó trở thành sannyasin, người tìm kiếm. Và thế thì mọi sự đi ra ngoài khả năng của bạn. Thế thì bạn có thể làm được gì? Thế thì nó đi tới kết thúc, ấy vậy mà mọi sự cứ phát triển."

Chẳng câu chuyện nào có thể hay nếu nó được kết thúc hoàn toàn. Nó sẽ chết hoàn toàn. Kinh nghiệm bao giờ cũng còn để mở - điều đó nghĩa là không kết thúc. Niềm tin bao giờ cũng đầy đủ và kết thúc. Phẩm chất đầu tiên là cởi mở để kinh nghiệm.

Tâm trí là tất cả những niềm tin của bạn đã được thu thập lại với nhau. Tính cởi mở nghĩa là vô trí; tính cởi mở nghĩa là bạn gạt tâm trí mình sang bên và bạn sẵn sàng nhìn đi nhìn lại vào cuộc sống theo cách mới, không với con mắt cũ.

Tâm trí là tất cả những niềm tin của bạn đã được thu thập lại với nhau. Tính cởi mở nghĩa là vô trí; tính cởi mở nghĩa là bạn gạt tâm trí mình sang bên và bạn sẵn sàng nhìn đi nhìn lại vào cuộc sống theo cách mới, không với con mắt cũ. Tâm trí cho bạn con mắt cũ, nó cho bạn các ý tưởng: "Nhìn qua cái này đi."

Nhưng thế thì sự việc trở thành được tô màu; thế thì bạn không nhìn vào nó, thế thì bạn phóng chiếu ý tưởng lên nó. Thế thì chân lí trở thành màn ảnh trên đó bạn cứ phóng chiếu. Nhìn qua vô trí, nhìn qua cái không - *shunyata*. Khi bạn nhìn qua vô trí, cảm nhận của bạn là có hiệu lực, bởi vì thế thì bạn thấy cái đang đó. Và chân lí đem lại giải thoát. Mọi thứ khác đều tạo ra tù túng, chỉ chân lí mới giải thoát.

Trong những khoảnh khắc đó của vô trí, chân lí bắt đầu thấm vào trong bạn như ánh sáng. Bạn càng tận hưởng ánh sáng này, chân lí này, bạn càng trở nên có khả năng và dừng cảm vút bỏ tâm trí mình. Chẳng chóng thì chầy một ngày sẽ tới khi bạn nhìn và bạn không có tâm trí nào. Bạn không tìm cái gì cả, bạn đơn giản nhìn. Cái nhìn của bạn thuần khiết. Trong khoảnh khắc đó bạn trở thành *avalokita*, người nhìn

với con mắt thuần khiết. Đó là một trong các cái tên của Phật - "Avalokita." Ông ấy nhìn mà không có ý tưởng nào, ông ấy đơn giản nhìn.

SÁNG TẠO CHẲNG LIÊN QUAN GÌ TỚI BẤT KÌ HOẠT ĐỘNG NÀO NÓI RIÊNG, với bức tranh, thơ ca, nhảy múa, ca hát - nó chẳng liên quan tới bất kì cái gì đặc biệt. Bất kì cái gì cũng đều có thể có tính sáng tạo; chính bạn là người đem phẩm chất đó vào hoạt động. Hoạt động bản thân nó không có tính sáng tạo hay không sáng tạo. Bạn có thể vẽ theo cách không sáng tạo, bạn có thể hát theo cách không sáng tạo. Bạn có thể dọn dẹp theo cách sáng tạo, bạn

có thể nấu ăn theo cách sáng tạo. Tính sáng tạo là phẩm chất mà bạn có thể đem vào hoạt động mình đang làm. Nó là thái độ, cách tiếp cận bên trong - cách bạn nhìn vào mọi thứ.

Tính sáng tạo là phẩm chất mà bạn có thể đem vào hoạt động mình đang làm. Nó là thái độ, cách tiếp cận bên trong - cách bạn nhìn vào mọi thứ.

Cho nên điều thứ nhất cần nhớ là, đừng giới hạn sáng tạo vào bất kì cái gì đặc biệt. Chính con người có tính sáng tạo - và nếu một người có tính sáng tạo thì bất kì cái gì người đó làm,

cho dù là người đó bước đi bạn vẫn có thể thấy tính sáng tạo. Cho dù người đó ngồi im lặng và không làm gì - ngay cả không làm cũng sẽ là hành động sáng tạo. Phật ngồi dưới cây Bồ đề chẳng làm gì vẫn là người sáng tạo vĩ đại nhất mà thế giới đã từng biết tới.

Một khi bạn hiểu điều đó - rằng chính bạn, con người, mới là người có tính sáng tạo hay không sáng tạo - thế thì vấn đề về cảm giác kiểu như bạn không sáng tạo sẽ biến mất.

Không phải mọi người đều có thể là họa sĩ - và cũng không có nhu cầu. Nếu mọi người đều là họa sĩ thế giới này sẽ rất xấu; sẽ khó mà sống được! Không phải mọi người đều có thể là vũ công, và không có nhu cầu. Nhưng mọi người đều có thể có tính sáng tạo.

Bất kì điều gì bạn làm, nếu bạn làm nó một cách vui sướng, nếu bạn làm nó một cách đáng yêu, nếu hành động làm của bạn không phải là mục đích thuần kinh tế, thì nó mang tính sáng tạo.

Bất kì điều gì bạn làm, nếu bạn làm nó một cách vui vẻ nếu bạn làm nó một cách đáng yêu, nếu hành động làm của bạn không phải là mục đích thuần kinh tế, nó có tính sáng tạo. Nếu bạn có cái gì đó phát triển ra từ nó ở bên trong mình, nếu nó cho bạn sự trưởng thành, nó là tâm linh, nó là sáng tạo, nó là thiêng liêng.

Bạn trở nên thiêng liêng hơn khi bạn trở nên sáng tạo hơn. Tất cả các tôn giáo của thế giới đã nói Thượng đế là Đáng sáng tạo. Tôi không biết liệu ngài là Đáng sáng tạo hay không, nhưng một điều tôi biết: bạn càng trở nên có tính sáng tạo, bạn càng trở nên mang tính thượng đế hơn. Khi tính sáng tạo của bạn đạt tới cực điểm, khi toàn thể cuộc sống của bạn trở nên có tính sáng tạo, bạn sống trong Thượng đế. Cho nên ngài phải là Đáng sáng tạo bởi vì những người đã có tính sáng tạo đều đã ở gần ngài nhất.

Yêu bất kì cái gì bạn làm. Mang tính thiên trong khi bạn đang làm nó - dù nó là bất kì cái gì! Sự kiện nó là cái gì là không liên quan. Thế thì bạn sẽ biết rằng ngay cả dọn dẹp cũng có thể trở thành sáng tạo. Với yêu làm sao! Gần như ca hát và nhảy múa bên trong. Nếu bạn dọn dẹp với yêu như vậy, bạn đã làm ra bức tranh vô hình rồi. Bạn đã sống khoảnh khắc đó trong vui vẻ rằng nó đã trao cho bạn trường thành bên trong nào đó. Bạn không thể như cũ sau hoạt động sáng tạo.

Nếu danh vọng xảy ra, tốt. Nếu nó không xảy ra, tốt. Điều đó không nên là sự quan tâm. Điều quan tâm nên ở chỗ bạn đang thích thú bất kì cái gì bạn làm. Đó là chuyện tình của bạn.

Sáng tạo nghĩa là yêu mến bất kì cái gì bạn làm - tận hưởng, mở hội nó! Có thể không ai đi tới mà biết về nó cả - ai sẽ ca ngợi bạn về việc dọn dẹp? Lịch sử sẽ chẳng đoái hoài gì tới điều đó cả; báo chí sẽ không đăng tên và ảnh người đó - nhưng điều đó chẳng liên quan. Bạn tận hưởng nó. Giá trị là thực chất.

Cho nên nếu bạn đang tìm kiếm danh tiếng và rồi bạn nghĩ mình có tính sáng tạo - nếu bạn trở nên nổi tiếng như Picasso, bạn mới có tính sáng tạo - thế thì bạn sẽ lỡ. Thế thì thực tế bạn không có tính sáng tạo chút nào; bạn là chính khách, tham vọng. Nếu danh tiếng xảy ra, tốt. Nếu nó không xảy ra, tốt. Điều đó không nên là mối quan tâm. Điều quan tâm nên ở chỗ bạn đang thích thú bất kì cái gì bạn làm. Đó là chuyện tình của bạn.

Nếu hành động của bạn là yêu của bạn, thế thì nó trở thành có tính sáng tạo. Những điều nhỏ bé trở thành vĩ đại bởi cái chạm của yêu và vui vẻ.

Nhưng nếu bạn tin tưởng thì bạn không sáng tạo, bạn sẽ trở thành không sáng tạo - bởi vì niềm tin không chỉ là niềm

Niềm tin không chỉ là niềm tin. Nó mở cửa; nó đóng cửa. Nếu bạn có niềm tin sai, thế thì điều đó sẽ treo quanh bạn như chiếc cửa đóng. Nếu bạn tin tưởng rằng mình không sáng tạo, bạn sẽ trở nên không sáng tạo bởi vì niềm tin đó sẽ cản trở, liên tục phủ định, mọi khả năng của sự tuôn chảy.

tin. Nó mở cửa; nó đóng cửa. Nếu bạn có niềm tin sai, thế thì điều đó sẽ treo quanh bạn như chiếc cửa đóng. Nếu bạn tin tưởng rằng mình không sáng tạo, bạn sẽ trở nên không sáng tạo bởi vì niềm tin đó sẽ cản trở, liên tục phủ định, mọi khả năng của sự tuôn chảy. Nó sẽ không cho phép năng lượng của bạn tuôn chảy bởi vì bạn sẽ liên tục nói, "Mình không sáng tạo."

Điều này đã được dạy cho mọi người. Rất ít người được chấp nhận là có tính sáng tạo - vài họa sĩ, vài nhà thơ, một trong cả triệu người. Điều này là ngu xuẩn! Mọi con người đều là một đấng sáng tạo được sinh ra.

Nhìn trẻ con và bạn sẽ thấy: mọi đứa trẻ đều có tính sáng tạo. Dần dần, chúng ta phá hủy tính sáng tạo của chúng. Dần dần, chúng ta áp đặt niềm tin sai lên chúng. Dần dần chúng ta làm sao lãng chúng. Dần dần, chúng ta làm cho chúng mang tính kinh tế, chính trị và tham vọng hơn.

Khi tham vọng đi vào, tính sáng tạo biến mất - bởi vì người tham vọng không thể có tính sáng tạo được, người tham vọng không thể yêu bất kì hoạt động nào vì riêng nó. Trong khi người đó vẽ người đó nhìn trước; người đó nghĩ, 'Khi nào mình được Giải thưởng Nobel?' Khi người đó viết tiểu thuyết người đó nhìn trước, người đó bao giờ cũng trong tương lai - và người sáng tạo bao giờ cũng trong hiện tại.

Rất ít người được chấp nhận là mang tính sáng tạo - vài họa sĩ, vài nhà thơ, một trong cả triệu người. Điều này là ngu xuẩn! Mọi con người đều là một đáng sáng tạo được sinh ra. hãy nhìn trẻ con và bạn sẽ thấy: mọi đứa trẻ đều mang tính sáng tạo.

Chúng ta phá hủy tính sáng tạo. Không ai là không sáng tạo khi sinh ra, nhưng chúng ta làm cho chín mươi chín phần trăm mọi người thành không có tính sáng tạo. Nhưng chỉ đổ trách nhiệm lên xã hội cũng chẳng có ích gì. Bạn phải nắm lấy cuộc sống trong tay mình. Bạn phải vứt bỏ các ước định sai. Bạn phải vứt bỏ cái sai, những tự gọi ý thôi miên đã được trao cho bạn từ thời thơ ấu. Vứt chúng đi! Làm thuần khiết bản thân mình khỏi mọi ước định... và

bỗng nhiên bạn sẽ thấy mình có tính sáng tạo.

Hiện hữu và có tính sáng tạo là đồng nghĩa. Không thể nào hiện hữu mà lại không có tính sáng tạo. Nhưng điều không thể được đó lại đã xảy ra, hiện tượng xấu xí đó đã xảy ra, bởi vì tất cả mọi nguồn sáng tạo của bạn đã bị nhỏ ra rồi, bị chặn lại rồi, bị phá hủy đi rồi, và toàn thể năng lượng của bạn đã bị ép buộc dòn vào hoạt động nào đó mà xã hội nghĩ xứng đáng trả công.

Toàn thể thái độ của chúng ta đều hướng tiền. Và tiền là một trong những thứ không sáng tạo nhất mà người ta có thể trở nên quan tâm tới. Toàn thể cách tiếp cận của chúng ta đều hướng quyền lực và quyền lực mang tính phá huỷ, không sáng tạo. Người theo đuổi tiền bạc sẽ trở thành mang tính phá huỷ, bởi vì tiền phải được cướp bóc, bóc lột; nó phải bị lấy đi từ nhiều người, chỉ thế thì bạn mới có thể được nó. Quyền lực đơn giản nghĩa là bạn phải làm cho nhiều người thành bất lực, bạn phải phá huỷ họ - chỉ thế thì bạn mới có quyền lực, bạn mới có thể có quyền lực.

Nhớ lấy: đây là các hành động phá huỷ. Hành động sáng tạo tôn cao cái đẹp của thế giới; nó đem cái gì đó tới cho thế giới, nó chưa bao giờ lấy đi bất kì cái gì từ đó. Người sáng tạo tới thế giới này, làm tôn lên cái đẹp của thế giới này - bài ca ở đây, bức tranh ở kia. Người đó làm cho thế giới nhảy múa hay hơn, vui vẻ hơn, đáng yêu hơn, thiên hơn. Khi người đó rời khỏi thế giới này, người đó để lại thế giới tốt lành hơn sau mình. Có thể chẳng ai biết người đó, có thể ai đó biết người đó, đây không phải là vấn đề - nhưng người đó để lại thế giới tốt hơn, được hoàn thành vô cùng bởi vì cuộc sống của người đó đã mang giá trị bản chất nào đó.

Tiền bạc, quyền lực, danh vọng, là không sáng tạo - không chỉ không sáng tạo mà còn là hoạt động phá huỷ. Nhận biết về chúng đi! Và nếu bạn nhận biết về chúng bạn có thể trở nên có tính sáng tạo rất dễ dàng. Tôi không nói rằng tính sáng tạo của bạn sẽ cho bạn quyền lực, danh vọng, tiền bạc. Không, tôi không thể hứa với bạn về bất kì vườn hồng nào được. Nó có thể đem cho bạn rắc rối đấy. Nó có thể buộc bạn phải sống cuộc sống của người nghèo. Tất cả mọi điều tôi có thể hứa với bạn là ở chỗ, sâu bên trong bạn sẽ là người giàu có nhất có thể được; sâu bên trong bạn sẽ được hoàn

thành; sâu bên trong bạn sẽ đầy vui vẻ và lễ hội. Bạn sẽ liên tục nhận được ngày một nhiều phúc lành hơn. Cuộc sống của bạn sẽ là cuộc sống của phúc lành.

Nếu bạn có thể mỉm cười một cách toàn tâm, cầm tay ai đó và mỉm cười, thì đó là hành động sáng tạo, hành động sáng tạo lớn lao. Chỉ ôm lấy ai đó vào tim mình và bạn mang tính sáng tạo rồi. Chỉ nhìn bằng con mắt đáng yêu vào ai đó... chỉ cái nhìn đáng yêu cũng có thể làm thay đổi toàn bộ thế giới của một người.

Bên ngoài bạn có thể không nổi tiếng, bạn có thể không có tiền, bạn có thể không thành công trong cái gọi là thế giới. Nhưng thành công trong cái gọi là thế giới này lại là thất bại sâu sắc, lại là thất bại trong thế giới bên trong. Và bạn sẽ làm gì với toàn thể thế giới dưới chân mình nếu bạn đã đánh mất cái ta riêng của mình? Bạn sẽ làm gì nếu bạn sở hữu toàn thế giới và bạn không sở hữu bản thân mình? Người sáng tạo sở hữu con người riêng của mình; người đó là người chủ.

Đó là lí do tại sao ở phương Đông chúng ta đã gọi người tìm kiếm là 'swamis'. 'Swami' nghĩa là người củ. Người ăn xin cũng đã được gọi là swamis - người củ. Hoàng đế chúng ta đã biết, nhưng họ đã chứng tỏ vào lúc thanh toán cuối cùng, trong kết luận chung cuộc của các kiếp sống của họ, rằng họ đều là kẻ ăn xin. Người theo đuổi tiền bạc và quyền lực là kẻ ăn xin, bởi vì người đó liên tục cầu xin. Người đó chẳng có gì để cho thế giới cả.

Là người cho đi. Chia sẻ bất kì cái gì bạn có thể chia sẻ! Và nhớ, tôi không tạo ra phân biệt nào giữa điều nhỏ bé và điều lớn lao. Nếu bạn có thể mỉm cười một cách toàn tâm,

cầm tay ai đó và mỉm cười, thì đó là hành động sáng tạo, hành động sáng tạo lớn lao. Chỉ ôm lấy ai đó vào tim mình và bạn có tính sáng tạo rồi. Chỉ nhìn bằng con mắt đáng yêu vào ai đó... chỉ cái nhìn đáng yêu cũng có thể làm thay đổi toàn bộ thế giới của một người.

Có tính sáng tạo đi. Đừng lo nghĩ về điều bạn đang làm - người ta phải làm nhiều điều - nhưng làm mọi thứ một cách sáng tạo, với lòng thành. Thế thì công việc của bạn trở thành sự tôn thờ. Thế thì bất kì điều gì bạn làm cũng là lời cầu nguyện. Và bất kì điều gì bạn làm cũng là cúng dường trên bàn thờ.

Vứt bỏ mọi niềm tin rằng bạn không sáng tạo. Tôi biết cách thức những niềm tin này được tạo ra: bạn có thể đã không là người đoạt huy chương vàng ở đại học, bạn có thể đã không đứng đầu lớp. Bức tranh của bạn có thể đã không được ca ngợi; khi bạn thối sáo, hàng xóm đi báo công an! Nhưng chỉ bởi vì những điều này, đừng vương vào niềm tin sai lầm rằng bạn không sáng tạo.

Có thể bởi vì bạn bắt chước người khác. Mọi người có một ý tưởng rất giới hạn về tính sáng tạo là gì - chơi ghi ta hay sáo hay làm thơ - cho nên mọi người cứ viết ra rác rưởi nhân danh thơ ca. Bạn phải tìm ra cái gì bạn có thể làm và cái gì bạn không thể làm. Mọi người không thể làm mọi thứ được! Bạn phải tìm kiếm và tìm ra định mệnh của mình. Bạn phải dò dẫm trong bóng tối, tôi biết. Không được rõ ràng lắm định mệnh bạn là gì - nhưng đây là cách thức cuộc sống vậy đấy. Và cũng tốt là người ta phải tìm nó - trong chính việc tìm kiếm, cái gì đó trưởng thành.

Nếu sơ đồ cuộc sống của bạn mà khi bạn vào thế giới là - "Đây sẽ là cuộc sống của bạn: bạn sẽ trở thành người chơi ghi ta " - thế thì cuộc sống của bạn sẽ là máy móc. Chỉ máy mới có thể được dự đoán, con người thì không. Con người là không dự đoán được. Con người bao giờ cũng là sự bất đầu... tiềm năng cho cả nghìn lẻ một thứ. Nhiều cánh cửa mở ra và nhiều phương án bao giờ cũng hiện diện tại từng bước - và bạn phải chọn, bạn phải cảm. Nhưng nếu bạn yêu cuộc sống của mình bạn sẽ có khả năng tìm thấy.

Nếu bạn thực sự muốn có tính sáng tạo, thế thì không có vấn đề về tiền bạc, thành công, uy tín, kính trọng - thế thì bạn tận hưởng hoạt động của mình; thế thì từng hành động đều có giá trị thực chất của nó. Bạn nhảy múa bởi vì bạn thích nhảy múa; bạn nhảy múa bởi vì bạn vui sướng trong nó.

Nếu bạn không yêu cuộc sống của mình và bạn yêu cái gì đó khác, thế thì có vấn đề. Nếu bạn yêu tiền và bạn muốn

có tính sáng tạo, bạn không thể trở thành sáng tạo được. Chính tham vọng vì tiền sẽ phá huỷ tính sáng tạo của bạn. Nếu bạn muốn danh tiếng, thế thì quên tính sáng tạo đi. Danh tiếng tới dễ hơn nếu bạn mang tính phá huỷ. Danh tiếng tới dễ hơn cho một Adolf Hitler, danh tiếng tới dễ hơn cho một Henry Ford. Danh tiếng tới dễ hơn nếu bạn có tính cạnh tranh, cạnh tranh bạo hành. Nếu bạn có thể giết người và phá huỷ mọi người, danh tiếng tới dễ hơn.

Toàn thể lịch sử là lịch sử của những kẻ sát hại. Nếu bạn trở thành kẻ sát hại, danh tiếng sẽ rất dễ dàng. Bạn có thể trở thành thủ tướng; bạn có thể trở thành tổng thống - nhưng đây

tất cả đều là mặt nạ. Đằng sau họ bạn sẽ thấy những người rất bạo hành, người bạo hành khủng khiếp ẩn nấp, mỉm cười. Những nụ cười đó là chính trị, ngoại giao. Nếu mặt nạ tụt ra, bạn bao giờ cũng thấy Genghis Khan, Tamurlaine, Nadir Shah, Napoleon, Alexander, Hitler, ẩn đằng sau.

Nếu bạn muốn danh tiếng, đừng nói tới sáng tạo. Tôi không nói rằng danh tiếng không bao giờ tới cho người sáng tạo - nhưng rất hiếm khi nó tới, rất hiếm. Điều đó giống như điều ngẫu nhiên nhiều hơn, và phải mất thời gian. Gần như bao giờ cũng xảy ra là vào lúc danh tiếng tới với người sáng tạo, người đó đã chết rồi - điều đó bao giờ cũng tới sau khi chết, nó bị trễ.

Jesus không nổi tiếng vào thời của ông ấy. Nếu như không có Kinh Thánh, sẽ không có ghi chép nào về ông ấy. Ghi chép này thuộc về bốn đệ tử của ông ấy; chẳng ai khác đã từng nhắc tới ông ấy, liệu ông ấy có tồn tại hay không. Ông ấy đã không nổi tiếng. Ông ấy đã không thành công. Bạn có thể nghĩ tới thất bại nào lớn hơn Jesus không? Nhưng, dần dần, ông ấy đã trở nên ngày một có ý nghĩa hơn; dần dần, mọi người đã thừa nhận ông ấy. Điều đó cần thời gian.

Người càng vĩ đại, càng mất nhiều thời gian để mọi người nhận ra người đó - bởi vì khi người vĩ đại được sinh ra, không có tiêu chí nào để đánh giá người đó, không có bản đồ nào để tìm ra người đó. Người đó phải tạo ra giá trị riêng của mình; với thời gian người đó đã tạo ra các giá trị, người đó mất đi. Phải mất hàng trăm năm để người sáng tạo được nhận ra, và thế nữa điều đó cũng không chắc chắn. Đã có nhiều người sáng tạo chưa bao giờ được nhận ra. Ngẫu nhiên người sáng tạo mới thành công. Với người không sáng tạo, phá hủy điều đó còn chắc chắn hơn.

Cho nên nếu bạn đang tìm kiếm cái gì đó khác nhân danh tính sáng tạo, thế thì vứt bỏ ý tưởng về tính sáng tạo đi. Ít nhất một cách có ý thức, có chủ định, làm bất kì cái gì bạn muốn làm. Đừng bao giờ ần đẵng sau mặt nạ. Nếu bạn thực sự muốn có tính sáng tạo, thế thì không có vấn đề về tiền bạc, thành công, uy tín, kính trọng - thế thì bạn tận hưởng hoạt động của mình; thế thì từng hành động đều có giá trị thực chất của nó. Bạn nhảy múa bởi vì bạn thích nhảy múa; bạn nhảy múa bởi vì bạn vui vẻ trong nó. Nếu ai đó ca ngợi, tốt, bạn cảm thấy biết ơn. Nếu ai đó ca ngợi, lo nghĩ về điều đó không phải là việc của bạn. Bạn đã nhảy múa, bạn đã tận hưởng - bạn đã được hoàn thành.

Nhưng bất kì niềm tin nào vào không sáng tạo cũng có thể nguy hiểm - vứt nó đi! Không ai là không sáng tạo cả - thậm chí đến cả cây cối, tảng đá cũng sáng tạo. Những người đã biết cây cối, và yêu cây cối, đều biết rằng từng cây đều tạo ra không gian riêng của nó. Từng tảng đá cũng tạo ra không gian riêng của nó, điều đó cũng giống không gian của không ai khác. Nếu bạn trở nên nhạy cảm, nếu bạn trở nên có khả năng hiểu biết, qua thông cảm, bạn sẽ được lợi vô cùng. Bạn sẽ thấy rằng từng cây đều sáng tạo theo cách riêng của nó; không cây nào khác giống điều đó - từng cây đều duy nhất, từng cây đều có tính cá nhân. Từng tảng đá đều có tính cá nhân. Cây không chỉ là cây - chúng là người. Đá không chỉ là đá - chúng là người. Đi và ngồi bên cạnh tảng đá mà xem - ngắm nhìn nó một cách yêu mến, chạm vào nó một cách yêu mến, cảm thấy nó một cách yêu mến.

Tương truyền một Thiên sư có khả năng kéo những tảng đá rất lớn, di chuyển những tảng đá rất lớn - và ông ấy lại là một người rất mảnh mai. Cứ nhìn vào thể chất của ông ấy thì điều đó gần như là không thể được! Những người khoẻ hơn,

khỏe hơn ông ấy rất nhiều cũng không có khả năng kéo những tảng đá đó, mà ông ấy thì đơn giản kéo chúng rất dễ dàng.

Người ta hỏi ông ấy thủ thuật của ông ấy là gì. Ông ấy

Từng người tới thế giới này với một định mệnh đặc biệt - người đó có cái gì đó để hoàn thành, thông điệp nào đó phải được chuyển giao, công việc nào đó phải được hoàn thành. Bạn không ở đây một cách ngẫu nhiên - bạn ở đây một cách có ý nghĩa. Có chủ định đằng sau bạn. Cái Toàn thể dự định làm điều gì đó qua bạn.

nói, "Chẳng có thủ thuật nào cả - tôi yêu đá, nên đá giúp đỡ. Trước hết tôi nói với đá, 'Bây giờ uy tín của tôi là ở trong tay bạn, và những người này đã tới xem. Bây giờ giúp tôi nhé, hợp tác với tôi.' Hừ? - thế rồi tôi đơn giản cầm lấy tảng đá một cách yêu mến... và đợi hướng dẫn. Khi đá cho tôi hướng dẫn - đấy là cái rùng mình, toàn thể xương sống của tôi rung động - khi đá cho tôi hướng dẫn rằng nó sẵn sàng, thế thì tôi di chuyển. Các bạn di chuyển chống lại đá; đó là lí do tại sao phải cần tới nhiều năng lượng thế. Tôi di chuyển cùng đá, tôi tuân chảy cùng đá. Thực tế, nó đơn giản ở đó thôi. Tảng đá tự

nó di chuyển."

Một Thiên sư lớn là thợ mộc, và bất kì khi nào ông ấy làm bàn, ghế, bằng cách nào đó chúng có phẩm chất không thể nói ra được trong chúng, một từ trường vô cùng. Người ta hỏi ông ấy, "Làm sao ông lại làm ra chúng?"

Ông ấy nói, "Tôi không làm chúng. Tôi đơn giản đi vào rừng: điều cơ bản là hỏi rừng, hỏi cây, cây nào sẵn sàng trở thành ghé."

Bây giờ những điều này có vẻ ngờ ngẩn - bởi vì chúng ta không biết, chúng ta không biết ngôn ngữ. Trong ba ngày ông ấy còn lại trong rừng. Ông ấy sẽ ngồi dưới cái cây này, dưới cái cây khác, và ông ấy sẽ nói với cây - và ông ấy là người điên! Nhưng cây được đánh giá bởi quả của nó, còn bậc thầy này cũng được đánh giá bởi sáng tạo của ông ấy. Vài chiếc ghé của ông ấy vẫn tồn tại ở Trung Quốc - chúng vẫn mang từ trường. Bạn sẽ đơn giản bị hút vào; bạn sẽ không biết cái gì đang kéo bạn. Sau một nghìn năm! - cái gì đó hay cực kì...

Ông ấy nói, "Tôi đi và tôi nói rằng tôi đang tìm cây muốn trở thành ghé. Tôi hỏi cây liệu cây có sẵn lòng không; không chỉ sẵn lòng, có hợp tác với tôi không, có sẵn sàng đi cùng tôi không - chỉ thế thôi. Đôi khi việc xảy ra là không cây nào sẵn sàng trở thành ghé cả và tôi về tay không."

Chuyện xảy ra: Hoàng đế Trung Quốc đã yêu cầu ông ấy làm cho mình một cái giá sách. Và ông ấy đi và sau ba ngày ông ấy nói, "Đợi đã - không cây nào sẵn sàng tới cung điện."

Sau ba tháng Hoàng đế lại hỏi. Người thợ mộc nói, "Tôi đã đi liên tục. Tôi đang thuyết phục. Đợi đã - một cây dường như có khuynh hướng chút ít."

Cuối cùng ông ấy cũng thuyết phục được một cây. Ông ấy nói, "Toàn thể nghệ thuật là ở đó! - khi cây tới theo ý của nó, thế thì nó đơn giản yêu cầu sự giúp đỡ của thợ mộc."

Nếu bạn đang yêu, bạn sẽ thấy rằng toàn thể sự tồn tại có tính cá nhân. Đừng lười kéo xô đẩy mọi thứ. Quan sát, trao

đổi, nhận sự giúp đỡ của chúng - và nhiều năng lượng sẽ được bảo tồn.

Ngay cả cây cũng có tính sáng tạo, đá cũng có tính sáng tạo. Bạn là người, chính đỉnh cao của sự tồn tại này. Bạn ở đỉnh - bạn có ý thức. Đừng bao giờ nghĩ với niềm tin sai lầm, và đừng bao giờ bị gấn bó với niềm tin sai lầm rằng bạn không sáng tạo. Có thể bố bạn đã nói với bạn rằng bạn không sáng tạo, đồng nghiệp bạn đã nói với bạn rằng bạn không sáng tạo. Có thể bạn đã đi tìm theo hướng sai, theo hướng mà bạn không sáng tạo. Nhưng phải có hướng theo đó bạn sáng tạo. Cứ tìm và kiếm và vẫn còn sẵn có, và cứ dò dẫm cho tới khi bạn tìm thấy nó.

Từng người tới thế giới này với một định mệnh đặc biệt - người đó có cái gì đó để hoàn thành, thông điệp nào đó phải được chuyển giao, công việc nào đó phải được hoàn thành. Bạn không ở đây một cách ngẫu nhiên - bạn ở đây một cách có ý nghĩa. Có chủ định đằng sau bạn. Cái Toàn thể dự định làm điều gì đó qua bạn.

5. Trò chơi danh vọng

Cấu trúc của toàn thể cuộc sống chúng ta là ở chỗ chúng được dạy rằng chừng nào chưa được thừa nhận, chúng ta vẫn là không ai cả, chúng ta vô giá trị. Công việc không quan trọng, thừa nhận mới quan trọng. Và điều này đang làm cho mọi thứ thành lộn ngược. Công việc phải quan trọng chứ - niềm vui trong chính nó. Bạn nên làm việc, không nên được

thừa nhận mà bởi vì bạn tận hưởng công việc có tính sáng tạo; bạn yêu công việc vì chính nó.

Điều này nên là cách nhìn vào mọi việc - làm việc nếu bạn yêu nó. Đừng đòi hỏi thừa nhận. Nếu nó tới, nhận nó thoải mái; nếu nó không tới, không nghĩ về nó. Sự hoàn thành của bạn nên ở trong bản thân công việc. Và nếu mọi người học được nghệ thuật đơn giản này về yêu công việc của mình, dù nó là gì, tận hưởng nó mà không đòi hỏi bất kì thừa nhận nào, chúng ta sẽ có một thế giới tuyệt vời và lễ hội hơn.

Như nó hiện thế, thế giới đã bẫy bạn vào hình mẫu khổ. Điều bạn đang làm là tốt không phải vì bạn yêu nó, vì bạn làm nó hoàn hảo, mà bởi vì thế giới thừa nhận nó, trao phần thưởng cho nó, cho bạn huân chương vàng, Giải thưởng Nobel. Họ đã lấy đi toàn thể giá trị bản chất của sáng tạo và phá huỷ hàng triệu người - bởi vì bạn không thể cho hàng triệu người Giải thưởng Nobel được. Và bạn đã tạo ra ham muốn được thừa nhận trong mọi người, cho nên không ai có thể làm việc một cách an bình, im lặng, tận hưởng bất kì cái gì mình làm. Và cuộc sống bao gồm những điều nhỏ bé. Với những điều nhỏ bé không có phần thưởng, không có danh hiệu do chính phủ trao, không có bằng cấp tôn vinh do các đại học trao.

Một trong những nhà thơ vĩ đại của thế kỉ này, Rabindranath Tagore, đã sống ở Bengal, Ấn Độ. Ông ấy đã xuất bản tập thơ của mình, tiểu thuyết của mình bằng tiếng Bengali - nhưng không có thừa nhận nào tới với ông ấy. Thế rồi ông ấy dịch sang tiếng Anh thành cuốn sách nhỏ, *Gitanjali*, "Cúng dường các bài ca". Và ông ấy nhận ra rằng bản gốc có cái đẹp mà bản dịch không có được và không thể

có được - bởi vì hai ngôn ngữ này, tiếng Bengali và tiếng Anh, có cấu trúc khác nhau, các cách diễn đạt khác nhau.

Tiếng Bengali rất hiền dịu. Cho dù bạn có đánh nhau, vẫn dường như là bạn tham dự vào cuộc đối thoại hay. Nó rất nhạc điệu; từng từ đều mang tính âm nhạc. Phẩm chất đó không có trong tiếng Anh và cũng không thể đem vào cho nó được; nó có phẩm chất khác. Nhưng bằng cách nào đó ông ấy đã xoay xở dịch nó, và bản dịch - một thứ nghèo nàn nếu so với bản gốc - đã nhận được Giải thưởng Nobel. Thế rồi bỗng nhiên cả Ấn Độ trở nên nhận biết... Cuốn sách đã có đây trong tiếng Bengali, trong các tiếng Ấn Độ khác, từ nhiều năm rồi mà chẳng ai để ý gì tới nó cả.

Bạn tâm tới thừa nhận có ý nghĩa chỉ nếu bạn không yêu công việc của mình; thế thì nó có nghĩa, thế thì nó dường như là cái thay thế. Bạn ghét công việc, bạn không thích nó, nhưng bạn đang làm nó bởi vì sẽ có sự thừa nhận; bạn sẽ được đánh giá cao, được chấp nhận.

tôi."

Mọi đại học đều muốn tặng ông ấy bằng tiến sĩ văn chương. Calcutta, nơi ông ấy sống, đã là đại học đầu tiên, hiển nhiên, tặng ông ấy bằng danh dự. Ông ấy từ chối. Ông ấy nói, "Các ông đâu có trao bằng cho tôi; các ông đâu có thừa nhận công trình của tôi, các ông đang thừa nhận giải thưởng Nobel kia, bởi vì cuốn sách đó đã có ở đây dưới dạng hay hơn nhiều, và chẳng ai bận tâm ngay cả viết lời ca ngợi." Ông ấy đã từ chối nhận bất kì bằng tiến sĩ văn chương nào. Ông ấy nói, "Đó là sỉ nhục với

Jean-Paul Sartre, một trong những tiểu thuyết gia vĩ đại và là người cực kì sáng suốt về tâm lí con người, đã từ chối giải thưởng Nobel. Ông ấy nói, "Tôi đã nhận đủ phần thưởng trong khi tôi tạo ra tác phẩm của mình. Giải thưởng Nobel chẳng thể thêm được gì vào nó cả - ngược lại, nó kéo tôi xuống. Nó là tốt cho người nghiệp dư, người đi tìm sự thừa nhận; tôi đủ già rồi và tôi tận hưởng đủ rồi. Tôi đã yêu bất kì cái gì tôi đã làm. Đó chính là phần thưởng tự thân nó, và tôi không muốn bất kì phần thưởng nào khác, bởi vì chẳng cái gì có thể tốt hơn cái mà tôi đã nhận được." Và ông ấy đúng. Nhưng người đúng lại ít thế trên thế giới này, và thế giới lại đầy những người sai sống trong bấy.

Sao bạn phải bận tâm tới thừa nhận? Bận tâm tới thừa nhận có ý nghĩa chỉ nếu bạn không yêu công việc của mình; thế thì nó có nghĩa, thế thì nó dường như là cái thay thế. Bạn ghét công việc, bạn không thích nó, nhưng bạn đang làm nó bởi vì sẽ có thừa nhận; bạn sẽ được đánh giá cao, được chấp nhận. Thay vì nghĩ về thừa nhận, xét lại công việc của bạn đi. Bạn có yêu nó không? - thế thì đó là sự chấm dứt. Nếu bạn không yêu nó, thay đổi nó đi!

Bố mẹ, thầy giáo bao giờ cũng ép buộc rằng bạn phải được thừa nhận, bạn phải được chấp nhận. Đây là chiến lược rất tinh ranh để giữ mọi người trong kiểm soát.

Học một điều cơ bản: Làm bất kì điều gì bạn muốn làm, yêu thích làm, và đừng bao giờ đòi hỏi thừa nhận. Điều đó là ăñ xin. Sao người ta lại phải đòi hỏi thừa nhận? Sao người ta lại khao khát việc chấp nhận?

Sâu bên dưới trong bản thân mình, nhìn vào đi. Có lẽ bạn không thích điều bạn đang làm, có lẽ bạn sợ rằng bạn đi sai đường. Chấp nhận sẽ giúp bạn thấy rằng mình đúng. Thừa

nhận sẽ làm cho bạn cảm thấy rằng mình đang đi tới mục đích đúng.

Vấn đề là ở cảm giác bên trong riêng của bạn; nó chẳng liên quan gì tới thế giới bên ngoài. Và sao phụ thuộc vào người khác? Tất cả những điều này đều phụ thuộc vào người khác - bản thân bạn đang trở nên phụ thuộc.

Tôi sẽ không nhận bất kì Giải thưởng Nobel nào. Tất cả những kết án này từ khắp các quốc gia trên thế giới, từ mọi tôn giáo, đều có giá trị hơn đối với tôi. Nhận Giải thưởng Nobel nghĩa là tôi đang trở thành phụ thuộc - bây giờ tôi sẽ không tự hào về bản thân mình mà tự hào về Giải thưởng Nobel. Ngay bây giờ tôi chỉ có thể tự hào được về bản thân mình; chẳng cái gì khác tôi có thể tự hào về nó được.

Bất kì người nào có bất kì ý thức nào về tính cá nhân riêng của mình cũng đều sống bằng yêu riêng của mình, bằng công việc riêng của mình, chẳng bận tâm chút nào tới điều người khác nghĩ và nói về nó.

Theo cách này bạn trở thành cá nhân. Và là một cá nhân sống trong tự do toàn bộ, trên đôi chân của mình, uống từ cội nguồn riêng của bạn, là điều làm cho con người thực sự định tâm, bất rể. Đó là bắt đầu của việc nở hoa tối thượng của người đó.

Cái gọi là những người được thừa nhận này, những người được tôn vinh này, đều đầy những rác rưởi chứ không gì khác. Nhưng họ đầy những rác rưởi mà xã hội muốn họ được chất đầy - và xã hội bù đắp cho họ bằng việc cho họ phần thưởng.

Bất kì người nào có bất kì ý thức nào về tính cá nhân riêng của mình cũng đều sống bằng yêu riêng của mình, bằng công việc riêng của mình, chẳng bận tâm chút nào tới điều người khác nghĩ và nói về nó. Công việc của bạn càng có giá trị nhiều, càng ít có khả năng có được kính trọng nào cho nó. Và nếu công việc của bạn là công việc của thiên tài, bạn sẽ không thấy bất kì sự kính trọng nào trong cuộc sống của mình. Bạn sẽ bị kết án trong cuộc sống của mình... thế rồi, sau hai hay ba thế kỉ, tượng của bạn sẽ được làm ra, sách của bạn sẽ được kính trọng - bởi vì nhân loại phải mất hai hay thế kỉ mới thu được nhiều thông minh như thiên tài này có hôm nay. Lỗ hồng này là bao la.

Được những kẻ ngốc kính trọng bạn phải hành xử theo cách thức của họ, theo trông đợi của họ. Được kính trọng bởi nhân loại ồm yếu này bạn phải ồm yếu hơn họ đang vậy. Thế thì họ sẽ kính trọng bạn. Nhưng bạn sẽ thu được cái gì? Bạn sẽ làm mất linh hồn mình và bạn sẽ chẳng thu được cái gì cả.

Bốn chìa khoá

Bất kì khi nào bạn đang sáng tạo, bạn sẽ có hương vị của cuộc sống, và nó sẽ phụ thuộc vào sự mãnh liệt của bạn, vào tính toàn bộ của bạn. Cuộc sống không phải là vấn đề triết học, nó là bí ẩn tôn giáo. Thế thì bất kì cái gì cũng có thể trở thành cánh cửa - ngay cả việc lau sàn. Nếu bạn có thể làm nó một cách sáng tạo, đáng yêu, toàn bộ, bạn sẽ có hương vị nào đó của cuộc sống.

1. Lại trở thành đứa trẻ

Lại trở thành đứa trẻ và bạn sẽ có tính sáng tạo. Mọi đứa trẻ đều có tính sáng tạo. Tính sáng tạo cần tự do - tự do khỏi tâm trí, tự do khỏi tri thức, tự do khỏi định kiến. Người sáng tạo là người có thể thử cái mới. Người sáng tạo không phải là người máy. Người máy không bao giờ sáng tạo, chúng chỉ lặp lại. Cho nên hãy lại trở thành đứa trẻ.

Nhớ lấy, người sáng tạo bao giờ cũng cứ thử các cách sai. Nếu bạn bao giờ cũng theo con đường đúng để làm một việc thì bạn sẽ không bao giờ mang tính sáng tạo - bởi vì cách đúng có nghĩa là cách do người khác phát hiện ra.

Và bạn sẽ ngạc nhiên rằng tất cả mọi đứa trẻ đều có tính sáng tạo - tất cả mọi đứa trẻ, khi chúng được sinh ra, chúng đều có tính sáng tạo. Nhưng chúng ta không cho phép tính sáng tạo của chúng, chúng ta nghiền nát và giết chết tính sáng tạo của chúng, chúng ta nhẩy lên chúng. Chúng ta bắt đầu dạy chúng cách đúng để làm mọi thứ.

Nhớ lấy, người sáng tạo bao giờ cũng cứ thử các cách sai. Nếu bạn bao giờ cũng theo con đường đúng để làm một việc, bạn sẽ không bao giờ có

tính sáng tạo - bởi vì cách đúng có nghĩa là cách do người khác phát hiện ra. Và cách đúng nghĩa là tất nhiên bạn sẽ có khả năng làm cái gì đó, bạn sẽ trở thành người sản xuất, nhà chế tạo, bạn sẽ là kỹ thuật viên, nhưng bạn sẽ không là người sáng tạo.

Sự khác biệt giữa người sản xuất và người sáng tạo là gì? Người sản xuất biết cách làm đúng một thứ, cách làm thứ đó kinh tế nhất; với ít nỗ lực nhất người đó có thể tạo ra nhiều kết quả hơn. Người đó là người sản xuất. Người sáng tạo làm những chuyện ngớ ngẩn ngu dại. Người đó chẳng biết cái gì là cách thức đúng để làm một thứ cho nên người đó cứ đi tìm kiếm sự sáng tạo theo các hướng khác nhau. Nhiều lần người đó đi vào hướng sai - nhưng bất kì khi nào người đó đi, người đó đều học. Người đó trở thành ngày một giàu có hơn. Người đó làm điều gì đó mà không ai đã từng làm trước đây. Nếu

người đó theo đường đúng để làm mọi thứ thì người đó đã không có khả năng làm nó.

Nghe câu chuyện nhỏ này...

Vào chủ nhật cô giáo trường yêu cầu các học trò vẽ bức tranh về Gia đình thiêng liêng. Khi tranh đã được đem tới cho cô, cô thấy rằng một số con trai đã vẽ bức tranh thường - Gia đình thiêng liêng trong máng ăn, Gia đình thiêng liêng cười trên con la, đại loại như vậy.

Nhưng cô gọi một cậu nhỏ lại để yêu cầu nó giải thích bức vẽ của mình, vẽ chiếc máy bay với bốn đầu ló ra khỏi cửa sổ máy bay.

Người sáng tạo phải có khả năng trông xuân ngọc. Người sáng tạo phải liềm với cái gọi là sự kính trọng của mình. Đó là lí do tại sao bạn bao giờ cũng thấy rằng nhà thơ, họa sĩ, vũ công, nhạc sĩ, đều không phải là người rất đáng kính.

Cô nói, "Cô có thể hiểu được tại sao con lại vẽ ba đầu để biểu lộ cho Joseph, Mary, và Jesus. Nhưng cái đầu thứ tư là của ai?"

"Ồ," cậu bé trả lời, "đó là Pontius phi công đấy!"

Bây giờ điều này mới hay! Đây chính là sáng tạo. Nó đã phát hiện ra cái gì đó. Nhưng chỉ trẻ con mới có thể làm được điều đó. Bạn sẽ sợ làm điều đó, sợ bạn sẽ có vẻ xuân ngọc.

Người sáng tạo phải có khả năng trông xuân ngọc. Người sáng tạo phải liềm với cái gọi là

sự kính trọng của mình. Đó là lí do tại sao bạn bao giờ cũng thấy rằng nhà thơ, họa sĩ, vũ công, nhạc sĩ, đều không phải là người rất đáng kính. Và khi họ trở thành đáng kính, khi Giải thưởng Nobel được trao cho họ, họ không còn có tính sáng tạo nữa. Từ khoảnh khắc đó tính sáng tạo biến mất.

Điều gì xảy ra? Bạn đã bao giờ thấy người đoạt Giải thưởng Nobel viết ra điều gì khác có giá trị nào không? Bạn đã bao giờ thấy bất kì người được kính trọng nào làm điều gì đó có tính sáng tạo không? Người đó trở nên sợ hãi. Nếu người đó làm điều gì đó sai, hay nếu cái gì đó đi sai, điều gì sẽ xảy ra cho uy tín của người đó? Người đó không thể chịu được điều đó. Cho nên khi một nghệ sĩ trở nên được kính trọng thì người đó trở thành chết.

Chỉ người sẵn sàng liều với uy tín của mình, lòng tự hào của mình, sự tôn kính của mình lập đi lập lại, và có thể đi vào cái gì đó mà không ai nghĩ là đáng đi vào.... Người sáng tạo bao giờ cũng bị coi là điên. Thế giới thừa nhận họ, nhưng rất muộn. Nó cứ nghĩ rằng cái gì đó sai. Người sáng tạo là người lập dị.

Và lại nhớ, từng đứa trẻ đều được sinh ra với mọi khả năng trở thành người sáng tạo. Không ngoại lệ nào, mọi đứa trẻ đều cố làm người sáng tạo nhưng chúng ta không cho phép chúng. Lập tức chúng ta bắt đầu dạy chúng cách đúng đắn để làm một việc - và một khi chúng đã học cách đúng để làm một thứ chúng trở thành người máy. Thế thì chúng cứ làm điều đúng lập đi lập lại, và chúng càng làm điều đó nhiều chúng càng trở nên hiệu quả hơn. Và chúng càng trở nên hiệu quả hơn, chúng càng được kính trọng hơn.

Đâu đó giữa độ tuổi bảy và mười bốn một thay đổi lớn xảy ra trong đứa trẻ. Các nhà tâm lý đã tìm hiểu sự kiện này... sao điều đó lại xảy ra và cái gì xảy ra?

Bạn có hai trí não, hai bán cầu trong bộ não. Bán cầu bên trái của não mang tính không sáng tạo. Nó rất có khả năng về mặt kỹ thuật nhưng khi có liên quan tới tính sáng tạo nó tuyệt đối bất lực. Nó chỉ có thể làm việc một khi nó đã học một điều nào đó - và nó có thể làm điều đó rất hiệu quả, hoàn hảo; nó là máy móc. Bán cầu não trái này là bán cầu cho lập luận, logic, toán học. Nó là bán cầu của tính toán, lấu linh, của kỉ luật, trật tự.

Bán cầu não phải chính là cái đối lập của nó. Nó là bán cầu của hỗn loạn, không trật tự; nó là bán cầu của thơ ca, không phải của văn xuôi, nó là bán cầu của yêu, không của logic. Nó có cảm giác lớn lao về cái đẹp, nó có sáng suốt lớn lao vào tính nguyên thủy - nhưng nó không hiệu quả, nó không thể hiệu quả được. Người sáng tạo không thể hiệu quả được, người đó phải cứ thực nghiệm.

Người sáng tạo không thể định cư ở đâu cả. Người sáng tạo là kẻ lang thang; người đó mang chiếc lều của mình trên vai. Vâng, người đó có thể trọ qua đêm, nhưng đến sáng người đó lại đi - đó là lí do tại sao tôi gọi người đó là kẻ lang thang. Người đó không bao giờ là người quản gia. Người đó không thể định cư, định cư nghĩa là cái chết đối với người đó. Người đó bao giờ cũng sẵn sàng nhận rủi ro. Rủi ro là chuyện tình của người đó.

Nhưng đây là bán cầu phải. Bán cầu phải vận hành khi đứa trẻ được sinh ra; bán cầu trái không vận hành. Thế rồi chúng ta bắt đầu dạy đứa trẻ - một cách không chủ ý, không khoa học. Trong nhiều thời đại chúng ta đã học thủ thuật về

cách dịch chuyển năng lượng từ bán cầu phải sang bán cầu trái; cách đặt dấu chấm hết cho bán cầu phải và cách bắt đầu bán cầu trái. Đó là điều toàn bộ việc dạy phổ thông đang làm. Từ vườn trẻ tới đại học đó là điều mà toàn thể việc đào tạo và cái gọi là nền giáo dục của chúng ta đang làm. Đó là nỗ lực để phá huỷ bán cầu phải và để giúp bán cầu trái. Ở đâu đó giữa độ tuổi bảy và mười bốn chúng ta thành công và đưa trẻ bị giết, đưa trẻ bị phá huỷ.

Thế rồi đưa trẻ hoang sơ không còn nữa - nó trở thành công dân. Thế rồi nó học cách thức của kỉ luật, ngôn ngữ, logic, văn xuôi. Nó bắt đầu cạnh tranh trong trường phổ thông, trở thành kẻ bần ngã, bắt đầu học mọi điều thần kinh đang lan tràn trong xã hội. Nó trở nên quan tâm nhiều tới quyền lực, tiền bạc, bắt đầu nghĩ cách trở nên có giáo dục nhiều hơn để cho nó có thể trở thành mạnh hơn. Làm sao có nhiều tiền hơn, làm sao có nhà lớn hơn, và đủ mọi thứ đó... nó dịch chuyển. Thế rồi bán cầu phải cứ hoạt động ngày một ít dần - hay vận hành chỉ khi bạn đang trong mơ, ngủ say. Hay đôi khi bạn uống rượu say...

Hấp dẫn lớn lao của ma túy ở phương Tây chỉ bởi vì phương Tây đã thành công trong việc phá huỷ bán cầu phải hoàn toàn, bởi vì giáo dục cưỡng bức. Phương Tây đã trở nên quá giáo dục - điều đó nghĩa là nó đã đi sang chính cực điểm, sang một phía. Bây giờ dường như chẳng có khả năng nào ... trừ phi bạn đưa vào cách thức nào đó có thể giúp bán cầu phải sống lại trong các đại học và cao đẳng và trường học, thì ma túy mới không đi vào. Không có khả năng nào cảm đoán chỉ bằng mỗi luật pháp. Không có cách nào bắt buộc nó trừ phi cân bằng bên trong được đặt đúng lại.

Hấp dẫn của ma túy là ở chỗ nó lập tức sang số - từ bán cầu trái năng lượng của bạn chuyển sang bán cầu phải. Đó là

tất cả mọi điều mà ma túy có thể làm. Rượu đã làm điều đó trong hàng thế kỉ nhưng bây giờ ma túy tốt hơn lại có sẵn - LSD, cần sa, psilocybin, và thậm chí ma túy tốt hơn sẽ có sẵn trong tương lai.

Và tội phạm không phải là người dùng ma túy, tội phạm là các chính trị gia và các nhà giáo dục. Chính họ mới là kẻ phạm tội. Họ đã ép buộc nhân loại vào một cực đoan - vào một cực đoan mà bây giờ không có nhu cầu nổi dậy. Và nhu cầu này lớn lao thế! Thơ ca đã hoàn toàn biến mất khỏi cuộc sống mọi người, cái đẹp đã biến mất, yêu đã biến mất... tiền bạc, quyền lực, ảnh hưởng, chúng đã trở thành những thượng đế duy nhất.

Làm sao nhân loại có thể cứ sống mà không có yêu và không có thơ ca và không có niềm vui và không có lễ hội? Chẳng được lâu đâu.

Và thế hệ mới trên khắp thế giới đang làm việc phục vụ lớn lao khi phô bày cái ngu ngốc của cái gọi là nền giáo dục của bạn. Không phải là trùng hợp ngẫu nhiên mà người dùng ma túy gần như bao giờ cũng trở thành người bỏ học nửa chừng. Họ biến mất khỏi các đại học, cao đẳng. Điều đó không phải là trùng hợp ngẫu nhiên - đây là một phần của cùng cuộc nổi dậy.

Và khi một người đã biết tới niềm vui của ma túy, vấn đề trở thành rất khó cho người đó vứt bỏ chúng. Ma túy có thể được vứt bỏ đi chỉ nếu có thể tìm ra những cách thức tốt hơn để làm thoát ra thơ ca của bạn. Thiên là cách tốt hơn - ít tính phá huỷ hơn, ít hại hơn bất kì loại hoá chất nào. Thực tế nó không hại chút nào, nó có ích. Thiên cũng làm cùng một điều: nó dịch chuyển tâm trí bạn từ bán cầu trái sang bán cầu phải. Nó làm thoát ra khả năng sáng tạo bên trong của bạn.

Tai hoạ lớn sẽ nảy sinh trên thế giới qua ma tuý có thể tránh được chỉ bằng một thứ - đó là thiên. Không có cách khác. Nếu thiên trở thành ngày một lan rộng hơn và đi vào cuộc sống của mọi người ngày một nhiều hơn, ma tuý sẽ biến mất.

Và giáo dục phải bắt đầu dừng tuyệt đối chống lại bán cầu phải và vận hành của nó. Nếu trẻ em được dạy rằng cả hai bên đều là trí não của chúng, và nếu chúng được dạy cách sử dụng cả hai, và nếu chúng được dạy khi nào thì dùng nửa nào... Có những tình huống khi chỉ não bên trái là được cần tới, khi bạn cần tính toán - ở bãi chợ, trong kinh doanh hàng ngày của cuộc sống. Và có những khi bạn cần bán cầu phải.

Và bao giờ cũng nhớ, bán cầu phải là mục đích, còn bán cầu trái là phương tiện. Bán cầu trái phải phục vụ cho bán

cầu phải, bán cầu phải là chủ - bởi vì bạn kiếm tiền chỉ bởi bạn muốn tận hưởng cuộc sống và mở hội cuộc sống. Bạn muốn có số dư ngân hàng nào đó chỉ để cho bạn có thể yêu. Bạn làm việc chỉ để cho bạn có thể chơi - chơi vẫn còn là mục đích. Bạn làm việc để cho bạn có thể thanh thoi. Thanh thoi vẫn là mục đích, làm việc không phải là mục đích.

Đạo lí công việc là tàn tích từ quá khứ. Nó phải bị vứt bỏ. Và thế giới giáo dục phải trải qua cuộc cách mạng thực. Mọi người không nên bị ép buộc, trẻ con không nên bị ép buộc vào các hình mẫu lặp lại.

Đạo lí công việc là tàn tích từ quá khứ. Nó phải bị vứt bỏ. Và thế giới giáo dục phải trải qua cuộc cách mạng thực. Mọi người không nên bị ép buộc, trẻ con không nên bị ép buộc vào các hình mẫu lặp lại. Nên

giáo dục của bạn là gì? Bạn đã bao giờ nhìn vào nó chưa? Bạn đã bao giờ suy tư về nó chưa? Đó đơn giản chỉ là việc ước định ghi nhớ. Bạn không trở nên thông minh qua nó, bạn trở nên ngày một không thông minh hơn. Bạn trở thành ngu xuẩn! Mỗi đứa trẻ vào trường đều rất thông minh nhưng rất hiếm khi một người ra trường đại học và vẫn còn thông minh - rất hãn hữu. Đại học gần như bao giờ cũng thành công. Vâng, bạn tới với bằng cấp nhưng bạn đã mua những tấm bằng đó với giá lớn: bạn đã làm mất thông minh của mình, bạn đã làm mất niềm vui, bạn đã làm mất cuộc sống - bởi vì bạn đã làm mất chức năng của bán cầu bên phải.

Khi một người đáp ứng theo cách mới người đó nên được coi trọng. Không nên có câu trả lời đúng - không có gì cả! Chỉ có câu trả lời ngu xuẩn và câu trả lời thông minh. Chính việc phân loại đúng và sai là sai.

Và bạn đã học được gì? Thông tin. Tâm trí bạn đầy những kí ức. Bạn có thể lặp lại, bạn có thể tái tạo lại - đó là điều các kì thi của bạn đang là. Người ta được coi là rất thông minh nếu người đó có thể nôn mửa ra tất cả những điều đã được nhồi vào người đó. Trước hết người đó phải bị ép buộc nuốt, cứ nuốt, và thế rồi trong kì thi viết, nôn ra. Nếu bạn có thể nôn ra một cách hiệu quả, bạn thông minh. Nếu bạn có thể nôn ra đích xác cái đã được trao cho bạn, bạn thông minh.

Bây giờ đây là cái gì đó cần được hiểu: bạn có thể nôn ra cùng một thứ chỉ nếu bạn đã không tiêu hoá nó, nhớ lấy. Nếu bạn đã tiêu hoá nó bạn không thể nôn ra cùng một thứ được; cái gì đó khác có thể ra. Máu có thể ra, nhưng không phải là

cùng lát bánh mì bạn đã ăn. Cái đó sẽ không ra, nó đã biến mất. Cho nên bạn phải đơn giản ấn nó xuống đó trong dạ dày của mình mà không tiêu hoá nó - thế thì bạn được coi là rất, rất thông minh. Kẻ ngu nhất được coi là người thông minh nhất. Đó là trạng thái rất đáng tiếc của mọi thứ.

Thông minh có thể không khớp. Bạn có biết Albert Einstein trượt kì thi tuyển đại học không? Một người thông minh sáng tạo thế - thật khó cho ông ấy hành xử một cách ngu xuẩn như mọi người khác vẫn hành xử.

Tất cả những cái gọi là người được huy chương vàng ở trường học, cao đẳng, đại học, đều biến mất. Họ chẳng bao giờ chúng tỏ hữu dụng gì. Vinh quang của họ chấm dứt với huân chương vàng của họ, thế rồi chẳng bao giờ tìm thấy họ ở đâu. Cuộc sống chẳng mang ơn gì ở họ. Điều gì xảy ra cho những người này? Bạn đã phá huỷ họ. Họ đã mua được chứng chỉ và họ đã mất tất cả. Bây giờ họ sẽ mang những chứng chỉ và bằng cấp của mình.

Nếu bạn muốn mang tính sáng tạo, bạn phải làm gì? Hoàn tác lại tất cả những điều xã hội đã làm cho bạn. Hoàn tác lại tất cả những điều bố mẹ và thầy giáo đã làm cho bạn. Hoàn tác lại tất cả những điều mà cảnh sát và chính khách và tu sĩ đã làm cho bạn - và bạn sẽ lại trở thành mang tính sáng tạo.

Loại giáo dục này phải được biến đổi toàn bộ. Nhiều niềm vui hơn phải được đem vào lớp học, nhiều hỗn loạn hơn phải được mang vào đại học - nhiều điệu vũ hơn, nhiều bài ca hơn, nhiều chất thơ hơn, nhiều

tính sáng tạo hơn, nhiều thông minh hơn. Việc lệ thuộc vào trí nhớ như vậy phải bị vứt bỏ.

Mọi người nên được quan sát và mọi người nên được giúp đỡ để thông minh hơn. Khi một người đáp ứng theo cách mới người đó nên được coi trọng. Không nên có câu trả lời đúng - không có gì cả! Chỉ có câu trả lời ngu xuẩn và câu trả lời thông minh. Chính việc phân loại đúng sai là sai; không có câu trả lời đúng và không có câu trả lời sai. Hoặc câu trả lời là ngu xuẩn, lặp lại, hoặc câu trả lời là sáng tạo, đáp ứng, thông minh. Ngay cả câu trả lời lặp lại dường như đúng thì cũng không nên được coi trọng nhiều, bởi vì nó lặp lại. Và cho dù câu trả lời thông minh có thể không đúng hoàn toàn, có thể không khớp với những ý tưởng cũ, nó vẫn phải được ca ngợi bởi vì nó mới. Nó biểu lộ thông minh.

Con người thực của môn học không bao giờ tích lũy; từng khoảnh khắc người đó chết đi bất kì cái gì người đó đã đi tới biết và lại trở thành dốt nát. Cái dốt nát đó mới thực sự chói sáng.

Nếu bạn muốn có tính sáng tạo, bạn phải làm gì? Hoàn tác lại tất cả những điều xã hội đã làm cho bạn. Hoàn tác lại tất cả những điều bố mẹ và thầy giáo đã làm cho bạn. Hoàn tác lại tất cả những điều mà cảnh sát và chính khách và tu sĩ đã làm cho bạn - và bạn sẽ lại trở nên có tính sáng tạo, bạn sẽ lại có xúc động đó mà bạn đã có từ ngay chính lúc đầu. Nó vẫn chờ đợi ở đó, bị kìm nén. Nó có thể vươn ra. Và khi năng lượng sáng tạo đó vươn ra trong bạn,

bạn mang tính tôn giáo. Với tôi, người tôn giáo là người sáng tạo. Mọi người được sinh ra đều sáng tạo nhưng rất ít người vẫn còn sáng tạo.

Thoát ra khỏi bẫy là dành cho bạn. Bạn có thể làm được. Tất nhiên, bạn sẽ cần dũng cảm lớn bởi vì khi bạn bắt đầu hoàn tác điều xã hội đã làm cho mình, bạn sẽ mất sự kính trọng. Bạn sẽ không được coi là đáng kính nữa. Bạn sẽ bắt đầu trở thành mất trí; bạn sẽ có vẻ gàn dở với mọi người. Bạn sẽ có vẻ như người dở hơi, mọi người sẽ nghĩ, "Cái gì đó đã đi sai với con người đáng thương này." Đây là dũng cảm lớn lao nhất - đi vào cuộc sống nơi mọi người bắt đầu coi bạn là gàn dở.

Một cách tự nhiên, bạn phải mạo hiểm. Nếu bạn muốn có tính sáng tạo thì bạn sẽ phải mạo hiểm tất cả. Nhưng điều đó cũng xứng đáng với nó. Một chút ít sáng tạo còn giá trị hơn toàn thể thể giới này và vương quốc của nó.

2. Sẵn sàng học

"*Discipline - môn học*" là một từ hay, nhưng nó đã bị dùng lầm như tất cả những từ hay khác đã từng bị dùng lầm trong quá khứ. Từ "*discipline*" bắt nguồn từ cùng gốc với từ "*disciple - đệ tử*"; nghĩa gốc của từ này là "quá trình học." Người sẵn sàng học là đệ tử, và quá trình trở nên sẵn sàng học là môn học.

Người thông thái không bao giờ sẵn sàng học, bởi vì người đó đã cho rằng mình biết; người đó rất chuyên tâm vào cái gọi là tri thức của mình. Tri thức của người đó không là gì ngoài việc nuôi dưỡng cho bản ngã của người đó. Người đó không thể là đệ tử được, người đó không thể theo môn học đúng được.

Socrates nói: "Tôi biết chỉ mỗi một điều, rằng tôi chẳng biết gì." Đó là chỗ bắt đầu của môn học. Khi bạn không biết gì, tất nhiên, khao khát lớn lao để truy tìm, thám hiểm, điều tra nảy sinh. Và khoảnh khắc bạn bắt đầu học, nhân tố khác tất yếu theo sau: bất kì cái gì bạn đã học đều phải bị vứt bỏ liên tục, bằng không nó sẽ trở thành tri thức và tri thức sẽ ngăn cản việc học thêm.

Con người thực của môn học không bao giờ tích lũy; từng khoảnh khắc người đó chết đi bất kì cái gì người đó đã đi tới biết và lại trở thành dốt nát. Dốt nát đó mới thực sự chói sáng. Tôi đồng ý với Dionysius khi ông ấy gọi dốt nát là

chói sáng. Một trong những kinh nghiệm tuyệt vời nhất trong sự tồn tại là ở trong trạng thái của chói sáng không biết. Khi bạn ở trong trạng thái đó của không biết, bạn cởi mở, không có rào chắn, bạn sẵn sàng thám hiểm.

Người sáng tạo phải làm tan biến tất cả mọi cái phải và không phải. Người đó cần tự do và không gian, không gian bao la, người đó cần toàn thể bầu trời và tất cả các vì sao, chỉ thế thì tính tự phát bên trong nhất của người đó mới bắt đầu phát triển.

Kỉ luật đã từng bị diễn giải lầm. Mọi người đã bảo người khác phải giữ kỉ luật cuộc sống của họ, phải làm điều này, không làm điều nọ. Cả nghìn cái phải và không phải đã bị áp đặt lên con người, và khi người đó sống với cả nghìn cái phải và không phải đó, người đó

không thể có tính sáng tạo được. Người đó là tù nhân; ở mọi nơi người đó đều bắt gặp bức tường.

Người sáng tạo phải làm tan biến tất cả mọi cái phải và không phải. Người đó cần tự do và không gian, không gian bao la, người đó cần toàn thể bầu trời và tất cả các vì sao, chỉ thế thì tính tự phát bên trong nhất của người đó mới bắt đầu phát triển.

Cho nên nhớ lấy, nghĩa của tôi về kỉ luật không phải là nghĩa của bất kì Mười lời răn nào; tôi không cho bạn bất kì kỉ luật nào; tôi đơn giản cho bạn cái nhìn sáng suốt vào cách thức gìn giữ việc học và không bao giờ trở thành thông thái. Kỉ luật của bạn phải bắt nguồn từ chính tim bạn, nó phải là của riêng bạn - và có khác biệt lớn lao. Khi ai đó khác cho bạn kỉ luật nó không bao giờ có thể khớp với bạn được; nó sẽ giống như mặc quần áo của ai đó khác. Hoặ chúng sẽ quá rộng hoặ quá chật, và bạn bao giờ cũng sẽ cảm thấy chút ít ló lảng trong chúng.

Mohammed đã trao kỉ luật cho người Mô ha mét giáo; kỉ luật có thể đã tốt cho ông ấy, nhưng nó không thể tốt cho bất kì ai khác. Phật đã trao kỉ luật cho hàng triệu Phật tử; nó có thể đã tốt cho ông ấy, nhưng nó không thể tốt bất kì ai khác. Kỉ luật là hiện tượng cá nhân; bất kì khi nào bạn vay mượn nó bạn bắt đầu sống theo các nguyên tắc đã được lập, các nguyên tắc chết. Mà cuộc sống lại không bao giờ chết; cuộc sống thường xuyên thay đổi từng khoảnh khắc. Cuộc sống là một luồng.

Heraclitus đúng: bạn không thể bước vào một dòng sông hai lần. Thực tế, bản thân tôi muốn nói bạn không thể bước vào một dòng sông cho dù là một lần, dòng sông chuyển động nhanh thế! Người ta phải tỉnh táo, quan sát, từng tình huống và sắc thái của nó, và người ta phải đáp ứng với tình huống tương ứng với khoảnh khắc đó, không theo bất kì câu trả lời làm sẵn nào do người khác cho.

Bạn có thấy cái ngu xuẩn của nhân loại không? Năm nghìn năm trước đây, Manu đã nêu một kỉ luật cho người Hindus và họ vẫn tuân theo nó. Ba nghìn năm trước đây Moses đã cho người Do Thái một kỉ luật và họ vẫn còn tuân theo nó. Năm nghìn năm trước đây Adinatha đã cho người Jaina kỉ luật của mình và họ vẫn tuân theo nó. Toàn thế giới vẫn đang bị làm mất trí bởi những kỉ luật này! Chúng lạc hậu rồi, chúng đáng ra nên đem chôn đi từ lâu rồi, từ lâu trước đây rồi. Bạn đang mang những cái xác và những cái xác đó đang bốc mùi. Và khi bạn sống bị bao quanh bởi những cái xác, bạn có loại cuộc sống nào vậy?

Tôi dạy bạn khoảnh khắc này và tự do của khoảnh khắc này và trách nhiệm của khoảnh khắc này. Một điều có thể đúng cho khoảnh khắc này và có thể trở thành sai cho khoảnh khắc tiếp. Đừng cố nhất quán, bằng không bạn sẽ chết. Chỉ người chết mới nhất quán thôi. Cố gắng sống động, với tất cả những bất nhất của nó, và sống từng khoảnh khắc mà không có bất kì tham chiếu nào tới quá khứ, không có bất kì tham chiếu nào tới tương lai. Sống khoảnh khắc này trong hoàn cảnh của khoảnh khắc này, và đáp ứng của bạn sẽ là toàn bộ. Và tính toàn bộ đó có cái đẹp và tính toàn bộ đó là tính sáng tạo. Thế thì bất kì cái gì bạn làm cũng sẽ có cái đẹp của riêng nó.

3. Tìm niết bàn trong cái bình thường

Bạn đã bao giờ nghe nói rằng người làm vườn, người tạo ra cuộc sống, cuộc sống đẹp, nhận được Giải thưởng Nobel

không? Nông dân, người cày ruộng và đem thực phẩm tới cho tất cả các bạn - người đó đã bao giờ được tặng giải thưởng chưa? Không, người đó sống và chết cứ dường như người đó chưa bao giờ có ở đây cả.

Đây là sự phân ranh giới xấu xí. Mọi linh hồn sáng tạo - không thành vấn đề người đó sáng tạo cái gì - nên được kính trọng và tôn vinh, để cho tính sáng tạo được tôn vinh. Nhưng ngay cả các chính trị gia cũng được Giải thưởng Nobel - những người không là gì ngoài những kẻ tội phạm láu cá. Tất cả những cuộc đổ máu đã xảy ra trên thế giới đều bởi vì những chính trị gia này và họ vẫn đang chuẩn bị ngày một nhiều vũ khí hạt nhân để tự tử toàn cầu.

Trong xã hội con người chân thực, thực sự, tính sáng tạo sẽ được tôn vinh, kính trọng, bởi vì linh hồn sáng tạo đang tham gia vào công việc của Thượng đế.

Cảm giác thâm mỹ của chúng ta không phải giàu có lắm.

Tôi nhớ tới Abraham Lincoln. Ông ấy là con của người thợ làm giày và ông ấy đã trở thành tổng thống Mỹ. Một cách tự nhiên, tất cả những nhà quý tộc đều cực kì rối trí, than phiền, cău kinh. Và không phải trùng hợp ngẫu nhiên mà chẳng bao lâu Abraham Lincoln đã bị ám sát. Họ không thể dung thứ ý tưởng rằng đất nước này lại có tổng thống là con của thợ giày.

Vào ngày đầu tiên, khi ông ấy đi phát biểu cho buổi lễ khánh thành Thượng nghị viện, ngay khi ông ấy đứng dậy, một nhà quý tộc xấu đứng lên và ông ta nói, "Ông Lincoln, mặc dầu ngẫu nhiên mà ông đã trở thành tổng thống của đất nước này, ông chớ quên rằng ông hay cùng bố ông tới nhà tôi để sửa soạn giày cho gia đình tôi. Và có nhiều nghị sĩ đang đi

những đôi giày do bố ông làm ra, cho nên đừng bao giờ quên nguồn gốc của ông đấy."

Ông ta cho rằng mình đang làm bẽ mặt Lincoln. Nhưng bạn không thể làm bẽ mặt một người như Abraham Lincoln được. Chỉ những người nhỏ bé, tự ti, mới có thể bị làm bẽ mặt. Điều vĩ đại nhất của con người vượt ra ngoài việc bẽ mặt.

**Chẳng thành vấn đề
liệu bạn vẽ, tạc
tượng, hay làm giày;
liệu bạn là thợ làm
vườn, nông dân, ngư
dân, thợ mộc - điều
đó không thành vấn
đề. Điều thành vấn đề
là, bạn có đặt chính
linh hồn mình vào
điều bạn đang sáng
tạo không? Thế thì
sản phẩm sáng tạo
của bạn có cái gì đó
mang phẩm chất của
điều thiêng liêng.**

Abraham Lincoln nói điều gì đó đáng được mọi người ghi nhớ. Ông ấy nói, "Tôi rất biết ơn ông đã nhắc nhở tôi về bố tôi ngay trước khi tôi có bài phát biểu với Thượng nghị viện. Bố tôi tuyệt vời thế, và là một nghệ sĩ sáng tạo thế - không người nào khác có thể làm ra được những đôi giày đẹp thế. Tôi hoàn toàn biết rõ, bất kì điều gì tôi làm, tôi sẽ không bao giờ là một tổng thống vĩ đại như ông ấy đã là một nhà sáng tạo vĩ đại. Tôi không thể vượt hơn được ông ấy."

"Nhưng nhân tiện, tôi cũng muốn nhắc nhở tất cả ngài những vị quý tộc rằng nếu giày do bố tôi làm ra mà bố tức chân các ngài, tôi cũng đã học được nghệ thuật đó với bố tôi. Tôi không phải là người làm giày lớn, nhưng ít nhất tôi

cũng có thể sửa được giấy cho các ngài. Các ngài chỉ việc thông báo cho tôi, tôi sẽ tới nhà các ngài ngay."

Đã có im lặng lớn trong Thượng viện, và các thượng nghị sĩ đã hiểu rằng không thể nào làm bẽ mặt được con người này. Nhưng ông ấy đã biểu lộ sự kính trọng vô cùng với tính sáng tạo.

Chẳng thành vấn đề liệu bạn vẽ, tạc tượng, hay làm giấy; liệu bạn là thợ làm vườn, nông dân, ngư dân, thợ mộc - điều đó không thành vấn đề. Điều thành vấn đề là, bạn có đặt chính linh hồn mình vào điều bạn đang sáng tạo không? Thế thì sản phẩm sáng tạo của bạn có cái gì đó mang phẩm chất của điều thiêng liêng.

**Mọi linh hồn sáng tạo
- không thành vấn đề
người đó sáng tạo
cái gì - nên được
kính trọng và tôn
vinh, để cho tính
sáng tạo được tôn
vinh. Nhưng ngay cả
các chính trị gia cũng
được Giải thưởng
Nobel - những người
không là gì ngoài
những kẻ tội phạm
láu cá.**

**NHÓ LẤY, TÍNH SÁNG
TẠO CHẴNG LIÊN QUAN GÌ
TỚI BẤT KÌ CÔNG VIỆC
ĐẶC BIỆT NÀO.** Tính sáng tạo
có cái gì đó liên quan tới phẩm
chất của tâm thức bạn. Bất kì cái
gì bạn làm cũng đều có thể trở
nên có tính sáng tạo. Bất kì điều
gì bạn làm cũng đều có thể trở
nên có tính sáng tạo nếu bạn biết
tính sáng tạo nghĩa là gì.

Tính sáng tạo nghĩa là tận
hưởng bất kì công việc nào như
thiên; làm bất kì việc nào với
yêu sâu sắc. Nếu bạn yêu và bạn
dọn thính phòng này, điều đó là
có tính sáng tạo. Nếu bạn không

yêu tôi thì tất nhiên đó là việc vất, đó là bỗn phận phải làm bằng cách nào đó, đó là gánh nặng. Thế thì bạn sẽ thích một lúc khác nào đó có tính sáng tạo. Bạn sẽ làm gì trong thời gian khác đó? Bạn có thể tìm ra việc tốt hơn để làm không? Bạn có cho rằng nếu bạn vẽ, bạn sẽ cảm thấy tính sáng tạo không?

Nhưng hội hoạ cũng bình thường như dọn dẹp. Bạn sẽ ném màu sắc lên vải vẽ. Ở đây bạn cứ dọn dẹp, lau sàn. Khác biệt là gì? Nói chuyện với ai đó, bạn bè, và bạn cảm thấy thời gian bị phí hoài. Bạn sẽ thích viết một cuốn sách vĩ đại; thế rồi bạn sẽ có tính sáng tạo. Nhưng người bạn đã tới: chút ít chuyện tầm phào là hoàn toàn hay. Có tính sáng tạo đi.

Tất cả các kinh sách vĩ đại đều không là gì ngoài chuyện nhặt nhanh của những người sáng tạo. Bạn đang làm cái gì ở đây thế? Tán chuyện tầm phào. Chúng một ngày nào đó sẽ trở thành sách phúc âm, nhưng về nguồn gốc chúng là chuyện tầm phào. Nhưng tôi lại thích làm ra chúng. Tôi có thể cứ tiếp diễn mãi tới vĩnh hằng. Một ngày nào đó bạn có thể phát mệt, tôi thì sẽ không mệt đâu. Điều đó cực kì vui thích. Có thể là một ngày nào đó bạn mệt mỗi tới mức bạn biến mất và không có ai cả - còn tôi sẽ vẫn nói. Nếu bạn thực sự yêu cái gì đó, nó có tính sáng tạo.

Nhưng điều này xảy ra cho mọi người. Nhiều người tới tôi. Khi họ tới lần đầu tiên họ sẽ nói, "Bất kì việc nào cũng được, Osho ơi. Bất kì việc nào - ngay cả dọn dẹp!" Đích xác họ nói, "Ngay cả dọn dẹp! - nhưng đây là công việc của thầy và chúng tôi sẽ hạnh phúc." Và thế rồi sau vài ngày họ tới tôi và họ nói, "Dọn dẹp à... Chúng tôi muốn có công việc sáng tạo lớn lao nào đó."

Đề tôi kể cho bạn một giai thoại:

Lo nghĩ về cuộc sống tình dục uể oải của mình, cô vợ trẻ cuối cùng đã thuyết phục anh chồng đi trị liệu thôi miên. Sau vài phiên, mối quan tâm dục của anh ta đã bùng bùng trở lại, nhưng trong khi làm tình anh ta đôi khi xông ra khỏi phòng ngủ, vào nhà tắm rồi quay lại ngay.

Bị thôi thúc bởi tò mò, chị vợ một hôm lén theo chồng vào buồng tắm. Nhóm đầu ngón chân theo lối cống cô ấy thấy anh ta đang đứng trước tấm gương nhìn chăm chăm và bản thân mình và lầm bầm, "Nó không phải là vợ mình... Nó không phải là vợ mình."

Khi bạn yêu người đàn bà, tất nhiên cô ấy không phải là vợ bạn. Bạn làm tình, bạn tận hưởng, nhưng thế rồi mọi sự lắng đọng; thế thì cô ấy là vợ bạn. Thế rồi mọi sự trở thành cũ kĩ. Thế rồi bạn biết khuôn mặt ấy, bạn biết thân thể ấy, bạn biết địa thế ấy, và thế rồi bạn trở nên chán. Nhà thôi miên đã giải quyết tốt. Ông ta đơn giản gợi ý, "Khi làm tình với vợ, anh cứ nghĩ, "Nó không phải là vợ mình. Nó không phải là vợ mình."

Cho nên trong khi dọn dẹp, cứ nghĩ bạn đang vẽ. "Đây không phải là dọn dẹp, đây là sáng tạo lớn lao" - và nó sẽ là vậy! Đây chỉ là tâm trí bạn đang giở trò. Nếu bạn hiểu, thế thì bạn có tính sáng tạo của mình vào mọi hành động bạn làm.

Con người của hiểu biết liên tục có tính sáng tạo. Không phải là người đó cố gắng có tính sáng tạo. Cách người đó ngồi là hành động sáng tạo rồi. Quan sát người đó ngồi mà xem. Bạn sẽ thấy trong chuyển động của người đó phẩm chất nào đó của điệu vũ, chân giá trị nào đó. Mới hôm nọ chúng ta đã đọc câu chuyện về một Thiền sư đứng trong hồ với chân

giá trị lớn lao - chết. Ngay cả cái chết của ông ấy cũng là hành động có tính sáng tạo. Ông ấy đã làm điều đó hoàn hảo lắm; bạn không thể cải tiến nó được. Ngay cả chết ông ấy cũng đứng với chân giá trị, với duyên dáng sao?

Cuộc sống bao gồm những điều nhỏ bé; chỉ bản ngã bạn mới nói đây là những điều nhỏ bé. Bạn muốn cái lớn lao nào đó để làm - bài thơ vĩ đại. Bạn muốn trở thành Shakespeare hay Kalidas hay Milton. Chính bản ngã của bạn đang tạo ra rắc rối. Vứt bỏ bản ngã và mọi thứ lại mang tính sáng tạo.

Khi bạn hiểu, bất kì cái gì bạn làm - nấu ăn, dọn dẹp... Cuộc sống bao gồm những điều nhỏ bé; chỉ bản ngã bạn mới nói đây là những điều nhỏ bé. Bạn muốn cái lớn lao nào đó để làm - bài thơ vĩ đại. Bạn muốn trở thành Shakespeare hay Kalidas hay Milton. Chính bản ngã của bạn đang tạo ra rắc rối. Vứt bỏ bản ngã và mọi thứ lại có tính sáng tạo.

Tôi đã nghe:

Một bà nội trợ hài lòng với sự lanh lẹn của cậu bé bán tạp phẩm đến mức bà ấy hỏi tên cậu ta. "Shakespeare," cậu bé đáp.

"Này, đây là cái tên nổi tiếng lắm."

"Hắn là như vậy rồi. Cháu vẫn đi giao hàng ở vùng lân cận đây được gần ba năm nay rồi."

Tôi thích điều đó! Sao phải bận tâm tới việc là Shakespeare? Ba năm giao hàng ở vùng lân cận - điều đó

cũng hay như viết một cuốn sách, một tiểu thuyết, một vở kịch vậy.

Cuộc sống bao gồm những điều nhỏ bé. Chúng trở thành lớn lao nếu bạn yêu. Thế thì mọi thứ cực kì vĩ đại. Nếu bạn không yêu, thế thì bản ngã bạn cứ nói, "Điều này không xứng với mình. Dọn dẹp sao? Điều này không xứng với mình. Phải làm cái gì lớn lao - trở thành Jean d'Arcs." Tất cả đều vô nghĩa. Tất cả Jean d'Arcs đều vô nghĩa.

Dọn dẹp là lớn lao. Đừng đi theo trò bản ngã. Bất kì khi nào bản ngã tới và thuyết phục bạn hướng về cái gì đó lớn lao, lập tức trở nên nhận biết và vứt bỏ bản ngã, và thế thì dần dần bạn sẽ thấy cái tâm thường cũng thiêng liêng. Chẳng cái gì là báng bổ cả; mọi thứ đều linh thiêng và thiêng liêng.

Và chừng nào mọi thứ còn chưa trở thành linh thiêng với bạn, cuộc sống của bạn không thể mang tính tôn giáo được. Người linh thiêng không phải là điều bạn gọi là thánh nhân. Thánh nhân có thể đang trên con đường bản ngã. Và người đó sẽ có vẻ là thánh nhân đối với bạn bởi vì bạn nghĩ người đó đã làm những hành động lớn lao. Người linh thiêng là người thường, yêu cuộc sống bình thường. Chẻ củi, gánh nước từ giếng, nấu ăn - bất kì cái gì người đó chạm vào đều trở thành linh thiêng. Không phải là người đó đang làm những việc lớn lao, nhưng bất kì điều gì người đó làm, người đó làm nó một cách rất cao thượng.

Người linh thiêng là người thường, yêu cuộc sống bình thường. Chè cùi, gánh nước từ giếng, nấu ăn - bất kì cái gì người đó chạm vào đều trở thành linh thiêng. Không phải là người đó đang làm những việc lớn lao, nhưng bất kì điều gì người đó làm, người đó làm nó một cách rất cao thượng.

Tính vĩ đại không ở trong điều được làm. Tính vĩ đại là ở trong tâm thức bạn mang khi bạn làm nó. Thử xem. Chạm vào viên đá cuội với yêu lớn lao; nó trở thành viên kim cương, viên kim cương lớn. Mỉm cười, và bỗng nhiên bạn là vua hay hoàng hậu. Cười to, vui vẻ... Từng khoảnh khắc của cuộc sống của bạn phải được biến đổi bằng yêu mang tính thiên của bạn.

Khi tôi nói có tính sáng tạo, tôi không ngụ ý rằng tất cả các bạn đều phải làm và trở thành các họa sĩ vĩ đại và các nhà thơ vĩ đại. Tôi đơn giản ngụ ý để

cho cuộc sống của bạn trở thành bức tranh, để cho cuộc sống của bạn trở thành bài thơ.

Bao giờ cũng nhớ điều đó, bằng không thì bản ngã sẽ đưa bạn vào rắc rối nào đó. Tới các phạm nhân và hỏi tại sao họ đã trở thành phạm nhân: bởi vì họ không thể tìm ra bất kì điều lớn lao nào để làm. Họ không thể trở thành tổng thống một nước được - tất nhiên, tất cả mọi người đều không thể trở thành tổng thống của đất nước - cho nên họ đã giết tổng thống; điều đó dễ hơn. Họ trở nên nổi tiếng như tổng thống. Trên mọi báo chí đều có hình của họ ở trang nhất.

Một người, mới vài tháng trước đây, đã giết bảy người, và người ta hỏi người đó tại sao vậy - bởi vì bảy người kia hoàn toàn chẳng có quan hệ gì với người đó cả. Người đó muốn trở nên vĩ đại, người đó nói, mà chẳng báo chí nào sẵn sàng xuất bản thơ của người đó, bài báo của người đó; chúng bị từ chối ở mọi nơi. Không ai sẵn sàng đăng ảnh của người

đó, và cuộc sống lướt qua nhanh, cho nên người đó đã giết bảy người. Họ không có quan hệ gì với người đó cả, người đó không giận gì họ cả; người đó chỉ muốn trở nên nổi tiếng.

Các chính trị gia của bạn và các phạm nhân của bạn không phải là các kiểu người khác nhau. Tất cả mọi phạm nhân đều có tính chính trị và mọi chính trị gia đều là phạm nhân - không chỉ Richard Nixon. Richard Nixon đáng thương bị bắt quả tang, có thể thôi. Những người khác dường như lâu linh hơn và

tinh ranh hơn.

Khi tôi nói mang tính sáng tạo, tôi không ngụ ý rằng tất cả các bạn đều phải làm và trở thành các họa sĩ vĩ đại và các nhà thơ vĩ đại. Tôi đơn giản ngụ ý hãy để cho cuộc sống của bạn trở thành bức tranh, hãy để cho cuộc sống của bạn trở thành bài thơ.

Bà Moskowitz đang lớn tiếng đầy tự hào. 'Bà có nghe nói về Louie con trai tôi không?' bà ta hỏi bà hàng xóm.

"Không. Có chuyện gì với Louie con bà thế?"

"Nó đi tới nhà tâm thần. Hai lần mỗi tuần nó lại tới nhà tâm thần."

"Điều đó tốt không?"

"Tất nhiên điều đó là tốt. Bốn mươi đô la một giờ nó phải trả đấy. Bốn mươi đô la! - và tất cả mọi điều nó nói đều về tôi."

Đừng bao giờ cho phép bản thân bạn theo xu hướng này để là vĩ đại, nổi tiếng, là ai đó lớn hơn người thật - đừng bao giờ. Cứ bình thường như người thật là hoàn hảo. Đích xác như người thật, chỉ là bình thường, là hoàn hảo như điều đó phải vậy. Nhưng sống cái bình thường đó theo cách phi thường. Đó chính là tâm thức niết bàn.

Bây giờ để tôi nói cho bạn điều cuối cùng. Nếu niết bàn trở thành mục đích lớn lao cho bạn đạt tới, thế thì bạn sẽ sống trong ác mộng. Thế thì niết bàn có thể trở thành cơn ác mộng cuối cùng và lớn lao nhất. Nhưng nếu niết bàn là trong những điều nhỏ bé, cách bạn sống chúng, cách bạn biến đổi mọi hoạt động nhỏ thành hành động linh thiêng, thành lời cầu nguyện, thì ngôi nhà của bạn trở thành ngôi đền, thân thể bạn trở thành chỗ trú ngụ của thượng đế. Và bất kì chỗ nào bạn nhìn và bất kì cái gì bạn chạm cũng đều cực kì đẹp đẽ, linh thiêng - thế thì niết bàn là tự do.

Niết bàn là sống cuộc sống bình thường mà tinh táo, tràn đầy ý thức, tràn đầy ánh sáng, tới mức mọi thứ trở nên chói sáng.

Điều đó là có thể. Tôi nói vậy bởi vì tôi đã sống nó như vậy, tôi đang sống nó như vậy. Khi tôi nói nó, tôi nói với thẩm quyền. Khi tôi nói nó, tôi không trích dẫn Phật hay Jesus. Khi tôi nói nó, tôi đang trích dẫn chỉ bản thân tôi.

Điều đó đã trở thành có thể với tôi; điều đó sẽ trở thành có thể đối với bạn. Chỉ đừng khao khát vì bản ngã. Yêu cuộc sống, tin cậy cuộc sống, và cuộc sống sẽ cho bạn tất cả

những gì bạn cần. Cuộc sống sẽ trở thành ân huệ với bạn,
phúc lành.

4. Là người mơ

Friedrich Nietzsche, trong một trong những phát biểu của mình có nói, "Thảm họa lớn nhất sẽ rơi xuống nhân loại vào ngày mọi người mơ biến mất." Toàn thể tiến hoá của con người là bởi vì con người có mơ ước vì nó. Điều đã là mơ ước hôm qua, hôm nay là hiện thực, và điều là mơ ước hôm nay có thể trở thành thực tại ngày mai.

Tất cả các nhà thơ đều là người mơ, tất cả các nhạc sĩ đều là người mơ, tất cả các nhà huyền môn đều là người mơ. Thực tế, tính sáng tạo là sản phẩm phụ của việc mơ ước.

Nhưng những mơ ước này không phải là giấc mơ mà Sigmund Freud phân tích. Cho nên bạn phải phân biệt giữa mơ ước của nhà thơ, mơ ước của nhà điêu khắc, mơ ước của nhà kiến trúc, mơ ước của nhà huyền môn, mơ ước của vũ công - và giấc mơ của tâm trí ốm bệnh.

Điều rất không may là Sigmund Freud chưa bao giờ bận tâm về những người mơ vĩ đại, người là nền tảng của toàn thể tiến hoá nhân loại. Ông ấy bắt gặp chỉ những người ốm yếu về tâm lí, và bởi vì kinh nghiệm của cả đời ông ấy là phân tích những giấc mơ của người bệnh tinh thần, nên chính từ "mơ" trở thành bị kết án. Người điên mơ, nhưng giấc mơ của người đó sẽ mang tính phá huỷ bản thân người đó. Người sáng tạo cũng mơ, nhưng việc mơ của người đó lại sẽ làm giàu cho thế giới.

Tôi nhớ tới Michelangelo. Ông ấy đi qua chợ nơi đủ mọi loại đá cẩm thạch có sẵn, và ông ấy thấy một tảng đá đẹp, thế là ông ấy hỏi về nó. Người chủ nói, "Nếu ông muốn tảng đá đó, ông có thể lấy nó đi bởi vì nó chỉ nằm đó choán không

gian. Và suốt mười hai năm nay, thậm chí chẳng ai đã từng hỏi tới nó; tôi cũng chẳng thấy có tiềm năng gì ở tảng đá đó."

Michelangelo lấy tảng đá đó, làm việc trên nó gần cả năm, và có lẽ đã làm ra bức tượng đẹp nhất đã từng tồn tại. Mới vài năm trước, một người điên đã cố đập phá nó. Nó ở Vatican; nó là bức tượng về Jesus Christ sau khi ông ấy được đưa từ cây thánh giá xuống và đang nằm chết trong lòng của mẹ Mary.

Tôi chỉ thấy ảnh chụp của nó, nhưng nó trông sống động thế, cứ dường như Jesus đang sắp tỉnh dậy vào bất kì khoảnh khắc nào. Và ông ấy đã dùng đá cẩm thạch với sự khéo léo tới mức bạn có thể cảm thấy cả hai điều - sức mạnh của Jesus và sự mảnh mai. Và nước mắt trong mắt mẹ Jesus, Mary.

Một người điên, chỉ mới vài năm trước đây, đã đập búa vào tảng đá mà Michelangelo đã làm, và khi người đó bị hỏi tại sao mình đã làm điều đó, người đó nói, "Tôi cũng muốn trở thành nổi tiếng. Michelangelo phải làm việc một năm; thế rồi ông ấy đã trở nên nổi tiếng. Tôi chỉ phải làm việc có năm phút thôi và tôi đã phá huỷ toàn thể bức tượng này. Và tên tôi đã lan đi khắp thế giới ở dòng tiêu đề đầu trên tất cả các báo."

Cả hai người đều làm việc với cùng tảng đá cẩm thạch đó. Một người là nhà sáng tạo, người kia là người điên.

Sau một năm, khi Michelangelo đã hoàn thành công trình này, ông ấy mời ông chủ tiệm tới nhà mình, vì ông ấy muốn chỉ cho ông này điều gì đó. Ông chủ tiệm không thể tin được vào mắt mình. Ông ấy nói, "Ông kiếm được ở đâu tảng đá cẩm thạch đẹp thế này?"

Và Michelangelo nói, "Ông không nhận ra sao? Nó là chính tảng đá xấu xí nằm chờ ngay trước tiệm nhà ông trong

mười hai năm đấy." Và tôi nhớ tới sự vụ này bởi vì người chủ tiệm đã hỏi, "Ông làm thế nào mà nghĩ được rằng tảng đá xấu xí kia có thể biến thành bức tượng đẹp thế?"

Michelangelo nói, "Tôi đâu có nghĩ về điều đó. Tôi đã mơ tới việc làm ra bức tượng này, và khi tôi đi qua tảng đá đó tôi bỗng nhiên thấy Jesus, đang gọi tôi, 'Ta bị mắc vào trong tảng đá này. Giải phóng ta ra đi; giúp ta thoát khỏi tảng đá này.' Tôi thấy đích xác cùng bức tượng này trong tảng đá đó. Cho nên tôi đã làm mỗi một việc nhỏ thôi: tôi đã loại bỏ đi phần không cần thiết của tảng đá, và Jesus cùng Mary được giải phóng khỏi tù túng của mình."

Đáng ra sẽ là một đóng góp lớn nếu một người có tâm cỡ như Sigmund Freud, thay vì đi phân tích người ốm yếu và những giấc mơ của họ, lại làm việc trên những mơ ước của người lành mạnh về tâm lí, và không chỉ những người lành mạnh mà những người sáng tạo. Việc phân tích các giấc mơ của họ sẽ không chỉ ra rằng tất cả các giấc mơ đều là sự kìm nén. Việc phân tích các giấc mơ của họ sẽ chỉ ra rằng có những giấc mơ được sinh ra từ tâm thức sáng tạo hơn người thường có. Và giấc mơ của họ không ốm yếu, giấc mơ của họ lành mạnh đích thực. Toàn thể tiến hoá của con người và tâm thức của con người tùy thuộc vào những người mơ này.

Toàn thể sự tồn tại là một đơn vị hữu cơ. Bạn không chỉ nắm tay lẫn nhau, bạn đang nắm tay với cây cối. Bạn không chỉ thở cùng nhau, toàn thể vũ trụ đang thở cùng nhau.

Vũ trụ đang trong hài hoà sâu sắc. Chỉ con người quên mất ngôn ngữ của hài hoà, và công việc của tôi ở đây là để nhắc nhở bạn. Chúng ta không tạo ra hài hoà; hài hoà là thực tại của bạn. Nó chỉ là cái bạn đã quên mất về nó. Có lẽ nó hiển nhiên tới mức người ta có xu hướng quên mất nó. Có lẽ

bạn được sinh ra trong nó; làm sao bạn có thể nghĩ về nó được?

Một chuyện ngụ ngôn cổ là thế này, một con cá có tâm trí thiên hướng triết học đi hỏi con cá khác, "Tôi đã nghe nói quá nhiều về đại dương; nó đâu nhỉ?" Và nó đang trong đại dương! Nhưng nó được sinh ra trong đại dương, nó đã sống trong đại dương; chưa bao giờ có bất kì tách biệt nào. Nó không thấy đại dương như một đối thể tách biệt với chính mình. Con cá già giữ con cá triết gia trẻ lại và bảo nó, "Đây là đại dương chúng ta đang ở trong."

Khi bạn đang nghĩ, bạn tách rời khỏi người khác bởi vì bạn nghĩ ý nghĩ này còn người khác lại nghĩ ý nghĩ khác. Nhưng nếu bạn cả hai đều im lặng, thế thì tất cả mọi bức tường giữa các bạn biến mất. Hai im lặng không thể vẫn còn là hai. Chúng trở thành một.

Nhưng con triết gia trẻ nói, "Bác lại trẻ con rồi. Đây là nước và bác đang gọi là nó là đại dương. Tôi sẽ phải đi tìm thêm nữa, những người trí tuệ quanh đây."

Con cá đi tới biết về đại dương chỉ khi nó bị ngư dân bắt và kéo ra khỏi đại dương, ném lên cát. Thế thì, lần đầu tiên nó hiểu rằng nó bao giờ cũng sống trong đại dương, đại dương đó là cuộc sống của nó và không có đại dương thì nó không thể tồn tại được.

Nhưng với con người lại có khó khăn. Bạn không thể bị lấy ra khỏi sự tồn tại được. Sự tồn tại là vô hạn, không có bến bờ nơi bạn có thể đứng tách rời và nhìn sự tồn tại. Dù bạn ở bất kì đâu, bạn sẽ là một phần của sự tồn tại.

Chúng ta tất cả đều cùng thở. Chúng ta là một phần của một dàn nhạc. Hiểu được điều đó là một kinh nghiệm lớn lao - đừng gọi nó là việc mơ, bởi vì việc mơ đã mang ý nghĩa rất sai do Sigmund Freud. Bằng không thì nó là một trong những từ đẹp nhất, rất thơ ca.

Và im lặng, hân hoan, hiện hữu - trong im lặng này, bạn sẽ cảm thấy mình đang được gắn với người khác. Khi bạn đang nghĩ, bạn tách rời khỏi người khác bởi vì bạn nghĩ ý nghĩ này còn người khác lại nghĩ ý nghĩ khác. Nhưng nếu bạn cả hai đều im lặng, thế thì tất cả mọi bức tường giữa các bạn biến mất.

Hai im lặng không thể vẫn còn là hai. Chúng trở thành một.

Tất cả các giá trị lớn lao của cuộc sống - yêu, im lặng, phúc lạc, cực lạc, tính thượng đế - làm cho bạn nhận biết về cái một mênh mông. Không có ai khác hơn bạn; chúng ta tất cả đều là những cách diễn đạt khác nhau của một thực tại, những bài ca khác nhau của một ca sĩ, những điệu vũ khác nhau của một vũ công, những bức tranh khác nhau - nhưng họa sĩ là một.

Nhưng đừng gọi nó là giấc mơ, bởi vì trong khi gọi nó là giấc mơ bạn không hiểu rằng đó là thực tại. Và thực tại đẹp hơn nhiều so với bất kì giấc mơ nào có thể đẹp. Thực tại phiêu diêu hơn, nhiều màu sắc hơn, nhiều hân hoan hơn, nhiều điệu vũ hơn bạn có thể tưởng tượng. Nhưng chúng ta đang sống vô ý thức thế...

Vô ý thức đầu tiên của chúng ta là ở chỗ chúng ta nghĩ rằng chúng ta tách rời. Nhưng tôi nhấn mạnh rằng không con người nào là hòn đảo cả, chúng ta tất cả đều là một phần của một lục địa bao la. Có sự đa dạng, nhưng điều đó không làm

cho chúng ta tách rời. Đa dạng làm cho cuộc sống giàu có hơn - một phần của chúng ta là ở trong Himalaya, một phần của chúng ta là ở trong các vì sao, một phần của chúng ta là ở trong những bông hồng. Một phần của chúng ta là ở trong con chim đang tung cánh, một phần của chúng ta là ở trong màu lục của cây cối. Chúng ta lan toả khắp nơi. Kinh nghiệm nó như thực tại sẽ làm biến đổi toàn thể cách tiếp cận của bạn với cuộc sống, sẽ làm biến đổi mọi hành động của bạn, sẽ làm biến đổi chính sự hiện hữu của bạn.

Từ tôn giáo rất hay. Nó bắt nguồn từ một gốc có nghĩa là kết liên lại tất cả những người đã vượt ra ngoài dốt nát của mình; đem họ lại cùng nhau, đánh thức họ dậy để cho họ có thể thấy họ không tách rời.

Bạn sẽ trở nên tràn đầy yêu; bạn sẽ trở nên tràn đầy kính trọng cuộc sống. Theo tôi, lần đầu tiên bạn sẽ trở nên mang tính tôn giáo thực sự - không phải là người Ki tô giáo, không phải là người Hindu, không phải là người Mô ha mét giáo, mà mang tính tôn giáo thuần khiết, thực sự.

Từ tôn giáo rất hay. Nó bắt nguồn từ một gốc có nghĩa là kết liên lại tất cả những người đã vượt ra ngoài dốt nát của mình; đem họ lại cùng nhau,

đánh thức họ dậy để cho họ có thể thấy họ không tách rời.

Thế thì bạn không thể làm hại cho dù là một cái cây. Thế thì từ bi của bạn và yêu của bạn sẽ chỉ là tự phát - không phải do tu tập, không phải là cái gì đó của kỉ luật. Nếu yêu là kỉ luật, nó là giả. Nếu bắt bạo lực được tu tập, nó là giả. Nếu từ bi được nuôi dưỡng, nó là giả. Nhưng nếu chúng tới một cách

tự phát không cần nỗ lực nào của riêng bạn, thế thì chúng có thực tại sâu sắc thế, tinh tế thế...

Nhân danh tôn giáo, biết bao nhiêu tội ác đã được làm trong quá khứ. Nhiều người đã bị giết bởi những người tôn giáo hơn bất kì ai khác. Chắc chắn tất cả các tôn giáo này đều giả tạo, rỗng.

Tôn giáo đích thực phải được sinh ra.

Có lần H.G. Wells được hỏi, khi ông ấy công bố cuốn lịch sử thế giới của mình - một công trình cực kì đồ sộ - "Ông nghĩ gì về nền văn minh?"

Và H.G. Wells đã nói, "Đó là một ý tưởng tốt, nhưng ai đó nên làm điều gì đó về nó để đem nó vào sự tồn tại."

Mãi cho tới giờ chúng ta vẫn chưa được văn minh đâu, chưa được văn hoá đâu, chưa có tính tôn giáo đâu. Nhân danh nền văn minh, nhân danh nền văn hoá, nhân danh tôn giáo chúng ta đã làm đủ mọi loại hành động man rợ - nguyên thuỷ, chưa là người, mang tính súc vật.

Con người đã sa ngã xa khỏi thực tại. Con người phải được đánh thức tới chân lí rằng chúng ta tất cả đều là một. Và điều đó không phải là giả thuyết; nó là kinh nghiệm của tất cả các thiên nhân, không ngoại lệ nào, trong nhiều thời đại, rằng toàn thể sự tồn tại là một, đơn vị hữu cơ.

Cho nên đừng làm kinh nghiệm đẹp là giấc mơ. Gọi nó là giấc mơ sẽ cắt bỏ đi thực tại của nó. Giấc mơ phải được làm thực, chứ không phải thực tại đổi thành giấc mơ.

Bốn câu hỏi

Bạn có bài ca trong tim mình để được hát lên và bạn có điệu vũ để được nhảy múa, nhưng điệu vũ là vô hình, và bài ca - thậm chí bạn cũng chưa từng nghe thấy nó. Nó nằm sâu ẩn trong cốt lõi bên trong nhất của con người bạn; nó phải được đem lên bề mặt, nó phải được diễn đạt. Đó là điều được ngụ ý bởi 'thể hiện đầy đủ tiềm năng'.

1. Kí ức và tưởng tượng

Thầy thường xuyên khản nài chúng tôi từ bỏ kí ức, để sống trong ở đây bây giờ. Nhưng trong khi từ bỏ kí ức tôi cũng phải từ bỏ cả tưởng tượng sáng tạo của mình, vì tôi là nhà văn và mọi điều tôi viết ra đều có gốc rễ trong điều tôi ghi nhớ.

Tôi tự hỏi - thế giới sẽ ra sao nếu không có nghệ thuật và tưởng tượng sáng tạo, điều làm cho nghệ thuật thành có thể? Một Tolstoy không bao giờ có thể trở thành vị Phật được, nhưng thế thì vị Phật có thể viết ra Chiến tranh và Hoà bình không?

Bạn đã không hiểu tôi rồi, nhưng điều đó là tự nhiên. Không thể nào hiểu được tôi, bởi vì để hiểu tôi bạn sẽ phải vứt bỏ kí ức của bạn. Kí ức của bạn gây can nhiễu vào. Bạn nghe lời tôi, và thế rồi bạn cứ diễn giải những lời đó theo kí ức của bạn, theo quá khứ của bạn. Bạn không thể hiểu được tôi nếu bạn không ở đây bây giờ... chỉ thế thì mới có gặp gỡ. Chỉ trong khoảnh khắc đó bạn mới ở cùng tôi; bằng không, bạn có mặt vật lí ở đây, vắng mặt về tâm lí.

Tôi không bảo bạn vứt bỏ kí ức sự kiện của bạn. Điều đó sẽ là ngu ngốc! Kí ức sự kiện của bạn là cái cần phải có. Bạn phải biết tên mình, bố bạn là ai và mẹ bạn là ai và vợ bạn là ai và con bạn là ai và địa chỉ của bạn; bạn sẽ phải đi về khách sạn, bạn sẽ phải tìm ra căn phòng của mình. Kí ức sự kiện không được ngụ ý tới - kí ức tâm lí mới được ngụ ý tới. Kí ức sự kiện không phải là vấn đề, nó là việc hồi tưởng lại thuần túy. Khi bạn trở nên bị ảnh hưởng về tâm lí, thế thì vấn đề nảy sinh. Cố hiểu khác biệt này.

Hôm qua ai đó xúc phạm bạn. Lần nữa người đó bắt gặp bạn hôm nay. Kí ức sự kiện là ở chỗ "người này đã xúc phạm mình hôm qua." Kí ức tâm lí là ở chỗ thấy người đó bạn trở nên giận dữ; thấy người đó, bạn bắt đầu sôi lên. Và người đó có thể tới chỉ để xin lỗi bạn; người đó có thể tới để tạ lỗi, để xin được tha thứ. Người đó có thể đã hiểu ra sai lầm của mình; người đó có thể đã hiểu ra hành vi vô ý thức của mình. Người đó có thể lại trở nên thân thiện với bạn, nhưng bạn lại trở nên sôi sùng sục. Bạn giận dữ, bạn bắt đầu mắng mỏ. Bạn không thấy khuôn mặt người đó ở đây bây giờ; bạn bị ảnh hưởng bởi khuôn mặt ngày hôm qua. Nhưng hôm qua là hôm qua! Bao nhiêu nước đã chảy xuôi qua sông Hằng rồi? Người này không phải là cùng người đó nữa. Hai mươi bốn giờ đã

đem tới nhiều thay đổi - và bạn không là cùng con người trước nữa.

Kí ức sự kiện nói, "Người này đã xúc phạm mình hôm qua," nhưng mà 'mình' đã thay đổi rồi. Người này đã thay đổi rồi. Cho nên cứ dường như là sự vụ đã xảy ra giữa hai người mà với họ bạn chẳng có liên quan gì nữa - thế thì bạn được tự do về tâm lí. Bạn không nói, "Tôi vẫn thấy giận." Không có cơn giận đeo bám. Kí ức có đó, nhưng không có màu sắc tâm lí. Bạn lại gặp người này như người đó bây giờ, và bạn gặp người đó như bạn bây giờ.

Một người tới và nhổ vào mặt Phật. Người đó rất giận dữ. Người đó là một Brahmin còn Phật lại đang nói những điều mà các tu sĩ rất giận điều đó. Phật chùi mặt và hỏi người này, "Ông còn gì nữa để nói không?"

Đệ tử của ông ấy, Ananda, trở nên rất giận. Ông ấy giận tới mức ông ấy hỏi Phật, "Xin hãy cho phép tôi làm cho người này biết lễ độ là gì. Thế này thì quá thể! Tôi không thể dung thứ điều đó được."

Phật nói, "Nhưng ông ta có nhổ vào mặt ông đâu. Đây là mặt ta. Thứ nữa, nhìn người đó mà xem! Ông ta đang trong rối loạn lớn thế nào - cứ nhìn ông ta mà xem! Thấy từ bi với ông ta đi. Ông ta muốn nói điều gì đó với ta, nhưng lời lại không thích hợp. Đó cũng là vấn đề của ta nữa, vấn đề dài cả đời ta - và ta thấy người này trong cùng tình huống đó! Ta muốn kể lại mọi sự cho các ông rằng ta đã đi tới biết, nhưng ta không thể kể được cho họ bởi vì lời là không thích hợp. Người này đang trên cùng con thuyền đó: người này giận dữ tới mức không lời nào có thể diễn đạt được cơn giận của mình - cũng như ta đang yêu nhiều tới mức không lời nào,

không hành động nào, có thể diễn đạt được nó. Ta thấy khó khăn của người này - nhìn xem!"

Phật thấy, Ananda cũng thấy. Phật đơn giản thu thập kí ức sự kiện; Ananda đang tạo ra kí ức tâm lí.

Người này không thể nào tin được vào tai mình, điều Phật vừa nói. Người này rất choáng váng. Người này sẽ không choáng váng nếu Phật đánh người này, hay Ananda đã nhảy lên người này. Thế thì sẽ không có choáng váng; điều đó đã được trông đợi, điều đó đáng là tự nhiên. Đó là cách con người phản ứng. Nhưng Phật cảm được người này, thấy cái khó khăn của người này... Người này đi, không thể ngủ được cả đêm, suy nghĩ mãi về điều đó, thiền về điều đó. Bắt đầu cảm thấy tổn thương lớn, bắt đầu cảm thấy điều mình đã làm. Một vết thương hé ra trong tim người này.

Sáng sớm hôm sau, người này chạy xô tới chân Phật, khuyu xuống chân Phật, hôn chân Phật. Và Phật nói với Ananda, "Trông này, lại cùng vấn đề rồi! Bây giờ người này đang cảm thấy quá nhiều với ta, người này không thể nói được thành lời. Người này chạm chân ta. Con người bất lực thế. Bất kì cái gì quá nhiều cũng đều không thể diễn đạt được, không thể truyền đạt được, không thể trao đổi được. Phải tìm ra cử chỉ nào đó để tượng trưng cho nó. Trông xem!"

Và người này bắt đầu khóc và người này nói, "Tôi xin lỗi, thưa thầy. Tôi cực kì xin lỗi. Nhổ vào thầy, một con người như thầy, là ngu xuẩn tuyệt đối về phần tôi."

Phật nói, "Quên điều đó đi! Người mà ông đã nhỏ vào không còn nữa, và người đã nhỏ cũng không còn nữa rồi. Ông mới, ta mới! Trông đây - mặt trời này đang mọc lên là mới. Mọi thứ đều mới. Ngày hôm qua không còn nữa. Được kết thúc với nó đi! Và làm sao ta có thể tha thứ được? bởi vì ông chưa bao giờ nhỏ vào ta. Ông nhỏ vào ai đó đã đi rồi."

Khi không có kí ức tâm lí, kí ức sự kiện là rất chính xác - bởi vì kí ức tâm lí là sự náo loạn. Khi bạn rất bị náo động về tâm lí, làm sao bạn có thể nhớ được chính xác? Điều đó là không thể được!

Tâm thức là dòng sông liên tục.

Khi tôi nói vứt bỏ kí ức của bạn, tôi ngụ ý kí ức tâm lí; tôi không ngụ ý kí ức sự kiện. Phật nhớ hoàn hảo rằng hôm qua người này đã nhỏ vào mình, nhưng ông ấy cũng nhớ rằng người này không là cùng con người cũ cũng như ông ấy

không là cùng con người cũ. Chương đó đã khép lại rồi; chẳng đáng mang nó trong cả đời bạn. Nhưng bạn cứ mang. Ai đó đã nói điều gì đó với bạn từ mười năm trước và bạn vẫn còn mang nó. Mẹ bạn đã giận dữ khi bạn còn là đứa trẻ và bạn vẫn còn mang nó. Bố bạn đã tát bạn khi bạn chỉ là đứa bé và bạn vẫn còn mang nó, và bạn có thể bảy mươi tuổi.

Những kí ức tâm lí này cứ đè nặng bạn. Chúng phá huỷ tự do của bạn, chúng phá huỷ sự sống động của bạn, chúng giam cầm bạn. Kí ức sự kiện là hoàn toàn tốt.

Và một điều nữa cần được hiểu: khi không có kí ức tâm lí, kí ức sự kiện là rất chính xác - bởi vì kí ức tâm lí là rối loạn. Khi bạn rất bị náo động về tâm lí, làm sao bạn có thể

nhớ được chính xác? Điều đó là không thể được! Bạn đang run rẩy, bạn đang rung lên, bạn đang trong một loại động đất - làm sao bạn có thể nhớ được đích xác? Bạn sẽ cường điệu lên; bạn sẽ thêm cái gì đó, bạn sẽ xoá đi cái gì đó, bạn sẽ làm ra cái gì đó mới từ nó. Bạn không thể tin cậy được.

Người không có kí ức tâm lí thì có thể tin cậy được. Đó là lí do tại sao máy tính lại tin cậy hơn con người, bởi vì chúng không có kí ức tâm lí. Chỉ sự kiện - sự kiện trần trụi, sự kiện trần. Khi bạn nói về sự kiện, thì thế nữa nó cũng không phải là sự kiện: nhiều hư cấu đã đi vào nó rồi. Bạn đã tạo khuôn nó, bạn đã thay đổi nó, bạn đã tô vẽ nó, bạn đã cho nó màu sắc của riêng mình, nó không còn là sự kiện nữa! Chỉ vị Phật, một Như Lai, người chứng ngộ, mới biết sự kiện là gì; bạn chưa bao giờ bắt gặp sự kiện cả, bởi vì bạn mang biết bao nhiêu hư cấu trong tâm trí mình. Bất kì khi nào bạn tìm thấy một sự kiện, bạn lập tức áp hư cấu của mình vào nó. Bạn chưa bao giờ thấy cái đang đó, bạn cứ bóp méo thực tại.

Phật nói *Như Lai*, người đã thức tỉnh, bao giờ cũng đúng bởi vì ông ấy nói tương ứng với thực tại. Như Lai nói ra chân lí, không bao giờ nói khác đi. Như Lai là đồng nghĩa với như vậy. Dù nó là bất kì cái gì, Như Lai đơn giản phản xạ; đó là tấm gương. Đó là điều tôi ngụ ý - vứt bỏ kí ức tâm lí và bạn sẽ trở thành tấm gương.

Bạn đã hỏi, "*Thầy thường xuyên khấn nài chúng tôi từ bỏ kí ức, để sống trong ở đây bây giờ...*" Điều đó không có nghĩa rằng quá khứ của bạn không thể được nhớ lại. Quá khứ là một phần của hiện tại; bất kì cái gì bạn đã là trong quá khứ, đều là một phần của hiện tại của bạn, nó là ở đây. Đứa trẻ của bạn là trong bạn, thanh niên của bạn là trong bạn... tất cả mọi điều bạn đã làm đều ở bên trong bạn. Thức ăn mà bạn đã ăn - nó là quá khứ, nhưng nó đã trở thành máu bạn; nó

tuần hoàn ở đây bây giờ, nó đã trở thành xương bạn, nó đã trở thành tuỷ bạn. Yêu mà bạn đã trải qua có thể là quá khứ nhưng nó đã biến đổi bạn. Nó đã cho bạn một tầm nhìn mới về cuộc sống, nó đã mở mắt bạn. Hôm qua bạn đã ở cùng tôi - nó là quá khứ, nhưng nó có thực là quá khứ toàn bộ không? Làm sao nó có thể là quá khứ toàn bộ được? Bạn đã bị thay đổi bởi nó; bạn đã được cho tia lửa mới, ngọn lửa mới - cái đó đã trở thành một phần của bạn.

Khoảnh khắc hiện tại của bạn chứa đựng toàn thể quá khứ của bạn. Và nếu bạn có thể hiểu được tôi, thì khoảnh khắc hiện tại của bạn cũng chứa toàn thể tương lai của bạn - bởi vì quá khứ như nó đã xảy ra đã làm thay đổi bạn, nó đã chuẩn bị bạn. Và tương lai đang sắp xảy ra sẽ xảy ra từ cách bạn sống trong hiện tại. Cách bạn sống ở đây bây giờ sẽ có tác động lớn lao lên tương lai của bạn.

Trong khoảnh khắc hiện tại tất cả quá khứ đều được hàm chứa, và trong khoảnh khắc hiện tại tất cả tương lai đều là tiềm năng - nhưng bạn cần không lo nghĩ tới nó về mặt tâm lí. Nó đã ở đó rồi! Bạn không cần mang nó về mặt tâm lí, bạn không cần bị nặng gánh bởi nó. Nếu bạn hiểu tôi, rằng nó đã được hàm chứa trong hiện tại rồi... cây không nghĩ về nước mà nó hút ngày hôm qua, nhưng nước vẫn có đấy! suy nghĩ hay không suy nghĩ. Và tia nắng mặt trời chiếu lên nó hôm qua - nó không nghĩ về chúng. Cây không ngu thế, không ngu như người.

Sao lại bận tâm tới tia nắng của hôm qua? Chúng đã được hấp thu, được tiêu hoá rồi; chúng đã trở thành một phần của máu lục, máu đỏ và thành vàng. Cây đang tận hưởng mặt trời buổi sáng này, không có kí ức tâm lí về hôm qua. Mọc dầu hôm qua được chứa đựng trong lá, trong hoa, trong cành, trong rễ, trong nhựa. Nó có đó! Và tương lai cũng đang tới;

nụ mới, cái sẽ trở thành hoa ngày mai, có đó. Và những chiếc lá mới nhỏ bé sẽ trở thành tán lá ngày mai cũng có đó, đang trên đường.

Khoảnh khắc hiện tại chứa đựng hết thảy. Bây giờ là vĩnh hằng.

Cho nên tôi không nói quên quá khứ sự kiện; tôi đơn giản nói đừng bị xáo động bởi nó thêm nữa. Nó không nên là sự đầu tư tâm lý. Nó là sự kiện vật lý - cứ để nó như vậy. Và tôi không nói hãy trở nên không có khả năng nhớ nó - nó có thể được cần đây! Khi nó được cần tới, nhu cầu là trong hiện tại, nhớ lấy, và bạn phải đáp ứng với nhu cầu này. Ai đó hỏi bạn số điện thoại của bạn - nhu cầu này là hiện tại bởi vì ai đó đang hỏi bây giờ, và bạn nói, "Làm sao tôi có thể nói cho bạn số điện thoại của tôi được? bởi vì tôi đã vứt bỏ quá khứ của mình." Thế thì bạn sẽ lâm vào rắc rối không cần thiết. Cuộc sống của bạn, thay vì trở nên tự do, thay vì trở thành niềm vui và lễ hội lớn lao, sẽ bị cản trở tại mọi bước; bạn sẽ thấy cả nghìn lẻ một vấn đề không cần thiết đang do chính bạn tạo ra. Không có nhu cầu.

Cố hiểu tôi đi.

Và bạn nói, "*Nhưng trong khi từ bỏ kí ức tôi cũng phải từ bỏ cả tưởng tượng sáng tạo của mình...*" Kí ức có liên quan gì tới tưởng tượng sáng tạo? Thực tế, bạn càng có nhiều kí ức bạn sẽ càng ít tính sáng tạo - bởi vì bạn sẽ cứ lặp lại kí ức, và tính sáng tạo có nghĩa là cho phép cái mới xảy ra. Cho phép cái mới xảy ra nghĩa là gạt sang bên kí ức để cho quá khứ không can thiệp vào.

Để cái mới thâm nhập vào bạn. Để cái mới tới và làm xúc động tim bạn. Quá khứ sẽ được cần tới, nhưng không phải bây giờ; quá khứ sẽ được cần tới khi bạn bắt đầu diễn

đạt kinh nghiệm mới này. Thế thì quá khứ sẽ được cần tới bởi vì ngôn ngữ sẽ được cần tới - ngôn ngữ tới từ quá khứ. Bạn không thể phát minh ra được ngôn ngữ ngay bây giờ - hay bạn phát minh nó, nó sẽ thành trò nói lảm nhảm; nó sẽ không có nghĩa gì cả. Và nó sẽ không phải là trao đổi, nó sẽ là chuyện nói líu lưỡi, nó sẽ là việc nói của đứa trẻ nít. Chẳng mấy tính sáng tạo sẽ bắt nguồn từ nó. Bạn sẽ nói điều vô nghĩa.

Nói ra ngôn ngữ có nghĩa là cần thiết; ngôn ngữ tới từ quá khứ. Nhưng ngôn ngữ chỉ nên tới khi kinh nghiệm đã xảy ra! Thế thì hãy dùng nó như công cụ. Nó không nên cản trở bạn.

Khi bạn thấy hoa hồng nở trong mặt trời buổi sang sớm, *thấy* nó thôi. Để nó có tác động, cho phép nó đi sâu vào trong bạn. Để cho màu hồng của nó làm mê mẩn bạn, tràn ngập bạn. Đừng nói điều gì, đợi đấy. Kiên nhẫn, cởi mở. Hấp thu. Để hoa hồng đạt tới bạn, và bạn đạt tới hoa hồng. Để có gặp gỡ, giao cảm của hai sinh linh - hoa hồng và bạn. Để có xuyên thấu, xuyên thấu lẫn nhau.

Và nhớ: hoa hồng càng đi sâu hơn vào trong bạn, bạn càng có thể đi sâu hơn vào hoa hồng; nó bao giờ cũng cùng tỉ lệ. Một khoảnh khắc tới khi bạn không biết ai là hoa hồng và ai là khán giả. Một khoảnh khắc tới khi bạn trở thành hoa hồng và hoa hồng trở thành bạn, khi người quan sát là vật được quan sát, khi tất cả mọi nhị nguyên biến mất. Trong khoảnh khắc đó bạn sẽ biết thực tại, tính như vậy của hoa hồng. Thế rồi nắm lấy ngôn ngữ của bạn, nắm lấy nghệ thuật của bạn. Nếu bạn là họa sĩ, thế thì lấy chổi vẽ và màu sắc và vải vẽ của bạn ra, và vẽ nó. Nếu bạn là nhà thơ, xô vào trong kí ức sự kiện của mình để tìm từ đúng sao cho bạn có thể diễn tả được kinh nghiệm này.

Nhưng trong khi kinh nghiệm đang xảy ra, đừng nói bên trong mình. Việc nói bên trong sẽ là can nhiễu. Bạn sẽ không bao giờ biết được hoa hồng trong sự mãnh liệt và chiều sâu của nó. Bạn sẽ chỉ biết về bề ngoài, cái nông cạn. Và nếu bạn biết cái nông cạn, cái nông cạn sẽ là cách diễn đạt của bạn; nghệ thuật của bạn sẽ không mấy giá trị đâu.

Bạn nói, "*Nhưng trong khi từ bỏ kí ức tôi cũng phải từ bỏ*

cả tưởng tượng sáng tạo của mình..." Bạn không hiểu ý nghĩa của 'sáng tạo'. Sáng tạo nghĩa là cái mới, cái mới lạ, cái nguyên bản. Sáng tạo nghĩa là cái tươi tắn, cái không biết. Bạn phải cởi mở vì nó, mong manh vì nó.

Sáng tạo nghĩa là cái mới, cái mới lạ, cái nguyên bản. Sáng tạo nghĩa là cái tươi tắn, cái không biết. Bạn phải cởi mở vì nó, mong manh vì nó. Gạt kí ức sang bên.

Gạt kí ức sang bên. Tính hữu dụng của nó là về sau. Ngay bây giờ nó sẽ là can nhiễu.

Ngay bây giờ, chẳng hạn, bạn đang nghe tôi - gạt kí ức bạn sang bên. Khi bạn nghe tôi, bạn có lặp lại bên trong mình tất cả những toán học mà bạn biết không? Bạn có đếm các hình bên trong không? Bạn có lặp lại bài địa bạn biết không? Bạn có lặp lại bài sử bạn biết không? Gạt chúng sang bên đi. Làm cùng điều đó với ngôn ngữ nữa, như bạn làm với sử và toán và địa. Làm cùng điều đó với ngôn ngữ - làm cùng điều đó với kí ức của bạn, gạt nó sang bên! Nó sẽ được cần tới - nhưng khi nó được cần tới, chỉ thế thì dùng nó. Gạt toàn thể tâm trí sang bên!

Bạn không phá huỷ tâm trí đâu, bạn đơn giản cho nó nghỉ thôi. Nó không được cần tới, bạn có thể cho nó ngày

ngủ. Bạn có thể nói với tâm trí, "Nghỉ một giờ đi và để tôi nghe. Và khi tôi đã nghe, khi tôi đã hấp thu rồi, khi tôi đã ăn và uống rồi thì tôi sẽ gọi lại bạn, thế thì giúp đỡ của bạn sẽ được cần tới - ngôn ngữ của bạn, tri thức của bạn, thông tin của bạn sẽ được cần tới. Thế rồi tôi sẽ vẽ bức tranh hay viết bài thơ, hay viết sách, nhưng ngay bây giờ bạn có thể nghỉ." Và tâm trí sẽ tươi mới hơn sau khi nghỉ. Bạn không cho phép tâm trí nghỉ; đó là lí do tại sao tâm trí bạn vẫn còn xoàng xĩnh.

Nghĩ về người muốn tham gia cuộc đua Olympic và người đó liên tục chạy, hai mươi bốn tiếng một ngày, chuẩn bị cho cuộc đua Olympic. Vào lúc cuộc đua xảy ra người đó sẽ không thể nào chuyển động được, người đó sẽ mệt đến chết. Trước cuộc đua bạn sẽ phải nghỉ, bạn sẽ phải lấy việc nghỉ sâu nhất có thể được để cho thân thể được khoẻ lại.

Đích xác cùng điều này phải được thực hiện với tâm trí. Tưởng tượng sáng tạo chẳng liên quan gì tới kí ức cả - chỉ thế thì nó mới là tính sáng tạo. Nếu bạn hiểu tôi, và bạn vứt bỏ kí ức tâm lí, bạn sẽ trở nên có tính sáng tạo. Bằng không, điều bạn gọi là sáng tạo, không thực là sáng tạo đâu - nó chỉ là soạn ra. Có khác biệt lớn lao giữa sáng tạo và soạn ra. Bạn cứ soạn các thứ đã biết cũ của mình theo những cách khác nhau, nhưng chúng là cũ; chẳng cái gì mới ở đó cả. Bạn đơn giản xoay xở để thay đổi cấu trúc.

Điều đó cũng giống như xếp dọn phòng khách của bạn - đồ đạc vẫn là cái cũ, tranh ảnh trên tường vẫn là cái cũ, bức rèm vẫn là cái cũ, nhưng bạn có thể xếp đặt lại chúng. Bạn có thể đặt ghế ở kia và bàn ở đây, và bạn có thể thay đổi bức tranh từ tường này sang tường khác. Nó có thể trông mới đấy, nhưng nó lại không mới. Nó là việc soạn ra; bạn đã không tạo ra cái gì cả. Đó là điều chín mươi chín phần trăm

các tác giả, nhà thơ, họa sĩ, cứ làm mãi. Họ xoàng xĩnh; họ không sáng tạo.

Người sáng tạo là người đem cái gì đó từ cái không biết vào thế giới của cái đã biết, người đem cái gì đó từ Thượng

Người sáng tạo thực biết hoàn toàn rõ, rằng họ không phải là người sáng tạo - họ chỉ là công cụ, chỉ là trung gian. Cái gì đó xảy ra qua họ, đúng, nhưng họ không là người làm ra điều đó.

đề vào thế giới, người giúp Thượng đế thốt ra điều gì đó - người trở thành cây tre hồng và cho phép Thượng đế thổi qua mình. Làm sao bạn có thể trở thành cây tre hồng được? Nếu bạn quá đầy tâm trí bạn không thể trở thành cây tre hồng được. Và tính sáng tạo là từ người sáng tạo, tính sáng tạo không phải là của bạn hay từ bạn. Bạn biến mất, thế thì tính sáng tạo hiện hữu - khi đó người sáng tạo chiếm lĩnh bạn.

Người sáng tạo thực biết hoàn toàn rõ, rằng họ không phải là người sáng tạo - họ chỉ là công cụ, chỉ là trung gian. Cái gì đó xảy ra qua họ, đúng, nhưng họ không là người làm ra điều đó.

Nhớ khác biệt giữa nhà kỹ thuật và người sáng tạo. Nhà kỹ thuật chỉ biết cách làm một việc. Có thể người đó biết hoàn hảo cách làm một việc, nhưng người đó không có sáng suốt. Người sáng tạo là người có sáng suốt, người có thể thấy mọi điều mà không ai đã từng thấy trước đây - người có thể thấy những điều mà không con mắt nào đã từng có khả năng thấy - người nghe thấy những điều mà không ai đã từng nghe thấy trước đây. Thế thì có sáng tạo.

Hãy xem... Phát biểu của Jesus là sáng tạo - không ai đã nói giống như thế trước đây. Ông ấy không phải là người có giáo dục. Ông ấy không biết gì về kỹ năng nói, ông ấy không biết gì về tài hùng biện - nhưng ông ấy lại là người hùng biện xưa nay hiếm, rất ít người đã từng như vậy. Bí mật của ông ấy là gì? Ông ấy có sáng suốt. Ông ấy đã nhìn vào Thượng đế, ông ấy đã nhìn vào cái không biết. Ông ấy đã gặp cái không biết và cái không thể biết. Ông ấy đã từng ở trong không gian đó và từ không gian đó ông ấy đem tới hương thơm mới. Chỉ hương thơm mới có thể được mang đi, nhưng khi bạn đem hương thơm nào đó từ cái không thể biết, bạn biến đổi toàn bộ phẩm chất của tâm thức con người trên trái đất.

Ông ấy có tính sáng tạo. Tôi sẽ gọi ông ấy là nghệ sĩ. Hay Phật, Krishna, hay Lão Tử - đây là những nghệ sĩ thực thụ! Họ làm cho điều không thể được xảy ra. Điều không thể được là sự gặp gỡ của cái đã biết với cái không biết, sự gặp gỡ của tâm trí với vô trí - đó là điều không thể được. Họ làm cho điều đó xảy ra.

Bạn nói, "*Nhưng trong khi từ bỏ kí ức tôi cũng phải từ bỏ cả tưởng tượng sáng tạo của mình...*" Không. Điều đó chẳng liên quan gì tới tưởng tượng sáng tạo cả. Thực tế, nếu bạn gạt kí ức của mình sang bên, bạn sẽ có tưởng tượng sáng tạo. Bạn không thể có tưởng tượng sáng tạo nếu bạn bị quá nặng gánh với kí ức.

Bạn nói, "*...vì tôi là nhà văn và mọi điều tôi viết ra đều có gốc rễ trong điều tôi ghi nhớ.*" Thế thì bạn chẳng phải là nhà văn gì mấy đâu. Thế thì bạn cứ viết về quá khứ, thế thì bạn cứ viết về luận văn. Bạn không đem tương lai vào, bạn cứ viết các biên bản. Bạn là người giữ hồ sơ! Bạn có thể trở thành nhà văn, nhưng thế rồi bạn sẽ phải tạo ra tiếp xúc với

cái không biết - không phải là cái bạn nhớ. Cái được ghi nhớ đã chết rồi. Bạn sẽ phải tạo ra tiếp xúc với cái đang *hiện hữu*, không phải là cái bạn ghi nhớ. Bạn sẽ phải tạo ra tiếp xúc với cái như vậy vẫn đang bao quanh bạn. Bạn sẽ phải đi sâu vào trong hiện tại để cho cái gì đó của quá khứ cũng có thể được mắc vào trong lưới của bạn.

Tính sáng tạo thực sự không phải bắt nguồn từ hồi tưởng mà từ tâm thức. Bạn sẽ phải trở nên ý thức hơn. Bạn càng ý thức, bạn càng có cái lưới lớn hơn, và tất nhiên sẽ bắt được nhiều cá hơn.

Bạn nói, "*Tôi tự hỏi - thế giới sẽ ra sao nếu không có nghệ thuật và tưởng tượng sáng tạo, điều làm cho nghệ thuật thành có thể?*" Chín mươi chín phần trăm nghệ thuật không phải là nghệ thuật chút nào, nó là rác rưởi. Hiếm khi có một công trình nghệ thuật, rất hiếm. Những người khác chỉ là kẻ bắt chước, nhà kỹ thuật - người có kỹ năng, người tinh ranh, nhưng không phải là nghệ sĩ. Và chín mươi chín phần trăm nghệ thuật biến mất khỏi trái đất sẽ là phúc lành - bởi vì nó giống như việc mưa ra hơn là bất kì cái gì sáng tạo.

Bây giờ có cái gì đó rất có nghĩa quanh đây - trị liệu nghệ thuật. Nó là có nghĩa, nó đạt tới vấn đề. Khi mọi người ôm, ôm tinh thần, nghệ thuật có thể có ích. Một người ôm tinh thần có thể được đưa cho vải vẽ và màu vẽ và chổi vẽ và được bảo hãy vẽ bất kì cái gì người đó muốn vẽ. Tất nhiên bất kì điều gì người đó vẽ cũng sẽ điên, mang tính điên. Nhưng sau khi vẽ vài thứ điên khùng, bạn sẽ ngạc nhiên rằng người đó đang trở lại lành mạnh. Việc vẽ đó đã giống như việc thanh tâm; nó là việc nôn mưa ra. Hệ thống của người đó đã tống nó ra. Điều đó đã giúp ích cho người đó, điều đó là tốt cho người đó, nhưng nó không tốt cho người khác.

Nhìn Michelangelo và bạn có thể thiền hàng giờ. Và bạn càng thiền nhiều thì bạn sẽ càng trở nên im lặng và an bình hơn. Đó không phải là nôn mửa. Ông ấy đã đem tới cái gì đó từ cái không biết. Nó không phải là điên loạn của ông ấy mà ông ấy đã tổng ra ngoài hệ thống của mình qua việc vẽ hay qua điêu khắc hay qua thơ ca hay qua âm nhạc. Không phải ông ấy bị ốm và ông ấy muốn gạt bỏ cái ốm bệnh của mình, không. Chính là điều đối lập lại: ông ấy mang thai, không ốm yếu. Ông ấy mang thai - mang thai với Thượng đế. Cái gì đó đã bắt rễ vào trong con người ông ấy và ông ấy muốn chia sẻ nó. Đó là việc đơm hoa kết trái, sự hoàn thành. Ông ấy đã sống theo cách sáng tạo, ông ấy đã yêu cuộc sống theo cách sáng tạo. Ông ấy đã cho phép cuộc sống đi vào trong bộ thờ sâu nhất của mình, và ở đó ông ấy đã trở nên mang thai với cuộc sống, hay mang thai với Thượng đế. Và khi bạn mang thai bạn phải cho sinh thành.

Michelangelo cho sinh thành. Phật cho sinh thành. Beethoven cho sinh thành, cái gì đó có giá trị mệnh mông đã chòng xuống qua ông ấy. Lắng nghe nhạc của ông ấy bạn sẽ được biến đổi, bạn sẽ được đưa sang thế giới khác. Ông ấy sẽ cho bạn vài thoáng nhìn về bờ bên kia.

Chín mươi chín phần trăm nghệ thuật hiện đại là bệnh hoạn. Nếu nó biến mất khỏi thế giới này thì điều đó sẽ là rất lành mạnh, điều đó sẽ có ích. Điều đó sẽ không hại gì. Tâm trí hiện đại là tâm trí giận dữ - giận bởi vì bạn không thể tiếp xúc được với con người mình, giận vì bạn đã đánh mất mọi ý nghĩa, giận vì bạn không biết ý nghĩa là gì.

Một trong những cuốn sách nổi tiếng của Jean Paul Sartre là *Sự kinh tởm*. Đó là trạng thái của tâm trí hiện đại; tâm trí hiện đại đang bị nôn mửa, trong sự hành hạ lớn lao. Và hành hạ là sáng tạo riêng của nó.

Friedrich Nietzsche đã tuyên bố Thượng đế chết rồi. Ngày ông ấy tuyên bố Thượng đế chết, ông ấy bắt đầu trở thành mất trí - bởi việc tuyên bố của bạn rằng Thượng đế chết... Thượng đế không thể chết chỉ bởi tuyên bố của bạn. Tuyên bố của bạn chẳng làm ra khác biệt nào. Nhưng khoảnh khắc Nietzsche bắt đầu tin vào điều này, rằng Thượng đế chết, ông ấy bắt đầu chết, ông ấy bắt đầu mất đi sự lạnh mạnh của mình. Một thế giới mà không có Thượng đế thì nhất định là một thế giới mất trí - bởi vì một thế giới không Thượng đế sẽ không có hoàn cảnh nào để trở thành có ý nghĩa.

Quan sát mà xem... Bạn đọc thơ; những lời trong thơ chỉ có ý nghĩa trong ngữ cảnh của bài thơ này. Nếu bạn lấy từ ra khỏi ngữ cảnh, nó không có nghĩa. Nó hay thế trong ngữ cảnh đó! Bạn cắt ra một mẫu từ bức tranh - và nó không có nghĩa nào, bởi vì nó đã mất gốc rễ của nó trong ngữ cảnh. Trong bức tranh nó đẹp thế; nó hoàn thành mục đích nào đó, nó có nghĩa nào đó. Bây giờ nó không có nghĩa.

Bạn có thể lấy đi một con mắt của tôi ra khỏi hốc mắt, và nó sẽ là con mắt chết, và sẽ không có nghĩa gì trong nó cả. Ngay bây giờ nếu bạn nhìn vào mắt tôi, có ý nghĩa lớn lao - bởi vì chúng tồn tại trong toàn bộ ngữ cảnh của tôi; chúng là một phần của bài thơ, chúng là một phần của bức tranh lớn hơn. Nghĩa bao giờ cũng tham chiếu tới cái gì đó lớn hơn bạn.

Ngày Nietzsche tuyên bố không có Thượng đế và Thượng đế chết rồi, ông ấy trượt ra ngoài ngữ cảnh. Không có Thượng đế con người không thể có ý nghĩa nào, bởi vì con người là thế giới nhỏ trong thiên sử thi vĩ đại của Thượng đế, con người là nốt nhạc nhỏ trong dàn nhạc vĩ đại của Thượng đế. Nốt nhạc nhỏ đó sẽ đơn điệu; nó sẽ làm chói tai, nó sẽ làm phát điên.

Đó là điều đã xảy ra cho Nietzsche. Ông ấy đã tin tưởng thực vào phát biểu của riêng mình. Ông ấy là người tin tưởng - người tin tưởng vào bản thân mình. Ông ấy tin rằng Thượng đế chết rồi và con người được tự do - nhưng ông ấy đơn giản trở thành điên, không tự do. Và thế kỉ này đã đi theo Friedrich Nietzsche theo cả nghìn lẻ một cách, và toàn thể thế kỉ này đã phát điên. Chưa bao giờ có thế kỉ nào khác trong lịch sử thế giới lại điên như thế kỉ này. Các nhà lịch sử tương lai sẽ viết về nó như thời đại của điên loạn. Nó điên loạn - điên bởi vì nó đã đánh mất ngữ cảnh.

Tại sao bạn lại sống? Để làm gì? Bạn nhún vai. Điều đó chẳng giúp gì nhiều. Bạn có vẻ ngẫu nhiên. Nếu như bạn không có đó, sẽ chẳng có gì khác cả. Nếu bạn có đó, đâu có gì khác biệt. Bạn chẳng tạo ra khác biệt gì! Bạn là không cần thiết. Bạn chẳng hoàn thành cái gì ở đây cả. Hiện hữu hay không hiện hữu của bạn tất cả đều như nhau thôi. Làm sao bạn có thể cảm thấy hạnh phúc được, và làm sao bạn có thể vẫn còn lành mạnh được? Ngẫu nhiên sao? chỉ ngẫu nhiên thôi à? Thế thì bất kì cái gì cũng đúng, thế thì giết người cũng đúng! Bởi vì nếu mọi thứ đều ngẫu nhiên thì điều bạn làm phỏng có thành vấn đề gì? Không hành động nào mang giá trị nào - thế thì tự tử là tốt, thế thì giết người là tốt, thế thì mọi thứ đều tốt cả!

Nhưng mọi thứ lại không tốt - bởi vì có vài điều cho bạn vui và vài điều làm cho bạn khổ, vài điều tạo ra cực lạc và vài điều chỉ tạo ra phiền não, vài điều chỉ tạo ra địa ngục và vài điều đưa bạn tới thế giới của cõi trời. Không, tất cả mọi thứ đều không như nhau. Nhưng một khi Thượng đế bị coi là đã chết, một khi bạn mất tiếp xúc với cái toàn bộ - và Thượng đế thì không là gì ngoài tính toàn bộ... Sống là gì khi

nó đã quên mất về đại dương? Thế thì nó không là gì cả. Nó là con sóng triều vĩ đại khi nó là một phần của đại dương.

Nhớ lấy: nghệ thuật thực sự nảy sinh ra từ tính tôn giáo thực, bởi vì tính tôn giáo đang tìm ra đồng cảm với thực tại. Một khi bạn đang trong đồng cảm với thực tại, thế thì nghệ thuật thực nảy sinh.

Bạn nói, "Tôi tự hỏi - thế giới sẽ ra sao nếu không có nghệ thuật và tưởng tượng sáng tạo, điều làm cho nghệ thuật thành có thể?"

Nếu chín mươi phần trăm cái gọi là nghệ thuật biến mất, thế giới sẽ giàu có hơn nhiều - bởi vì thế thì sẽ có nghệ thuật thực. Nếu những kẻ giả điên này ra đi... và tôi không nói rằng họ không nên vẽ - họ nên vẽ, nhưng như việc trị liệu thôi. Đó là việc trị liệu. Picasso cần trị liệu; ông ấy nên vẽ, nhưng những bức vẽ đó không nên đem trưng bày - hay nếu chúng có đem ra trưng bày, thì chỉ trong nhà thương điên. Chúng có thể giúp cho vài người điên có sự giảm nhẹ; chúng là việc thanh tâm.

Nghệ thuật thực ngụ ý cái gì đó giúp cho bạn mang tính thiền. Gurdjieff hay gọi nghệ thuật thực là nghệ thuật mục tiêu - điều đó giúp cho bạn thiền. Taj Mahal là nghệ thuật thực. Bạn đã tới Taj Mahal chưa? Đó là chỗ đáng đi. Vào đêm trăng tròn, chỉ ngồi đó và nhìn vào kiệt tác tuyệt vời đó bạn sẽ được rót đầy với cái không biết. Bạn sẽ bắt đầu cảm thấy cái gì đó từ cõi bên kia.

Tôi muốn kể cho bạn câu chuyện về làm sao Taj Mahal lại đi vào sự tồn tại.

Một người tới từ Shiraz, Iran. Ông ấy có tên là Shirazi bởi vì ông ấy đã tới từ Shiraz. Ông ấy là nghệ sĩ lớn, nổi tiếng nhất từ Shiraz. Và ông ấy là con người kì diệu; cả nghìn

lẽ một câu chuyện đã truyền tới trước khi ông ấy tới Ấn Độ. Shah Jehan là hoàng đế; ông ấy biết về những câu chuyện này. Ông ấy đã mời nhà điêu khắc này tới triều đình. Và Shirazi là nhà huyền môn, nhà huyền môn Sufi.

Shah Jehan hỏi ông ấy, "Ta đã nghe nói rằng ông có thể tạc tượng toàn bộ thân thể đàn ông hay đàn bà chỉ bằng việc chạm vào tay người đó và không nhìn vào mặt người đó chút nào. Điều đó đúng không?"

Shirazi nói, "Cho tôi một cơ hội đi - nhưng với một điều kiện. Đưa hai mươi năm phụ nữ đẹp trong cung điện của bệ hạ ra sau bức màn, sau tấm rèm. Để tay của họ đơn giản sẵn có đây cho tôi ở ngoài bức màn. Tôi sẽ chạm vào tay họ và tôi sẽ chọn ra một người - nhưng với một điều kiện. Bất kì ai được chọn ra tôi sẽ làm ra một hình ảnh: nếu hình ảnh này trở thành tuyệt đối đúng và bệ hạ thoả mãn, toàn thể triều đình bệ hạ thoả mãn, thì người đàn bà đó sẽ là người đàn bà của tôi, tôi muốn lấy cô ấy, tôi muốn một người đàn bà trong cung điện bệ hạ."

Shah Jehan đã sẵn sàng. Ông ấy nói, "Điều đó là hoàn toàn được."

Hai mươi năm cô gái nô lệ, những cô gái nô lệ đẹp, được đặt ở đằng sau tấm rèm. Ông ấy đi từ người thứ nhất tới người thứ hai tới người thứ hai mươi năm, bác bỏ tất cả. Chỉ đùa thôi, con gái của Shah Jehan, chỉ để đùa nghịch, cũng đứng đằng sau tấm màn - khi hai mươi năm người đã bị bác bỏ, cô ấy thò tay mình ra. Ông ấy chạm vào tay cô ta, nhắm mắt lại, cảm thấy cái gì đó, và nói, "Đây là bàn tay của tôi." Và ông ấy đeo cái vòng vào tay cô con gái để biểu lộ rằng "Nếu tôi thành công, thế thì cô ấy sẽ là vợ tôi."

Hoàng đế đi tới sau tấm màn và ông ta khiếp hãi: "Con bé này đã làm gì thế?" Nhưng ông ấy cũng không lo nghĩ mấy bởi vì gần như không thể nào làm được ra bức tượng về toàn thể người phụ nữ chỉ bởi việc chạm vào tay cô ấy.

Trong ba tháng, Shirazi biến mất trong một căn phòng; ông ấy làm việc ngày đêm. Và sau ba tháng ông ấy mời hoàng đế và cả triều đình tới - và hoàng đế không thể nào tin được vào mắt mình. Nó đích xác hết như người thật! Ông này quả có khả năng. Hoàng đế không thể nào tìm ra lỗi nào - ông ấy muốn tìm ra một lỗi, bởi vì ông ấy không sẵn lòng cho con gái mình lấy một người nghèo, nhưng bây giờ không còn cách nào. Ông ấy đã trót nói lời của mình rồi.

Ông ấy bối rối thế, và vợ ông ấy cũng bối rối tới mức bà vợ ngã bệnh. Bà ấy đang mang thai, và trong khi sinh con, bà ấy chết - do phiến não. Tên bà ấy là Mumtaj Mahal.

Và nhà vua trở nên thất vọng thế - làm sao cứu được con gái mình? Ông ấy mời nhà điêu khắc tới và ông ấy kể cho nhà điêu khắc toàn thể câu chuyện, "Đó đã là một sai lầm. Và đứa con gái này chịu trách nhiệm, nhưng xem tình huống của ta đi: vợ ta đã chết và lí do là ở chỗ bà ấy không thể đồng ý được với ý tưởng con gái mình sẽ đi với một người nghèo. Mà ta cũng không thể đồng ý được - mặc dầu ta đã nói ra lời hứa của mình."

Nhà điêu khắc, nhà nghệ sĩ này nói, "Không cần phải lo nghĩ thế. Bệ hạ đáng phải nói với tôi, tôi sẽ trở về. Không cần lo nghĩ. Tôi sẽ không yêu cầu đâu; tôi sẽ quay lại Shiraz. Quên điều đó đi!"

Nhưng nhà vua nói, "Điều đó là không thể được; ta không thể quên được. Ta đã nói lời hứa của mình, lời của ta. Ông hãy đợi. Để ta nghĩ đã."

Tể tướng đề xuất, "Bệ hạ làm điều này: hoàng hậu đã chết và đây là nghệ sĩ lớn và ông ấy đã tự chứng tỏ mình - bảo ông ấy làm một mô hình để kỉ niệm hoàng hậu. Ông ấy tạo ra một nắm mồ đẹp, đẹp nhất trên thế giới. Và ra điều kiện là nếu bệ hạ chấp nhận mô hình của ông ấy, thế thì bệ hạ sẽ phải gả con gái cho ông ấy. Nếu bệ hạ không chấp nhận, câu chuyện kết thúc."

Vấn đề này được nói lại với nhà nghệ sĩ và ông ấy sẵn lòng; ông ấy nói, "Hoàn toàn tốt."

"Bây giờ," nhà vua nghĩ, "mình sẽ không bao giờ chấp thuận."

Và Shirazi đã làm nhiều mô hình, và chúng đẹp thế, nhưng dầu vậy nhà vua vẫn cứ nhất quyết và ông ấy nói, "Không, không, không."

Tể tướng trở nên thất vọng, bởi vì những mô hình đó là hiếm hoi. Từng mô hình đều hiếm hoi, và nói không với nó là không công bằng. Ông ấy cho lan truyền tin đồn khắp nơi, đặc biệt cho nhà điêu khắc, "Cô gái mà ông đã chọn, con gái của vua, đang ốm." Trong một tuần cô ấy đã ốm, thế rồi tuần tiếp cô ấy trở nên rất ốm, và tuần thứ ba cô ấy chết - đấy là tin đồn.

Khi tin đồn lan tới nhà điêu khắc rằng cô gái đã chết, ông ấy làm ra mô hình cuối cùng. Cô gái đã chết, tim ông ấy tan vỡ. Và đây là sẽ là mô hình cuối cùng. Ông ấy đem nó tới cho nhà vua và nhà vua đã chấp nhận nó. Mưu mẹo là cô gái đã chết cho nên không có vấn đề cưới xin.

Mô hình đó trở thành Taj Mahal. Mô hình đó đã được nhà huyền môn Sufi tạo ra. Làm sao ông ấy có thể tạo ra hình ảnh của người đàn bà chỉ bằng việc chạm vào tay cô ấy một lần? Ông ấy phải đã trong loại không gian khác. Ông ấy phải

đã trong khoảnh không có tâm trí. Khoảnh khắc đó phải đã là khoảnh khắc của thiên lớn lao. Trong khoảnh khắc đó ông ấy đã chạm tới năng lượng, và chỉ bằng việc cảm thấy năng lượng này ông ấy đã tạo ra toàn thể hình dáng.

Bây giờ điều này có thể được hiểu logic hơn nhiều bởi vì có kỹ thuật chụp ảnh Kirlian, bởi vì từng năng lượng đều có hình mẫu riêng của nó. Khuôn mặt bạn không phải là ngẫu nhiên; khuôn mặt bạn có đó bởi vì bạn có một hình mẫu năng lượng đặc biệt. Mắt bạn, tóc bạn, màu da bạn, tất cả đều có đó bởi vì bạn có hình mẫu năng lượng đặc biệt.

Thiên nhân đã làm việc trên các hình mẫu năng lượng qua nhiều thời đại. Một khi bạn biết hình mẫu năng lượng này, bạn biết toàn thể tính cá nhân. Bạn biết những chi tiết, tất cả - bởi vì chính hình mẫu năng lượng tạo ra mọi thứ. Bạn biết quá khứ, bạn biết hiện tại, bạn biết tương lai. Một khi hình mẫu năng lượng này đã được hiểu, thì có chìa khoá, hạt nhân, của tất cả mọi cái đã xảy ra cho bạn và mọi cái đang sắp xảy ra.

Đây là nghệ thuật mục tiêu. Người này đã tạo ra Taj Mahal.

Vào đêm trăng tròn, thiên trên Taj Mahal, tìm bạn sẽ thôn thức với yêu mới. Taj Mahal mang năng lượng của tinh lặng yêu. Mumtaj Mahal đã chết bởi vì yêu của bà ấy với con gái; Shah Jehan đau khổ bởi vì yêu; và Shirazi này đã tạo ra mô hình này bởi vì ông ấy đau khổ sâu sắc, ông ấy đã bị thương nặng, bởi vì tương lai của ông ấy đen tối. Người đàn bà ông ấy đã chọn không còn nữa. Từ yêu lớn lao và tính thiên, Taj Mahal đã đi vào sự tồn tại. Nó vẫn còn mang rung động. Nó không phải là đài kỷ niệm bình thường, nó là đặc biệt. Các kim tự tháp ở Ai Cập cũng vậy, và có nhiều, nhiều

thứ trên thế giới đã được tạo ra như nghệ thuật mục tiêu - được tạo ra bởi những người biết điều họ đang làm, được tạo ra bởi các thiên nhân lớn. Upanishad cũng như vậy, các kinh Phật cũng như vậy, các phát biểu của Jesus cũng như vậy.

Nhớ lấy, với tôi, tính sáng tạo nghĩa là tính thiên, tính sáng tạo nghĩa là trạng thái của vô trí - thế thì Thượng đế giáng xuống bạn, thế thì yêu tuôn chảy ra từ bạn. Thế thì cái gì đó xảy ra từ sự hiện diện tốt lành của bạn, tràn ngập sự hiện diện tốt lành. Đó là phúc lành. Bằng không nó là nôn mửa.

Bạn có thể vẽ, bạn có thể viết như cách trị liệu, nhưng

Bạn có thể vẽ, bạn có thể viết như cách trị liệu, nhưng hãy đốt bức vẽ của bạn đi và đốt bài thơ của bạn đi. Bạn không cần đi trưng bày thứ nôn mửa của bạn cho mọi người.

đốt bức vẽ của bạn đi và bài thơ của bạn đi. Bạn không cần trưng bày thứ nôn mửa của bạn cho mọi người. Và những người trở nên quan tâm tới bãi mửa của bạn, bản thân họ cũng phải ốm yếu; họ cũng cần trị liệu - bởi vì nếu bạn trở nên quan tâm vào cái gì đó, bạn đang bày tỏ bạn là ai, bạn ở đâu.

Tôi hoàn toàn ủng hộ cho nghệ thuật mục tiêu, tôi hoàn toàn ủng hộ cho nghệ thuật mang tính thiên, tôi hoàn toàn ủng hộ cho cái gì đó từ Thượng đế giáng xuống. Bạn trở thành phương tiện.

Và bạn nói, "*Một Tolstoy không bao giờ có thể trở thành vị phật.*" Ai đã bảo bạn điều này? Một Tolstoy *có thể* trở thành vị Phật chứ, sẽ trở thành vị Phật sớm hoặc muộn.

Và bạn nói, "*Nhưng thế thì vị Phật có thể viết Chiến tranh và Hoà bình không*"? Và vị Phật đang làm gì? Tôi đang làm gì ở đây? Bạn đã bao giờ đọc Gita của Krishna chưa? - nó là *Chiến tranh và Hoà bình* đây! Tolstoy có thể viết *Chiến tranh và Hoà bình*, *Anna Karenina* và nhiều sách hay khác, không phải bởi vì ông ấy là Tolstoy mà bất chấp việc là một Tolstoy. Dostoyevsky đã viết *Thằng Ngốc*, *Tội ác và Trừng phạt*, và, một trong những cuốn sách hay nhất, *Anh em nhà Karamazov* - không phải bởi vì ông ấy là Dostoyevsky mà vì bất chấp việc là điều đó. Cái gì đó của ông ấy là cái của vị Phật; cái gì đó của ông ấy mang tính tôn giáo mênh mênh. Dostoyevsky là người tôn giáo - không toàn bộ, nhưng một phần, một mảnh của ông ấy, mang tính tôn giáo mênh mênh. Đó là lí do tại sao *Anh em nhà Karamazov* lại có chất hay như vậy trong nó. Điều đó không phải bắt nguồn từ người bình thường đâu; điều gì đó đã tới từ điều thiêng liêng đây. Dostoyevsky đã từng bị Thượng đế chiếm hữu, ông ấy đã trở thành phương tiện. Tất nhiên, ông ấy không phải là phương tiện hoàn chỉnh, biết bao nhiêu điều diễn ra từ tâm trí ông ấy. Dầu vậy, *Anh em nhà Karamazov* vẫn hay. Nếu như không có Dostoyevsky, không kí ức, không bản ngã, không bệnh hoạn, thế thì *Anh em nhà Karamazov* đã là một kinh Tân Ước mới; nó đã là cùng kiểu như các phát biểu của Jesus hay như *Kinh Kim Cương* hay *Upanishad*. Ông ấy có phẩm chất này!

2. Thất vọng ở lúc sau

Khi tôi viết một cuốn sách, tôi tràn đầy năng lượng tuôn chảy và vui vẻ. Nhưng, khi tôi đã hoàn thành, tôi

lại trống rỗng và chết đến mức tôi khó mà có thể chịu đựng được để sống. Bây giờ tôi vừa mới bắt đầu viết, nhưng dường như tôi có thể có được vui vẻ khi tôi làm việc, trong thiên tôi được tràn ngập với nỗi sợ cái trống rỗng mà tôi trông đợi hàng tháng từ bây giờ.

Câu hỏi này là từ một người viết tiểu thuyết. Tôi đã đọc qua tác phẩm của cô ấy và chúng hay đấy. Cô ấy có mẹo về điều đó - cách kể chuyện hay, cách thêu dệt ra câu chuyện. Và kinh nghiệm này không phải chỉ là của cô ấy, nó là kinh nghiệm của hầu hết mọi người, những người đang trong mọi cách sáng tạo. Nhưng đầu vậy, cách diễn giải này là sai, và nhiều điều phụ thuộc vào diễn giải này.

Khi người phụ nữ mang bầu, cô ấy tràn đầy. Tất nhiên, khi đứa trẻ được sinh ra, cô ấy sẽ cảm thấy trống rỗng. Cô ấy sẽ thiếu đi cuộc sống mới đã từng đập rộn và quây đập trong bụng cô ấy. Đứa trẻ đã ra rồi; cô ấy sẽ cảm thấy trống rỗng trong vài ngày. Nhưng cô ấy có thể yêu đứa trẻ, và cô ấy có thể quên cái trống rỗng của mình trong việc yêu đứa trẻ và giúp đứa trẻ trưởng thành. Với người nghệ sĩ, ngay cả điều đó cũng là không thể. Bạn vẽ, hay bạn viết bài thơ hay tiểu thuyết; một khi có được kết thúc rồi bạn cảm thấy trống rỗng sâu sắc. Và bạn có thể làm gì với cuốn sách đó bây giờ? Cho nên người nghệ sĩ ở vào tình huống khó khăn hơn người mẹ. Một khi sách xong rồi, nó là hết - bây giờ nó không cần giúp đỡ, không cần yêu. Nó sẽ không phát triển. Nó là hoàn hảo, nó được sinh ra đã trưởng thành. Bức tranh được hoàn thành, nó hết rồi. Người nghệ sĩ cảm thấy rất trống rỗng. Nhưng người ta phải nhìn vào trong cái trống rỗng này. Đừng nói rằng bạn đã cạn kiệt rồi; thay vì thế, hãy nói rằng bạn đã được sử dụng hết. Đừng nói rằng bạn trống rỗng, bởi vì từng

cái trống rỗng cũng có cái đầy đặn trong nó. Bạn đang nhìn từ đâu sai.

Bạn đi vào phòng, có đồ đạc, tranh ảnh trên tường và mọi thứ. Những thứ đó và những bức tranh bị bỏ đi và bạn đi vào phòng - bây giờ bạn sẽ nói gì? Bạn sẽ gọi nó là căn phòng trống rỗng hay bạn sẽ gọi nó là căn phòng tràn đầy? 'Phòng' nghĩa là trống rỗng; 'phòng' nghĩa là không gian. Với đồ đạc được bỏ đi, căn phòng lại đầy. Khi đồ đạc có đó căn phòng không đầy; nhiều thứ của nó bị thiếu bởi vì đồ đạc. Bây giờ căn phòng là đầy, cái trống rỗng là toàn bộ.

Bạn có thể nhìn từ hai đầu. Nếu bạn quá thiên về đồ đạc, đến mức bạn chỉ có thể nhìn vào ghế và bàn và tràng ki và bạn không thể thấy tính chất không gian của căn phòng, thế thì sẽ có cảm giác trống rỗng. Nhưng nếu bạn biết, và bạn có thể thấy cái trống rỗng một cách trực tiếp, bạn sẽ cảm thấy cực kì tự do, điều không có đó trước đây bởi vì căn phòng bị bỏ qua; bạn không thể đi vào trong nó. Cứ chắt vào nó bằng đồ đạc và sẽ tới một lúc mà bạn không thể vào được bởi vì toàn thể căn phòng mất rồi.

Có lần tôi ở trọ trong nhà của một người rất giàu. Ông ấy rất giàu, nhưng lại không có khiếu thẩm mỹ. Nhà ông ấy đầy tới mức nó không phải là nhà chút nào. Bạn không thể đi chuyển được, và bạn bao giờ cũng sợ đi chuyển bởi vì ông ấy có những đồ cổ quý giá. Bản thân ông ấy cũng sợ đi chuyển. Người hầu thường xuyên lo nghĩ. Ông ấy cho tôi chỗ tốt nhất, căn phòng đẹp nhất trong nhà ông ấy. Và tôi bảo ông ấy, "Đây không phải là phòng, nó là bảo tàng. Xin cho tôi cái gì đó nơi tôi có thể đi chuyển được; thế thì nó mới là căn phòng. Đây không phải là căn phòng. Căn phòng gần như đã biến mất!"

Căn phòng nghĩa là tự do mà không gian cho bạn. Khi bạn làm việc, sáng tạo, tâm trí bạn đầy nhiều thứ. Tâm trí bị sử dụng. Viết một tiểu thuyết tâm trí bị bận rộn, viết bài thơ tâm trí bị bận rộn. Có quá nhiều đồ đạc trong nó, đồ đạc của tâm trí - ý nghĩ, tình cảm, nhân vật. Thế rồi cuốn sách được hoàn thành. Bỗng nhiên, đồ đạc đi đâu hết. Bạn cảm thấy trống rỗng. Nhưng không có nhu cầu trở nên buồn. Nếu bạn nhìn nó đúng - đây là điều Phật gọi là chính kiến, *samyak drashti* - nếu bạn nhìn đúng bạn sẽ cảm thấy được thoát khỏi ám ảnh, bận rộn. Bạn sẽ cảm thấy rõ ràng lần nữa, nhẹ gánh. Những nhân vật đó của tiểu thuyết không còn đi lại ở đó nữa. Những vị khách đó đã đi rồi và người chủ hoàn toàn thoải mái. Tận hưởng nó đi! Diễn giải sai của bạn đang tạo ra nỗi buồn cho bạn, và nỗi sợ. Tận hưởng nó đi - bạn chưa bao giờ quan sát rằng khi một khách tới bạn cảm thấy mừng, và khi người đó đi bạn cảm thấy mừng hơn? Người đó để bạn một mình, và bây giờ bạn có không gian riêng của mình.

Viết tiểu thuyết gây bức mình vì biết bao nhiêu nhân vật trở thành khách, và từng nhân vật lại có cách thức riêng của mình. Không phải bao giờ nhân vật cũng tuân theo nhà văn đâu, không phải bao giờ cũng vậy. Đôi khi nhân vật đó có cách thức riêng của mình và nhân vật đó buộc nhà văn đi theo hướng nào đó. Nhà văn bắt đầu tiểu thuyết nhưng chẳng bao giờ kết thúc được nó. Những nhân vật đó tự mình kết thúc nó.

Điều đó cũng giống như việc cho sinh thành ra đứa con. Bạn có thể cho sinh thành ra đứa con, nhưng thế rồi đứa con bắt đầu đi theo cách riêng của nó. Người mẹ có thể đã nghĩ rằng đứa con sẽ trở thành bác sĩ, và nó lại trở thành kẻ lêu lổng - bạn có thể làm được gì? Bạn cố gắng vất vả, nhưng nó lại trở thành kẻ lêu lổng.

Cùng điều đó xảy ra khi bạn viết tiểu thuyết: bạn bắt đầu với một nhân vật - bạn định làm ra thánh nhân từ người đó và người đó trở thành tội nhân. Và tôi nói với bạn, điều đó đích xác hết như nó đã xảy ra với đứa con: người mẹ lo nghĩ, người viết tiểu thuyết lo nghĩ. Người viết tiểu thuyết muốn nhân vật trở thành thánh nhân và nhân vật trở thành tội nhân, và không thể làm được cái gì cả. Người viết cảm thấy gần như bất lực, gần như bị các nhân vật này dùng hết rồi. Họ là những nhân vật tưởng tượng - nhưng một khi bạn hợp tác với họ, họ trở thành gần như thực. Và chừng nào bạn còn chưa gạt bỏ họ, bạn sẽ chẳng bao giờ an bình cả. Nếu bạn có cuốn sách trong tâm trí mình, nó phải được viết ra để loại bỏ nó đi. Đó là việc thanh tâm, nó làm nhẹ gánh bản thân bạn.

Sáng tạo của bạn càng sâu hơn, sự trống rỗng của bạn sau đó sẽ càng lớn hơn. Cơ bản càng lớn, im lặng tới trong não động của nó càng lớn. Tận hưởng điều đó. Cơ bản là tốt, tận hưởng nó; và im lặng đi theo sau nó cũng tốt.

Đó là lí do tại sao người sáng tạo gần như bao giờ cũng phát điên. Người xoàng xĩnh chẳng bao giờ phát điên cả - họ chẳng có gì để phát điên, họ chẳng có gì làm điên loạn trong cuộc sống của mình. Người sáng tạo gần như bao giờ cũng phát điên. Một Van Gogh sẽ phát điên, một Nijinsky sẽ phát điên, một Nietzsche sẽ phát điên. Sao lại xảy ra chuyện họ phát điên? - bởi vì họ bận tâm thế, biết bao nhiêu điều đang xảy ra trong tâm trí. Họ không có không gian của riêng mình bên trong họ. Cho nên nhiều

người đang ở đây, tới và đi. Gần như là họ ngồi trên đường và giao thông tiếp tục. Từng nghệ sĩ đều phải trả giá cho điều đó.

Nhớ lấy, khi cuốn sách được hoàn thành và đứa trẻ được sinh ra, cảm thấy hạnh phúc đi - tận hưởng không gian đó, bởi vì sớm hay muộn cuốn sách mới sẽ nảy sinh. Như lá mọc ra từ cây, như hoa bắt nguồn từ cây - đích xác giống như thế, bài thơ bắt nguồn từ nhà thơ, tiểu thuyết bắt nguồn từ nhà viết tiểu thuyết, bức tranh bắt nguồn từ họa sĩ, bài ca được sinh ra từ ca sĩ. Không cái gì có thể được làm, chúng là tự nhiên.

Cho nên đôi khi vào mùa thu khi lá vàng rơi và cây đứng trơ trọi một mình, khăng khiu không lá trên nền trời, tận hưởng nó. Đừng gọi nó là cái trống rỗng, gọi nó là kiểu tràn đầy mới - tràn đầy với bản thân bạn. Không có ai để can thiệp vào, bạn nghỉ ngơi trong bản thân mình. Thời kì nghỉ ngơi đó là cần thiết cho mọi nghệ sĩ; nó là quá trình tự nhiên. Thân thể của từng người mẹ cần nghỉ ngơi một chút. Một đứa trẻ được sinh ra và đứa khác được thụ thai... điều đó vẫn xảy ra, nó vẫn xảy ra ở phương Đông, và ở Ấn Độ nó vẫn tiếp tục. Người phụ nữ gần như già đi vào tuổi ba mươi, liên tục cho sinh ra trẻ con mà không lỗ hổng nào để phục hồi, để làm trẻ lại con người mình, để được một mình. Cô ấy bị cạn kiệt, mệt mỏi. Tuổi trẻ của cô ấy, tươi tắn của cô ấy, cái đẹp của cô ấy, đã mất đi rồi. Một thời kì nghỉ ngơi là cần khi bạn cho sinh thành ra đứa con. Bạn cần thời kì nghỉ ngơi. Và nếu đứa con sẽ là người nổi tiếng, thế thì một thời kì nghỉ dài là cần thiết. Người nổi tiếng chỉ sinh một con, bởi vì toàn thể con người đều được bao gồm vào trong đó. Và thế rồi có thời kì nghỉ ngơi, thời kì nghỉ ngơi dài để phục hồi, để lấy lại năng

lượng mà bạn đã trao cho đứa con - để lấy lại bản thân mình sao cho cái gì đó có thể được sinh ra từ bạn.

Khi bạn viết tiêu thuyết, nếu nó thực sự là tác phẩm nghệ thuật lớn, bạn sẽ cảm thấy trống rỗng. Nếu nó chỉ là một loại tạp chí mà bạn đã làm vì tiền bởi vì nhà xuất bản nào đó đã làm hợp đồng với bạn, thế thì nó không sâu sắc lắm. Bạn sẽ không cảm thấy trống rỗng sau nó, bạn sẽ vẫn còn như cũ. Sáng tạo của bạn càng sâu hơn, trống rỗng của bạn sau đó sẽ càng lớn hơn. Con bão càng lớn, im lặng tới trong não động của nó càng lớn. Tận hưởng điều đó. Con bão là tốt, tận hưởng nó; và im lặng đi theo sau nó cũng tốt. Ngày là tốt, đầy hoạt động; đêm cũng rất đẹp, đầy những bất hoạt, thụ động, trống rỗng. Người ta ngủ. Vào buổi sáng bạn lại trở về với thế giới với đầy năng lượng làm việc, hành động.

Đừng sợ buổi đêm. Nhiều người sợ đêm. Có một sannyasin, tôi đã cho cô ấy cái tên "Nisha." 'Nisha' nghĩa là đêm. Cô ấy cứ tới tôi mãi, và cô ấy nói, "Xin thầy đổi tên cho tôi." Tại sao? Cô ấy nói, "Tôi sợ đêm lắm. Sao thầy cho tôi chính cái tên này, trong số bao nhiêu là tên? Đổi nó đi." Nhưng tôi không định thay đổi điều đó. Tôi đã cho cô ấy cái tên này với chủ ý, bởi vì nỗi sợ của cô ấy - nỗi sợ của cô ấy về bóng tối, nỗi sợ của cô ấy về sự thụ động, nỗi sợ của cô ấy về thanh thoi, nỗi sợ của cô ấy về buông xuôi. Đó là mọi điều được chỉ ra trong từ 'đêm', *nisha*.

Người ta cũng phải chấp nhận ban đêm. Chỉ thế thì bạn mới trở thành đầy đủ, tràn đầy, toàn thể.

Cho nên đừng phật ý về điều đó. Cái trống rỗng đó là đẹp, còn đẹp hơn ban ngày của sáng tạo - bởi vì sáng tạo đó bắt nguồn từ cái trống rỗng, những bông hoa đó bắt nguồn từ cái trống rỗng. Tận hưởng cái trống rỗng đó, cảm thấy phúc

lạc và ân huệ đi. Chấp nhận nó, đón chào nó như phúc lành và chẳng mấy chốc bạn sẽ thấy rằng bạn lại tràn đầy hoạt động và một cuốn sách lớn hơn sẽ được sinh ra. Đừng lo nghĩ về điều đó. Không có nhu cầu lo nghĩ. Đó chỉ là diễn giải sai về một hiện tượng đẹp.

Nhưng con người sống trong lời. Một khi bạn gọi một thứ bằng tên sai, bạn bắt đầu sợ điều đó. Rất, rất chính xác vào. Bao giờ cũng nhớ điều bạn nói, bởi vì việc nói không chỉ là việc nói; nó có liên hệ sâu sắc trong con người bạn. Một khi bạn gọi một thứ là trống rỗng, bạn trở nên sợ hãi - chính từ này.

Ở Ấn Độ, chúng ta có từ hay hơn cho trống rỗng. Chúng ta gọi nó là *shunya*. Chính từ này là tích cực; nó chẳng có liên quan gì tới tính phủ định trong nó. Nó là đẹp, nó đơn giản nghĩa là không gian, không có biên giới - *shunya*. Và chúng ta đã gọi mục đích tối thượng là *shunya*. Phật nói khi bạn trở thành *shunya*, khi bạn trở thành tuyệt đối không là gì, cái không, thì bạn đã đạt tới.

Thi sĩ, nghệ sĩ, họa sĩ, là người đang trên đường trở thành nhà huyền môn. Tất cả các hoạt động nghệ thuật đều đang trên đường hướng tới tính tôn giáo. Khi bạn tích cực, viết ra bài thơ, bạn đang trong tâm trí. Khi nhà thơ được sinh ra, bạn được dùng, và tâm trí nghỉ ngơi. Dùng những khoảnh khắc này để rơi vào con người bạn. Đừng gọi nó là cái trống rỗng, gọi nó là cái toàn thể; gọi nó là sự hiện hữu, gọi nó là chân lí, gọi nó là Thượng đế. Và thế thì bạn sẽ có khả năng cảm thấy phúc lành của nó.

3. Sáng tạo và con lai

Tôi cảm thấy thôi thúc thể hiện nghệ thuật và đã qua một lớp huấn luyện cổ điển, có kỉ luật về âm nhạc phương tây. Thường tôi cảm thấy huấn luyện này cảm tù tính sáng tạo tự phát và tôi đã thấy rất khó thực hành đều đặn về sau. Tôi không chắc biết phẩm chất của nghệ thuật đúng là gì, và bằng quá trình nào người nghệ sĩ tạo ra và chuyển giao nghệ thuật đích thực. Làm sao tôi có thể cảm thấy người nghệ sĩ trong tôi?

Nhà thơ, nghệ sĩ, họa sĩ, là người đang trên đường trở thành nhà huyền môn. Tất cả các hoạt động nghệ thuật đều đang trên đường hướng tới trở thành tính tôn giáo.

Nghịch lí của nghệ thuật là ở chỗ bạn phải học kĩ luật của nó và thế rồi bạn phải quên nó đi toàn bộ. Nếu bạn không biết ABC của nó bạn sẽ không thể đi rất sâu vào trong nó được. Nhưng nếu bạn chỉ biết kĩ thuật của nó và bạn cứ thực hành kĩ thuật đó cả đời mình, bạn có thể trở thành rất thạo về mặt kĩ thuật, nhưng bạn sẽ vẫn còn là nhà kĩ thuật; bạn sẽ không bao giờ trở thành nghệ sĩ.

Trong Thiền họ nói nếu bạn muốn là họa sĩ, trong mười hai năm học cách vẽ và thế rồi trong mười hai năm quên hết về vẽ. Quên hoàn toàn - nó chẳng có liên quan gì tới bạn. Trong mười hai năm thiền, chẻ củi, gánh nước từ giếng. Làm bất kì cái gì, nhưng không vẽ.

Và thế rồi một hôm bạn sẽ có thể vẽ. Hai mươi bốn năm huấn luyện: mười hai năm huấn luyện trong việc học kỹ thuật và mười hai năm huấn luyện trong việc quên kỹ thuật. Và thế rồi bạn có thể vẽ. Bây giờ kỹ thuật đã trở thành chỉ là một phần của bạn; nó không còn là tri thức kỹ thuật nữa, nó trở thành một phần của máu bạn và xương bạn và tuỷ bạn. Bây giờ bạn có thể tự phát. Nó sẽ không ngăn cản bạn, nó sẽ không cầm tù bạn.

Đổi mới chút ít - đó là tính sáng tạo. Đổi mới cách thức mới, phương tiện mới. Cố gắng cái gì đó mới mà không ai đã từng làm. Sáng tạo lớn nhất xảy ra trong những người có việc huấn luyện ở môn khác nào đó.

Điều đó đích xác là kinh nghiệm của tôi nữa.

Bây giờ đừng chỉ thực hành. Quên hết tất cả về âm nhạc cổ điển đi. Làm các loại việc khác: làm vườn, điêu khắc, vẽ, nhưng quên âm nhạc cổ điển đi, cứ dường như nó không tồn tại chút nào. Trong vài năm để nó vẫn còn ở sâu bên dưới, trong con người bạn để cho nó trở nên được tiêu hoá. Thế thì nó không còn là kỹ thuật nữa. Thế thì một ngày nào đó một thôi thúc bất thần sẽ xâm chiếm bạn - và thế rồi hãy bắt đầu chơi lại. Và khi bạn chơi lại, đừng bận tâm quá nhiều về kỹ thuật, bằng không bạn sẽ chẳng bao giờ tự phát được.

Đổi mới chút ít đi - đó là tính sáng tạo. Đổi mới cách thức mới, phương tiện mới. Cố gắng làm cái gì đó mới mà không ai đã từng làm. Sáng tạo lớn nhất xảy ra trong những người có việc huấn luyện ở kỉ luật khác nào đó.

Chẳng hạn, nếu nhà toán học bắt đầu chơi nhạc, người đó sẽ đem cái gì đó mới vào thế giới của âm nhạc. Nếu nhạc sĩ trở thành nhà toán học, người đó sẽ đem cái gì đó mới vào thế giới của toán học. Tất cả mọi sáng tạo lớn đều xảy ra qua những người chuyên từ môn này sang môn khác. Điều đó cũng giống như con lai. Và trẻ con bắt nguồn từ lai đều mạnh khỏe hơn, đẹp hơn nhiều.

Đó là lí do tại sao trong mọi nước, hôn nhân giữa anh em và chị em lại đã bị cấm; có lí do trong nó. Hôn nhân là tốt hơn nếu nó là giữa những người có họ hàng rất xa hay không có họ hàng gì khi có liên quan tới dòng máu. Nó sẽ là tốt nếu mọi người từ giống nòi này lấy người giống nòi khác - và nếu một ngày nào đó chúng ta phát hiện ra người trên hành tinh khác nào đó, cách tốt nhất sẽ là lai giữa trái đất và hành tinh khác! Thế thì những loại người mới hơn sẽ đi vào trong sự tồn tại.

Điều cấm kị, điều kiêng cử chống lại mối quan hệ anh-chị, đám cưới của họ, là có ý nghĩa - có ý nghĩa khoa học. Nhưng nó đã không được vạch ra chi tiết tới cực đoan của nó, tới cực đoan logic của nó. Cực đoan logic là ở chỗ không người Ấn Độ nào lại nên lấy người Ấn Độ khác, không người Đức nào lại nên lấy người Đức khác. Điều tốt nhất là ở chỗ người Đức lấy người Ấn Độ, người Ấn Độ lấy người Nhật Bản, người Nhật Bản lấy người châu Phi, người châu Phi lấy người Mĩ, người Do Thái lấy người Ki tô giáo, người Ki tô giáo lấy người Hindu, người Hindu lấy người Mô ha mét giáo. Đó sẽ là điều tốt nhất. Điều đó sẽ nâng tâm thức của toàn thể hành tinh này. Nó sẽ cho con cái tốt hơn, tinh táo hơn, sống động hơn, giàu có hơn theo mọi cách có thể.

Nhưng chúng ta ngu xuẩn tới mức chúng ta có thể làm bất kì cái gì, chúng ta có thể chấp nhận bất kì cái gì. Thế thì tôi đang nói gì...?

Chauncey, một thanh niên đẹp trai, đang nói một cách nghiêm túc với mẹ mình.

"Mẹ ơi, thời gian đã tới rồi - nó thực sự đã tới - khi chúng ta phải có việc nói chuyện chân tình về mối quan hệ của con với Myron. Để hoàn toàn vô tư về nó, mối quan hệ của chúng con đã nở hoa thành - con sẽ nói nó thế nào để không có vẻ thiếu tế nhị? - thành cái gì đó đẹp đẽ và tốt lành và thậm chí linh thiêng. Sự thực là, Mẹ yêu ơi, con yêu Myron và Myron yêu lại con. Chúng con muốn cưới nhau sớm nhất có thể được và cả hai chúng con hi vọng mẹ sẽ ban phúc lành cho chúng con."

"Nhưng Chauncey này," người mẹ phản đối, "con có hiểu điều mình vừa nói không? Con có thể thực thà trông đợi mẹ bỏ qua hôn nhân như vậy được không? Mọi người sẽ nói gì? Bạn bè và hàng xóm chúng ta sẽ nghĩ gì?"

"A, Mẹ ơi, mẹ sẽ buồn đấy - con có thể cảm thấy điều đó trong xương con. Và sau đó chúng con đã là bạn tốt với nhau nữa. Con chưa bao giờ tin vào điều đó từ mẹ - từ tất cả mọi người!"

"Nhưng con ơi, con không thể đi ngược lại tục lệ như thế này!"

"Thôi được, Mẹ, để chúng con có quyền trong chỗ công khai như những người văn minh. Đích xác và chính xác,

mẹ hay bất kì ai khác có thể có phản đối nào với việc Myron và con trở thành chồng và chồng?"

"Con biết hoàn toàn rõ tại sao mẹ phản đối - nó là người Do Thái!"

Mọi người chống lại lẫn nhau nhiều thế. Họ đã bị ước định cho sự đối kháng này lâu tới mức họ đã quên mất hoàn toàn rằng chúng ta tất cả đều là con người, rằng chúng ta thuộc vào cùng trái đất, vào cùng hành tinh.

Khoảng cách càng lớn giữa vợ và chồng, sản phẩm phụ của hôn nhân càng tốt. Và cùng điều đó xảy ra trong âm nhạc, trong hội hoạ, trong toán học, trong vật lí, trong hoá học - một loại lai. Bất kì khi nào một người chuyển từ môn này sang môn khác người đó đều mang hương vị của môn của mình, mặc dù môn đó không thể được thực hành. Bạn có thể làm được gì với âm nhạc của mình khi bạn đi vào vật lí? Bạn phải quên tất cả về nó, nhưng nó vẫn còn trong nền tảng. Nó đã trở thành một phần của bạn; nó sẽ ảnh hưởng tới bất kì điều gì bạn làm. Vật lí xa xăm thế, nhưng nếu bạn đã từng có học trong âm nhạc, chẳng chóng thì chày bạn sẽ tìm thấy các lí thuyết, giả thuyết, mà bằng cách nào đó mang màu sắc và hương vị của âm nhạc. Bạn có thể bắt đầu cảm thấy rằng thế giới này là hài hoà - không phải hỗn loạn mà là hài hoà. Bạn có thể bắt đầu cảm thấy, tìm vào những thực tại sâu hơn của vật lí, rằng sự tồn tại là dàn nhạc. Bây giờ, điều đó là không thể được với người còn không biết gì về âm nhạc.

Nếu một vũ công đi vào trong âm nhạc người đó sẽ mang cái gì đó mới, người đó sẽ đóng góp cái gì đó mới cho âm nhạc.

Gợi ý của tôi là ở chỗ mọi người nên chuyển từ môn này sang môn khác. Khi bạn trở nên quen với một môn, khi bạn trở nên bị cầm tù với kỹ thuật, trượt ra khỏi nó vào môn khác đi. Đó là ý hay, ý tưởng lớn là chuyển từ môn này sang môn khác. Bạn sẽ thấy bản thân mình trở nên ngày một có tính sáng tạo hơn.

Một điều phải được ghi nhớ: nếu bạn thực sự có tính sáng tạo, bạn không thể trở nên nổi tiếng được. Người thực sự sáng tạo mất thời gian để trở nên nổi tiếng bởi vì người đó phải tạo ra các giá trị - giá trị mới, tiêu chí mới, chỉ thế thì người đó mới có thể được đánh giá. Người đó phải đợi ít nhất năm mươi năm; vào lúc đó người đó chết rồi. Chỉ thế thì mọi người mới bắt đầu đánh giá cao người đó. Nếu bạn muốn danh vọng, thế thì quên tất cả về sáng tạo đi. Thế thì chỉ thực hành và thực hành, chỉ cứ làm điều bạn đang làm một cách thiện nghệ hơn, kỹ thuật hoàn hảo hơn, và bạn sẽ nổi tiếng - bởi vì mọi người hiểu điều đó; nó đã được chấp nhận.

Bất kì khi nào bạn đem cái gì đó mới vào trong thế giới, bạn nhất định sẽ bị bác bỏ. Thế giới không bao giờ tha thứ cho người đem cái gì mới tới thế giới. Người sáng tạo nhất định bị thế giới trừng phạt, nhớ điều đó. Thế giới đánh giá cao người không sáng tạo nhưng có kỹ năng, người hoàn hảo về kỹ thuật, bởi vì hoàn hảo kỹ thuật đơn giản nghĩa là hoàn hảo của quá khứ. Và mọi người đều hiểu quá khứ, mọi người đã được giáo dục để hiểu nó. Đem cái gì đó mới vào trong thế giới nghĩa là không ai sẽ có khả năng đánh giá nó; nó mới tới mức không có tiêu chí nào để đánh giá nó. Không phương tiện nào có trong sự tồn tại để hiểu nó. Sẽ phải mất ít nhất năm mươi năm hay hơn - nghệ sĩ sẽ chết - vào lúc đó mọi người sẽ bắt đầu đánh giá cao điều đó.

Vincent van Gogh đã không được đánh giá cao trong thời

của ông ấy. Thậm chí không một bức tranh nào đã được bán. Bây giờ mỗi bức tranh của ông ấy đều được bán với giá hàng triệu đô la - và thậm chí mọi người đã không sẵn sàng chấp nhận những bức tranh đó như món quà từ Vincent van Gogh - vẫn cùng những bức tranh đó! Ông ấy đã đem chúng cho bạn bè, cho bất kì ai sẵn lòng treo chúng trong phòng mình. Không ai sẵn sàng treo tranh của ông ấy trong phòng mình bởi vì mọi người đều lo nghĩ,

người khác sẽ hỏi, "Ông có phát điên hay cái gì không đấy? Đây là loại tranh gì thế này?"

Vincent van Gogh có thể giới riêng của mình. Ông ấy đã mang tới một tầm nhìn mới. Phải mất nhiều thập kỉ; dần dần, nhân loại bắt đầu cảm thấy rằng cái gì đó có đó. Nhân loại chậm chạp và lờ phờ, nó bị tụt lại sau thời gian. Và người sáng tạo bao giờ cũng đi trước thời mình, do đó có lẽ hồng.

Cho nên nếu bạn thực sự muốn có tính sáng tạo bạn sẽ phải chấp nhận rằng bạn không thể nổi tiếng, bạn không thể được mọi người biết tới. Nếu bạn thực sự muốn có tính sáng tạo, thế thì bạn phải học hiện tượng đơn giản về "nghệ thuật vị nghệ thuật," chứ không theo động cơ nào khác. Thế thì tận hưởng bất kì cái gì bạn đang làm. Nếu bạn có thể tìm ra vài người bạn để tận hưởng nó, tốt; nếu không ai có đó để tận hưởng, thế thì tận hưởng nó một mình. Nếu *bạn* đang tận

Mọi người đều hiểu quá khứ, mọi người đã được giáo dục để hiểu nó. Đem cái gì đó mới vào trong thế giới nghĩa là không ai sẽ có khả năng đánh giá cao nó; nó mới tới mức không có tiêu chí nào để đánh giá cho nó.

hưởng nó, điều đó là đủ. Nếu bạn cảm thấy được hoàn thành qua nó, điều đó là đủ.

Bạn hỏi tôi, "*Tôi không chắc biết phẩm chất của nghệ thuật đúng là gì.*"

Tận hưởng bất kì cái gì bạn đang làm. Nếu bạn có thể tìm ra vài người bạn để tận hưởng nó, tốt; nếu không ai có đó để tận hưởng, thế thì hãy tận hưởng nó một mình. Nếu bạn đang tận hưởng nó, điều đó là đủ. Nếu bạn cảm thấy được hoàn thành qua nó, điều đó là đủ.

Nghệ thuật đúng nghĩa là nó giúp bạn trở nên im lặng, tĩnh lặng, vui vẻ; nó cho bạn lễ hội, nó làm cho bạn nhảy múa - dù có bất kì ai tham dự cùng bạn hay không cũng không liên quan. Nếu nó trở thành cây cầu giữa bạn và Thượng đế, đó là nghệ thuật đúng. Nếu nó trở thành việc thiên, đó là nghệ thuật đúng. Nếu bạn trở nên bị cuốn hút vào trong nó, cuốn hút toàn bộ tới mức bản ngã biến mất, đó là nghệ thuật đúng.

Cho nên đừng lo nghĩ nghệ thuật đúng là gì. Nếu bạn hân hoan trong khi làm nó, nếu bạn cảm thấy mất hút trong khi làm

nó, nếu bạn cảm thấy bị tràn ngập bởi niềm vui và an bình khi làm nó, nó là nghệ thuật đúng. Và đừng bận tâm điều nhà phê bình nói. Nhà phê bình chẳng biết gì về nghệ thuật cả. Thực tế, người không thể trở thành nghệ sĩ lại trở thành nhà phê bình. Nếu bạn không thể tham gia vào cuộc chạy đua, nếu bạn không thể là vận động viên chạy Olympic, ít nhất bạn có thể đứng bên đường và ném đá vào người chạy khác; điều đó bạn có thể làm dễ dàng.

Đó là điều nhà phê bình cứ làm. Họ không thể là người tham gia, họ không thể sáng tạo ra cái gì.

Tôi đã nghe nói về nhà huyền môn Sufi yêu hội họa, và tất cả các nhà phê bình vào thời ông ấy đều chống lại ông ấy. Mọi người sẽ tới và chỉ cho ông ấy, "Cái này sai, cái kia sai."

Ông ấy trở nên mệt mỏi về những người này, cho nên một hôm, ngay trước nhà mình ông ấy treo tất cả tranh của mình lên. Và ông ấy mời tất cả các nhà phê bình tới và bảo họ tới mang theo chổi vẽ, màu vẽ, để cho họ có thể sửa lại tranh của ông ấy - họ đã phê bình đủ rồi; bây giờ là lúc tới để sửa.

Không một nhà phê bình nào quay lại. Dễ phê, khó sửa. Và sau đó, các nhà phê bình dừng việc phê bình tranh của ông ấy. Ông ấy đã làm điều đúng!

Những người không biết cách sáng tạo trở thành nhà phê bình - cho nên đừng lo nghĩ về họ. Điều quyết định là cảm giác bên trong của bạn, hăng hái bên trong, nhiệt tình bên trong. Nếu làm nhạc cho bạn cảm giác nhiệt tình, niềm vui nảy sinh trong bạn, bản ngã biến mất, thế thì nó trở thành cây cầu giữa bạn và Thượng đế. Nghệ thuật có thể là điều mang tính cầu nguyện nhất, điều mang tính thiền nhiều nhất. Nếu bạn có thể trong bất kỳ nghệ thuật nào, âm nhạc, hội họa, điêu khắc, điệu vũ, nếu bất kỳ nghệ thuật nào cũng có thể làm chủ con người bạn, đó là cách tốt nhất để cầu nguyện, cách tốt nhất để thiền. Thế thì bạn không cần cách thiền nào khác; đó là cách thiền của bạn. Điều đó sẽ dẫn bạn dần dần, từng bước một, vào Thượng đế. Cho nên đây là tiêu chí của tôi: nếu điều đó dẫn bạn tới Thượng đế, nó là nghệ thuật đúng, nó là nghệ thuật đích thực.

4. Nghệ thuật về tiền

Thầy có thể nói về tiền không? Tất cả những cảm giác bao quanh tiền này là gì? Cái gì làm cho nó thành mạnh tới mức mọi người hi sinh các kiếp sống của mình cho nó vậy?

Đây là câu hỏi rất có ý nghĩa.

Tất cả các tôn giáo đều đã từng chống lại giàu sang bởi vì giàu sang có thể cho bạn tất cả những cái có thể mua được trong cuộc sống. Và gần như mọi thứ đều có thể mua được ngoại trừ các giá trị tâm linh như yêu, từ bi, chứng ngộ, tự do. Vài điều này là ngoại lệ - và ngoại lệ bao giờ cũng tỏ ra là qui luật. Mọi thứ khác bạn đều có thể mua bằng tiền. Bởi vì tất cả các tôn giáo đều chống lại cuộc sống, họ nhất định chống lại tiền. Đó là hệ quả tự nhiên. Cuộc sống cần tiền bởi vì cuộc sống cần tiện nghi, cuộc sống cần thức ăn tốt, cuộc sống cần quần áo tốt, nhà cửa tốt. Cuộc sống cần văn học, âm nhạc, nghệ thuật, thơ ca hay. Cuộc sống thật bao la!

Và người không thể hiểu được âm nhạc cổ điển là người nghèo. Người đó điếc. Người đó có thể nghe thấy - mắt người đó, tai người đó, mũi người đó, tất cả các giác quan của người đó đều tốt hoàn hảo về mặt y học - nhưng về mặt siêu hình... Bạn có thể thấy cái đẹp của văn học vĩ đại, như cuốn *Sách về Mirdad* không? Nếu bạn không thể thấy được điều đó, bạn mù.

Tôi đã bắt gặp những người thậm chí còn không đọc cái tên của *Sách về Mirdad*. Nếu tôi mà làm danh sách các cuốn

sách lớn, đó sẽ là cuốn đầu tiên. Nhưng để thấy cái đẹp của nó bạn sẽ cần kỉ luật vô cùng.

Hiểu âm nhạc cổ điển là có thể chỉ nếu bạn học - và đó là việc học lâu dài. Nhưng để hiểu điều đó, bạn sẽ cần thoát khỏi đói khát, thoát khỏi nghèo nàn, thoát khỏi đủ mọi loại định kiến.

Chẳng hạn, người Mô ha mét giáo đã cấm âm nhạc; bây giờ họ đã tước đi của con người một kinh nghiệm vô biên. Chuyện xảy ra ở New Delhi... một trong những hoàng đế Mô ha mét giáo quyền lực nhất, Aurangzeb, đã lên ngôi. Và ông ấy không chỉ quyền lực, ông ấy thực sự là khủng khiếp.

Mãi cho tới thời của ông ấy các hoàng đế Mô ha mét giáo đều chỉ nói rằng âm nhạc là chống lại Mô ha mét giáo, nhưng đó là tất cả; Delhi đầy những nhạc sĩ. Nhưng Aurangzeb lại không phải là quân tử. Ông ấy đã tuyên bố rằng nếu âm nhạc mà được nghe thấy ở Delhi, nhạc sĩ sẽ bị chặt đầu. Và Delhi đã là trung tâm, một cách tự nhiên, bởi vì nó là thủ đô trong hàng nghìn năm. Cho nên nó là chỗ đủ mọi loại thiên tài sống.

Khi tuyên bố này được đưa ra, tất cả các nhạc sĩ tụ tập lại với nhau và họ nói, "Điều gì đó cần phải được làm, điều này là quá thể! Họ thường nói điều đó chống lại Mô ha mét giáo - điều đó là được. Nhưng con người này nguy hiểm, ông ta sẽ bắt đầu giết người." Cho nên như sự phản đối, tất cả các nhạc sĩ - mà có đến hàng nghìn người - kéo tới cung điện của Aurangzeb.

Ông ấy bước ra ban công và hỏi mọi người, "Ai đã chết vậy?" - bởi vì điều họ đã làm... họ mang một cái xác theo cách nó được mang đi ở Ấn Độ. Không có thi hài nào bên

trong, chỉ toàn gói, nhưng họ đã xoay xở làm cho nó giống như cái xác. Aurangzeb hỏi, "Ai đã chết?"

Và họ trả lời, "Âm nhạc. Và bệ hạ đã giết chết nó."

Aurangzeb nói, "Nó chết là tốt rồi. Bây giờ xin hãy làm điều tốt cho ta - đào một nấm mồ sâu nhất có thể được, để cho nó không bao giờ có thể thoát ra khỏi nấm mồ đó lần nữa." Hàng nghìn nhạc sĩ và nước mắt của họ chẳng làm xúc động Aurangzeb - ông ta đang làm điều gì đó "thiên liêng."

Âm nhạc bị người Mô ha mét giáo phủ nhận. Tại sao? - bởi vì âm nhạc về cơ bản do phụ nữ đẹp chơi ở phương Đông. Ở phương Đông và ở phương Tây nghĩa của từ 'mãi dâm' có khác. Ở phương Tây mãi dâm là bán thân thể cô ấy. Ở phương Đông, trong quá khứ, mãi dâm không phải là bán thân thể cô ấy; cô ấy bán bộ phận sinh dục, điệu vũ của cô ấy, âm nhạc của cô ấy, nghệ thuật của cô ấy.

Bạn sẽ ngạc nhiên rằng mọi vua Ấn Độ đều quen phái con trai mình, người sắp sửa trở thành người kế tục ông ấy, đèn sống với những gái mãi dâm lớn trong vài năm. Họ được phái đi học phép xã giao, học tính dục dằng, học âm nhạc, học sự thanh nhã của điệu vũ - bởi vì nhà vua phải thực sự giàu có về mọi thứ. Ông ấy phải hiểu cái đẹp, ông ấy phải hiểu logic, ông ấy phải hiểu phong tục tập quán. Đó đã là truyền thống cổ Ấn Độ.

Người Mô ha mét giáo đập vỡ nó. Âm nhạc chống lại tôn giáo của họ. Tại sao? - bởi vì để học âm nhạc bạn phải vào nhà thổ. Người Mô ha mét giáo rất chống lại mọi hoan lạc, và nhà thổ đầy những tiếng cười, bài ca, âm nhạc, điệu vũ. Họ đơn giản cấm đoán điều đó: không người Mô ha mét giáo nào được đi vào chỗ của âm nhạc; nghe âm nhạc là tội lỗi.

Và cùng điều đó đã được làm bởi các tôn giáo khác - với những lí do khác, nhưng họ tất cả đều cắt bỏ đi sự giàu có của con người. Và phần lớn giáo huấn cơ bản là ở chỗ bạn nên từ bỏ tiền bạc.

Bạn có thể thấy logic này. Nếu bạn không có tiền, bạn không thể có cái gì khác được. Thay vì chặt cành, họ chặt chính gốc rễ. Người không có tiền thì đói, là kẻ ăn xin, không có quần áo. Bạn không thể trông đợi người đó có thời gian dành cho Dostoevsky, Nijinsky, Bertrand Russell, Albert Einstein, không; điều đó là không thể được.

Tất cả các tôn giáo đều cùng nhau làm cho con người nghèo nhất có thể được. Họ đã kết án tiền bạc quá nhiều, và ca ngợi nghèo nàn nhiều đến mức khi có liên quan tới tôi, họ là phạm nhân lớn nhất mà thế giới đã từng biết tới.

Nhìn điều Jesus nói: lạc đà có thể đi qua lỗ tròn kim, nhưng người giàu không thể đi qua cổng thiên đường. Bạn có cho rằng con người này lành mạnh không? Ông ấy sẵn sàng cho con lạc đà đi qua lỗ tròn kim - điều tuyệt đối không thể được, nhưng ngay cả điều không thể được đó ông ấy chấp nhận làm thành có thể. Nhưng người giàu đi vào thiên đường sao? Điều đó còn không thể được lớn hơn nhiều; không có cách nào để làm điều đó thành có thể cả.

Cửa cải bị kết án, giàu có bị kết án, tiền bạc bị kết án. Thế giới bị chia thành hai phe. Chín mươi tám phần trăm mọi người sống trong nghèo khó nhưng với niềm an ủi lớn, rằng nơi người giàu không thể vào được, thì họ sẽ được các thiên thần đón nhận, các thần đang chơi đàn harps, "Alleluia... Chào mừng!" Và hai phần trăm những người giàu đang sống với mặc cảm cực kì rằng họ giàu.

Họ không thể tận hưởng được giàu sang của mình bởi vì mặc cảm, và sâu bên dưới họ lo sợ: có lẽ họ có thể không được phép vào thiên đường. Cho nên họ trong thế tiến thoái lưỡng nan. Giàu có đang tạo ra mặc cảm trong họ - họ sẽ không được an ủi bởi vì họ không than khóc - họ sẽ không được phép vào thiên đường bởi vì họ có nhiều thứ trên trái đất. Họ sẽ bị tống vào địa ngục.

Bởi vì tình huống này, người giàu sống trong trạng thái rất đáng sợ. Cho dù người đó có hưởng thú, hay cố gắng hưởng thú, thì mặc cảm của người đó cũng đau đớn điều đó. Người đó có thể làm tình với người đàn bà đẹp, nhưng đấy chỉ là thân thể làm tình thôi. Người đó đang nghĩ về thiên đường nơi lạc đà bước vào, còn người đó đứng ngoài và không có cách nào vào cả. Bây giờ người này có thể làm tình được không? Người đó có thể ăn thức ăn ngon nhất, nhưng người đó không thể tận hưởng nó được. Người đó biết cuộc sống này ngắn ngủi, và sau đó chỉ là bóng tối và ngọn lửa địa ngục. Người đó sống trong hoang tưởng.

Người nghèo đã sống trong địa ngục rồi, nhưng người đó sống với an ủi. Bạn sẽ ngạc nhiên mà biết rằng trong các nước nghèo mọi người còn hài lòng hơn trong các nước giàu. Tôi đã thấy những người nghèo nhất ở Ấn Độ không có sự không thỏa mãn nào cả. Còn người Mỹ đi khắp thế giới để tìm hướng dẫn tâm linh nào đó - một cách tự nhiên, bởi vì họ không muốn bị thua con lạc đà; họ muốn vào cổng thiên đường. Họ muốn tìm ra cách nào đó, yoga nào đó, kinh nghiệm nào đó, như thứ bù lại.

Toàn thể thế giới này đã thành chống lại chính nó.

Có lẽ tôi là người đầu tiên kính trọng tiền bạc, của cải, bởi vì nó có thể làm cho bạn giàu có đa chiều.

Người nghèo không thể hiểu được Mozart, người đói không thể hiểu được Michelangelo, người ăn xin thậm chí sẽ không nhìn vào các bức tranh của Vincent van Gogh. Và những người đang phải chịu đói không có đủ năng lượng để làm cho họ thông minh. Thông minh tới chỉ khi bạn có năng lượng dư thừa trong mình - chúng bị cạn kiệt ngay trong việc kiếm bánh mì và bơ. Họ không có thông minh, họ không thể hiểu được *Anh em nhà Karamazov*, họ chỉ có thể nghe các tu sĩ ngu xuẩn nào đó trong nhà thờ.

Tu sĩ không hiểu điều ông ta đang nói mà cả thánh giá cũng không hiểu. Phần lớn trong họ đều ngủ say, mệt mỏi sau sáu ngày làm việc. Và ông tu sĩ thấy thoải mái là mọi người đều ngủ, cho nên ông ta không cần chuẩn bị buổi lễ mới. Ông ta có thể cứ dùng bài buổi lễ cũ. Mọi người đều ngủ, không ai sẽ hình dung ra rằng ông ta chỉ lừa họ.

Của cải có ý nghĩa như âm nhạc hay, như văn chương hay, như tác phẩm nghệ thuật.

Có những người có khả năng bẩm sinh là nhạc sĩ. Mozart bắt đầu chơi nhạc hay từ tám tuổi. Khi ông ấy tám tuổi, các bậc thầy âm nhạc lớn khác không có ở gần ông ấy. Bây giờ, con người này được sinh ra với tính sáng tạo đó. Vincent van Gogh đã được sinh ra từ một người cha nghèo làm việc tại mỏ than. Ông ấy chưa bao giờ được giáo dục, ông ấy chưa bao giờ biết tới bất kì trường nghệ thuật nào, nhưng ông ấy đã trở thành một trong những họa sĩ vĩ đại nhất của thế giới.

Mới vài ngày trước đây tôi đã thấy một trong những bức tranh của ông ấy. Với bức tranh đó ông ấy bị tất cả các họa sĩ cười, còn nói gì tới những người khác nữa? - bởi vì ông ấy đã vẽ các vì sao theo cách không ai đã từng thấy các vì sao: giống như tinh vân, mọi vì sao đều trong chuyển động, giống

nghư bánh xe quay liên tục. Ai đã từng thấy các vì sao như thế?

Ngày cả các họa sĩ khác cũng nói, "Ông phát điên rồi - đây không phải là các vì sao!" Và hơn nữa, cây ông ấy vẽ ngay phía dưới vì sao lại còn cao hơn sao. Sao bị bỏ xa bên dưới, cây đã vươn xa lên đầu. Bây giờ ai đã thấy những cái cây như vậy? Điều này chỉ là điên khùng!

Tạo ra của cải không phải là công việc dễ dàng. Henry Ford nên được ca ngợi như bất kì bậc thầy âm nhạc, tiểu thuyết, thơ ca nào - thực tế, ông ấy nên được ca ngợi nhiều hơn, bởi vì qua tiền, tất cả thơ ca và tất cả âm nhạc và tất cả điêu khắc của thế giới đều có thể mua được.

Nhưng vài ngày trước tôi đã thấy bức tranh thuộc kiểu này. Các nhà vật lí bây giờ đã phát hiện ra rằng van Gogh là đúng: sao không phải như chúng trông vậy, chúng đích xác là cách Van Gogh đã vẽ chúng. Van Gogh đáng thương ơi! Con người kia phải có con mắt nào, để thấy ra điều vật lí mất một trăm năm mới phát hiện ra, với tất cả những phòng thí nghiệm lớn và công nghệ lớn. Và Vincent van Gogh, khá kì lạ, chỉ bằng mắt trần đã hình dung đích xác hình dạng của các vì sao. Chúng đang xoay tròn, chúng đang xoay tròn như thầy tu đạo Hồi; chúng không

tĩnh tại như cách bạn thấy chúng.

Và khi ông ấy được hỏi về cây của mình - "Ông đã thấy những cái cây này ở đâu mà vươn lên cao hơn các vì sao?" - ông ấy nói, "Đây là cây tôi đã tìm thấy, ngồi bên cạnh chúng lắng nghe tham vọng của chúng. Tôi đã nghe các cái cây nói

với tôi rằng chúng là tham vọng của đất để đạt tới các vì sao."

Có lẽ phải vài thế kỉ nữa mới có thể cần tới các nhà khoa học khám phá ra rằng chắc chắn cây cối là tham vọng của đất. Một điều là chắc chắn, rằng cây đang vươn lên ngược với sức hút. Đất đang cho phép chúng đi ngược lại sức hút - hỗ trợ, giúp đỡ chúng. Có lẽ đất muốn sự trao đổi nào đó với các vì sao. Đất sống động, và cuộc sống bao giờ cũng muốn đi lên cao hơn và cao hơn và cao hơn. Không có giới hạn cho niềm hứng khởi của nó. Làm sao người nghèo sẽ hiểu được? Họ không có thông minh.

Cũng như có các nhà thơ bẩm sinh, họa sĩ bẩm sinh, tôi muốn bạn nhớ có những người sáng tạo của cái bẩm sinh. Họ chưa bao giờ được ca ngợi cả.

Cũng như có các nhà thơ bẩm sinh, họa sĩ bẩm sinh, tôi muốn bạn nhớ có những người sáng tạo của cái bẩm sinh. Họ chưa bao giờ được ca ngợi cả. Mọi người đều không là Henry Ford, và không thể thể được.

Henry Ford sinh ra đã nghèo, và đã trở thành người giàu nhất thế giới. Ông ấy phải đã có tài năng nào đó, thiên tài nào đó để tạo ra tiền, để tạo ra của cải. Và điều đó còn khó

khăn hơn nhiều so với việc tạo ra bức tranh, hay âm nhạc, hay thơ ca. Tạo ra của cải không phải là công việc dễ dàng. Henry Ford nên được ca ngợi như bất kì bậc thầy âm nhạc, tiểu thuyết, thơ ca nào - thực tế, ông ấy nên được ca ngợi nhiều hơn, bởi vì qua tiền, tất cả thơ ca và tất cả âm nhạc và tất cả điều khắc của thế giới đều có thể mua được.

Tôi kính trọng tiền. Tiền là một trong những phát minh vĩ đại nhất của con người. Nó chỉ là phương tiện. Chỉ kẻ ngốc mới lên án nó; có lẽ họ ghen tị rằng người khác có tiền còn họ thì không. Ghen tị của họ trở thành kết án của họ.

Tiền là phát minh vô cùng. Nó làm cho mọi người giàu hơn, nó làm cho mọi người có khả năng có những thứ mà họ không có. Nhưng tất cả các tôn giáo đều đã chống lại nó.

Tiền không là gì ngoài cách thức khoa học để trao đổi mọi thứ. Trước khi có tiền, mọi người thực sự khó khăn. Trên khắp thế giới đều có hệ thống đổi chác. Bạn có bò và bạn muốn mua ngựa. Bây giờ điều đó sẽ là nhiệm vụ cả đời bạn... Bạn phải tìm ra một người muốn bán ngựa và muốn mua bò. Đó là việc làm khó thế! Bạn có thể tìm ra người có ngựa nhưng người đó không quan tâm tới việc mua bò. Bạn có thể tìm thấy những người quan tâm tới việc mua bò nhưng họ lại không có ngựa.

Đó là tình huống trước khi tiền đi vào sự tồn tại. Một cách tự nhiên, mọi người nhất định nghèo: họ không thể bán được mọi thứ, họ không thể mua được mọi thứ. Đó là việc làm khó khăn thế. Tiền làm cho điều đó thành đơn giản thế. Người muốn bán bò không cần tìm người muốn bán ngựa. Người đó đơn giản bán bò, nhận tiền và đi tìm người muốn bán ngựa nhưng không quan tâm tới bò.

Tiền trở thành vật trung gian cho trao đổi; hệ thống trao đổi biến mất khỏi thế giới. Tiền đã làm việc phục vụ lớn lao cho nhân loại - và bởi vì mọi người trở nên có khả năng mua, bán, một cách tự nhiên họ trở thành ngày một giàu hơn.

Điều này phải được hiểu. Tiền càng luân chuyển, bạn càng có nhiều tiền. Chẳng hạn, nếu tôi có một đô la trong người... Đây chỉ là thí dụ thôi, tôi không có lấy một đô la đâu, tôi không có thậm chí một xu trong người - tôi thậm chí không có cả ví đựng tiền! Đôi khi tôi cũng lo rằng nếu tôi có một đô la, tôi sẽ để ở đâu?

Chẳng hạn, nếu tôi có một đô la và tôi cứ giữ nó cho bản thân mình, thế thì trong thính phòng này chỉ có một đô la. Nhưng nếu tôi mua cái gì đó và đồng đô la này chuyển sang ai đó khác, tôi nhận được giá trị của đồng đô la này - điều này tôi hưởng. Bạn không thể ăn được đồng đô la, làm sao bạn có thể hưởng nó chỉ bằng việc giữ nó? Bạn có thể hưởng nó chỉ bằng việc tiêu nó. Tôi hưởng, và đồng đô la đi sang ai đó khác. Bây giờ nếu người đó giữ nó, thế thì chỉ có hai đô la - một đô la tôi đã hưởng nó rồi, và một đô la đang ở cùng với kẻ keo kiệt đang giữ nó.

Nhưng nếu không ai là kẻ níu bám, và mọi người đều luân chuyển đô la nhanh nhất có thể được - nếu có ba nghìn người, ba nghìn đô la đã được dùng, được hưởng. Đó là một vòng tròn riêng. Cho thêm vòng tròn và sẽ có thêm đô la. Chẳng cái gì tới -thực tế chỉ có một đô la - nhưng bằng cách luân chuyển nó cứ tự nhân nó lên.

Đó là lí do tại sao tiền lại được gọi là tiền lưu hành (currency) - nó phải là việc lưu thông. Đó là ý nghĩa của tôi, tôi không biết về các nghĩa của người khác. Người ta không nên giữ nó. Khoảnh khắc bạn có được nó, tiêu nó đi! Đừng phí thời gian, bởi vì với thời gian đó bạn đang ngăn cản đồng đô la không sinh sôi, không trở nên ngày một nhiều hơn.

Tiền là phát minh vô cùng. Nó làm cho mọi người giàu hơn, nó làm cho mọi người có khả năng có những thứ mà họ

không có. Nhưng tất cả các tôn giáo đều đã chống lại nó. Họ không muốn nhân loại được giàu có và thông minh bởi vì nếu mọi người thông minh, ai sẽ đọc Kinh Thánh?

Vứt mọi ý tưởng đã bị áp đặt lên bạn về tiền bạc. Kính trọng nó. Tạo ra của cải, bởi vì chỉ sau khi tạo ra của cải nhiều chiều khác mới mở ra cho bạn.

Các tôn giáo chưa bao giờ muốn con người thông minh, chưa bao giờ muốn con người giàu có, chưa bao giờ muốn con người vui vẻ, bởi vì những người đang đau khổ, nghèo nàn, không thông minh - họ là khách hàng của nhà thờ, nhà thờ Do Thái, đền chùa, nhà thờ Mô ha mét giáo.

Tôi chưa bao giờ đi tới bất kì chỗ tôn giáo nào. Sao tôi lại phải đi? Nếu chỗ tôn giáo muốn có hương vị tôn giáo nào đó nó phải tới tôi chứ. Tôi không định đi tới Mecca, Mecca phải tới tôi! Tôi không định đi tới Jerusalem, tôi không điên - chỉ chút ít quái dị thôi, nhưng không điên. Và khi chúng ta có thể tạo ra chỗ cho niềm vui và tiếng cười và yêu ở đây, cái gì có đó ở Israel? Chúng ta đã tạo ra Israel mới.

Vứt mọi ý tưởng đã bị áp đặt lên bạn về tiền bạc. Kính trọng nó. Tạo ra của cải, bởi vì chỉ sau khi tạo ra của cải nhiều chiều khác mới mở ra cho bạn.

Sáng tạo

Sáng tạo tối thượng, ý nghĩa của cuộc sống của bạn

Cuộc sống trong bản thân nó không có nghĩa. Cuộc sống là cơ hội để tạo ra ý nghĩa. Ý nghĩa không phải được phát hiện ra: nó phải được sáng tạo ra. Bạn sẽ tìm thấy ý nghĩa chỉ nếu bạn tạo ra nó. Nó không nằm ở đâu đó sau bụi cây, để cho bạn có thể tới và bạn tìm một chút ít và thấy nó. Nó không có đó giống như tảng đá mà bạn sẽ tìm thấy. Nó là thơ ca cần được soạn ra, nó là bài ca cần được hát lên, nó là điệu vũ cần được múa.

Ý nghĩa là điệu vũ, không phải là tảng đá. Ý nghĩa là âm nhạc. Bạn sẽ thấy nó chỉ nếu bạn tạo ra nó. Nhớ lấy điều đó.

Hàng triệu người đang sống những cuộc sống vô nghĩa bởi vì ý tưởng ngu xuẩn này rằng ý nghĩa phải được phát hiện ra. Cứ dường như nó đã có đó, tất cả mọi điều bạn cần là chỉ kéo chiếc rèm lên, và nhìn ngắm! Ý nghĩa là ở đây. Nó không giống vậy đâu.

Cho nên nhớ lấy: Phật thấy ý nghĩa bởi vì ông ấy tạo ra nó. Tôi đã thấy nó bởi vì tôi đã tạo ra nó. Thượng đế không phải là vật mà là sáng tạo. Và chỉ những người sáng tạo mới thấy. Và cũng tốt là ý nghĩa không nằm ở đâu đó, bằng không thì nếu một người đã phát hiện ra nó - thế thì cần gì để mọi người khác phải phát hiện ra nó?

Bạn không thể thấy được khác biệt giữa ý nghĩa tôn giáo và ý nghĩa khoa học sao? Albert Einstein đã phát hiện ra lí thuyết tương đối; bây giờ, bạn

có phải phát hiện ra nó lần nữa không? Bạn sẽ ngu xuẩn nếu bạn phát hiện nó lặp đi lặp lại. Phòng có ích gì? Một người đã làm điều đó; người đó đã trao cho bạn tấm bản đồ. Người đó có thể đã mất nhiều năm, nhưng để bạn hiểu chỉ mất vài giờ. Bạn có thể vào đại học và học.

Hàng triệu người đang sống những cuộc sống vô nghĩa bởi vì cái ý tưởng ngu xuẩn này rằng ý nghĩa phải được phát hiện ra. Cứ dường như nó đã có đó, tất cả mọi điều bạn cần là chỉ kéo chiếc rèm lên, và nhìn ngắm! ý nghĩa là ở đây. Nó không giống vậy đâu.

Phật cũng đã phát hiện ra điều gì đó, Zarathustra cũng đã phát hiện ra điều gì đó, nhưng điều đó không giống phát hiện của Albert Einstein. Không có chuyện bạn chỉ phải đi theo Zarathustra và bản đồ của ông ấy và bạn sẽ tìm thấy nó. Bạn sẽ

chẳng bao giờ tìm thấy nó cả. Bạn sẽ phải trở thành một Zarathustra. Thấy sự khác biệt này đi!

Để hiểu lí thuyết tương đối, bạn không cần trở thành một Albert Einstein, không. Bạn chỉ phải có mức độ thông minh

trung bình, có thể thôi. Nếu bạn không quá chậm hiểu, bạn sẽ hiểu nó.

Cuộc sống không có đó được làm sẵn, có sẵn. Bạn nhận được cuộc sống do bạn tạo ra, bạn nhận được cuộc sống mà bạn được đặt vào trong nó. Trước hết bạn phải cho màu sắc và âm nhạc và thơ ca, bạn phải mang tính sáng tạo. Chỉ thế thì bạn mới sống động.

Nhưng để hiểu ý nghĩa của Zarathustra, bạn sẽ phải trở thành một Zarathustra - ít hơn thế sẽ không có tác dụng. Bạn sẽ phải tạo ra nó lần nữa. Và từng cá nhân phải cho sinh thành ra Thượng đế, ra ý nghĩa, ra chân lí; từng người phải trở nên mang thai với nó và trải qua nỗi đau sinh nở. Từng người phải mang nó trong bụng mình, cảm thấy nó bằng dòng máu riêng của mình, và chỉ thế thì người ta mới phát hiện ra.

Nếu bạn không thể thấy bất kì ý nghĩa nào trong cuộc sống, bạn phải chờ đợi thụ động để ý nghĩa tới... nó sẽ không bao giờ tới. Điều này đã là ý tưởng của các tôn giáo quá khứ, rằng ý nghĩa đã có đó rồi. Nó không có đâu! Tự do có đó để tạo ra nó, năng lượng có đó để tạo ra nó. Cánh đồng có đó để gieo hạt mầm và thu hoạch mùa màng. Tất cả đều có đó - nhưng ý nghĩa phải được tạo ra. Đó là lí do tại sao việc tạo ra nó là lại vui vẻ thế, phiêu lưu thế, cực lạc thế.

Cho nên điều đầu tiên: tôn giáo phải có tính sáng tạo. Mãi cho tới giờ, tôn giáo vẫn còn rất thụ động, gần như bất lực. Bạn không trông đợi một người tôn giáo có tính sáng tạo. Bạn chỉ trông đợi người đó nhin ăn, ngồi trong hạng, dậy sớm buổi sáng, tụng mật chú... và cái loại việc ngu xuẩn này.

Và bạn được hoàn toàn thoải mái! Người đó đang làm gì? Và bạn ca ngợi người đó bởi vì người đó cứ nhin ăn dài dài. Có thể người đó là kẻ bạo ác; có thể người đó thích tự hành hạ mình. Người đó ngồi đó khi trời lạnh băng giá, trần trụi, và bạn ca ngợi người đó.

Nhưng phỏng có ích gì, giá trị gì ở trong việc đó? Tất cả mọi con vật trên thế giới đều ở trần trong cái lạnh băng giá - chúng không phải là thánh. Hay khi trời nóng, người đó ngồi dưới mặt trời nóng, và bạn ca ngợi người đó. Bạn nói, "Trông kìa! đây mới là khổ hạnh lớn lao." Nhưng người đó đang làm gì? Đóng góp của người đó cho thế giới này là gì? Người đó đã bổ sung thêm cái đẹp gì cho thế giới này? Người đó đã thay đổi thế giới này chút ít nào chưa? Người đó đã làm cho nó ngọt bùi, thơm tho thêm chút ít nào không? Không, bạn không hỏi điều đó.

Ca ngợi một người bởi vì người đó đã tạo ra bức điêu khắc đẹp. Ca ngợi một người bởi vì người đó đã thổi sáo hay thề. Để những điều này mang phẩm chất tôn giáo từ giờ trở đi.

Bây giờ, tôi bảo bạn, điều này cần phải được hỏi. Ca ngợi một người bởi vì người đó đã tạo ra bài ca. Ca ngợi một người bởi vì người đó đã tạo ra bức điêu khắc đẹp. Ca ngợi một người bởi vì người đó đã thổi sáo hay thề. Để những điều này mang phẩm chất tôn giáo từ giờ trở đi. Ca ngợi một người bởi vì người đó là người yêu - yêu là tôn giáo. Ca ngợi một người bởi vì qua người đó, thế giới đang trở nên duyên dáng hơn.

Quên tất cả những điều ngu xuẩn này như nhin ăn và chỉ ngồi trong hang, tự hành hạ mình, hay nằm trên giường đầy

đình. Ca ngợi một người bởi vì người đó đã gieo trồng những bông hồng đẹp; thế giới này thêm nhiều màu sắc hơn bởi người đó. Và thế thì bạn sẽ tìm thấy ý nghĩa.

Ý nghĩa bắt nguồn từ sáng tạo. Tôn giáo đã trở thành mang tính thơ ca hơn, mang tính thẩm mỹ hơn.

Và điều thứ hai: đôi khi điều xảy ra là bạn tìm ý nghĩa bởi vì bạn đã kết luận. Từ kết luận bạn tìm nó. Bạn đã quyết định ý nghĩa gì đáng phải có đó, hay phải có đó... và thế rồi bạn không tìm thấy nó.

Đừng đi với bất kì ý tưởng cố định nào. Đi một cách trần trụi, trơ trụi. Đi cởi mở và trống rỗng. Và bạn sẽ thấy không chỉ một ý nghĩa, bạn sẽ thấy cả nghìn lẻ một ý nghĩa.

Cuộc truy tìm phải mang tính thuần khiết. Tôi ngụ ý gì khi tôi nói cuộc truy tìm phải mang tính thuần khiết? Nó phải không có kết luận nào. Nó phải không có bất kì *cách suy diễn* nào trong nó.

Bạn đang tìm ý nghĩa gì? Nếu bạn đã kết luận rằng bạn đang đi tìm ý nghĩa nào đó, bạn sẽ không tìm thấy nó - bởi vì từ ngay ban đầu cuộc truy tìm của bạn đã bị ô nhiễm, cuộc truy tìm của bạn không thuần khiết.

Bạn đã quyết định rồi.

Chẳng hạn, nếu một người vào vườn của tôi và nghĩ liệu mình có thể tìm thấy viên kim cương ở đó, chỉ thế thì khu vườn này mới đẹp... Và người đó không thể nào tìm thấy kim cương, cho nên người đó nói chẳng có nghĩa gì trong khu vườn cả. Có bao nhiêu là hoa đẹp, và bao nhiêu chim chóc đang hót, và bao nhiêu màu sắc, và gió thổi qua rặng thông,

và rêu trên đá. Nhưng người đó không thể thấy ý nghĩa gì bởi vì người đó có ý tưởng nào đó: người đó phải tìm ra viên kim cương, viên Kohinoor - chỉ thế thì mới có ý nghĩa. Người đó đang bỏ lỡ ý nghĩa bởi vì ý tưởng của mình.

Để cuộc truy tìm của bạn được thuần khiết. Đừng đi với bất kỳ ý tưởng cố định nào. Đi một cách trần trụi, trơ trụi. Đi cởi mở và trống rỗng. Và bạn sẽ thấy không chỉ một ý nghĩa, bạn sẽ thấy cả nghìn lẻ một ý nghĩa. Thế thì từng điều sẽ trở thành có ý nghĩa. Chỉ một viên đá màu sắc sáng lên trong ánh mặt trời... hay giọt sương tạo nên cầu vồng nhỏ bao quanh mình... hay chỉ bông hoa nhỏ rung rinh trong gió... Bạn đang tìm ý nghĩa gì?

Đừng bắt đầu với kết luận, bằng không bạn đã bắt đầu sai từ ngay ban đầu. Cứ đi mà không có kết luận nào! Đó là điều tôi ngụ ý khi tôi nói đi nói lại: Đi không có tri thức nếu bạn muốn tìm ra chân lí. Người thông thái chẳng bao giờ tìm thấy nó. Tri thức của người đó là rào chắn.

Goldstein chưa bao giờ tới phiên diễn ở nhà hát chính thống. Để kỉ niệm sinh nhật anh ta, con anh ta quyết định cho anh ta món quà là chiếc vé.

Đêm hôm sau buổi diễn, họ tới thăm anh ta và nóng lòng hỏi anh ta nghĩ gì về nó. "Ái chà," anh ta trả lời, "nó đơn giản vô nghĩa. Khi cô ta sẵn lòng, anh ta lại không sẵn lòng. Còn khi anh ta sẵn lòng, cô ta lại không sẵn lòng. Và khi họ cả hai cùng sẵn lòng, thì màn lại hạ xuống!"

Bây giờ, nếu bạn có một ý tưởng cố định, thế thì bạn chỉ tìm nó, chỉ kiếm nó... Và bởi vì chật hẹp này của tâm trí, tất cả mọi cái đang sẵn có đều bị lỡ.

Ý nghĩa phải được tạo ra. Và ý nghĩa phải được tìm kiếm mà không có kết luận nào. Nếu bạn có thể vứt bỏ tri thức của

mình, cuộc sống bỗng nhiên sẽ mang màu sắc - nó sẽ trở thành phiêu diêu. Nhưng bạn liên tục mang tải trọng của kinh, sách, lí thuyết, triết lí... bạn bị mất hút trong tất cả những cái đó. Và mọi thứ đã trở nên trộn lẫn, hồ lộn, và bạn thậm chí không thể nhớ được cái gì là cái gì.

Tâm trí bạn là đồng lộn xộn. Lau sạch nó đi! Làm cho nó thành trống. Tâm trí trống rỗng là tâm trí tốt nhất. Và những người đã bảo bạn rằng tâm trí trống rỗng là xương thọ của quỷ đều là bộ hạ của quỷ. Tâm trí trống rỗng gần Thượng đế hơn bất kì cái gì. Tâm trí trống rỗng không phải là xương thọ của quỷ. Quỷ không thể làm được nếu không có ý nghĩ.

Với cái trống rỗng quỷ không thể làm được bất kì cái gì cả. Nó không có cách vào cái trống rỗng.

Biết bao nhiêu ý nghĩ trong tâm trí, trộn lẫn; chẳng cái gì đường như rõ ràng cả; bạn đã nghe biết bao nhiêu điều từ bao nhiêu nguồn - tâm trí bạn là con quái vật! Và bạn đang cố gắng nhớ, và bạn đã được bảo nhớ lấy: "Đừng quên!" Và một cách tự nhiên, gánh nặng tới mức bạn không thể nhớ được. Nhiều điều bạn đã quên. Nhiều điều bạn đã tưởng tượng và bổ sung thêm theo cách riêng của mình.

Một người Anh tới thăm nước Mỹ tới dự buổi chiều dài và nghe quan chủ tế nâng cốc như sau:

"Đây là khoảnh khắc hạnh phúc nhất của cuộc đời tôi, Kiệt sức trong vòng tay của vợ người khác - mẹ tôi."

"Trời ơi, thế mới phóng đảng," người Anh tự nhủ mình.
"Minh phải nhớ để dùng nó lúc về nhà."

Vài tuần sau đó khi anh ta trở về Anh, anh ta dự bữa ăn trưa tại nhà thờ và được yêu cầu nâng cốc. Với giọng như sấm rền anh ta nói với căn phòng chật cứng:

" Đây là khoảnh khắc hạnh phúc nhất của cuộc đời tôi, Kiệt sức trong vòng tay của vợ người khác..."

Ý nghĩa tới qua sự tham gia. Tham gia vào cuộc sống đi! Tham gia sâu sắc, toàn bộ nhất có thể được. Liều tất cả để tham gia. Nếu bạn muốn biết điều vũ là gì, đừng tới và xem vũ công - học múa, là vũ công đi. Nếu bạn muốn biết bất kì cái gì, tham gia vào!

Sau một lúc chững lại đám đông bắt đầu nhao nhao, nhìn giận dữ vào diễn giả một cách phẫn nộ. Người bạn của diễn giả ngồi cạnh anh ta thì thào, "Tốt hơn cả là anh nên tự giải thích cho nhanh chóng vào."

"Trời ơi," diễn giả buột mồm nói ra, "tôi xin lỗi các quý vị. Tôi quên mất tên của người đàn bà tươi đẹp đó."

Điều đó đang xảy ra. Bạn nhớ điều này - "Plato đã nói điều này." Và bạn nhớ rằng - "Lão Tử đã nói điều đó." Và bạn nhớ điều Jesus đã nói, và điều Mohammed đã nói... và bạn nhớ nhiều điều, và chúng tất cả đã trộn lẫn lại, và bạn đã chẳng nói lấy một điều riêng của mình. Chẳng nào bạn còn chưa nói điều gì đó của riêng mình, bạn sẽ bỏ lỡ ý nghĩa.

Vứt bỏ tri thức và trở nên sáng tạo hơn. Nhớ lấy, tri thức được thu thập - bạn không cần có tính sáng tạo về nó; bạn chỉ phải lặp lại thôi. Và đó là điều con người đã trở thành: con

người bị thu lại thành khán giả. Người đó đọc báo, người đó đọc Kinh Thánh và kinh Koran và Gita; người đó cứ xem phim, ngồi đó và xem phim; người đó cứ đi xem đá bóng, hay ngồi trước tivi, nghe radio... vân vân và vân vân. Hai mươi bốn giờ một ngày người đó chỉ trong một loại bất hoạt, một khán giả. Người khác đang làm mọi thứ còn người đó đơn giản nhìn. Bạn sẽ không tìm thấy ý nghĩa bởi việc xem đâu.

Bạn có thể thấy cả nghìn lẻ một người yêu làm tình và bạn sẽ không biết yêu là gì - bạn sẽ không biết tình trạng cực thích đó bằng việc xem. Bạn sẽ phải trở thành người tham gia. Ý nghĩa tới qua sự tham gia. Tham gia vào cuộc sống đi! Tham gia sâu sắc, toàn bộ nhất có thể được. Liều tất cả để tham gia. Nếu bạn muốn biết điệu vũ là gì, đừng tới và xem vũ công - học múa, là vũ công đi. Nếu bạn muốn biết bất kì cái gì, tham gia vào! Đó là cách thức thật và đúng, cách chân thực, để biết một điều. Và sẽ có ý nghĩa lớn trong cuộc sống của bạn. Và không chỉ một chiều - ý nghĩa đa chiều. Bạn sẽ được mưa rào lên bằng các ý nghĩa.

Cuộc sống phải đa chiều, chỉ thế thì mới có nghĩa. Đừng bao giờ làm cho cuộc sống thành một chiều. Điều đó nữa cũng là vấn đề. Ai đó trở thành kĩ sư, và thế rồi người đó nghĩ tất cả đã kết thúc. Người đó trở nên bị đồng nhất với người kĩ sư. Thế thì cả đời người đó chỉ là một kĩ sư... và có hàng triệu điều sẵn có nhưng người đó chỉ đi vào một rãnh. Người đó trở nên đáng chán, chán ngán. Mệt mỏi, mòn mỏi. Cứ kéo lê đi. Chỉ đợi cái chết. Ý nghĩa gì có thể có đó?

Để có những khoảnh khắc, không thể giải thích được. Để có vài điều là bí ẩn, với nó bạn không thể đưa ra lí do nào được. Để có vài việc làm mà mọi người sẽ nghĩ bạn có chút ít gần đờ.

Có nhiều mối quan tâm trong cuộc sống vào. Đừng bao giờ cũng là nhà kinh doanh; đôi khi chơi đùa nữa. Đừng chỉ là bác sĩ hay kĩ sư, hay đờ công, hay giáo sư - là nhiều thứ nhất có thể được! Chơi bài, chơi vi ô lông, hát bài hát, là nhà nhiếp ảnh nghiệp dư, nhà thơ... Tìm ra nhiều thứ nhất có thể được trong cuộc sống, và thế thì bạn sẽ có giàu có. Và ý nghĩa là sản phẩm phụ của giàu có.

Tôi đã nghe một câu chuyện

rất có nghĩa về Socrates:

Socrates, trong khi chờ đợi cái chết trong tù, đã bị ám ảnh bởi giấc mơ cứ thôi thúc ông ấy, "Socrates, làm nhạc đi!" Ông già này cảm thấy mình bao giờ cũng đã phục vụ nghệ thuật bằng việc triết lí của mình. Nhưng bây giờ, được khuyến khích bởi tiếng nói bí ẩn đó, ông ấy đã biến truyện ngụ ngôn thành thơ, sáng tác bài thánh ca về Apollo, và thổi sáo.

Đối diện với cái chết, triết học và âm nhạc tóm lại nắm tay nhau đi, và Socrates phúc lạc mà trước đây chưa hề thấy.

Ông ấy chưa bao giờ thổi sáo. Cái gì đó bên trong ông ấy dai dẳng, "Socrates, làm nhạc đi!" Ngay đối diện với cái chết! Điều đó có vẻ kì quái thế. Và ông ấy chưa bao giờ thổi

sáo cả, ông ấy chưa bao giờ làm nhạc cả. Một phần con người ông ấy vẫn còn bị ngạt thở - vâng, ngay cả một người như Socrates, vẫn còn một chiều. Phần bị chối bỏ cứ nài nỉ, "Logic thế đủ rồi - chút ít âm nhạc sẽ tốt, sẽ đem tới cân bằng. Biện luận thế đủ rồi - thôi sáo đi." Và tiếng nói này dai dẳng đến mức ông ấy phải khuất phục nó.

Đệ tử của ông ấy phải đã phân vân: "Thầy có phát điên không thế? Socrates mà thổi sáo sao?" Nhưng với tôi điều đó rất có ý nghĩa. Âm nhạc có thể đã không rất vĩ đại, bởi vì ông ấy chưa bao giờ thổi sáo. Điều đó phải đã tuyệt đối nghiệp dư, trẻ con - nhưng đâu sao cái gì đó cũng được thoả mãn, cái gì đó được bắc cầu. Ông ấy không còn là một phía nữa. Lần đầu tiên trong đời ông ấy, có thể, ông ấy đã tự phát. Lần đầu tiên ông ấy đã làm điều gì đó mà với nó ông ấy không thể đưa ra được lí do nào cả. Bằng không, ông ấy là con người hợp lí.

Mới đêm hôm nọ tôi đã đọc một câu chuyện về nhà huyền môn Hassid vĩ đại, Baal Shem:

Hôm đó là ngày nghỉ, và người Hassid đã tụ tập lại để cầu nguyện và để có giao cảm - *satsang* - với Thầy. Một người đã tới với đứa con chậm phát triển. Ông ấy lo nghĩ chút ít về cậu bé, nó có thể làm điều gì đó. Cho nên ông ấy để mắt tới nó. Khi lời cầu nguyện được cất lên, đứa trẻ hỏi bố nó, "Con mới kiếm được chiếc còi - con có thể thổi nó được không?"

Người bố nói, "Tuyệt đối không - cái còi của con đâu?" bởi vì ông ấy sợ, cậu bé có thể không chịu nghe theo cái 'không' của ông ấy. Nó chỉ cho bố nó chỗ cái còi, trong túi nó, và người bố để mắt tới chiếc túi đó, ở cậu bé. Thế rồi có nháy múa, và người bố quên mất và ông ấy cũng bắt đầu

nhảy múa. Người Hassid đều là các vũ công, những người vui vẻ - tinh túy của Do Thái giáo, chính tinh hoa của Do Thái giáo là ở họ, ở những người điên đó.

Khi mọi người đang cầu nguyện Thượng đế và nhảy múa, bỗng nhiên đứa bé không thể cưỡng lại thêm nữa. Nó rút chiếc còi ra và thổi còi. Mọi người đều choáng váng! Nhưng Baal Shem tới, ôm ghì lấy đứa bé, và nói, "Lời cầu nguyện của chúng ta đã được nghe thấy rồi. Không có tiếng còi này, tất cả đều vô tích sự - bởi vì đây là điều tự phát duy nhất ở đây. Tất cả mọi thứ khác đều là nghi lễ."

Đừng cho phép cuộc sống của bạn trở thành chỉ là nghi lễ chết. Để có những khoảnh khắc, không thể giải thích được. Để có vài điều là bí ẩn, với nó bạn không thể đưa ra lí do nào được. Để có vài việc làm mà mọi người sẽ nghĩ bạn có chút ít gàn dở. Người một trăm phần trăm lạnh mạnh là chết. Một chút ít gàn dở bên cạnh bao giờ cũng là niềm vui lớn. Cứ làm vài điều quái đản nữa. Và thế thì ý nghĩa sẽ là có thể.

Về Osho

Osho sinh ra tại Kuchwada, Madhya Pradesh, Ấn Độ, vào ngày 11 tháng 12 năm 1931. Từ thiếu thời ông đã là một tâm trí độc lập và nổi dậy, nhấn mạnh tới chứng nghiệm chân lí cho chính mình thay vì thu nhận tri thức và niềm tin do người khác trao lại.

Sau khi chứng ngộ ở tuổi hai mươi mốt, Osho hoàn thành học tập hàn lâm và dành nhiều năm giảng dạy triết học tại Đại học Jabalpur. Đồng thời, ông đã du hành trong toàn Ấn Độ để nói chuyện, thách thức các nhà lãnh đạo tôn giáo chính thống trong các cuộc tranh luận công khai, đặt câu hỏi về những niềm tin truyền thống và gặp gỡ mọi người từ mọi nẻo đường cuộc sống. Ông đọc rất nhiều, mọi thứ ông có thể tìm thấy để mở rộng hiểu biết của mình về hệ thống niềm tin và tâm lí của con người hiện đại.

Đến cuối những năm 1960 Osho đã bắt đầu phát triển các kĩ thuật thiền động duy nhất của mình. Con người hiện đại, ông nói, bị quá nặng gánh với những truyền thống lạc hậu của quá khứ và những lo âu của cuộc sống hiện đại đến mức người đó phải trải qua quá trình tẩy rửa sâu sắc trước khi người đó có thể hi vọng khám phá ra trạng thái thanh thoi, vô suy nghĩ của thiền.

Trong quá trình làm việc của mình, Osho đã nói về mọi khía cạnh thực của việc phát triển tâm thức con người. Ông đã cô đọng tinh hoa của điều có ý nghĩa cho việc truy tìm tâm

linh của con người hiện đại, dựa trên không chỉ hiểu biết trí tuệ mà được kiểm nghiệm lại theo kinh nghiệm sống của riêng ông.

Ông không thuộc về tín ngưỡng nào cả - “Tôi là người bắt đầu cho tâm thức tôn giáo hoàn toàn mới,” ông nói. “Xin đừng gắn tôi với quá khứ - điều đó thậm chí chẳng đáng nhớ.”

Bài nói của ông cho các đệ tử và người tìm kiếm tâm linh đã được xuất bản trong hơn sáu trăm năm mươi tập, và đã được dịch sang hơn bốn mươi ba thứ tiếng. Và ông nói, “Thông điệp của tôi không phải là học thuyết, không phải là triết lí. Thông điệp của tôi là giả kim thuật nào đó, khoa học về biến đổi, cho nên chỉ những ai sẵn sàng chết như họ hiện tại và được sinh ra lần nữa trong cái gì đó mới đến mức họ không thể nào hình dung ra được điều đó ngay bây giờ... chỉ vài người dũng cảm sẵn sàng lắng nghe, vì lắng nghe là sắp nguy hiểm.

“Lắng nghe, bạn đã bước đi bước đầu tiên hướng tới tái sinh. Cho nên đây không phải là triết lí mà bạn có thể chỉ choàng vào người và đi khoác lác về nó. Đây không phải là học thuyết mà bạn có thể thấy khuây khoả cho những câu hỏi phiền nhiễu. Không, thông điệp của tôi không phải là truyền giao bằng lời nào đó. Nó nguy hiểm hơn thế nhiều. Nó không gì khác hơn là chết và tái sinh.”

Osho rời khỏi thân thể ngày 19 tháng 01 năm 1990. Tâm xã khổng lồ của ông ở Ấn Độ tiếp tục là trung tâm trường thành tâm linh lớn nhất trên thế giới hấp dẫn hàng nghìn khách thăm quốc tế, người tới để tham dự vào thiền, liệu pháp, các chương trình sáng tạo, hay chỉ để chứng nghiệm hiện hữu trong phật trường.

Tâm xã Osho quốc tế

Pune, Ấn Độ

Tâm xã này là trường phái kì diệu cho việc thám hiểm bên trong. Đó là phiêu lưu lớn lao nhất có đó, và cũng là lễ hội lớn nhất.

Con đường bạn phải đi qua, bạn sẽ phải đi một mình; nhưng biết rằng bao nhiêu người cũng đang du hành một mình sẽ đem lại cho bạn sự động viên lớn lao.

Một ốc đảo nhỏ mà trong đó cuộc sống đang diễn ra với cái nhìn hoàn toàn khác; nơi cuộc sống diễn ra có mục đích, ý nghĩa, nơi cuộc sống diễn ra có phương pháp, nơi cuộc sống diễn ra trong tỉnh táo, nhận biết, tỉnh thức; nơi cuộc sống không phải chỉ là điều ngẫu nhiên, nơi cuộc sống bắt đầu trở thành ngày một trưởng thành hơn theo chiều hướng nào đó.

Và đây không phải là tu viện Ấn Độ; đây là tâm xã quốc tế, nơi gặp gỡ của Đông và Tây. Tâm xã này đại diện cho toàn thể loài người, không phải về quá khứ mà là về tương lai.

Nỗ lực của chúng tôi là để làm cho thiên trở thành có sẵn cho từng người và mọi người; bất kì ai muốn thiên, thiên đều sẵn có tương ứng với kiêu của người đó. Nếu người đó cần nghỉ ngơi, nghỉ ngơi cũng nên là thiên của người đó. “Ngồi im lặng không làm gì, xuân tới và cỏ tự nó mọc lên” - đó sẽ là thiên của người đó. Chúng ta phải tìm ra thật nhiều chiều hướng cho thiên, nhiều như số người trên thế gian này. Và khuôn mẫu phải đừng quá cứng nhắc, vì chẳng có hai cá

nhân nào giống nhau. Đây là cuộc cách mạng. Cá nhân phải không bị gò ép vào khuôn mẫu; nhưng khuôn mẫu phải vừa vặn với cá nhân. Đó là lí do tại sao bạn thấy có nhiều cách thiền thể đang diễn ra ở đây. Cách thức có thể là chủ động hay thụ động, không thành vấn đề, mục tiêu là một: làm sao làm cho bạn thành im lặng đến mức tất cả mọi ý nghĩ biến mất và bạn chỉ là tấm gương, phản chiếu cái đang đây.

Đa đại học Osho

Trong tâm xã này có ít nhất năm mươi nhóm trị liệu đang tiến hành, bởi những lí do nào đó. Nó chỉ là cách làm cân bằng lại hàng nghìn năm đè nén. Nó chỉ để đem lại nhẹ nhàng cho tất cả những cái bạn đã đè nén - như người Ki tô giáo, người Hindu giáo, Phật tử. Nó chỉ hoàn tác lại cái hại của hàng thế kỉ cũ kĩ đã gây cho bạn. Các nhóm trị liệu này không phải là mục đích; chúng chỉ chuẩn bị cho bạn để thiền, chúng kiến thụ động các ý nghĩ, tình cảm và hành động mà không phán xét hay đồng nhất.

Sự bừng sáng của mỗi ngày là việc gặp gỡ vào buổi tối: một buổi lễ hai giờ với âm nhạc, nhảy múa và thiền im lặng theo dõi một trong những bài nói của Osho.

“Đấy không phải là bài học; đấy chỉ đơn thuần là phương tiện để làm cho bạn thành im lặng, vì nếu yêu cầu bạn phải im lặng không nỗ lực gì, bạn sẽ thấy rất khó khăn. Tôi đang làm cho bạn im lặng mà không phải nỗ lực gì về phần bạn cả. Việc nói của tôi trước hết là để dùng như một chiến lược tạo ra im lặng trong bạn.”

Để biết thêm thông tin

<http://www.osho.com>
Osho Community International
17 Koregaon Park
Pune 411 011 (MS) Ấn Độ
Tel: + 91 (212) 628 562
Fax: + 91 (212) 624 181
Email: osho-community@osho.com
Osho International

410 Park Avenue, 15th Floor,
New York, NY 10022
Tel. +1 212 231 8437
Fax. +1 212 658 9508
<http://www.osho.com/oshointernational>
Klau Steeg:
klau.steeg@oshointernational.com
Montse Cortazar:
montse.cortazar@oshointernational.com
Office email:
oshointernational@oshointernational.com
Royalties: OshoOffice@oshointernational.com

Để xem tin tức, trao đổi nói chuyện, xem các trích đoạn và toàn văn bài nói của Osho, các bạn có thể ghé thăm trang web

<http://oshovietnam.org>

Để xem những trích đoạn mới nhất của sách Osho các bạn có thể theo dõi trên Facebook:

<https://www.facebook.com/OshoFansVietnam?ref=hl>

Để xem một số bản dịch tiếng Việt của sách Osho, các bạn có thể vào trang web:

<http://oshovietnam.org/sach/sach-cua-osho/bai-noi-cho-nguoi-tim-kiem>

<http://oshovietnam.org/sach/sach-cua-osho/cach-song-co-y-thuc>

Về tác giả

Osho thách thức các phân loại. Hàng nghìn bài nói của ông bao quát mọi điều từ cuộc truy tìm cá nhân về ý nghĩa cho tới những vấn đề xã hội và chính trị khẩn thiết nhất mà xã hội ngày nay đang đối diện. Sách của Osho không được viết ra mà được dỡ ra từ các bản ghi âm thanh và video về các bài nói ngẫu hứng của ông cho khán giả quốc tế. Như ông đã nói điều đó, “Vậy nhớ lấy: bất kì điều gì tôi đang nói không chỉ là cho bạn... tôi đang nói cho các thế hệ tương lai.”

Osho đã được tờ Sunday Times ở London mô tả là một trong “1000 người làm nên thế kỉ 20” và được tác giả người Mĩ Tom Robbins mô tả là “con người nguy hiểm nhất từ Jesus Christ.” Tờ Sunday Mid-Day (Ấn Độ) đã chọn Osho là một trong mười người - cùng với Gandhi, Nehru và Phật - những người đã làm thay đổi Ấn Độ.

Về công trình riêng của mình Osho đã nói rằng ông đang giúp đề tạo ra hoàn cảnh cho sự ra đời của một loại người mới. Ông thường đặc trưng con người mới là “Zorba Phật” - có khả năng vừa tận hưởng vui thú trần gian của Zorba người Hi Lạp và trung thực im lặng của Phật Gautama.

Chạy như sợi chỉ xuyên suốt mọi khía cạnh của các bài nói và thiền của Osho là viễn kiến bao quát cả trí huệ vô thời gian của mọi thời đại quá khứ và tiềm năng cao nhất của khoa học và công nghệ ngày nay (và ngày mai).

Osho được biết tới từ đóng góp cách mạng của ông cho khoa học về biến đổi bên trong, với cách tiếp cận tới thiền thừa nhận nhịp độ tăng tốc của cuộc sống đương đại. Thiền

Động duy nhất của OSHO được thiết kế để đầu tiên xả ra những căng thẳng tích lũy của thân thể và tâm trí, để cho dễ dàng hơn việc trải nghiệm về tĩnh lặng và thanh thoi vô suy nghĩ trong cuộc sống thường ngày.

“Lời thầy hàm chứa im lặng quanh đó, lời thầy không phải là tiếng động. Lời thầy có giai điệu, có nhịp điệu, có âm nhạc và tại chính cốt lõi của lời thầy là im lặng hoàn toàn. Nếu bạn có thể hiểu thấu lời thầy, bạn sẽ đi xuyên vào im lặng vô hạn này. Nhưng để hiểu thấu lời của Phật, cách thức không phải là phân tích, cách thức không phải là biện luận, cách thức không phải là tranh luận. Cách thức là chìm vào quan hệ với thầy, trở thành hoà hợp với thầy, đồng bộ với thầy. Trong hoà hợp đó, trong sự chân thành đó, người ta đi vào trong chính cốt lõi lời thầy. Và ở đó bạn sẽ không thấy bất kì âm thanh nào, bất kì tiếng động nào; ở đó bạn sẽ thấy im lặng tuyệt đối. Và nếm trải nó là hiểu thầy.”

Osho, Dhammapada: Con đường của Phật, 5

“Từ lời tôi bạn có thể bùng cháy, nhưng bạn sẽ không thể nào tìm ra bất kì lí thuyết, học thuyết nào. Bạn có thể tìm ra cách sống, nhưng không tìm ra được giáo lí để thuyết giáo. Bạn có thể tìm ra tính cách nổi dậy hay tiêm nhiễm nhưng bạn sẽ không tìm thấy chủ đề cách mạng nào được tổ chức.

“Lời tôi không chỉ là ngọn lửa. Tôi đang đặt thuốc nổ đây đó, chúng sẽ nổ tung trong nhiều thế kỉ. Tôi đang đặt nhiều hơn là sự cần thiết - tôi chưa bao giờ tính hết cơ hội. Gần như từng câu đều dự định để tạo ra rắc rối cho bất kì ai muốn tổ chức tôn giáo quanh tôi.”

Osho, Từ nhân cách tới cá nhân

Sách Osho đã dịch sang tiếng Việt

Số	Tên sách	Năm
1.	Con đường tôi con đường của mây trắng	1997
2.	Biển chuyển Tantra	1997
3.	Ngón tay chỉ trăng	1997
4.	Thiền là gì?	1997
5.	Đi tìm điều huyền bí, t.2	1998
6.	Thiền: Tự do đầu tiên và cuối cùng	1998
7.	Kinh Kim Cương	1998
8.	Tôi là lối cổng	1998
9.	Nhịp đập của tuyệt đối	1998
10.	Tâm Kinh	1998
11.	Mưa rào không mây	1999
12.	Nhạc cổ trong rừng thông	1999
13.	Dhammapada: Con đường của Phật - t.1	1999
14.	Thuyền rồng	1999
15.	Tín Tâm Minh: Sách về hư không	1999
16.	Từ dục tới Siêu tâm thức	1999
17.	Từ Thuốc tới Thiền	1999
18.	Cương lĩnh Thiền: Tự do với chính mình	2000
19.	Vô trí: Hoa của vĩnh hằng	2000
20.	Bồ đề đạt ma: Thiền sư vĩ đại nhất	2000
21.	Và hoa đã mưa xuống	2000
22.	Đạo: Ba kho báu - t.1	2001
23.	Kinh nghiệm Tantra	2001
24.	Bản kinh cuối cùng - t.6	2001
25.	Chiều bên kia cái biết	2001

Số	Tên sách	Năm
26.	Kỉ luật của siêu việt - t.3	2002
27.	Con đường bên ngoài mọi con đường	2002
28.	Không nước không trăng	2002
29.	Om Mani Padme Hum	2002
30.	Nam Tuyền: Điểm khởi hành	2003
31.	Triệu Châu: Tiếng gầm của sư tử	2003
32.	Mã Tổ: Gương rỗng	2003
33.	Lâm Tế: Bạc thầy của điều phi lí	2003
34.	Bách Trượng: Đỉnh Everst của Thiên	2003
35.	Qui Sơn: Không dấu chân trên trời xanh	2003
36.	Nguỡng Sơn: Người thực của Thiên	2004
37.	Đạo Nguyên Thiên sư: Tìm kiếm và hoàn thành	2004
38.	Dược Sơn: Thăng tới điểm chứng ngộ	2004
39.	Đi tìm điều huyền bí - t.1	2004
40.	Dhammapada: Con đường của Phật - t.2	2004
41.	Từ Thuộc tới Thiên (chỉnh lí)	2004
42.	Trưởng thành: Trách nhiệm là chính mình	2005
43.	Sáng tạo: Khơi nguồn sức mạnh bên trong	2005
44.	Dũng cảm: Vui sống hiểm nguy	2005
45.	Dược khoa cho linh hồn	2005
46.	Cân bằng thân tâm	2005
47.	Ta là cái đó	2006
48.	Tình yêu, tự do, một mình	2006
49.	Dhammapada: Con đường của Phật - t.3	2006
50.	Kỉ luật của siêu việt - t.1	2006
51.	Kỉ luật của siêu việt - t.2	2006
52.	Kỉ luật của siêu việt - t.4	2007
53.	Vui vẻ: Hạnh phúc từ bên trong	2007
54.	Chuyến bay của một mình tới một mình	2007

Số	Tên sách	Năm
55.	Nhận biết: Chìa khoá sống trong cân bằng	2007
56.	Tự do: Dũng cảm là bản thân mình	2007
57.	Dhammapada: Con đường của Phật - t.4	2007
58.	Trực giác: Việc biết bên ngoài logic	2007
59.	Dhammapada: Con đường của Phật - t.5	2008
60.	Dhammapada: Con đường của Phật - t.6	2008
61.	Thân thiết: Tin cậy bản thân mình và người khác	2008
62.	Dhammapada: Con đường của Phật - t.7	2008
63.	Từ bi: Việc nở hoa tối thượng của tình yêu	2008
64.	Đạo: lịch sử và giáo huấn	2008
65.	Dhammapada: Con đường của Phật - t.8	2009
66.	Dhammapada: Con đường của Phật - t.9	2009
67.	Cuộc sống, tình yêu, tiếng cười	2009
68.	Dhammapada: Con đường của Phật - t.10	2009
69.	Dhammapada: Con đường của Phật - t.11	2009
70.	Dhammapada: Con đường của Phật - t.12	2009
71.	Đạo: Ba kho báu - t.2	2010
72.	Đạo: Ba kho báu - t.3	2010
73.	Đạo: Ba kho báu - t.4	2010
74.	Đạo: Đường vô lộ - t.1	2011
75.	Đạo: Đường vô lộ - t.2	2011
76.	Đạo: Cổng Vàng - t.1	2012
77.	Đạo: Cổng Vàng - t.2	2012
78.	Cỏ tự nó mọc lên	2012
79.	Yoga: Alpha và Omega - t.1	2012
80.	Yoga: Alpha và Omega - t.2	2012
81.	Yoga: Alpha và Omega - t.3	2012
82.	Yoga: Alpha và Omega - t.4	2012
83.	Yoga: Alpha và Omega - t.5	2012

Số	Tên sách	Năm
84.	Yoga: Alpha và Omega - t.6	2012
85.	Yoga: Alpha và Omega - t.7	2013
86.	Yoga: Alpha và Omega - t.8	2013
87.	Yoga: Alpha và Omega - t.9	2013
88.	Yoga: Alpha và Omega - t.10	2013
89.	Bí mật của các bí mật - t.1	2013
90.	Bí mật của các bí mật - t.2	2013
91.	Sen trắng	2014
92.	Tương lai vàng - t.1	2014
93.	Tương lai vàng - t.2	2014
94.	Tìm trâu	2014
95.	Khi giầy vừa	2014
96.	Sống Thiền	2014
97.	Nguyên lí thứ nhất	2014
98.	Thầy hoàn hảo - t.1	2015
99.	Thầy hoàn hảo - t.2	2015
100.	Ngõng ở ngoài	2015
101.	A cái này	2015
102.	Sét đánh bất thần	2015
103.	Chim tung cánh	2015
104.	Ngôn ngữ của sự tồn tại	2016
105.	Niết bàn ác mộng cuối	2016
106.	Phép màu	2016
107.	Thiền - truyền trao đặc biệt	2016
108.	Phật - trống rỗng của tâm	2016
109.	Giả kim thuật mới	2016
110.	Coi nó là dễ - t1	2017
111.	Coi nó là dễ -t2	2017
112.	Thiền sư Đại Huệ - t1	2017
113.	Thiền sư Đại Huệ - t2	2018

Số	Tên sách	Năm
114.	Thiền: Điều huyền bí và Thơ ca của cõi bên kia	2018
115.	Thiền: Bước nhảy lượng tử từ tâm trí sang vô trí	2018
116.	Thiền: Sét Kim cương	2018
117.	Thiền: Thú vị, Sức sống, Phần khởi và Sinh động	2019
118.	Quay vào trong	2019
119.	Tùng tùng cắc tùng	2019
120.	Trở về Cội nguồn	2019
121.	Thiền: Chim đơn độc, chim cu cu của rừng	2019
122.	Vigyan Bhairav Tantra-t1	2019
123.	Vigyan Bhairav Tantra-t2	2020
124.	Vigyan Bhairav Tantra-t3	2020
125.	Vigyan Bhairav Tantra-t4	2020
126.	Cảm và Biết	2020
127.	Bước trong Thiền, ngồi trong Thiền	2021
128.	Một hạt mầm làm cả trái đất xanh	2021
129.	Con người nguyên bản	2021
130.	Chính thân thể này là Phật	2021
131.	Mặt trời mọc buổi tối	2021
132.	Tôi mở hội bản thân tôi- Thượng đế không ở đâu, Cuộc sống ở đây bây giờ	2021
133.	Thế này, Thế này, Nghìn lần Thế này	2021
134.	Thiền - Con đường của nghịch lí, t.1	2021
135.	Thiền - Con đường của nghịch lí, t.2	2022
136.	Thiền - Con đường của nghịch lí, t.3	2022
137.	Tâm lí của bí truyền	2022
138.	Con đường của Thiền	2022
139.	Con đường của Yêu	2022

Số	Tên sách	Năm
140.	Con đường Đạo, tập 1	2022
141.	Con đường Đạo, tập 2	2022